Zbornik sudske prakse

PRESUDA OPĆEG SUDA (prvo prošireno vijeće)

18. rujna 2024.*

„Tržišno natjecanje – Zlouporaba vladajućeg položaja – Tržište čipova za osnovni radiofrekvencijski pojas UMTS – Odluka kojom se utvrđuje povreda članka 102. UFEU-a i članka 54. Sporazuma o EGP-u – Predatorske cijene – Nadležnost donositelja akta – Prava obrane – Definicija relevantnog tržišta – Vladajući položaj – Zlouporaba – Rekonstrukcija cijena – Određivanje referentnih troškova – Analiza cijena i troškova – Nepostojanje zahtjeva da se dokaže postojanje konkretnih učinaka – Namjera istiskivanja konkurenta – Objektivno opravdanje – Izračun iznosa novčane kazne – Smjernice o metodi za utvrđivanje iznosa kazni iz 2006. – Vrijednost prihoda od prodaje – Dodatan iznos – Neograničena nadležnost”

U predmetu T-671/19,

Qualcomm, Inc., sa sjedištem u San Diegu, Kalifornija (Sjedinjene Američke Države), koji zastupaju M. Davilla, M. Pinto de Lemos Fermiano Rato, M. English i A. Kontosakou, odvjetnici,

tužitelj,

protiv

Europske komisije, koju zastupaju H. van Vliet, G. Conte, M. Farley i C. Urraca Caviedes, u svojstvu agenata,

tuženika,

koju podupire

Nvidia Corp., koji zastupaju M. Dolmans, odvjetnik, P. Stuart, *barrister-at-Law* i W. Lin, *solicitor*,

intervenijent,

OPĆI SUD (prvo prošireno vijeće),

u sastavu: D. Spielmann, predsjednik, V. Valančius, R. Mastroianni (izvjestitelj), I. Gâlea i T. Tóth, suci,

tajnik: M. Zwozdziak-Carbonne, administratorica,

uzimajući u obzir pisani dio postupka,

* Jezik postupka: engleski

nakon rasprave održane od 13. do 15. ožujka 2023.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Tužbom na temelju članka 263. UFEU-a tužitelj, Qualcomm Inc., zahtijeva poništenje Odluke Komisije C(2019) 5361 *final* od 18. srpnja 2019. povezane s postupkom na temelju članka 102. [UFEU-a] i članka 54. Sporazuma o EGP-u [predmet AT.39711 – Qualcomm (predatorske cijene)] (u daljnjem tekstu: pobijana odluka) ili, podredno, ukidanje novčane kazne koja mu je izrečena navedenom odlukom ili smanjenje njezina iznosa.

Okolnosti spora

Kontekst predmeta

2 Qualcomm je američko društvo osnovano 1985. koje posluje u području mobilne i bežične tehnologije. Svoje djelatnosti obavlja ponajprije preko društava Qualcomm CDMA Technologies (u daljnjem tekstu: QCT) i Qualcomm Technology Licensing. QCT je razvojni programer i dobavljač, među ostalim, čipova za osnovni radiofrekvencijski pojas, jedne vrste poluvodiča i sistemskog softvera koji se temelji na višestrukom pristupu s podjelom koda (CDMA), ortogonalnom višestrukom pristupu s frekvencijskom podjelom (OFDMA) i drugim tehnologijama koje se uglavnom upotrebljavaju za glasovnu i podatkovnu komunikaciju. Qualcommovi čipovi prodaju se (i njegov se sistemski softver ustupa uz licenciju) poduzetnicima koji ih upotrebljavaju radi opremanja mobilnih telefona, tableta, prijenosnih računala, podatkovnih modula i druge elektroničke potrošačke robe. Qualcomm Technology Licensing upravlja programom ustupanja licencija koje se odnose na Qualcommovo intelektualno vlasništvo te uglavnom odobrava licencije dobavljačima mobilnih uređaja.

3 Mobilni uređaji kao što su mobilni telefoni, tableti i drugi povezani uređaji zahtijevaju mobilnu internetsku širokopojasnu povezivost preko mobilnih telekomunikacijskih mreža.

4 Glavna komponenta koja omogućuje mobilno povezivanje uređaja jest procesor za osnovni radiofrekvencijski pojas koji osigurava funkciju obrade signala u skladu s komunikacijskim protokolima opisanima u standardima mobilne telekomunikacije. Procesori za osnovni radiofrekvencijski pojas mogu se integrirati izravno u mobilne uređaje, kao što su pametni telefoni, ili pak u vanjske module koji se integriraju u uređaj. Takav je procesor sastavljen od poluvodičkih materijala (kao što je silikon) i ugrađen u čip nazvan „čip za osnovni radiofrekvencijski pojas”.

5 Osim procesora za osnovni radiofrekvencijski pojas, određene vrste mobilnih uređaja zahtijevaju procesor za posebne namjene koji se upotrebljava za pokretanje operacijskog sustava i aplikacija kao što su razmjena poruka, pretraživanje interneta, snimanje fotografija i igranje igrica. Taj se

procesor za posebne namjene može dostaviti kao samostalan proizvod, sadržan u zasebnom čipu, ili se može integrirati u procesor za osnovni radiofrekvencijski pojas unutar istog čipa. Tako se čipovi za osnovni radiofrekvencijski pojas mogu podijeliti na:

– samostalne čipove za osnovni radiofrekvencijski pojas (koji se nazivaju i „tanki čipovi za osnovni radiofrekvencijski pojas” ili „tanki modemi”) ako nije uključen nikakav procesor za posebne namjene;

– integrirane čipove za osnovni radiofrekvencijski pojas ako su čipovi za osnovni radiofrekvencijski pojas integrirani s procesorom za posebne namjene.

6 Neovisno o tome postoji li procesor za posebne namjene, procesor za osnovni radiofrekvencijski pojas obično se kombinira s dvama dodatnim elementima koji dopunjuju njegovu funkciju, odnosno radiokomunikacijskim integriranim krugom, koji se naziva i „radiofrekvencijski odašiljač-prijamnik”, i integriranim krugom za upravljanje napajanjem. Ta su tri elementa (procesor za osnovni radiofrekvencijski pojas, radiofrekvencijski odašiljač-prijamnik i integrirani krug za upravljanje napajanjem) nužna za mobilno povezivanje te se obično kupuju od istog dobavljača, zajedno ili zasebno.

7 Čipovi za osnovni radiofrekvencijski pojas obično se prodaju proizvođačima opreme, koji ih uključuju u uređaje koji upotrebljavaju mobilno povezivanje, kao što su Apple, HTC Corporation, Huawei Technologies Co. Ltd (u daljnjem tekstu: Huawei), LG Corp., Nokia Corporation, Samsung Group (u daljnjem tekstu: Samsung) i ZTE Corporation.

8 Mobilni uređaji koji uključuju čipove za osnovni radiofrekvencijski pojas mogli su se od 2009. do 2011. podijeliti u dvije velike kategorije. S jedne su strane mobilni telefoni (različitih vrsta, od onih koji imaju samo osnovne funkcije, kao što su glasovne usluge, do pametnih telefona), dok su s druge strane mobilni širokopojasni uređaji, odnosno uređaji koji pružaju povezivost različitu od one koju nude mobilni telefoni, obično bez glasovnih usluga (primjerice tableti, podatkovne kartice poput USB ključeva s mobilnim pristupom, bežični ruteri koji rade na Mifi sustavu ili prijenosna računala).

9 Nekoliko mobilnih širokopojasnih uređaja, kao što su podatkovne kartice, uglavnom je upotrebljavalo tanke modeme jer nisu zahtijevali nikakvu funkciju obrade, nego samo funkciju povezivosti, a tržište navedenih uređaja, osobito tržište uređaja usklađenih sa standardima za komunikaciju treće generacije (3G) koji se temelje na tehnologiji „Universal Mobile Telecommunications System” (UMTS), bilo je znatno manje od tržišta mobilnih telefona.

10 Kao što je navedeno u točki 4. ove presude, kako bi omogućio povezivost, čip za osnovni radiofrekvencijski pojas treba upotrebljavati neki od standarda za komunikaciju. Izvorno su standardi za komunikaciju prve generacije (1G), odnosno analogni standardi za komunikaciju, i standardi za komunikaciju druge generacije (2G) koji su ih zamijenili, odnosno digitalni standardi za komunikaciju, nudili samo glasovnu komunikaciju. Zatim je standard koji je razvijen za standarde za komunikaciju 2G, odnosno „Global System for Mobile Communication” (GSM), proširen uključivanjem tehnologija „General Packet Radio Services” (GPRS) i „Enhanced Data rates for GSM Evolution” (EDGE) kako bi podržao veće brzine prijenosa i prijenos podataka u „paketu”.

11 Standardi za komunikaciju 3G, koji se temelje na tehnologiji UMTS, odnosno bežičnoj i mobilnoj komunikacijskoj tehnologiji, u svojim su počecima (oko 2000. godine) omogućivali prijenos podataka brzinom do 0,348 megabita u sekundi (Mbps), što nije bilo dovoljno da se podrži rad aplikacija koje obično zahtijevaju velike brzine prijenosa, kao što su pretraživanje interneta u cijelosti i prijenos videozapisa. Daljnjim se razvojem povećao kapacitet prijenosa podataka navedenih standarda za komunikaciju. Tehnologija „High Speed Packet Access" (HSPA) omogućila je prijenos podataka brzinom do 14 Mbps, a zatim je tehnologija „Evolved High Speed Packet Access" (HSPA +) omogućila prijenos podataka brzinom do 28 Mbps i čak do 42 Mbps.

12 Čipovi koji podržavaju tehnologiju UMTS (u daljnjem tekstu: čipovi UMTS) u načelu podržavaju i prošireni standard GSM/EDGE, koji je prvotno optimiran za glasovnu telefoniju. Razlog za to je taj što je navedeni prošireni standard i dalje bio neophodan za mobilne telefone jer je GSM za većinu operatora pokretne mreže još uvijek imao važnu ulogu u smislu pokrivenosti i kapaciteta. Naime, taj prošireni standard mogao je biti koristan za mobilne širokopojasne uređaje, iako ne omogućuje širokopojasno povezivanje. Naime, zahvaljujući tomu što podržava osnovnu povezivost, GSM je mogao osigurati neprekinutost usluge u slučaju nedostataka u pokrivenosti mreže koja upotrebljava tehnologiju UMTS.

13 Krajem 2008. pojavila se tehnologija „Long Term Evolution" (LTE). Prvi čipovi koji su je podržavali bili su kompatibilni samo s tom tehnologijom, što je sprečavalo njihovu upotrebu u praksi zbog ograničenog uvođenja mreža koje su upotrebljavale tu tehnologiju. S vremenom su veliki dobavljači čipova za osnovni radiofrekvencijski pojas razvili čipove koji istodobno podržavaju tehnologiju UMTS i tehnologiju LTE, pri čemu je prvonavedena tehnologija komercijalno postala dostupna 2011. ili 2012. Tehnologije UMTS i LTE razvijale su se usporedo kako bi se poboljšale učinkovitost i interoperabilnost.

Upravni postupak

14 Društvo Icera Inc. Komisiji je 30. lipnja 2009. podnijelo pritužbu protiv Qualcomma, koja je zatim 8. travnja 2010. zamijenjena revidiranom i ažuriranom verzijom (u daljnjem tekstu: pritužba), na temelju koje je Komisija pokrenula svoju istragu.

15 Intervenijent, društvo Nvidia Corp., koji je Iceru stekao u svibnju 2011., podnio je 2012. dodatne informacije koje su uključivale pritužbu i iznošenje tvrdnji protiv Qualcomma o predatorskim cijenama.

16 Komisija je od lipnja 2010. do srpnja 2015. uputila nekoliko zahtjeva za pružanje informacija Qualcommu, Iceri ili Nvidiji i drugim dionicima u sektoru čipova za osnovni radiofrekvencijski pojas. Konkretno, Qualcommu je poslala, kao prvo, zahtjev za pružanje informacija od 7. lipnja 2010., donesen u skladu s člankom 18. stavcima 1. i 2. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima [101. i 102. UFEU-a] (SL 2003., L 1, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 165. i ispravak SL 2016., L 173, str. 108.), kao drugo, zahtjev za pružanje informacija od 3. studenoga 2011., donesen u skladu s člankom 18. stavkom 3. navedene uredbe, kao treće, zahtjev za pružanje informacija od 10. srpnja 2013., donesen u skladu s člankom 18. stavkom 3. te uredbe, kao četvrto, zahtjev za pružanje informacija od 13. veljače 2014., donesen u skladu s člankom 18. stavcima 1. i 2. te uredbe, kao peto, zahtjev za pružanje informacija od 13. listopada 2014., donesen u skladu s člankom 18. stavkom 3. te uredbe i, naposljetku, zajednički zahtjev za pružanje informacija od 14. siječnja 2015., koji je donesen i u predmetu

AT.40220 – Qualcomm (plaćanja za isključivost). Protiv konačne odluke u tom predmetu podnesena je tužba Općem sudu (presuda od 15. lipnja 2022., Qualcomm/Komisija (Qualcomm – plaćanja za isključivost), T-235/18, EU:T:2022:358).

17 Komisija je 16. srpnja 2015. u smislu članka 2. stavka 1. Uredbe Komisije (EZ) br. 773/2004 od 7. travnja 2004. o postupcima koje Komisija vodi na temelju članaka [101. i 102. UFEU-a] (SL 2004., L 123, str. 18.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 298.) pokrenula postupak protiv Qualcomma u predmetu AT.39711 – Qualcomm (predatorske cijene). Taj se postupak odnosio na navodnu Qualcommovu zlouporabu vladajućeg položaja u obliku predatorskih cijena na tržištu čipova UMTS.

18 Komisija je 8. prosinca 2015. u smislu članka 27. stavka 1. Uredbe br. 1/2003 i članka 10. stavka 1. Uredbe br. 773/2004 donijela obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku koju je uputila Qualcommu (u daljnjem tekstu: obavijest o činjenicama).

19 Qualcomm je između prosinca 2015. i srpnja 2016. dobio pristup spisu.

20 Konkretno, Qualcomm je dopisom od 18. travnja 2016., u skladu s člankom 3. stavkom 7. i člankom 7. stavkom 1. Odluke 2011/695/EU predsjednika Europske komisije od 13. listopada 2011. o funkciji i opisu posla službenika za usmene rasprave u određenim postupcima tržišnog natjecanja (SL 2011., L 275, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 295.), od službenika za usmene rasprave zatražio dodatan pristup određenim elementima spisa. Nakon preispitivanja službenika za usmene rasprave, Qualcommu su dostavljene potpunije verzije spisa.

21 Qualcomm je 15. kolovoza 2016. poslao svoj odgovor na obavijest o činjenicama (u daljnjem tekstu: odgovor na obavijest o činjenicama), u kojem je osporavao Komisijine preliminarne zaključke.

22 Na Qualcommov zahtjev održano je saslušanje 10. studenoga 2016.

23 Komisija je nakon tog saslušanja poduzela druge mjere izvođenja dokaza i od 2017. do 2019. Qualcommu i drugim dionicima u sektoru čipova za osnovni radiofrekvencijski pojas uputila nove zahtjeve za pružanje informacija.

24 Konkretno, Komisija je 30. siječnja 2017. Qualcommu uputila zahtjev za pružanje informacija na temelju članka 18. stavaka 1. i 2. Uredbe br. 1/2003., na koji on nije odgovorio. Komisija je 31. ožujka 2017. odlukom na temelju članka 18. stavka 3. navedene uredbe Qualcommu uputila zahtjev za pružanje informacija.

25 Qualcomm je 13. lipnja 2017. Općem sudu podnio tužbu za poništenje Komisijine odluke od 31. ožujka 2017. Podnio je i zahtjev na temelju članaka 278. i 279. UFEU-a, kojim je ponajprije tražio suspenziju primjene navedene odluke ili, podredno, donošenje privremenih mjera u tom pogledu. Rješenjem od 12. srpnja 2017., Qualcomm i Qualcomm Europe (T-371/17 R, neobjavljeno, EU:T:2017:485), predsjednik Općeg suda odbio je zahtjev za suspenziju primjene, dok je Opći sud presudom od 9. travnja 2019., Qualcomm i Qualcomm Europe/Komisija (T-371/17, neobjavljena, EU:T:2019:232), odbio zahtjev za poništenje te odluke. Sud je Qualcommovu žalbu radi ukidanja te presude u cijelosti odbio u presudi od 28. siječnja 2021., Qualcomm i Qualcomm Europe/Komisija (C-466/19 P, EU:C:2021:76).

26 Komisija je 10. studenoga 2017. na temelju članka 18. stavaka 1. i 2. Uredbe br. 1/2003 Qualcommu uputila novi zahtjev za pružanje informacija.

27 Komisija je 19. srpnja 2018. donijela dodatnu obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku (u daljnjem tekstu: dodatna obavijest o činjenicama) koju je uputila Qualcommu, a u kojoj je navela kraće razdoblje predatorskih cijena i upotrijebila revidiranu metodu za usporedbu Qualcommovih cijena i troškova povezanih s prodajom po navodno predatorskim cijenama o kojoj je riječ.

28 Qualcomm je između 31. srpnja i 28. rujna 2018. dobio pristup dokumentima koji su u Komisijin spis uloženi nakon donošenja obavijesti o činjenicama od 8. prosinca 2015.

29 Qualcomm je 22. listopada 2018. poslao odgovor na dodatnu obavijest o činjenicama (u daljnjem tekstu: odgovor na dodatnu obavijest o činjenicama), u kojem je osporavao Komisijine preliminarne zaključke navedene u obavijesti o činjenicama koji su dopunjeni dodatnom obavijesti o činjenicama.

30 Na Qualcommov zahtjev održano je novo saslušanje 10. siječnja 2019.

31 Komisija je 5. veljače 2019. Qualcommu uputila zahtjev za pružanje informacija na temelju članka 18. stavaka 1. i 2. Uredbe br. 1/2003.

32 Komisija je 22. veljače 2019. Qualcommu uputila dopis o činjenicama (u daljnjem tekstu: dopis o činjenicama), čiji je cilj bio, prema njezinim tvrdnjama, kao prvo, pružiti Qualcommu pojašnjenja o određenim elementima navedenima u dodatnoj obavijesti o činjenicama koje je on doveo u pitanje u odgovoru na dodatnu obavijest o činjenicama, kao drugo, obavijestiti ga o dokazima koji su već postojali, a na koje se nije izričito uputilo u obavijesti o činjenicama i dodatnoj obavijesti o činjenicama, ali koji bi, nakon dodatne analize spisa, mogli biti relevantni za potkrepljivanje preliminarnih zaključaka iz obavijesti o činjenicama, kako su dopunjeni dodatnom obavijesti o činjenicama, i, kao treće, obavijestiti ga o određenim ograničenim ažuriranjima analize cijena i troškova provedene u dodatnoj obavijesti o činjenicama. Dopis o činjenicama u prilogu je sadržavao druge dokumente koji prije toga nisu bili dostavljeni Qualcommu.

33 Qualcomm je svoja očitovanja o dopisu o činjenicama podnio 24. ožujka i 25. travnja 2019.

34 Komisija je 18. srpnja 2019. donijela pobijanu odluku.

Sadržaj pobijane odluke

Proizvodi o kojima je riječ

35 Nakon što je opovrgnula Qualcommove prigovore o navodnim postupovnim nepravilnostima u upravnom postupku, Komisija je detaljno opisala kontekst u kojem su Qualcomm i njegovi konkurenti, uključujući Iceru, djelovali u području tehnologije i intelektualnog vlasništva. Konkretno, navela je da su proizvodi o kojima je riječ u njezinoj istrazi bili čipovi UMTS, odnosno Qualcommovi čipovi MDM8200, MDM6200 i MDM8200A, koji su u vrijeme počinjenja navodne povrede konkurirali Icerinim čipovima UMTS, osobito čipovima ICE8040, ICE8042 i ICE8060.

36 Prema Komisijinim tvrdnjama, svi su ti proizvodi bili samostalni čipovi za osnovni radiofrekvencijski pojas koji su od 1. srpnja 2009. do 30. lipnja 2011. (u daljnjem tekstu: relevantno razdoblje) podržavali povezivost podataka s brzinom preuzimanja od 7,2/14,4 Mbps do 28 Mbps. Konkretno, čip MDM8200 bio je prvi Qualcommov samostalan čip za osnovni radiofrekvencijski pojas za mobilne širokopojasne uređaje koji je podržavao tehnologiju HSPA + s brzinom preuzimanja do 28 Mbps. Prvi je put stavljen na tržište u svibnju 2009., a njegov komercijalni vijek završio je 30. ožujka 2011. U međuvremenu ga je od 2010. postupno zamijenio čip MDM8200A, odnosno njegova poboljšana verzija, koji je nakon uvođenja manjih izmjena također mogao podržati glasovnu funkciju. Kao i čipovi MDM8200 i MDM8200A, čip MDM6200 ponajprije je bio namijenjen aplikacijama za podatkovni promet. Podržavao je tehnologiju HSPA + a da za to nisu bile potrebne izmjene, s brzinom preuzimanja do 14,4 Mbps, kao i glasovnu funkciju. Od drugog tromjesečja 2010. dostavljao se u ograničenim količinama, od 2011. prodavao se u velikim količinama te se nastavio stavljati na tržište barem do kraja 2017.

37 Icerin čip ICE8040 ili Espresso-300 također je bio samostalan čip za osnovni radiofrekvencijski pojas koji je uveden na tržište u listopadu 2008. U početku je mogao podržati brzinu preuzimanja od najviše 10 Mbps, ali je zbog svojih značajki mogao lako iskoristiti prednosti poboljšanja i modernizacije s pomoću softvera, osobito kako bi svoju brzinu preuzimanja postupno povećao do 21 Mbps. Čip ICE8042 ili Espresso-302 bio je poboljšana verzija čipa ICE8040 koja je uvedena na tržište u prosincu 2009. s brzinom preuzimanja do 14,4 Mbps, koja se u ožujku 2010. povećala na 21 Mbps zahvaljujući ažuriranjima s pomoću softvera. Icera je ZTE-u prodala zastarjelu verziju tog čipa, odnosno čip Espresso-302-1, koji je mogao podržati brzinu preuzimanja od samo najviše 7,2 Mbps. Naposljetku, čip ICE8060 ili Espresso-400, najavljen u listopadu 2010., koristio je modemsku strukturu definiranu Icerinim softverima i podržavao brzinu preuzimanja do 28 Mbps. Ponuđena je i zastarjela verzija tog čipa, odnosno čip E-400-1, koji je dosezao brzinu preuzimanja od najviše 7,2 Mbps.

Relevantno tržište

38 Komisija je relevantno tržište za proizvode o kojima je riječ definirala kao „slobodno” tržište samostalnih i integriranih čipova za osnovni radiofrekvencijski pojas, koji su kompatibilni s tehnologijom UMTS (u daljnjem tekstu: tržište čipova UMTS). Do tog je zaključka došla tako što je uzela u obzir, među ostalim, zamjenjivost čipova UMTS i čipova koji podržavaju druge tehnologije, kao i nepostojanje konkurentskih pritisaka koje bi izvršavali vertikalno integrirani proizvođači čipova za osnovni radiofrekvencijski pojas. Sa zemljopisnog gledišta, to se tržište definiralo kao globalno.

Vladajući položaj

39 Komisija je na temelju sljedećih elemenata utvrdila da je Qualcomm imao vladajući položaj na globalnom tržištu čipova UMTS, i to najmanje od 1. siječnja 2009. do 31. prosinca 2011.

40 Kao prvo, Qualcomm je u razdoblju od 1. siječnja 2009. do 31. prosinca 2011. na relevantnom tržištu imao tržišni udio od otprilike 60 %.

41 Kao drugo, na relevantnom je tržištu postojalo nekoliko prepreka ulasku i širenju, kao što je potreba za provedbom velikih početnih ulaganja u području istraživanja i razvoja za projektiranje čipova UMTS te različite prepreke povezane s Qualcommovim pravima intelektualnog vlasništva, među kojima je i njegova mreža povratnog ustupanja licencija.

42 Kao treće, tržišna snaga klijenata, kupaca Qualcommovih čipova, nije mogla utjecati na njegov vladajući položaj u relevantnom razdoblju.

Zlouporaba vladajućeg položaja

43 Komisija je smatrala da je Qualcomm zlouporabio svoj vladajući položaj jer je tijekom relevantnog razdoblja određene količine triju svojih čipova UMTS, odnosno čipova MDM8200, MDM6200 i MDM8200A, svojim dvama ključnim kupcima, odnosno Huaweiju i ZTE-u, isporučivao po cijenama nižim od svojih troškova s namjerom uklanjanja Icere, koja je u to vrijeme bila njegov glavni konkurent u segmentu vrhunskih proizvoda na tržištu čipova UMTS.

44 Prema Komisijinu mišljenju, ograničavanjem Icerina rasta u segmentu vrhunskih proizvoda na tržištu čipova UMTS, koji se u to vrijeme sastojao gotovo isključivo od čipova za mobilne širokopojasne uređaje velike brzine, Qualcomm je namjeravao spriječiti tog malog poduzetnika s ograničenim financijskim resursima da stekne ugled i postigne veličinu koji su bili potrebni da se njegov vladajući položaj na tom tržištu dovede u pitanje, osobito s obzirom na očekivani potencijal rasta navedenog segmenta zbog sve veće globalne rasprostranjenosti takozvanih „pametnih” mobilnih uređaja. Komisija je smatrala da je Qualcomm time proizvođačima opreme u tom segmentu htio uskratiti alternativne izvore čipova za njihove mobilne telefone, čime je smanjio izbor potrošačima.

45 Komisija je kao ključne elemente svojih zaključaka utvrdila sljedeće čimbenike.

46 Qualcomm je svoju praksu određivanja cijena provodio u kontekstu u kojem je Icera jačala svoju prisutnost na tržištu čipova UMTS kao održiv dobavljač čipova UMTS, što je predstavljalo sve veću prijetnju za Qualcommovo poslovanje. Kako bi osigurao da Icerino poslovanje ne dosegne kritičnu veličinu koja bi ugrozila njegov položaj na tom tržištu, Qualcomm je poduzeo preventivne mjere u obliku ustupaka u pogledu cijena koje su bile usmjerene na dva strateški najvažnija kupca, Huawei i ZTE. Naime, smatrao je da izgledi za Icerin razvoj ovise o njegovoj mogućnosti uspostavljanja poslovnog odnosa s tim dvama poduzetnicima. Qualcommove preventivne mjere temeljile su se na strategiji „više čipova” kojom su bila obuhvaćena njegova tri čipa koja su se natjecala s najnaprednijim Icerinim čipovima i koja je osobito bila usmjerena na zaštitu njegova tržišnog položaja u segmentu čipova velike brzine za mobilne telefone, što je tržište na koje je Icera namjeravala ući nakon što osigura svoju prisutnost u segmentu čipova za mobilne širokopojasne uređaje velike brzine.

47 Prema Komisijinu mišljenju, analiza cijena koje je Qualcomm primjenjivao u odnosu na Huawei i ZTE te Qualcommovih troškova za proizvodnju čipova pokazuje da je Qualcomm određene količine čipova prodavao ispod dugoročnih prosječnih inkrementalnih troškova (u daljnjem tekstu: LRAIC) i, u svakom slučaju, ispod prosječnih ukupnih troškova (u daljnjem tekstu: ATC), kao i da je ograničenu količinu čipova MDM6200 prodavao po cijenama nižim od prosječnih promjenjivih troškova (u daljnjem tekstu: AVC). Rezultati provedene analize cijena i troškova potkrijepljeni su dokazima u obliku Qualcommovih istodobnih internih dokumenata koji pokazuju njegovu namjeru istiskivanja Icere.

– *Nedostatak opravdanja*

48 Komisija je smatrala da Qualcomm nije pružio valjano objektivno opravdanje za svoje ponašanje ili njegovu učinkovitu obranu.

– *Jedinstvena i trajna povreda*

49 Komisija je zaključila da Qualcommove prodaje po predatorskim cijenama u odnosu na Huawei i ZTE, kada se zajedno uzmu u obzir, čine jedinstvenu i trajnu povredu koja je trajala tijekom cijelog relevantnog razdoblja.

– *Nadležnost Komisije*

50 Komisija smatra da je nadležna za primjenu članka 102. UFEU-a i članka 54. Sporazuma o europskom gospodarskom prostoru (SL 1994., L 1, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 11., svezak 106., str. 4., u daljnjem tekstu: Sporazum o EGP-u) na povredu koju je počinio Qualcomm jer je počinjena i mogla je imati znatne, trenutačne i predvidljive učinke u europskom gospodarskom prostoru (EGP) i jer je znatno utjecala na trgovinu među državama članicama i među ugovornim strankama Sporazuma o EGP-u.

– *Sankcija*

51 Iako je u trenutku donošenja pobijane odluke povreda koju je počinio Qualcomm završila, Komisija je od njega ipak zatražila da se suzdrži od ponavljanja ponašanja opisanog u navedenoj odluci te od bilo kakvog djelovanja ili ponašanja s istim ili sličnim ciljem ili učinkom kao to ponašanje.

52 Novčana kazna koja je izrečena Qualcommu za povredu, koju je Komisija izračunala na temelju načela utvrđenih u Smjernicama o metodi za utvrđivanje kazni koje se propisuju u skladu s člankom 23. stavkom 2. točkom (a) Uredbe br. 1/2003 (SL 2006., C 210/2, str. 2.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 4., str. 58., u daljnjem tekstu: Smjernice iz 2006.), iznosi 242 042 000 eura.

Postupak i zahtjevi stranaka

Postupak

53 Tužbom podnesenom tajništvu Općeg suda 1. listopada 2019. tužitelj je pokrenuo ovaj postupak.

54 Komisija je dvaput zatražila produljenje roka za podnošenje odgovora na tužbu, 4. veljače odnosno 24. ožujka 2020., uzimajući u obzir duljinu tužbe i broj priloženih dokumenata. To joj je produljenje bilo odobreno.

55 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 17. ožujka 2020. Nvidia je zatražila intervenciju u ovaj postupak u potporu Komisijinu zahtjevu. Zahtjev za intervenciju dostavljen je glavnim strankama u skladu s člankom 144. stavkom 1. Poslovnika Općeg suda. Glavne stranke nisu imale primjedbi u pogledu tog zahtjeva.

56 Komisija je 11. lipnja 2020. tajništvu Općeg suda podnijela odgovor na tužbu.

57 Tužitelj je 6. srpnja 2020. zatražio produljenje roka za podnošenje replike uzimajući u obzir duljinu odgovora na tužbu i broj priloženih dokumenata. To joj je produljenje bilo odobreno.

58 Tužitelj je 5. listopada 2020. tajništvu Općeg suda podnio repliku.

59 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 15. listopada 2020., nakon što im je nekoliko puta odobreno produljenje roka, tužitelj i Komisija su na temelju članka 144. stavaka 2. i 7. Poslovnika zatražili povjerljivo postupanje u odnosu na Nvidiju s određenim informacijama navedenima u tužbi i nekim njezinim prilozima. Navedene su stranke podnijele zajedničku verziju tih dokumenata koja nije klasificirana oznakom tajnosti.

60 Komisija je 23. listopada 2020. zatražila produljenje roka za podnošenje odgovora na repliku uzimajući u obzir duljinu replike i broj priloženih dokumenata. To joj je produljenje bilo odobreno.

61 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 19. studenoga 2020. Komisija je zatražila povjerljivo postupanje u odnosu na Nvidiju s određenim informacijama navedenima u odgovoru na tužbu. Komisija je na isti datum, uz tužiteljevu suglasnost, podnijela zajedničku verziju odgovora na tužbu i njegovih priloga koja nije klasificirana oznakom tajnosti.

62 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 20. studenoga 2020., tužitelj je zatražio povjerljivo postupanje u odnosu na Nvidiju s određenim informacijama navedenima u odgovoru na tužbu i njegovim prilozima, kao i u postupovnim dokumentima dostavljenima tajništvu u razdoblju od 30. lipnja do 5. listopada 2020.

63 Rješenjem od 25. studenoga 2020., Qualcomm/Komisija (T-671/19, neobjavljeno), predsjednik petog vijeća Općeg suda naložio je da se Nvidiji dopusti intervencija i da se odluka o troškovima donese naknadno.

64 Aktima podnesenima tajništvu Općeg suda 15. prosinca 2020. i 18. siječnja 2021., Nvidia je podnijela prigovore u pogledu zahtjeva za povjerljivo postupanje koji su se odnosili na tužbu, odgovor na tužbu i određene priloge.

65 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 16. prosinca 2020., Komisija je zatražila povjerljivo postupanje u odnosu na Nvidiju s određenim informacijama navedenima u replici i prilogu C.8 toj replici.

66 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 22. prosinca 2020., tužitelj je zatražio povjerljivo postupanje u odnosu na Nvidiju s određenim informacijama navedenima u replici i njezinim prilozima, kao i u postupovnim dokumentima dostavljenima tajništvu u razdoblju od 5. listopada do 9. prosinca 2020. Glavne stranke na isti su datum podnijele zajedničku verziju replike i njezinih priloga koja nije klasificirana oznakom tajnosti.

67 Komisija je 21. siječnja 2021. tajništvu Općeg suda podnijela odgovor na repliku.

68 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 25. veljače 2021., nakon što joj je odobreno produljenje roka, Komisija je zatražila povjerljivo postupanje u odnosu na Nvidiju s određenim informacijama navedenima u odgovoru na repliku. Komisija je na isti datum, uz tužiteljevu suglasnost, podnijela zajedničku verziju odgovora na repliku i njezinih priloga koja nije klasificirana oznakom tajnosti.

69 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 26. veljače 2021., nakon što mu je odobreno produljenje roka, tužitelj je zatražio povjerljivo postupanje u odnosu na Nvidiju s ostalim informacijama navedenima u odgovoru na repliku i njegovu prilogu, kao i u postupovnim dokumentima dostavljenima tajništvu u razdoblju od 18. prosinca 2020. do 10. veljače 2021.

70 Rješenjem od 22. srpnja 2021., Qualcomm/Komisija (T-671/19, neobjavljeno, EU:T:2021:502), predsjednik petog vijeća prihvatio je zahtjeve za povjerljivo postupanje koji su se odnosili na određene informacije navedene u tužbi i njezinim prilozima A.1 i A.29, kao i u odgovoru na tužbu, te je odbio slične zahtjeve koji su se odnosili na druge postupovne dokumente. Stoga je tužitelju i Komisiji određen rok za dostavu novih verzija određenog sadržaja spisa koje nisu klasificirane oznakom tajnosti. Glavne stranke podnijele su 16. i 17. rujna 2021., nakon što su dobile produljenje roka, zajedničku verziju tih dokumenata koja nije klasificirana oznakom tajnosti.

71 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 19. listopada 2021. Nvidia je podnijela intervencijski podnesak.

72 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 19. studenoga 2021. Komisija je navela da ne namjerava podnijeti očitovanje o intervencijskom podnesku.

73 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 29. studenoga 2021. tužitelj je dostavio svoje očitovanje o intervencijskom podnesku.

74 Pisani dio postupka zatvoren je 29. studenoga 2021.

75 Tužitelj je 8. veljače 2022. zatražio da ga se sasluša na raspravi.

76 Na prijedlog petog vijeća Opći sud odlučio je, u skladu s člankom 28. Poslovnika, uputiti predmet petom proširenom vijeću.

77 Zbog promjene sastava vijeća Općeg suda, u skladu s člankom 27. stavkom 5. Poslovnika, sudac izvjestitelj raspoređen je u prvo prošireno vijeće, kojemu je slijedom toga dodijeljen ovaj predmet.

78 Na temelju prijedloga suca izvjestitelja, Opći sud odlučio je otvoriti usmeni dio postupka.

79 Opći sud je 2. prosinca 2022., u okviru mjera upravljanja postupkom, pozvao glavne stranke da odgovore na određena pitanja. Tužitelj je na ta pitanja odgovorio 16. prosinca 2022. Komisija je, nakon što joj je odobreno produljenje roka za podnošenje odgovorâ, odgovorila 16. siječnja 2023.

80 Na zahtjev glavnih stranaka, produljen je rok za podnošenje zahtjevâ za povjerljivo postupanje u pogledu njihovih odgovora na pitanja Općeg suda. U konačnici on je određen za 31. siječnja 2023., kad su podnesene zajedničke verzije tih odgovora koje nisu povjerljive.

81 Aktom podnesenim tajništvu Općeg suda 16. veljače 2023., nakon što joj je odobreno produljenje roka, Nvidia je podnijela prigovore u pogledu tih zahtjeva za povjerljivo postupanje koji su se odnosili na odgovore glavnih stranaka na pitanja Općeg suda.

82 Strankama je dostavljen izvještaj za raspravu te su tužitelj i Komisija podnijeli očitovanja o tom dokumentu 27. siječnja 2023. odnosno 16. veljače 2023. Opći sud primio je na znanje ta očitovanja.

83 Rješenjem od 8. ožujka 2023., Qualcomm/Komisija (T-671/19, neobjavljeno, EU:T:2023:125), predsjednik prvog proširenog vijeća prihvatio je određene zahtjeve za povjerljivo postupanje koji su se odnosili na informacije navedene u odgovorima glavnih stranaka na pitanja koja je postavio Opći sud, dok je druge odbio. Stoga je tužitelju i Komisiji određen rok za dostavu novih verzija navedenih odgovora koje nisu klasificirane oznakom tajnosti. Glavne stranke podnijele su 10. ožujka 2023. zajedničku verziju tih dokumenata koja nije klasificirana oznakom tajnosti.

84 Budući da je jedan od članova prvog proširenog vijeća bio spriječen zasjedati, predsjednik navedenog vijeća odredio je drugog suca da dopuni to vijeće.

85 Usmeni dio postupka zatvoren je nakon rasprave održane 15. ožujka 2023. Budući da je jedan od članova vijeća bio spriječen sudjelovati u vijećanju nakon što mu je mandat istekao 27. rujna 2023., u vijećanju Općeg suda sudjelovala su tri suca čiji su potpisi na ovoj presudi, u skladu s člankom 22. i člankom 24. stavkom 1. Poslovnika.

Zahtjevi stranaka

86 Tužitelj od Općeg suda zahtijeva da:

– poništi pobijanu odluku;

– „poništi ili, podredno, značajno smanji iznos novčane kazne”;

– odredi mjere upravljanja postupkom ili izvođenja dokaza kako bi se Komisiji naložilo da potvrdi da su u određenim dokumentima spisa informacije doista redigirane na temelju osnovanih zahtjeva za zaštitu poslovne tajne i da o tome obavijesti Qualcomm ili da zatraži navedene dokumente kako bi ispitala valjanost intervenijentovih zahtjeva;

– naloži Komisiji snošenje troškova.

87 Komisija od Općeg suda zahtijeva da:

– odbije tužbu;

– naloži Qualcommu snošenje troškova.

88 Nvidia od Općeg suda zahtijeva da:

– odbije tužbu;

– naloži Qualcommu snošenje troškova.

Pravo

89 Najprije, kao što se to navodi u točkama 59., 61. i 62. ove presude, glavne stranke zatražile su da se Nvidiji, a stoga i javnosti, ne otkriju određene informacije navedene u njihovim podnescima i drugim postupovnim dokumentima. Nvidia je istaknula prigovore u pogledu zahtjevâ za povjerljivo postupanje s određenim informacijama. Rješenjima od 22. srpnja 2021.,

Qualcomm/Komisija (T-671/19, neobjavljeno, EU:T:2021:502) i od 8. ožujka 2023., Qualcomm/Komisija (T-671/19, neobjavljeno, EU:T:2023:125), predsjednici petog odnosno prvog proširenog vijeća prihvatili su određene zahtjeve za povjerljivo postupanje, dok su druge odbili.

90 Kada stranka podnese zahtjev na temelju članka 144. stavka 2. Poslovnika, predsjednik je u načelu dužan odlučiti samo o dokumentima i informacijama čija se povjerljivost osporava (vidjeti u tom smislu i po analogiji rješenje od 26. siječnja 2018., FV/Vijeće, T-750/16, neobjavljeno, EU:T:2018:59, t. 14. i navedenu sudsku praksu).

91 Međutim, neovisno o izostanku osporavanja, Opći sud ne može biti spriječen odbiti zahtjeve za povjerljivo postupanje u dijelu u kojem se odnose na podatke čija javna priroda očito proizlazi iz elemenata spisa ili čija povjerljivost očito više nije relevantna zbog otkrivanja drugih elemenata spisa (rješenje od 15. rujna 2016., Deutsche Telekom/Komisija, T-827/14, neobjavljeno, EU:T:2016:545, t. 46.). Stoga u određenim okolnostima može odlučiti donijeti odluku o aspektima zahtjeva za povjerljivo postupanje koje se ne osporava (vidjeti u tom smislu rješenje od 11. travnja 2019., Google i Alphabet/Komisija, T-612/17, neobjavljeno, EU:T:2019:250, t. 16.).

92 Usto valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, informacije od prije pet ili više godina, koje su bile povjerljive, zbog samog proteka vremena to više nisu i stoga ih je potrebno smatrati povijesnima i dostaviti drugim strankama, osim ako stranka koja traži zadržavanje povjerljivosti iznimno ne dokaže da, unatoč njihovoj starosti, te informacije još uvijek predstavljaju ključne tajne, osobito industrijske ili poslovne, čije bi otkrivanje nanijelo štetu toj stranci ili trećoj osobi o kojoj je riječ (vidjeti rješenje od 11. travnja 2019., Google i Alphabet/Komisija, T-612/17, neobjavljeno, EU:T:2019:250, t. 19. i navedenu sudsku praksu).

93 U tom pogledu, u okviru primjene članka 66. Poslovnika Opći sud treba uskladiti načelo objavljivanja sudskih odluka s pravom na zaštitu osobnih podataka i pravom na zaštitu poslovne tajne, uzimajući u obzir i pravo javnosti na pristup sudskim odlukama u skladu s načelima koja se propisuju člankom 15. UFEU-a (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 5. listopada 2020., Broughton/Eurojust, T-87/19, neobjavljenu, EU:T:2020:464, t. 49.).

94 U ovom je slučaju Opći sud odlučio da u verziji presude koja nije klasificirana oznakom tajnosti neće prikriti određene podatke iz zahtjevâ glavnih stranaka čiju povjerljivost Nvidia nije osporavala. Naime, neki od tih podataka mogu se zaključiti iz sadržaja drugih dijelova ove presude i stoga su javno dostupni. Neki su podaci povijesni podaci i zadržavanje njihove povjerljivosti više od desetljeća kasnije nije odgovarajuće opravdano. Naposljetku, određeni drugi podaci pružaju činjenična pojašnjenja ponašanja na koja se odnosila Komisijina istraga. Izostavljanje tih podataka utjecalo bi na razumijevanje presude Općeg suda u javnosti (vidjeti u tom smislu presudu od 2. veljače 2022., Scania i dr./Komisija, T-799/17, EU:T:2022:48, t. 82.).

95 U prilog zahtjevu za poništenje tužitelj ističe petnaest tužbenih razloga:

– prvi tužbeni razlog, koji se temelji na postupovnim nepravilnostima;

– drugi tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni”, očitim pogreškama koje se tiču činjenica i prava, kao i na povredi obveze obrazlaganja u pogledu definicije relevantnog tržišta i njegova vladajućeg položaja tijekom relevantnog razdoblja;

– treći tužbeni razlog, koji se temelji na „pogrešci koja se tiče prava koja proizlazi iz neprimjene pravilnog pravnog standarda”;

– četvrti tužbeni razlog, koji se temelji na „nelogičnosti i nepotkrijepljenosti ‚teorije o predatorskim praksama’”;

– peti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni” i povredi obveze obrazlaganja u pogledu rekonstrukcije navodnih „stvarno plaćenih” cijena;

– šesti tužbeni razlog, koji se temelji na „pogrešnoj raspodjeli jednokratnih inženjerskih troškova”;

– sedmi tužbeni razlog, koji se temelji na „nepostojanju odgovarajuće referentne vrijednosti u području referentnih troškova”;

– osmi tužbeni razlog, koji se temelji na „očito pogrešnoj prirodi provedene analize cijena i troškova”;

– deveti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni” i očitim pogreškama koje se tiču prava u pogledu zaključka prema kojem je cijenama koje je primjenjivao istisnuo Iceru i uzrokovao štetu potrošačima;

– deseti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni”, očitim pogreškama koje se tiču činjenica i prava, nedostatku u obrazloženju, kao i povredi prava na saslušanje i načela dobre uprave jer je Komisija zaključila da se njegovim praksama određivanja cijena osigurala provedba plana čiji je cilj istiskivanje Icere;

– jedanaesti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni”, očitim pogreškama koje se tiču činjenica i prava, kao i nedostatku u obrazloženju u pogledu Komisijina odbijanja objektivnog opravdanja koje je iznio;

– dvanaesti tužbeni razlog, koji se temelji na nedostatnom obrazloženju pobijane odluke;

– trinaesti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni”, nepostojanju osnove i nedostatku u obrazloženju pobijane odluke u pogledu trajanja povrede;

– četrnaesti tužbeni razlog, koji se temelji na „očito pogrešnoj” prirodi pobijane odluke u pogledu izricanja i izračuna novčane kazne;

– petnaesti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni”, očitim pogreškama koje se tiču činjenica i prava, kao i na nedostatku u obrazloženju pobijane odluke jer se u njoj priznaju Komisijina nadležnost i učinak na trgovinu.

96 Ti će se tužbeni razlozi u nastavku ispitati redoslijedom kako ih je naveo tužitelj, osim trećeg, četvrtog i osmog tužbenog razloga koji se temelje na određenim argumentima ili u kojima se na sažetiji način ponavljaju određeni argumenti koji se ispituju, među ostalim, u okviru šestog, sedmog, devetog, desetog i jedanaestog tužbenog razloga i koji će se stoga razmotriti nakon potonjeg tužbenog razloga.

Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na postupovnim nepravilnostima

97 Prvi tužbeni razlog sastoji se od dva dijela. Prvi dio temelji se na povredi načela dobre uprave jer Komisija nije provela temeljitu, objektivnu i pažljivu istragu. Drugi dio temelji se na povredi prava obrane i načela jednakosti oružja jer Komisija nije tužitelju otkrila dokaze relevantne za njegovu obranu.

Prvi dio, koji se temelji na povredi načela dobre uprave

98 Prvi dio sastoji se od tri prigovora. Prvi prigovor temelji se na prekomjernom trajanju istrage. Drugi prigovor temelji se na nepotpunosti i nepreciznosti spisa. Treći prigovor temelji se na pristranoj istrazi.

– *Uvodne napomene*

99 Člankom 41. stavkom 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja) propisuje se pravo na dobru upravu i određuje da svatko ima pravo da institucije, tijela, uredi i agencije Europske unije njegove predmete obrađuju nepristrano, pravično i u razumnom roku. U Objašnjenjima koja se odnose na Povelju, objavljenima u *Službenom listu Europske unije* od 14. prosinca 2007. (SL 2007., C 303, str. 17.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 1., svezak 7., str. 120.), pojašnjava se da se članak 41. Povelje temelji na postojanju Unije kao predmeta vladavine prava čije su značajke razvijene u sudskoj praksi koja je uključivala dobru upravu kao opće načelo prava (presuda od 13. prosinca 2018., Transavia Airlines/Komisija, T-591/15, EU:T:2018:946, t. 37. (neobjavljena)).

100 Prema sudskoj praksi koja se odnosi na načelo dobre uprave, u slučajevima u kojima, kao u ovom predmetu, institucije Unije raspolažu diskrecijskom ovlasti, poštovanje jamstava dodijeljenih pravnim poretkom Unije u upravnim postupcima od temeljne je važnosti. Među tim jamstvima je, među ostalim, obveza nadležne institucije da pažljivo i nepristrano ispita sve relevantne elemente konkretnog slučaja (presude od 21. studenoga 1991., Technische Universität München, C-269/90, EU:C:1991:438, t. 14.; od 13. prosinca 2018., Transavia Airlines/Komisija, T-591/15, EU:T:2018:946, t. 38. (neobjavljena) i rješenje od 17. siječnja 2022., Car-Master 2/Komisija, T-743/20, neobjavljeno, EU:T:2022:33, t. 66.).

– *Prvi prigovor, koji se temelji na prekomjernom trajanju istrage*

101 Tužitelj tvrdi da je vrijeme istrage u trajanju od deset godina predugo i da otkriva, među ostalim, Komisijin nedostatak dužne pažnje.

102 Prema tužiteljevu mišljenju, on se zbog trajanja istrage nije mogao pravilno braniti. Konkretno, ističe promjene u sastavu Komisijina tima zaduženog za istragu, zahtjev za pružanje informacija koji je poslan osam godina nakon podnošenja pritužbe, zahtjeve za pojašnjenja koji su se odnosili na dokumente kojima je Komisija raspolagala već nekoliko godina i izmjenu opsega istrage u njezinoj vrlo kasnoj fazi. Naglašava i da je protekom vremena izblijedjelo sjećanje u pogledu činjenica, ne samo njegovo, nego i Huaweijevo i ZTE-ovo, koji zbog toga nisu bili u mogućnosti odgovoriti na određene, ponekad ključne, Komisijine zahtjeve. Naposljetku, osporava da se to trajanje može opravdati složenošću predmeta i dodaje da je uvijek u potpunosti surađivao s Komisijom.

103 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

104 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, poštovanje razumnog roka u vođenju upravnih postupaka u području politike tržišnog natjecanja predstavlja opće načelo prava Unije čije poštovanje osiguravaju sudovi Unije (vidjeti presudu od 19. prosinca 2012., Heineken Nederland i Heineken/Komisija, C-452/11 P, neobjavljenu, EU:C:2012:829, t. 97. i navedenu sudsku praksu).

105 Razumnost svake faze postupka treba ocjenjivati s obzirom na posebne okolnosti svakog predmeta i, osobito, njegov kontekst, ponašanje stranaka tijekom postupka, važnost predmeta za različite zainteresirane poduzetnike i njegov stupanj složenosti (presuda od 20. travnja 1999., Limburgse Vinyl Maatschappij i dr./Komisija, T-305/94 do T-307/94, T-313/94 do T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 i T-335/94, EU:T:1999:80, t. 126.).

106 Usto, u području politike tržišnog natjecanja upravni postupak pred Komisijom može uključivati dvije uzastopne faze, od kojih svaka ima svoju unutarnju logiku. Prva faza, koja traje do slanja obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, počinje teći od dana kad Komisija, koristeći se ovlastima koje joj je dodijelio zakonodavac Unije, poduzme mjere koje uključuju prigovor da je počinjena povreda te mora Komisiji omogućiti da zauzme stajalište o smjeru postupka. Druga faza pak traje od slanja obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku do donošenja konačne odluke. Ta faza mora omogućiti Komisiji da donese konačnu odluku o povredi koja se stavlja na teret (presuda od 21. rujna 2006., Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisija, C-105/04 P, EU:C:2006:592, t. 38.).

107 Osim toga, kada je povreda načela razumnog roka imala mogući utjecaj na ishod postupka, takva povreda može dovesti do poništenja pobijane odluke (vidjeti u tom smislu presudu od 21. rujna 2006., Technische Unie/Komisija, C-113/04 P, EU:C:2006:593, t. 48. i navedenu sudsku praksu).

108 Međutim, valja pojasniti da, kad je riječ o primjeni pravila tržišnog natjecanja, prekoračenje razumnog roka može biti razlog za poništenje samo u slučaju odlukâ kojima se utvrđuju povrede i ako je bilo utvrđeno da je povreda načela razumnog roka negativno utjecala na prava obrane poduzetnika o kojima je riječ. Osim u tom posebnom slučaju, nepoštovanje obveze donošenja odluke u razumnom roku nema utjecaja na valjanost upravnog postupka na temelju Uredbe br. 1/2003 (vidjeti u tom smislu presudu od 21. rujna 2006., Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisija, C-105/04 P, EU:C:2006:592, t. 42. i 43.).

109 U ovom slučaju valja utvrditi da je od podnošenja pritužbe do slanja obavijesti o činjenicama prošlo više od šest godina. Međutim, kao što se to navodi u točki 15. ove presude, podnositelj pritužbe iznio je prve tvrdnje o predatorskim cijenama tek sredinom 2012., odnosno tri godine nakon navedenog podnošenja pritužbe te je Komisija tek tada mogla pokrenuti istragu o spornom ponašanju. Iz toga proizlazi da je prva faza upravnog postupka trajala više od šest godina od dana tog podnošenja pritužbe, ali tek nešto više od tri godine otkad je podnositelj pritužbe iznio prve tvrdnje o predatorskoj praksi.

110 Druga je pak faza upravnog postupka, koja se proteže od primitka obavijesti o činjenicama do donošenja pobijane odluke 18. srpnja 2019., obuhvaćala razdoblje od otprilike tri i pol godine.

111 Međutim, promatrano u cijelosti od prvih tvrdnji o predatorskoj praksi, vrijeme istrage, koje je trajalo otprilike sedam godina, nije predugo s obzirom na posebne okolnosti predmeta i osobito njegovu složenost.

112 Naime, kao što je to Opći sud istaknuo kad je odlučivao o tužbi za poništenje Komisijine odluke od 31. ožujka 2017., u pogledu prakse koja se navodno provodila u ovom slučaju bilo je potrebno provesti složene analize brojnih podataka, od kojih većina nije bila dostupna tužitelju, kako bi se rekonstruirala struktura cijena i troškova radi provjere eventualnog postojanja predatorskih cijena. Takva se analiza usto pokazala tim složenija jer se odnosila na složene proizvode (presuda od 9. travnja 2019., Qualcomm i Qualcomm Europe/Komisija, T-371/17, neobjavljena, EU:T:2019:232, t. 125.).

113 S jedne strane, kao što to proizlazi iz tužbe, tužitelj je Komisiji podnio više od 31 000 dokumenata u odgovoru na osam zahtjeva za pružanje informacija, koji su ponekad bili popraćeni naknadnim zahtjevima za pojašnjenje. Komisija je također organizirala brojne sastanke i brojne telefonske razgovore s tužiteljem te podnositeljem pritužbe i trećim osobama. Usto, iz točke 3. pobijane odluke u kojoj se podsjeća na različite faze upravnog postupka proizlazi da je Komisija tijekom cijele istrage bila aktivna. Naposljetku, valja uzeti u obzir i činjenicu da navedena odluka sadržava složenu i temeljitu analizu ponašanja koje se stavlja na teret i da je Komisija nastojala odgovoriti na brojne argumente koje je tužitelj istaknuo tijekom navedenog postupka, uz poštovanje njegovih prava obrane.

114 S druge strane, ponašanje stranaka tijekom upravnog postupka utjecalo je na trajanje navedenog postupka. U tom pogledu valja istaknuti da je podnositelj pritužbe tek tri godine nakon što je podnio pritužbu prvi put istaknuo tvrdnje o predatorskoj praksi. Kad je riječ o tužitelju, on se najprije u devet navrata obratio službeniku za usmene rasprave kako bi se riješila pitanja povezana s pristupom spisu, a zatim je zatražio nekoliko produljenja roka, odgodu saslušanja i održavanje dodatnog saslušanja. Naposljetku, kad je podnio tužbu za poništenje Komisijine odluke od 31. ožujka 2017., a zatim i žalbu protiv presude od 9. travnja 2019., Qualcomm i Qualcomm Europe/Komisija (T-371/17, neobjavljena, EU:T:2019:232), kojom je ta tužba odbijena, tužitelj je morao znati da će to nužno usporiti istragu.

115 Stoga, s obzirom na to da istraga nije trajala predugo, ovaj prigovor treba odbiti kao neosnovan.

116 U svakom slučaju, čak i kad bi se moglo smatrati da je istraga trajala predugo, tužitelj ne dokazuje na koji je način to moglo negativno utjecati na njegove mogućnosti obrane.

117 Kao prvo, tužitelj uopće ne objašnjava kako su obične promjene u Komisijinu osoblju zaduženom za istragu na svim hijerarhijskim razinama mogle utjecati na strogost, točnost, stabilnost i opseg istrage ili njegova prava obrane.

118 Kao drugo, kad je riječ o dokumentu podnesenom u prosincu 2013. za koji je Komisija zatražila pojašnjenja tek u siječnju 2017., dovoljno je podsjetiti na to da, kao što je to presudio Opći sud, valja uzeti u obzir opću dužnost pažljivog postupanja koju ima svaki poduzetnik ili udruženje poduzetnika, a na temelju koje su dužni u svojim knjigama ili arhivima čuvati elemente koji omogućuju praćenje njihova poslovanja kako bi, među ostalim, u slučaju pokretanja sudskog ili upravnog postupka mogli raspolagati potrebnim dokazima. Stoga, s obzirom na to da je Komisija tužitelju od 7. lipnja 2010. slala zahtjeve za pružanje informacija na temelju članka 18. stavaka 2. i 3. Uredbe br. 1/2003, on je barem od tog datuma bio dužan postupati s povećanom pažnjom i

poduzeti sve korisne mjere kako bi sačuvao dokaze koje je razumno mogao imati na raspolaganju (vidjeti u tom smislu presudu od 9. travnja 2019., Qualcomm i Qualcomm Europe/Komisija, T-371/17, neobjavljenu, EU:T:2019:232, t. 136. i navedenu sudsku praksu).

119 Kao treće, Komisija je objasnila da je, iako se istraga mijenjala tijekom upravnog postupka, razlog za to bio upravo kako bi uzela u obzir očitovanja i argumente koje je tužitelj istaknuo u odgovorima na, među ostalim, obavijest o činjenicama i dodatnu obavijest o činjenicama, što, suprotno njegovim tvrdnjama, samo pokazuje da je Komisija u potpunosti poštovala njegova prava obrane.

120 Kao četvrto, tužitelj ne pojašnjava kako je činjenica da Huawei i ZTE nisu mogli podnijeti određena objašnjenja koja je Komisija zatražila, a koja su se odnosila na plaćanja jednokratnih inženjerskih troškova (u daljnjem tekstu: plaćanja NRE), povezana s protekom vremena. U svakom slučaju, valja utvrditi da je Komisija ispitala je li tužitelj, time što je odobravao takva plaćanja Huaweiju i ZTE-u, namjeravao odobriti tim dvama kupcima sniženja cijene, tako da je riječ o subjektivnom elementu koji stoga nije povezan s tim dvama društvima, koja dakle nisu mogla podnijeti nikakav bitan oslobađajući element u tužiteljevu korist. To uostalom potvrđuje činjenica da je, kao što to proizlazi iz ispitivanja šestog tužbenog razloga, Komisija dokazala taj element time što se oslonila na skup usklađenih dokaza koji su različiti od iskaza tih dvaju poduzetnika.

121 S obzirom na prethodna razmatranja, čak i ako ga se smatra osnovanim, na temelju ovog prigovora u ovom se slučaju ne može utvrditi povreda tužiteljevih prava obrane koja bi dovela do poništenja pobijane odluke.

– *Drugi prigovor, koji se temelji na nepotpunosti i nepreciznosti spisa*

122 Tužitelj tvrdi da Komisija, time što nije prikupila određene potencijalno oslobađajuće informacije, nije uspjela sastaviti potpun i precizan spis. Smatra da je riječ o propustu koji potkrepljuju sljedeća tri primjera. Kao prvo, Komisija Huaweiju i ZTE-u nije postavila nijedno pitanje o Qualcommovu zaposleniku, unatoč velikom broju dokumenata kojih je taj zaposlenik autor i na koje se ona poziva. Kao drugo, Huawei i ZTE nisu mogli relevantno odgovoriti na zahtjev za pružanje informacija koji se odnosio na plaćanja NRE, koja su ipak bila bitna. Kao treće, tužitelj tvrdi da mu je Komisija odobrila pristup određenim dokumentima koji su u velikoj mjeri bili redigirani, a da nije provjerila jesu li osnovani razlozi za povjerljivost na koje se pozvao podnositelj pritužbe koji ih je podnio, s obzirom na to da su takvi dokumenti mogli sadržavati potencijalno oslobađajuće elemente.

123 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

124 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, na Komisiji je da u načelu ocijeni je li informacija potrebna u okviru istrage zbog povrede pravila tržišnog natjecanja (vidjeti presudu od 15. srpnja 2015., GEA Group/Komisija, T-45/10, neobjavljenu, EU:T:2015:507, t. 311. i navedenu sudsku praksu). Usto, u dijelu u kojem se, time što Komisiji u okviru ovog dijela prigovara da nije nastojala prikupiti vjerojatno oslobađajuće informacije, poziva i na jamstvo prava obrane u okviru ovog dijela, takvim se jamstvom ne zahtijeva da Komisija provede dodatne istrage ako smatra da su istražne radnje u predmetu bile dovoljne (presude od 16. svibnja 1984., Eisen und Metall/Komisija, 9/83, EU:C:1984:177, t. 32. i od 11. ožujka 1999., Thyssen Stahl/Komisija, T-141/94, EU:T:1999:48, t. 110.).

125 Usto, kad je riječ o postojanju potencijalno oslobađajućih dokumenata koje Komisija nije nastojala prikupiti, iz sudske prakse proizlazi da poduzetnik o kojem je riječ mora dokazati da je te dokumente mogao upotrijebiti u korist svoje obrane, u tom smislu da se – u slučaju da ih je imao na raspolaganju u upravnom postupku – mogao pozvati na dokaze koji nisu u skladu sa zaključcima koje je u tom stadiju izvela Komisija i da je stoga mogao na bilo kakav način utjecati na ocjene koje je Komisija izvršila u svojoj odluci (vidjeti u tom smislu presude od 1. srpnja 2010., Knauf Gips/Komisija, C-407/08 P, EU:C:2010:389, t. 23. i navedenu sudsku praksu i od 6. rujna 2017., Intel/Komisija, C-413/14 P, EU:C:2017:632, t. 97.).

126 Iz toga slijedi da dotični poduzetnik mora dokazati, s jedne strane, da nije imao pristup određenim dokazima korisnima obrani i, s druge strane, da ih je mogao upotrijebiti za svoju obranu (presude od 1. srpnja 2010., Knauf Gips/Komisija, C-407/08 P, EU:C:2010:389, t. 24. i od 6. rujna 2017., Intel/Komisija, C-413/14 P, EU:C:2017:632, t. 98.).

127 Tužitelj u ovom slučaju ne objašnjava razloge zbog kojih je Komisija pogrešno smatrala da su istražne radnje u predmetu dovoljne i kako su se potencijalno oslobađajuće informacije koje Komisija nije prikupila, uključujući tri primjera koja navodi, mogle upotrijebiti za njegovu obranu u smislu da je, u slučaju da ih je imao na raspolaganju u upravnom postupku, mogao na bilo kakav način utjecati na ocjene koje je Komisija izvršila u pobijanoj odluci. U svakom slučaju, kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 124. ove presude, Komisija nije dužna nastaviti istragu kako bi prikupila svaki potencijalno oslobađajući element ako smatra da su istražne radnje u predmetu bile dovoljne.

128 Konkretno, kad je riječ o njegovu zaposleniku koji je autor brojnih dokumenata na koje se Komisija poziva u pobijanoj odluci, tužitelj uopće ne objašnjava zbog čega bi odgovori na eventualna pitanja koja bi Komisija u tom pogledu postavila trećim osobama mogli biti imalo važni za ispitivanje spisa ili bi se na bilo koji način mogli upotrijebiti za osiguravanje njegove obrane ili su na bilo koji način mogli utjecati na Komisijine ocjene. Naime, iako se Komisija pozvala na neke od navedenih dokumenata, ponajprije kako bi dokazala da je postojao plan za istiskivanje Icere, pozvala se i na druge odlučujuće dokaze koje je smatrala dovoljnima. Naposljetku, tužitelj ne objašnjava kako je treća osoba mogla biti mjerodavnija od njega za pružanje dokaza kojima se pobija uloga tog zaposlenika ili Komisijino tumačenje dokumenata o kojima je riječ.

129 Isto tako, čak i ako Huawei i ZTE nisu mogli relevantno odgovoriti na zahtjev za pružanje informacija koji se odnosio na plaćanja NRE, koja su ipak bila bitna, valja navesti da Komisiji ti odgovori nisu bili potrebni jer se u tom pogledu oslonila na skup usklađenih dokaza, kao što to proizlazi iz ispitivanja šestog tužbenog razloga. Komisija je stoga mogla smatrati da su istražne radnje u predmetu bile dovoljne, a da time ne počini očitu pogrešku.

130 Naposljetku, kad je riječ o njegovu pristupu dokumentima koji su u velikoj mjeri bili redigirani, a koji su potencijalno mogli sadržavati oslobađajuće elemente, tužitelj ne osporava da je podnositelj pritužbe koji ih je podnio smatrao da se na te informacije primjenjuje zaštita poslovne tajne i da ni sama Komisija nije posjedovala neredigirane verzije. Komisija je u svakom slučaju mogla razumno smatrati da raspolaže s dovoljno drugih elemenata da provede istragu i da od podnositelja pritužbe ne treba tražiti da joj dostavi manje redigirane verzije dokumenata koje je podnio.

131 Zbog toga treba odbiti i tužiteljev zahtjev da se Komisiji naloži da potvrdi da su brojne informacije navedene u dokumentima ID 1112-00146, 1112-00148, 1112-00150, 1112-00151, 1112-00154, 1112-00185, 1112-00218, 1112-00196, 1112-00229 i 1294 redigirane na temelju osnovanih zahtjeva za zaštitu poslovne tajne i da ga o tome obavijesti ili da navedene dokumente zatraži kako bi ispitala valjanost Nvidijinih zahtjeva.

132 S obzirom na prethodna razmatranja, ovaj prigovor treba odbiti.

– *Treći prigovor, koji se temelji na pristranoj istrazi*

133 Tužitelj smatra da je pobijana odluka rezultat pristrane istrage koja je dovela do povrede načela dobre uprave i, podredno, načela pretpostavke nedužnosti, načela *in dubio pro reo* te načelâ pravne sigurnosti i jednakosti oružja te kojom se povređuju njegova prava obrane.

134 Tužitelj u prilog ovom prigovoru ističe tri argumenta.

135 Kao prvo, Komisija nije potpuno nepristrano ispitala argumente i dokaze koje je tužitelj istaknuo u odgovoru na obavijest o činjenicama i na saslušanju. Naprotiv, upustila se u beskrajan „lov na informacije” time što je poslala brojne zahtjeve za pružanje informacija koji su doveli do prikupljanja velike količine podataka. Osim toga, pobijana odluka sadržava znatne razlike i nove elemente u odnosu na dodatnu obavijest o činjenicama i dopis o činjenicama, koji se pak razlikuju od obavijesti o činjenicama. Tužitelj u tom pogledu u prilogu A.11 tužbi podnosi popis primjera tih razlika.

136 Kao drugo, Komisija u pobijanoj odluci nije uzela u obzir određene oslobađajuće elemente koje je proslijedio Huawei, osobito kad je riječ o plaćanjima NRE.

137 Kao treće, Komisija se sastala s podnositeljem pritužbe kako bi raspravljali o pitanjima povezanima sa saslušanjem koje se odnosilo na dodatnu obavijest o činjenicama a da pritom nije bio prisutan službenik za usmene rasprave iako je to područje u njegovoj nadležnosti, što dovodi do ozbiljnih pitanja u pogledu njezina integriteta i neutralnosti.

138 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

139 U tom pogledu valja istaknuti da svatko ima pravo da institucije Unije njegove predmete obrađuju nepristrano (vidjeti presudu od 2. veljače 2022., Scania i dr./Komisija, T-799/17, EU:T:2022:48, t. 145. i navedenu sudsku praksu). Međutim, u ovom slučaju valja utvrditi da se na temelju nijednog argumenta koje je istaknuo tužitelj ne može utvrditi da Komisija nije ponudila sva jamstva kako bi se isključila svaka legitimna sumnja u pogledu njezine nepristranosti u istrazi.

140 Najprije, kad je riječ o tužiteljevu argumentu koji se temelji na tome da je Komisija poslala brojne zahtjeve za pružanje informacija koji su doveli do prikupljanja velike količine podataka, valja podsjetiti na to da, u skladu s uvodnom izjavom 23. Uredbe br. 1/2003, Komisija mora imati ovlast na čitavom području Unije zahtijevati da potrebne informacije budu dostavljene budući da je to neophodno za otkrivanje, među ostalim, zlouporabe vladajućeg položaja koja je zabranjena člankom 102. UFEU-a. Nadalje, iz članka 18. stavka 1. Uredbe br. 1/2003 proizlazi da, kako bi izvršila zadaće koje su joj povjerene tom uredbom, Komisija može, jednostavnim zahtjevom ili odlukom, zahtijevati od poduzetnika i udruženja poduzetnika da joj dostave „sve potrebne informacije”.

141 S obzirom na Komisijine široke istražne ovlasti i ovlasti provođenja provjera, na Komisiji je da procijeni jesu li informacije čiju dostavu traži od poduzetnika na koje se to odnosi nužne. Kad je riječ o nadzoru koji Opći sud izvršava nad tom Komisijinom procjenom, treba podsjetiti na to da prema sudskoj praksi pojam „nužne informacije” treba tumačiti s obzirom na ciljeve zbog kojih su ovlasti za istragu o kojoj je riječ i dodijeljene Komisiji. Stoga je uvjet veze između zahtjeva za pružanje informacija i pretpostavljene povrede ispunjen ako se u tom stadiju postupka može opravdano smatrati da postoji odnos između navedenog zahtjeva i pretpostavljene povrede, u smislu da Komisija može razumno pretpostaviti da će joj informacija pomoći da utvrdi postojanje navodne povrede (vidjeti presudu od 14. ožujka 2014., Holcim (Deutschland) i Holcim/Komisija, T-293/11, neobjavljenu, EU:T:2014:127, t. 110. i navedenu sudsku praksu).

142 Kad je konkretnije riječ o ovom slučaju, iz točke 128. presude od 9. travnja 2019., Qualcomm i Qualcomm Europe/Komisija (T-371/17, neobjavljena, EU:T:2019:232), koja je donesena nakon što je tužitelj podnio tužbu za poništenje Komisijine odluke od 31. ožujka 2017., proizlazi da se područjem primjene istrage koju je vodila Komisija može opravdati pružanje velikog broja informacija.

143 Usto, kao što je to naglasio i Opći sud u točki 201. presude od 9. travnja 2019., Qualcomm i Qualcomm Europe/Komisija (T-371/17, neobjavljena, EU:T:2019:232), Komisija je imala pravo donijeti navedenu odluku upravo kako bi svoju konačnu odluku o eventualnom postojanju povrede članka 102. UFEU-a pripremila sa svom potrebnom dužnom pažnjom i na temelju svih podataka koji mogu utjecati na nju. Isto se rasuđivanje po analogiji primjenjuje na druge zahtjeve za pružanje informacija koje je Komisija poslala u okviru upravnog postupka a da pritom to ne treba smatrati nikakvim „lovom na informacije”. Naime, s jedne strane, izraz Komisijine pristranosti tijekom istrage u pogledu tužitelja ne može se apstraktno izvesti iz postojanja margine prosudbe kojom Komisija raspolaže u načinu provedbe navedene istrage i, s druge strane, tužitelj nije podnio elemente na temelju kojih se može konkretno dokazati da se ti drugi zahtjevi za pružanje informacija mogu objasniti samo takvom pristranosti.

144 Nadalje, kad je riječ o tužiteljevu argumentu koji se temelji na razlikama koje postoje između obavijesti o činjenicama, dodatne obavijesti o činjenicama, dopisa o činjenicama i pobijane odluke, iz sudske prakse Suda proizlazi da se poštovanjem prava obrane zahtijeva da se poduzetniku o kojem je riječ tijekom upravnog postupka omogući da učinkovito izrazi svoje stajalište o postojanju i važnosti činjenica i navedenih okolnosti, kao i o dokumentima koje je Komisija priložila u prilog svojoj tvrdnji o postojanju povrede pravila tržišnog natjecanja (vidjeti presudu od 5. prosinca 2013., SNIA/Komisija, C-448/11 P, neobjavljenu, EU:C:2013:801, t. 41. i navedenu sudsku praksu; presuda od 25. ožujka 2021., Deutsche Telekom/Komisija, C-152/19 P, EU:C:2021:238, t. 106.).

145 Taj je zahtjev ispunjen kada se u konačnoj odluci zainteresiranim osobama ne stavljaju na teret povrede različite od onih koje se navode u obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku i kada ta odluka sadržava samo činjenice koje su zainteresirane osobe imale priliku objasniti (presude od 24. svibnja 2012., MasterCard i dr./Komisija, T-111/08, EU:T:2012:260, t. 266.; od 18. lipnja 2013., ICF/Komisija, T-406/08, EU:T:2013:322, t. 117. i od 13. prosinca 2018., Slovak Telekom/Komisija, T-851/14, EU:T:2018:929, t. 180.).

146 Međutim, navođenje ključnih elemenata na koje se Komisija oslanja u obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku može biti sažeto i odluka ne treba nužno biti preslika navedene obavijesti jer ta obavijest predstavlja pripremni dokument koji sadržava činjenične i pravne ocjene koje su samo privremene (presuda od 17. studenoga 1987., British American

Tobacco i Reynolds Industries/Komisija, 142/84 i 156/84, EU:C:1987:490, točka 70.; vidjeti i presudu od 5. prosinca 2013., SNIA/Komisija, C-448/11 P, neobjavljenu, EU:C:2013:801, t. 42. i navedenu sudsku praksu i presudu od 24. svibnja 2012., MasterCard i dr./Komisija, T-111/08, EU:T:2012:260, t. 267.). Stoga su prihvatljive dopune predmetne obavijesti, do kojih je došlo u kontekstu odgovora stranaka na tužbu, čiji argumenti dokazuju da su te stranke mogle učinkovito izvršavati svoja prava obrane. Komisija također može na temelju upravnog postupka preispitati ili dodati činjenične ili pravne argumente u potporu preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku koje je sastavila (presuda od 9. rujna 2011., Alliance One International/Komisija, T-25/06, EU:T:2011:442, t. 181.). Posljedično, dok se ne donese konačna odluka, Komisija može, među ostalim s obzirom na pisana ili usmena očitovanja stranaka, odustati od nekih ili čak svih prvotno iznesenih preliminarno utvrđenih činjenica u postupku u odnosu na njih i time izmijeniti svoje stajalište u njihovu korist ili, obrnuto, odlučiti dodati nove činjenice, pod uvjetom da je poduzetnicima o kojima je riječ dala priliku da iznesu svoje stajalište o tom pitanju (vidjeti presudu od 30. rujna 2003., Atlantic Container Line i dr./Komisija, T-191/98 i T-212/98 do T-214/98, EU:T:2003:245, t. 115. i navedenu sudsku praksu).

147 U ovom slučaju, izraz Komisijine pristranosti tijekom istrage u pogledu tužitelja ne može se apstraktno izvesti iz postojanja razlika između obavijesti o činjenicama, dodatne obavijesti o činjenicama, dopisa o činjenicama i pobijane odluke. Usto, tužitelj nije podnio elemente na temelju kojih se može konkretno dokazati da se te razlike mogu objasniti samo takvom pristranosti.

148 Suprotno tomu, valja ispitati je li se Komisija u pobijanoj odluci oslonila na nove preliminarno utvrđene činjenice u postupku ili dokaze koji inkriminiraju tužitelja, o kojima on nije imao priliku iznijeti svoje stajalište tijekom upravnog postupka.

149 Tužitelj u tom pogledu samo općenito tvrdi da pobijana odluka sadržava znatne razlike i nove elemente koji ne postoje u argumentaciji istaknutoj u dodatnoj obavijesti o činjenicama i dopisu o činjenicama te u bilješci samo navodi nekoliko uvodnih izjava navedene odluke i upućuje na Prilog A.11 tužbi.

150 Čak i ako su ti elementi doista novi elementi, koji ne postoje u prethodnim postupovnim dokumentima, tužitelj ipak uopće ne objašnjava po čemu ti elementi predstavljaju nove preliminarno utvrđene činjenice u postupku ili dokaze koji ga inkriminiraju o kojima nije imao priliku iznijeti svoje stajalište, a ne samo ih uzeti u obzir, u pobijanoj odluci, očitovanja koja je Komisija zaprimila, među kojima su i njegova.

151 Kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 146. ove presude, pobijana odluka ne može biti preslika obavijesti o činjenicama, dodatne obavijesti o činjenicama ili dopisa o činjenicama upravo zbog toga što je Komisija dužna uzeti u obzir očitovanja koja stranke podnesu tijekom upravnog postupka. Time što je samo utvrdio popis razlika između navedene odluke i prethodnih postupovnih dokumenata a da pritom nije dodatno objasnio konkretan i za njega nepovoljan utjecaj takvih izmjena na Komisijino pravno rasuđivanje i kvalifikaciju činjenica, kao ni kako se time izmijenio doseg ponašanja koje se prigovara, tužitelj ne dokazuje da je Komisija vodila pristranu istragu.

152 Naposljetku, kad je riječ o tužiteljevu argumentu koji se temelji na činjenici da se Komisija sastala s podnositeljem pritužbe kako bi raspravljali o pitanjima povezanima sa saslušanjem koje se odnosilo na dodatnu obavijest o činjenicama a da pritom nije bio prisutan službenik za usmene rasprave iako je to područje u njegovoj nadležnosti, njime se ne može dovesti u pitanje Komisijin

integritet ni njezina sposobnost da ovaj slučaj ispita neutralno i objektivno. Tužitelj usto ne dokazuje kako je takav sastanak mogao utjecati na njegova prava obrane, tim više što ga ništa nije sprečavalo da, ako je to smatrao potrebnim, od službenika za usmene rasprave zatraži istovjetan sastanak.

153 Ovaj prigovor stoga treba odbiti.

154 Prema tome, prvi dio prvog tužbenog razloga treba odbiti.

Drugi dio, koji se temelji na povredi prava obrane i načela jednakosti oružja

155 Ovaj se dio sastoji od dvaju prigovora. Prvi prigovor temelji se na nedostatnom pristupu spisu. Drugi prigovor u biti se temelji na nedostatnom sadržaju dostavljenog spisa.

– *Uvodne napomene*

156 Prava obrane temeljna su prava koja čine sastavni dio općih načela prava čije poštovanje osiguravaju Opći sud i Sud (presuda od 25. listopada 2011., Solvay/Komisija, C-109/10 P, EU:C:2011:686, t. 52.).

157 Poštovanje prava obrane opće je načelo prava Unije koje se primjenjuje kada uprava namjerava protiv neke osobe poduzeti mjeru koja je za nju štetna (presuda od 16. siječnja 2019., Komisija/United Parcel Service, C-265/17 P, EU:C:2019:23, t. 28.).

158 To opće načelo prava Unije navedeno je u članku 41. stavku 2. točkama (a) i (b) Povelje (presuda od 25. ožujka 2021., Deutsche Telekom/Komisija, C-152/19 P, EU:C:2021:238, t. 105.).

159 U kontekstu prava tržišnog natjecanja poštovanje prava obrane podrazumijeva da se adresatu odluke kojom se utvrđuje da je počinio povredu pravila o tržišnom natjecanju tijekom upravnog postupka omogući da učinkovito izrazi svoje stajalište o postojanju i važnosti činjenica i navedenih okolnosti, kao i o dokumentima koje je Komisija priložila u prilog svojoj tvrdnji o postojanju povrede, kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 144. ove presude.

160 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, povreda prava na obranu, a posebice prava na saslušanje, dovodi do poništenja odluke donesene na kraju konkretnog upravnog postupka samo ako bi navedeni postupak bez te nepravilnosti mogao imati drukčiji ishod. Od tužitelja koji se poziva na povredu svojih prava obrane ne može se zahtijevati da dokaže da bi odluka odnosne institucije Unije imala drukčiji sadržaj, već samo da takva pretpostavka nije potpuno isključena (vidjeti presudu od 18. lipnja 2020., Komisija/RQ, C-831/18 P, EU:C:2020:481, t. 105. i 106. i navedenu sudsku praksu), s obzirom na to da je navedena stranka mogla bolje osigurati svoju obranu da nije bilo postupovne nepravilnosti (presude od 2. listopada 2003., Thyssen Stahl/Komisija, C-194/99 P, EU:C:2003:527, t. 31.; od 1. listopada 2009., Foshan Shunde Yongjian Housewares & Hardware/Vijeće, C-141/08 P, EU:C:2009:598, t. 94. i od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija, T-827/14, EU:T:2018:930, t. 129.).

161 Takvu ocjenu treba izvršiti imajući u vidu posebne činjenične i pravne okolnosti svakog slučaja (presuda od 18. lipnja 2020., Komisija/RQ, C-831/18 P, EU:C:2020:481, t. 107.).

– *Prvi prigovor, koji se temelji na nedostatnom pristupu spisu*

162 Tužitelj tvrdi da je pristup spisu dobio tek nakon donošenja obavijesti o činjenicama i dodatne obavijesti o činjenicama, i to nakon što je u tom pogledu morao podnijeti nekoliko zahtjeva. Tvrdi i da je na pregled određenih dokumenata potrošio „previše vremena i neproporcionalne resurse”, što je predstavljalo „nepotrebno i štetno odvraćanje pozornosti” i negativno utjecalo na njegovu mogućnost obrane.

163 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

164 Pandan načela poštovanja prava obrane, pravo na pristup spisu, tako podrazumijeva da Komisija poduzetniku o kojem je riječ mora omogućiti analizu svih dokumenata koji se nalaze u istražnom spisu koji mogu biti relevantni za njegovu obranu. Ti dokumenti uključuju inkriminirajuće i oslobađajuće dokaze, osim kad je riječ o poslovnim tajnama drugih poduzetnika, unutarnjim dokumentima Komisije i ostalim povjerljivim informacijama (presude od 7. siječnja 2004., Aalborg Portland i dr./Komisija, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P, EU:C:2004:6, t. 68. i od 12. srpnja 2011., Toshiba/Komisija, T-113/07, EU:T:2011:343, t. 41.).

165 Tužitelj se u ovom slučaju žali, kao prvo, da je morao ustrajati na tome da mu Komisija omogući pristup dokumentima iz spisa, zbog čega je izgubio vrijeme te mu je izblijedjelo sjećanje u pogledu činjenica, što je stoga negativno utjecalo na njegovu obranu.

166 Međutim, tužiteljeve argumente koji se temelje na trajanju upravnog postupka i njegovim posljedicama na mogućnost obrane treba odbiti zbog istih razloga kao što su oni navedeni u točkama 116. do 121. ove presude. Osim toga, u dijelu u kojem tužitelj tvrdi da je nepravodobno dobio pristup spisu, nije sporno da je doista dobio pristup spisu tijekom upravnog postupka i da je prilikom organizacije svoje obrane mogao uzeti u obzir dokumente iz tog spisa. Stoga, čak i ako tužitelj nije odmah dobio pristup svojem spisu, on ipak ne dokazuje da je taj pristup bio nepravodoban i da su mu povrijeđena prava obrane, tako da taj argument valja odbiti.

167 Kao drugo, kad je riječ o navodno nedostatnom pristupu spisu, valja istaknuti, kao što to proizlazi iz uvodnih izjava 45. i 46. pobijane odluke koje tužitelj ne osporava, da je, kad je riječ o obavijesti o činjenicama, tužitelj sam priznao da su sva pitanja u pogledu pristupa spisu riješena prije nego što je podnio odgovor na obavijest o činjenicama i da, kad je riječ o dodatnoj obavijesti o činjenicama, nije iskoristio mogućnost koju mu je Komisija ponudila da dopuni odgovor na dodatnu obavijest o činjenicama nakon što je dobio pristup revidiranoj verziji određenih dokumenata u spisu koja nije klasificirana oznakom tajnosti, tako da ne može valjano tvrditi da je to utjecalo na njegova prava obrane.

168 Stoga ovaj prigovor treba odbiti.

– *Drugi prigovor, koji se temelji na nedostatnom sadržaju dostavljenog spisa*

169 Tužitelj smatra da je Komisija povrijedila svoju obvezu vođenja detaljnih bilješki o svim sastancima, telefonskim razgovorima i intervjuima, službenima ili neslužbenima, koji su se održali radi prikupljanja informacija o predmetu istrage, kao i svoju obvezu da mu te bilješke dostavi.

170 Kao prvo, tužitelj tvrdi da Komisija nije vodila bilješke o sedam konferencijskih poziva i pet sastanaka koje je održala s njime. Komisija stoga nije mogla iskoristiti te bilješke, koje su mogle sadržavati oslobađajuće elemente.

171 Kao drugo, tužitelj smatra da mu je Komisija nepravodobno proslijedila određene bilješke o sastancima ili konferencijskim pozivima s trećim osobama, ponekad nekoliko godina nakon njihova održavanja.

172 Kao treće, tužitelj tvrdi da mu je Komisija proslijedila previše sažete bilješke o određenim konferencijskim pozivima s trećim osobama, odnosno o konferencijskom pozivu s Huaweijem i sedam konferencijskih poziva s podnositeljem pritužbe, zbog čega nije mogao razumjeti informacije koje su tijekom njih razmijenjene.

173 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

174 Najprije valja istaknuti da se člankom 19. stavkom 1. Uredbe br. 1/2003 Komisiju ovlašćuje da uzme izjavu od svake fizičke ili pravne osobe koja pristane na davanje izjave u svrhu prikupljanja informacija koje se odnose na predmet ispitivanja, i to s ciljem izvršenja obveza koje su joj povjerene tom uredbom.

175 U skladu s člankom 3. Uredbe br. 773/2004, Komisija može bilježiti u bilo kojem obliku iskaze osoba koje pristupaju razgovoru u okviru ispitivanja koje se provodi na temelju članka 19. Uredbe br. 1/2003. U članku 3. stavku 2. Uredbe br. 773/2004 pojašnjava se i da se takav razgovor može voditi bilo kojim putem, uključujući telefonski ili elektronički.

176 U tom pogledu iz sudske prakse proizlazi da je Komisija, ako odluči provesti ispitivanje na temelju članka 19. stavka 1. Uredbe br. 1/2003, dužna zabilježiti to ispitivanje u cijelosti, neovisno o izboru koji joj je ostavljen u pogledu oblika tog bilježenja. Iz toga slijedi da Komisija ima obvezu bilježenja, u obliku po svojem izboru, svakog ispitivanja koje vodi u skladu s navedenim člankom za potrebe prikupljanja informacija koje se odnose na predmet njezine istrage (presude od 6. rujna 2017., Intel/Komisija, C-413/14 P, EU:C:2017:632, t. 90. i 91. i od 9. ožujka 2023., Les Mousquetaires i ITM Entreprises/Komisija, C-682/20 P, EU:C:2023:170, t. 89.).

177 U tu svrhu nije dovoljno da Komisija sastavi kratak sažetak tema o kojima se raspravljalo na ispitivanju. Ona mora biti u mogućnosti pružiti naznaku u pogledu sadržaja rasprava koje su se održale na ispitivanju, konkretno u pogledu prirode informacija pruženih na ispitivanju o temama o kojima se raspravljalo (presuda od 15. lipnja 2022., Qualcomm/Komisija (Qualcomm – plaćanja za isključivost), T-235/18, EU:T:2022:358, t. 190., vidjeti u tom smislu i presudu od 6. rujna 2017., Intel/Komisija, C-413/14 P, EU:C:2017:632, t. 91. i 92.).

178 Kao prvo, kad je riječ o kontaktima ostvarenima između Komisije i samog tužitelja tijekom upravnog postupka, tužitelj se žali na to da u spisu nema zabilješki o sedam konferencijskih poziva i pet sastanaka.

179 Međutim, valja istaknuti da tužitelj uopće ne objašnjava kako je, ako je postojala postupovna nepravilnost, to moglo utjecati na njegova prava obrane dokazivanjem da je mogao bolje osigurati svoju obranu da je Komisija vodila bilješke o svojim kontaktima s njime. Naime, s obzirom na to da su se ti sastanci održali između Komisije i samog tužitelja, tužitelj je dakle bio u potpunosti upoznat s njihovim sadržajem i temama o kojima se na njima raspravljalo s Komisijom. Stoga je, kako bi bolje osigurao svoju obranu, u potpunosti bio u mogućnosti iskoristiti svaki oslobađajući

element koji se potencijalno mogao razmatrati tijekom tih kontakata. Usto, u takvom bi se slučaju moglo očekivati da je tužitelj poduzeo mjere opreza i sam poslao Komisiji sažetak kontakata o kojima je riječ kako bi ostao pisani trag o svakom potencijalno oslobađajućem elementu u spisu.

180 Kao drugo, kad je riječ o određenim bilješkama o sastancima ili konferencijskim pozivima s trećim osobama, tužitelj se žali na činjenicu da im je nepravodobno dobio pristup, čime su povrijeđena njegova prava obrane.

181 U tom pogledu, neovisno o pitanju predstavljaju li sastanci i telefonski razgovori o kojima je riječ „ispitivanja" u smislu članka 19. stavka 1. Uredbe br. 1/2003, u pogledu kojih je Komisija imala obvezu bilježenja, što tužitelj uostalom uopće ne pokušava dokazati, nije sporno da je tužitelj dobio pristup bilješkama o njima 31. srpnja i 27. kolovoza 2018., odnosno odmah nakon što je Komisija poslala dodatnu obavijest o činjenicama.

182 Naime, iako je nezgodno što je pristup bilješkama o sastancima i konferencijskim pozivima o kojima je riječ doista odobren dugo vremena nakon održavanja navedenih sastanaka i konferencijskih poziva, tužitelj je na dodatnu obavijest o činjenicama ipak odgovorio 22. listopada 2018., odnosno nekoliko tjedana nakon zaprimanja navedenih bilješki, što mu je ostavilo dovoljno vremena da ih ispita, da iz njih izvuče svaki potencijalno oslobađajući element i da se na njih pozove u tom odgovoru.

183 U tom pogledu valja navesti da okolnosti slučaja treba razlikovati od onih na kojima se temelji predmet u kojem je donesena presuda od 15. lipnja 2022., Qualcomm/Komisija (Qualcomm – plaćanja za isključivost) (T-235/18, EU:T:2022:358), u kojoj je Opći sud poništio Odluku Komisije C(2018) 240 *final* od 24. siječnja 2018. koja se odnosi na postupak na temelju članka 102. [UFEU-a] i članka 54. Sporazuma o EGP-u (predmet AT.40220 – Qualcomm (plaćanja za isključivost)), osobito zbog toga što je Komisija nepravodobno poslala određene bilješke o ispitivanjima trećih osoba.

184 Stoga iz točaka 168. i 169. presude od 15. lipnja 2022., Qualcomm/Komisija (Qualcomm – plaćanja za isključivost) (T-235/18, EU:T:2022:358), proizlazi da, u predmetu u kojem je donesena navedena presuda, Komisija Qualcommu tijekom upravnog postupka nije dostavila nikakvu informaciju ni o postojanju ni o sadržaju određenih ispitivanja trećih osoba i da je takve bilješke dostavila tek nakon donošenja Odluke C(2018) 240 *final*, a neke je od njih čak dostavila tijekom postupka pred Općim sudom, u odgovoru na mjere izvođenja dokaza koje je on odredio.

185 Uostalom, ne osporava se da, u predmetu u kojem je donesena presuda od 15. lipnja 2022., Qualcomm/Komisija (Qualcomm – plaćanja za isključivost) (T-235/18, EU:T:2022:358), za razliku od ovog slučaja, Qualcomm nije imao pristup tim bilješkama tijekom upravnog postupka i stoga u pogledu njih nije mogao istaknuti svoje stajalište ni iskoristiti eventualno oslobađajuće elemente koji su se u njima nalazili za svoju obranu prije donošenja odluke kojom mu se stavljaju na teret plaćanja za isključivost. Te odlučujuće okolnosti, na temelju kojih je Opći sud poništio Odluku C(2018) 240 *final*, predstavljaju temeljnu razliku u odnosu na ovaj slučaj.

186 Iz prethodno navedenog proizlazi da tužitelj nije dokazao povredu svojih prava obrane zbog toga što mu je Komisija nepravodobno dostavila bilješke o sastancima i konferencijskim pozivima o kojima je riječ. Tužiteljev argument koji se temelji na Komisijinoj nepravodobnoj dostavi navedenih bilješki stoga treba odbiti.

187 Kao treće, kad je riječ o određenim bilješkama o konferencijskim pozivima s trećim osobama, odnosno o konferencijskom pozivu s Huaweijem i sedam konferencijskih poziva s podnositeljem pritužbe, tužitelj se žali na to da su previše sažete.

188 Komisija je u tom pogledu na raspravi priznala da se, s jedne strane, barem neki od konferencijskih poziva na koje se poziva tužitelj doista mogu kvalificirati kao „ispitivanja” u smislu članka 19. stavka 1. Uredbe br. 1/2003 i da ih, s druge strane, ona nije snimala. Osim toga, valja navesti da su bilješke o tim ispitivanjima, kako su navedene u prilogu A.9 tužbi, previše sažete da bi ublažile taj izostanak snimanja.

189 Kad je riječ o posljedicama koje valja izvesti iz takve postupovne nepravilnosti, valja utvrditi je li, uzimajući u obzir posebne činjenične i pravne okolnosti ovog predmeta, tužitelj u dovoljnoj mjeri dokazao da bi mogao bolje osigurati svoju obranu da nije bilo takve nepravilnosti. Naime, ako se to ne dokaže, ta nepravilnost ne može dovesti do poništenja pobijane odluke.

190 Ako poduzetnik o kojem je riječ raspolaže uvjerljivim naznakama o autorima te prirodi i sadržaju dokumenata koji mu nisu otkriveni, na njemu je da dokaže da su elementi spisa kojima pogrešno nije imao pristup, neovisno o tome jesu li inkriminirajući ili oslobađajući, mogli biti korisni za njegovu obranu (vidjeti u tom smislu mišljenje nezavisne odvjetnice J. Kokott u predmetu Solvay/Komisija, C-110/10 P, EU:C:2011:257, t. 37.).

191 Ako mu nije otkriven inkriminirajući dokaz, dovoljno je da predmetni poduzetnik dokaže da je upravni postupak mogao dovesti do drukčijeg rezultata da se taj dokaz odbio ako se Komisija na njega oslonila (vidjeti u tom smislu presude od 7. siječnja 2004., Aalborg Portland i dr./Komisija, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P i C-219/00 P, EU:C:2004:6, t. 71. i 73. i od 12. srpnja 2011., Toshiba/Komisija, T-113/07, EU:T:2011:343, t. 46.).

192 Ako mu nije otkriven oslobađajući dokaz, predmetni poduzetnik mora utvrditi da je taj dokaz mogao upotrijebiti u korist svoje obrane, u tom smislu da se – u slučaju da ih je imao na raspolaganju u upravnom postupku – mogao pozvati na dokaze koji nisu u skladu sa zaključcima koje je u tom stadiju izvela Komisija i da je stoga mogao na bilo kakav način utjecati na ocjene koje je Komisija izvršila u svojoj odluci (vidjeti presudu od 6. rujna 2017., Intel/Komisija, C-413/14 P, EU:C:2017:632, t. 97. i navedenu sudsku praksu).

193 Međutim, u ovom slučaju valja utvrditi da tužitelj nije dokazao da je mogao bolje osigurati svoju obranu da istaknuta postupovna nepravilnost nije postojala.

194 Konkretno, unatoč tomu što se iz bilješki koje je dostavila Komisija općenito mogao izvesti sadržaj ispitivanja o kojima je riječ, a stoga i eventualno postojanje elemenata koje je mogao iskoristiti za svoju obranu, tužitelj nije iznio nijedan potkrijepljen argument na temelju kojeg bi se moglo razumjeti kako je mogao bolje osigurati svoju obranu, i to čak ni kad mu je Opći sud izričito postavio pitanje u tom pogledu na raspravi.

195 Naposljetku, valja napomenuti da je tužitelj, u presudi od 15. lipnja 2022., Qualcomm/Komisija (Qualcomm – plaćanja za isključivost) (T-235/18, EU:T:2022:358), u kojoj je Opći sud poništio Odluku C(2018) 240 *final*, osobito zbog nepotpunosti bilješki o određenim ispitivanjima trećih osoba koje je dostavila Komisija, kako bi potkrijepio tvrdnje koje je u tom pogledu istaknuo u tužbi, podnio prilog u kojem pojašnjava aspekte o kojima se moglo raspravljati na navedenim ispitivanjima i načine na koje su ti elementi mogli koristiti njegovoj obrani. Međutim, u ovom slučaju tužitelj uopće nije naveo takva pojašnjenja.

196 Iz toga proizlazi da postupovna nepravilnost povezana s previše sažetom prirodom bilješki o konferencijskim pozivima s trećim osobama, koja je utvrđena u ovom slučaju, ne može dovesti do poništenja pobijane odluke.

197 Stoga ovaj prigovor treba odbiti, kao i drugi dio prvog tužbenog razloga. Slijedom toga, s obzirom na to da je odbijen i prvi dio tog tužbenog razloga (vidjeti točku 154. ove presude), navedeni tužbeni razlog valja odbiti u cijelosti.

Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni”, očitim pogreškama koje se tiču činjenica i prava, kao i na povredi obveze obrazlaganja u pogledu definicije relevantnog tržišta i tužiteljeva vladajućeg položaja tijekom relevantnog razdoblja

198 Drugi tužbeni razlog sastoji se od pet dijelova. Prvi dio odnosi se na nedostatke u pobijanoj odluci u pogledu definicije relevantnog tržišta. Drugi dio odnosi se na konkurentske pritiske koji su se izravno izvršavali ograničenom ponudom na slobodnom tržištu. Treći dio odnosi se na konkurentske pritiske koji su se neizravno izvršavali ograničenom ponudom na slobodnom tržištu. Četvrti dio odnosi se na tužiteljev vladajući položaj tijekom relevantnog razdoblja. Peti dio odnosi se na definiciju segmenta vrhunskih proizvoda na tržištu čipova UMTS na kojem je Komisija temeljila svoju analizu.

Prvi dio, koji se odnosi na nedostatke u pobijanoj odluci u pogledu definicije relevantnog tržišta

199 Ovaj se dio sastoji od triju prigovora. Prvi prigovor temelji se na očitim pogreškama u ocjeni i očitim pogreškama koje se tiču prava jer se Komisija prilikom definiranja relevantnog tržišta oslonila na odabrane nejasne odgovore na neprecizne zahtjeve za pružanje informacija. Drugi prigovor temelji se na očitim pogreškama u ocjeni i očitim pogreškama koje se tiču prava jer Komisija nije ispitala eventualno postojanje lanca zamjene. Treći prigovor temelji se na očitim pogreškama u ocjeni i očitim pogreškama koje se tiču prava jer je Komisija zaključila da ne treba primijeniti test „small but significant and non-transitory increase in price” (malo, ali značajno i trajno povećanje cijene) (u daljnjem tekstu: test SSNIP).

– *Uvodne napomene*

200 Valja podsjetiti na to da je, u okviru primjene članka 102. UFEU-a, cilj određivanja relevantnog tržišta odrediti opseg unutar kojeg treba ocijeniti pitanje može li se poduzetnik o kojem je riječ u znatnoj mjeri ponašati neovisno o svojim konkurentima, kupcima i potrošačima (vidjeti presudu od 30. siječnja 2020., Generics (UK) i dr., C-307/18, EU:C:2020:52, t. 127. i navedenu sudsku praksu).

201 Stoga je određivanje relevantnog tržišta u načelu preduvjet za ocjenu mogućeg postojanja vladajućeg položaja dotičnog poduzetnika koji zahtijeva da se najprije odrede proizvodi ili usluge navedenog tržišta, a potom i zemljopisni aspekt tog tržišta (vidjeti presudu od 30. siječnja 2020., Generics (UK) i dr., C-307/18, EU:C:2020:52, t. 127. i 128. i navedenu sudsku praksu).

202 Kad je riječ o tržištu proizvoda ili usluga, pojam „relevantno tržište” znači da djelotvorno tržišno natjecanje može postojati između proizvoda ili usluga koji su njegov dio, što podrazumijeva dovoljan stupanj međuzamjenjivosti ili zamjenjivosti tih proizvoda i tih usluga. Međuzamjenjivost ili zamjenjivost ne ocjenjuje se samo u odnosu na objektivne značajke

predmetnih proizvoda ili usluga. Također valja uzeti u obzir uvjete tržišnog natjecanja i strukturu potražnje i ponude na tom tržištu (vidjeti presudu od 30. siječnja 2020., Generics (UK) i dr., C-307/18, EU:C:2020:52, t. 129. i navedenu sudsku praksu).

203 Takva ocjena pretpostavlja da postoji dovoljan stupanj međuzamjenjivosti proizvoda ili usluga koji su dio relevantnog tržišta i onih predviđenih da odgovore na potražnju na tom tržištu. To je osobito slučaj ako je alternativni ponuditelj u mogućnosti odgovoriti u kratkom roku na potražnju s dovoljnom snagom kako bi uspostavio stvarnu protutežu moći koju ima poduzetnik o kojem je riječ na tom tržištu (vidjeti u tom smislu presudu od 30. siječnja 2020., Generics (UK) i dr., C-307/18, EU:C:2020:52, t. 132. i 133.).

204 Naposljetku, prema ustaljenoj sudskoj praksi, nad definicijom relevantnog tržišta, u dijelu u kojem ona uključuje Komisijine složene gospodarske ocjene, sud Unije može provesti samo ograničeni nadzor (presude od 17. rujna 2007., Microsoft/Komisija, T-201/04, EU:T:2007:289, t. 482.; od 7. svibnja 2009., NVV i dr./Komisija, T-151/05, EU:T:2009:144, t. 53. i od 15. prosinca 2010., CEAHR/Komisija, T-427/08, EU:T:2010:517, t. 66.).

205 Tužiteljevu argumentaciju koja se odnosi na definiciju relevantnog tržišta koju je Komisija utvrdila u pobijanoj odluci treba ispitati upravo s obzirom na ta razmatranja.

– Prvi prigovor, koji se temelji na očitim pogreškama u ocjeni i očitim pogreškama koje se tiču prava jer se Komisija oslonila na odabrane nejasne odgovore na neprecizna pitanja

206 Tužitelj tvrdi da je Komisija u pobijanoj odluci otklonila eventualnu zamjenjivost čipova UMTS i čipova koji podržavaju druge tehnologije na temelju pristrane analize odabranih odgovora na loše sastavljena pitanja.

207 Konkretnije, pobijana odluka temelji se, prema tužiteljevu mišljenju, na nejasnim ili dvosmislenim odgovorima na nejasna pitanja ili pitanja podložna tumačenju koja su postavljena u zahtjevima za pružanje informacija poslanima nekoliko godina nakon navodne povrede, što je za posljedicu imalo da je nekoliko ispitanika koji su ispunjavali upitnike od 4. studenoga 2014. do 30. travnja 2015. protumačilo postavljena pitanja na način da se odnose na tržište kakvo je postojalo u trenutku slanja tih zahtjeva za pružanje informacija, a ne u trenutku navodne povrede. Osim toga, zbog načina na koji su postavljena određena pitanja o zamjenjivosti čipova UMTS i čipova koji podržavaju druge tehnologije ispitani poduzetnici odgovorili su na pitanje namjeravaju li promijeniti dobavljača čipova namijenjenih integraciji u postojeće uređaje, a ne u buduće uređaje. Naposljetku, tekstom pitanja pretpostavilo se postojanje dvaju različitih tržišta, jedno koje obuhvaća čipove UMTS i drugo koje obuhvaća čipove koji podržavaju LTE, s obzirom na to da se ispitanike pitalo bi li prešli s jedne vrste čipa na drugu.

208 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

209 Najprije valja navesti da je Komisija u pobijanoj odluci zaključila da čipovi UMTS i čipovi koji podržavaju druge tehnologije nisu zamjenjivi, pri čemu se oslonila na velik broj podataka. To proizlazi iz bilješki 245., 246. i 248. do 251. navedene odluke kad je riječ o nezamjenjivosti čipova UMTS i drugih čipova koji podržavaju standard GSM, bilješki 254. do 258. te odluke kad je riječ o nezamjenjivosti čipova UMTS i drugih čipova koji podržavaju standard CDMA, bilješki 260. i 264. navedene odluke kad je riječ o nezamjenjivosti čipova UMTS u verziji „Frequency-division-duplexing” (FDD) i istih čipova u verziji „Time-division-duplex” (TDD) koji ne podržavaju način rada FDD te bilješki 271. do 273. te odluke kad je riječ o nezamjenjivosti

čipova UMTS i drugih čipova koji podržavaju standard WiFi/WiMAX. Osim toga, kao što to proizlazi iz bilješki 277. i 279. pobijane odluke, Komisija se također oslonila na brojne dokumente kako bi zaključila da su čipovi UMTS koji podržavaju različite verzije te tehnologije zamjenjivi.

210 Usto, valja istaknuti da se Komisija nije oslonila samo na odgovore na upitnike poslane 2014. i 2015., nego i na odgovore na dva upitnika poslana 2010. koja su se također odnosila na definiciju relevantnog tržišta, što je Komisija izričito potvrdila u odgovoru na mjeru upravljanja postupkom u obliku pisanog pitanja koje je postavio Opći sud, kao i na industrijska izvješća, kao što to proizlazi iz bilješki 244., 261. i 270. pobijane odluke.

211 Stoga se Komisiji ne može prigovoriti da se oslonila samo na odabrane odgovore prilikom definiranja relevantnog tržišta.

212 Usto, čak i ako su neki ispitani poduzetnici mogli odgovoriti na upitnike iz 2014. i 2015. upućivanjem na pogrešan vremenski okvir, valja utvrditi da nisu svi ispitanici na koje Komisija upućuje u bilješkama 244., 261. i 270. pobijane odluke počinili takvu pogrešku, što tužitelj ne osporava s obzirom na to da navodi samo nekoliko primjera poduzetnika čiji se odgovor, prema njegovu mišljenju, nije odnosio na relevantno razdoblje.

213 Konkretnije, kad je riječ o upitniku od 30. travnja 2015., valja istaknuti da se u njegovu uvodu pojašnjava da odgovore treba pružiti za razdoblje od 2010. do 2014. Kad je riječ o razlozima zbog kojih se taj upitnik nije odnosio na 2009., iako je drugo tromjesečje te godine obuhvaćeno relevantnim razdobljem, Komisija je, kad joj je Opći sud u tom pogledu postavio pitanje u pisanom obliku, navela da su brojni ispitanici koji su ispunjavali taj upitnik izričito uputili na vremenski okvir prije 2010. ili dali izjave koje se primjenjuju općenito, neovisno o referentnom razdoblju, i koje su stoga valjane i za 2009.

214 Iz toga proizlazi da, čak i ako su neki ispitanici koji su ispunjavali upitnike od 4. studenoga 2014. i 30. travnja 2015. na koje upućuje tužitelj odgovorili nejasno, kao što to on tvrdi, jer su uputili na vremenski okvir različit od vremenskog okvira povrede, takva pogreška u svakom slučaju ne bi mogla dovesti u pitanje analizu koju je Komisija provela s obzirom na sve odgovore koji su se odnosili na nezamjenjivost čipova UMTS i čipova koji podržavaju druge tehnologije, uzimajući u obzir vrlo velik broj usklađenih podataka na koje se Komisija oslonila u tom pogledu.

215 Osim toga, time što tvrdi da su zbog načina na koji su postavljena određena pitanja o zamjenjivosti čipova UMTS i čipova koji podržavaju druge tehnologije ispitani poduzetnici odgovorili na pitanje namjeravaju li promijeniti dobavljača čipova namijenjenih integraciji u postojeće uređaje, a ne u buduće uređaje, tužitelj u biti smatra da je Komisija trebala ispitati hipotetsko postojanje konkurentskih pritisaka koje su izvršavali dobavljači čipova koje treba integrirati u buduće uređaje, odnosno u proizvode koji još nisu postojali.

216 Međutim, takva se argumentacija ne može prihvatiti.

217 Naime, iz točke 7. Obavijesti Komisije o utvrđivanju mjerodavnog tržišta za potrebe prava tržišnog natjecanja Zajednice (SL 1997., C 372, str. 5.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 3., str. 18., u daljnjem tekstu: Obavijest o utvrđivanju tržišta) proizlazi da mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve one proizvode ili usluge koje potrošač smatra zamjenjivima ili nadomjestivima zbog karakteristika proizvoda, njihove cijene i načina

uporabe, što znači da se ocjena provodi u odnosu na vrste proizvoda koje poduzetnici o kojima je riječ prodaju u tom trenutku, a ne u odnosu na hipotetske buduće proizvode, s čijim značajkama, cijenom i upotrebom potrošači još nisu upoznati.

218 U tom pogledu valja navesti i da tužitelj u svakom slučaju ne objašnjava kako je hipotetski konkurentski pritisak koji se izvršavao čipovima namijenjenima uređajima koji još ne postoje mogao imati ikakav utjecaj na ishod analize koju je provela Komisija, koja se, kao što se to navodi u točkama 209. i 210. ove presude, oslonila na brojne usklađene podatke.

219 Naposljetku, tužiteljevu argumentaciju prema kojoj je Komisija, time što je ispitanike pitala bi li prešli s jedne vrste čipa na drugu, pretpostavila da postoje dva različita tržišta, odnosno tržište čipova UMTS i tržište čipova koji podržavaju LTE, treba odbiti kao potpuno neosnovanu.

220 Naime, u pitanjima koja je u tom pogledu postavila Komisija samo se upućuje na posebne tehnologije, osobito standarde GSM, UMTS i LTE, od kojih svaka ima vlastite značajke, te se njima upravo želi doznati smatraju li kupci da su čipovi koji podržavaju te tehnologije zamjenjivi i da su stoga potencijalno dio istog tržišta proizvoda.

221 Iz prethodno navedenog proizlazi da ovaj prigovor treba odbiti.

– Drugi prigovor, koji se temelji na očitim pogreškama u ocjeni i očitim pogreškama koje se tiču prava jer Komisija nije ispitala postojanje lanca zamjene

222 Tužitelj tvrdi da je Komisija počinila očite pogreške u ocjeni i očite pogreške koje se tiču prava time što nije ispitala postoji li lanac zamjene između čipova UMTS i čipova koji podržavaju prethodne ili kasnije tehnologije.

223 Prema tužiteljevu mišljenju, Komisija je trebala ispitati je li u trenutku prijelaza s jedne tehnologije na drugu postojalo ono što ona kvalificira kao „lanac zamjene”, odnosno, prema njezinim riječima, „kontinuitet proizvoda koji se nude ili, ako nije, očita strukturna ‚točka prekida’ između dvaju standarda”. Osobito osporava Komisijin zaključak da ne postoji lanac zamjene između čipova UMTS i čipova koji podržavaju prethodni prošireni standard GSM/EDGE.

224 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

225 Valja istaknuti da Komisija u točki 57. Obavijesti o utvrđivanju tržišta objašnjava da postojanje lanaca zamjene u nekim slučajevima može dovesti do uključivanja u tržište određenih proizvoda koji nisu izravno zamjenjivi ako je na strani potražnje proizvod B zamjena za proizvode A i C. U tom slučaju, čak i ako proizvodi A i C nisu izravne zamjene na strani potražnje, mogu se naći na istome mjerodavnom tržištu u proizvodnom smislu jer njihove cijene mogu biti ograničene zamjenom u korist proizvoda B.

226 Međutim, valja utvrditi da tužitelj u okviru ovog prigovora u biti prigovara Komisiji da je smatrala, s jedne strane, da nisu zamjenjivi čipovi koji podržavaju prethodnu tehnologiju i čipovi UMTS i, s druge strane, da nisu zamjenjivi čipovi UMTS i čipovi koji podržavaju kasniju tehnologiju. Drugim riječima, prigovara joj da je provela dva ispitivanja „klasične” zamjenjivosti dvaju proizvoda, a ne ispitivanje eventualne lančane zamjenjivosti dvaju proizvoda koji nisu izravno zamjenjivi, ali koji to postaju neizravno zbog zajedničke zamjenjivosti trećim proizvodom.

227 U tom je pogledu dovoljno podsjetiti na to da je Komisija u pobijanoj odluci zamjenjivost čipova UMTS i čipova koji podržavaju druge tehnologije, koje su prethodile tehnologiji UMTS ili uslijedile nakon nje, ispitala na temelju brojnih usklađenih podataka, kao što to proizlazi iz točaka 209. i 210. ove presude.

228 Iz prethodno navedenog proizlazi da ovaj prigovor treba odbiti.

– Treći prigovor, koji se temelji na očitim pogreškama u ocjeni i očitim pogreškama koje se tiču prava jer je Komisija zaključila da ne treba primijeniti test SSNIP

229 Tužitelj smatra da je Komisija, time što u pobijanoj odluci nije primijenila test SSNIP, počinila očitu pogrešku u ocjeni i pogrešku koja se tiče prava. Prema tužiteljevu mišljenju, iako se u presudi od 11. siječnja 2017., Topps Europe/Komisija (T-699/14, neobjavljena, EU:T:2017:2), na koju se Komisija poziva u navedenoj odluci, doista upućuje na druge alate kojima Komisija raspolaže osim tog testa, uključujući studije ispitivanja tržišta ili ispitivanje mišljenja potrošača i konkurenata, Komisija je ipak dužna osloniti se na prikladne, uvjerljive i pouzdane dokaze, što u ovom slučaju nije učinila jer se oslonila na odabrane odgovore na nejasna pitanja navedena u zahtjevima za pružanje informacija. Tužitelj prigovara Komisiji i da je u uvodnoj izjavi 248. pobijane odluke smatrala da takav test u svakom slučaju nije prikladan zbog toga što je cijena čipova UMTS već bila utvrđena na razini višoj od konkurentske.

230 Komisija i intervenijent osporavaju tužiteljeve argumente.

231 Najprije valja podsjetiti na to da test SSNIP uključuje ispitivanje bi li malo povećanje cijene proizvoda, od 5 % do 10 %, dovelo do toga da velik broj kupaca odabere drugi proizvod, za koji bi se u tom slučaju smatralo da može zamijeniti prvonavedeni proizvod.

232 Valja navesti i da, iako je test SSNIP priznata metoda za utvrđivanje mjerodavnog tržišta, nije riječ o jedinoj metodi koja je Komisiji na raspolaganju. Naime, ona može uzeti u obzir i druge alate kako bi definirala relevantno tržište, kao što su studije ispitivanja tržišta ili ispitivanje mišljenja potrošača i konkurenata (presude od 11. siječnja 2017., Topps Europe/Komisija, T-699/14, neobjavljena, EU:T:2017:2, t. 82. i od 5. listopada 2020., HeidelbergCement i Schwenk Zement/Komisija, T-380/17, EU:T:2020:471, t. 331. (neobjavljena)), što tužitelj ne osporava.

233 Osim toga, iz sudske prakse i iz točke 25. Obavijesti o utvrđivanju tržišta proizlazi da ne postoji stroga hijerarhija između različitih elemenata ocjene kojima Komisija raspolaže (vidjeti u tom smislu presude od 11. siječnja 2017., Topps Europe/Komisija, T-699/14, neobjavljena, EU:T:2017:2, t. 82. i od 5. listopada 2020., HeidelbergCement i Schwenk Zement/Komisija, T-380/17, EU:T:2020:471, t. 331. (neobjavljena)), što tužitelj također ne osporava.

234 Usto, valja podsjetiti na to da Komisija raspolaže određenom marginom prosudbe u pogledu definiranja relevantnog tržišta jer to definiranje uključuje složene gospodarske ocjene (vidjeti u tom smislu presudu od 15. prosinca 2010., CEAHR/Komisija, T-427/08, EU:T:2010:517, t. 66. i navedenu sudsku praksu).

235 Iz toga proizlazi da Komisija prilikom definiranja relevantnog tržišta za potrebe primjene članka 102. UFEU-a nije dužna provesti test SSNIP.

236 Komisija stoga nije počinila nikakvu pogrešku koja se tiče prava time što je u uvodnoj izjavi 180. pobijane odluke navela da u ovom slučaju može definirati relevantno tržište a da pritom ne treba provesti test SSNIP.

237 Osim toga, iz analize prvog prigovora na koji se tužitelj poziva u prilog prvom dijelu svojeg prvog tužbenog razloga proizlazi da se Komisija prilikom definiranja relevantnog tržišta u pobijanoj odluci oslonila na prikladne, uvjerljive i pouzdane dokaze, a ne, kao što to tvrdi tužitelj, na odabrane odgovore na nejasna pitanja navedena u zahtjevima za pružanje informacija. Tužitelj stoga ne dokazuje da je Komisija počinila pogrešku time što u ovom slučaju nije provela test SSNIP.

238 Usto, tužitelj čak nije ni pokušao dokazati da bi primjena testa SSNIP izmijenila zaključke do kojih je Komisija došla u pobijanoj odluci (vidjeti u tom smislu presudu od 5. listopada 2020., HeidelbergCement i Schwenk Zement/Komisija, T-380/17, EU:T:2020:471, t. 331. (neobjavljena)).

239 Ovaj prigovor stoga treba odbiti, a da pritom nije potrebno odlučiti o osnovanosti jednog od opravdanja koja je Komisija navela u pogledu neprimjene testa SSNIP u ovom slučaju, koju tužitelj osporava, odnosno činjenici da takav test u svakom slučaju nije prikladan u ovom predmetu jer je cijena čipova UMTS već bila utvrđena na razini višoj od konkurentske.

240 Stoga prvi dio drugog tužbenog razloga treba odbiti.

Drugi dio, koji se odnosi na konkurentske pritiske koji su se izravno izvršavali ograničenom ponudom na slobodnom tržištu

241 Tužitelj u prilog ovom dijelu ističe četiri prigovora.

242 Kao prvo, tužitelj tvrdi da se Komisija, kako bi zaključila da ne postoji konkurentski pritisak koji se izravno izvršavao ograničenom ponudom određenih vertikalno integriranih proizvođača originalne opreme na tržištu čipova UMTS, pogrešno oslonila na nedosljedne i nerelevantne izjave tih proizvođača, a kupce nije ispitala o tome jesu li u slučaju povećanja cijene čipova na tom tržištu spremni i u mogućnosti prijeći na vlastitu opskrbu ili je povećati ako već jesu vertikalno integrirani.

243 Kao drugo, tužitelj smatra da je Komisija iz relevantnog tržišta pogrešno isključila ograničenu proizvodnju [*povjerljivo*] [1] zbog njezina minimalnog obujma tijekom relevantnog razdoblja. U tom pogledu upućuje na svoje odgovore na obavijest o činjenicama i dodatnu obavijest o činjenicama, u kojima je dokazao da [*povjerljivo*] izvršava snažan konkurentski pritisak.

244 Kao treće, tužitelj kritizira Komisijino odbijanje određenih dokaza koji se odnose na dinamiku tržišta i trendove u sektoru jer je, u toliko dinamičnom sektoru kao što je onaj na koji se odnosi pobijana odluka, trebalo uzeti u obzir ta kretanja i trendove. To je posebno trebao biti slučaj u ovom predmetu jer je Komisija, kad je riječ o drugim aspektima navedene odluke, osobito kako bi potkrijepila postojanje velikog potencijala rasta u segmentu vrhunskih proizvoda na tržištu čipova UMTS, uzela u obzir buduće projekcije.

[1] Povjerljivi podaci su izostavljeni.

245 Kao četvrto, tužitelj prigovara Komisiji da nije uzela u obzir tržišnu stvarnost, osobito činjenicu da je izgubio otprilike 70 % svoje prodaje čipova UMTS za mobilne širokopojasne uređaje namijenjene Huaweiju, u korist ograničene ponude njegova društva kćeri.

246 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

247 Iz točke 7. Obavijesti o utvrđivanju tržišta proizlazi da mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve one proizvode ili usluge koje potrošač smatra zamjenjivim ili nadomjestivim zbog karakteristika proizvoda, njihove cijene i načina uporabe.

248 Osim toga, u skladu s točkom 13. Obavijesti o utvrđivanju tržišta, poduzetnici su izloženi trima izvorima ograničenja tržišnog natjecanja, a to su zamjenjivost potražnje, zamjenjivost ponude i potencijalna konkurencija, dok je u okviru definicije tržišta, zamjenjivost potražnje najizravniji i najučinkovitiji stegovni učinak na dobavljače određenog proizvoda. Naime, poduzetnik može značajno utjecati na prevladavajuće uvjete prodaje samo ako kupci imaju mogućnost jednostavnog prebacivanja na zamjenske proizvode, što dovodi do identifikacije djelotvornih alternativnih izvora opskrbe za klijente predmetnih poduzetnika.

249 Usto, kao što se to navodi u točki 20. Obavijesti o utvrđivanju tržišta, zamjenjivost ponude može se također uzeti u obzir pri utvrđivanju mjerodavnog tržišta u situacijama u kojima su po djelotvornosti i neposrednosti posljedice te zamjenjivosti istovrsne onima pri zamjenjivosti potražnje. To znači da dobavljači mogu prebaciti proizvodnju na odgovarajuće proizvode i u kratkom ih roku plasirati na tržište bez izlaganja većim dodatnim troškovima ili rizicima kao reakcija na male, ali trajne promjene relativnih cijena (presude od 17. rujna 2007., Microsoft/Komisija, T-201/04, EU:T:2007:289, t. 484. i od 9. rujna 2009., Clearstream/Komisija, T-301/04, EU:T:2009:317, t. 50.).

250 Usto, iz točke 24. Obavijesti o utvrđivanju tržišta proizlazi da se potencijalna konkurencija ne uzima u obzir pri utvrđivanju tržišta jer uvjeti pod kojima će potencijalna konkurencija stvarno predstavljati djelotvorno ograničenje tržišnog natjecanja ovise o analizi specifičnih čimbenika i okolnosti povezanih s uvjetima ulaska na tržište.

251 Naposljetku valja naglasiti da iz, među ostalim, točaka 16., 20., 21. i 23. Obavijesti o utvrđivanju tržišta proizlazi da se zamjenjivost potrebna za utvrđivanje mjerodavnog tržišta treba ostvariti u kratkom roku (vidjeti u tom smislu presudu od 29. ožujka 2012., Telefónica i Telefónica de España/Komisija, T-336/07, EU:T:2012:172, t. 123.).

252 U ovom slučaju, iz uvodne izjave 215. pobijane odluke, koju tužitelj u biti ne osporava, proizlazi da su tijekom relevantnog razdoblja samo tri vertikalno integrirana poduzetnika odabrala vlastitu opskrbu čipovima UMTS, [*povjerljivo*]. S obzirom na minimalni obujam proizvodnje čipova UMTS [*povjerljivo*] tijekom navedenog razdoblja, Komisija je u navedenoj uvodnoj izjavi navela da je neće uzeti u obzir u svojoj analizi.

253 Kad je riječ o prvom prigovoru, koji se temelji na tome da se Komisija pogrešno oslonila na nedosljedne i nerelevantne izjave određenih vertikalno integriranih proizvođača originalne opreme na tržištu čipova UMTS kako bi zaključila da ne postoji konkurentski pritisak koji se izravno izvršavao ograničenom ponudom tih proizvođača, Komisiji se ne može prigovoriti to što je tijekom svojeg ispitivanja ispitala [*povjerljivo*] o namjeni čipova koje su sami proizvodili i o

njihovim namjerama u tom pogledu. Naime, kao što to proizlazi iz točke 13. Obavijesti o utvrđivanju tržišta, kako bi se moglo odrediti mogu li se kupci jednostavno prebaciti na zamjenske proizvode, valja identificirati djelotvorne alternativne izvore opskrbe za te klijente.

254 U tom su pogledu odgovori [*povjerljivo*] vrlo jasni jer iz uvodne izjave 218. pobijane odluke proizlazi da [*povjerljivo*] i jer iz uvodne izjave 219. navedene odluke proizlazi da [*povjerljivo*]. Usto, iz uvodne izjave 220. te odluke proizlazi da [*povjerljivo*]. Takve se izjave uopće ne čine nedosljednima ili neosnovanima, suprotno onomu što tužitelj općenito tvrdi a da pritom ne iznosi nikakvo objašnjenje.

255 Iz toga slijedi da ograničena proizvodnja [*povjerljivo*] ne predstavlja djelotvoran izvor opskrbe kojem su se treći kupci čipova UMTS mogli okrenuti tijekom relevantnog razdoblja, a to je za posljedicu imalo da se ti kupci nisu mogli jednostavno prebaciti na tu ograničenu proizvodnju u smislu točke 13. Obavijesti o utvrđivanju tržišta. Osim toga, Komisija je u odgovoru na mjeru upravljanja postupkom navela da, u skladu s točkom 24. navedene obavijesti, prilikom definiranja relevantnog tržišta, nije uzela u obzir proizvode koji su potencijalno (a ne već sada) konkurentni, što je bio slučaj s čipovima koje su [*povjerljivo*] sami proizvodili i koji su tijekom navedenog razdoblja bili tek u vrlo ranoj fazi razvoja. Stoga Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je na temelju tih odgovora smatrala da navedena ograničena proizvodnja općenito nije na raspolaganju za opskrbu trećih kupaca te je to u dovoljnoj mjeri obrazložila, što je dovoljno da se isključi da se tom ograničenom proizvodnjom tijekom tog razdoblja izravno mogao izvršavati konkurentski pritisak na proizvođače čipova UMTS.

256 Usto valja odbiti tužiteljevu kritiku prema kojoj je Komisija zapravo trebala ispitati kupce o tome jesu li u slučaju povećanja cijene čipova UMTS na slobodnom tržištu spremni i u mogućnosti prijeći na vlastitu opskrbu ili je povećati ako već jesu vertikalno integrirani. Naime, s obzirom na značajke tržišta čipova UMTS i, među ostalim, velike prepreke ulasku na tržište koje osobito predstavljaju znatni troškovi istraživanja i razvoja potrebni za razvoj takvih čipova (točka 11.4.1. pobijane odluke), teško je zamisliti da su se kupci koji nisu vertikalno integrirani u kratkom roku mogli upustiti u proizvodnju takvih čipova.

257 Kad je riječ o vertikalno integriranim kupcima, iz uvodne izjave 220. pobijane odluke proizlazi da [*povjerljivo*]. Stoga za [*povjerljivo*] više nije bilo moguće u kratkom roku povećati vlastitu opskrbu tijekom relevantnog razdoblja. Kad je riječ o [*povjerljivo*], iz uvodne izjave 230. pobijane odluke, koja se temelji na njegovim odgovorima na pitanja koja je u tom pogledu postavila Komisija, proizlazi [*povjerljivo*]. Stoga se iz toga može razumno zaključiti da, čak i u slučaju povećanja cijene čipova UMTS na slobodnom tržištu, taj proizvođač u svakom slučaju nije mogao u kratkom roku povećati vlastitu proizvodnju, što bi za posljedicu imalo stvaranje izravnog konkurentskog pritiska na proizvođače čipova UMTS koji su djelovali na tom tržištu.

258 Ovaj prigovor stoga treba odbiti.

259 Kad je riječ o drugom prigovoru, koji se temelji na tome da je Komisija pogrešno isključila ograničenu proizvodnju [*povjerljivo*], valja istaknuti da tužitelj ne osporava minimalni obujam vlastite proizvodnje [*povjerljivo*], koja je, kao što to proizlazi iz bilješke 285. pobijane odluke, 2010. i 2011. činila svega 0,1 % ukupne prodaje čipova UMTS na slobodnom tržištu.

260 Usto, tužitelj ne osporava ni da je [*povjerljivo*] svoju ograničenu proizvodnju tijekom relevantnog razdoblja upotrebljavao isključivo ili gotovo isključivo za interne potrebe i da je taj proizvođač tek od [*povjerljivo*], odnosno znatno nakon navedenog razdoblja, počeo opskrbljivati treće kupce na slobodnom tržištu, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 225. pobijane odluke.

261 Iz minimalnog obujma vlastite proizvodnje [*povjerljivo*] i njegove upotrebe svoje ograničene proizvodnje isključivo ili gotovo isključivo za interne potrebe tijekom relevantnog razdoblja, što tužitelj ne osporava, proizlazi da je teško zamislivo da je [*povjerljivo*] mogao tijekom relevantnog razdoblja određivati cijene koje je tužitelj nudio na tržištu čipova UMTS, suprotno njegovim tvrdnjama, i da Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što je tu ograničenu proizvodnju isključila iz svoje analize te je to u dovoljnoj mjeri obrazložila, što je dovoljno da se ovaj prigovor odbije.

262 U svakom slučaju, valja navesti da, čak i da je Komisija uključila ograničenu proizvodnju [*povjerljivo*] u relevantno tržište, takvo uključivanje, s obzirom na njezin minimalni obujam, koji tužitelj ne osporava, ne bi nimalo utjecalo na zaključak do kojeg je Komisija došla u pogledu tužiteljeva vladajućeg položaja na tom tržištu.

263 Kad je riječ o trećem prigovoru, koji se temelji na tome da Komisija nije u dovoljnoj mjeri uzela u obzir dinamiku tržišta i trendove u sektoru, valja podsjetiti na to da iz točke 24. Obavijesti o utvrđivanju tržišta proizlazi da se potencijalna konkurencija ne uzima u obzir pri utvrđivanju tržištâ. Komisija stoga nije bila dužna uzeti u obzir takva kretanja nakon relevantnog razdoblja.

264 Suprotno tužiteljevim tvrdnjama, takav pristup nije protivan činjenici da je Komisija u uvodnoj izjavi 363. pobijane odluke uzela u obzir velik potencijal rasta u segmentu vrhunskih proizvoda na tržištu čipova UMTS jer ta uvodna izjava proizlazi iz točke 12. navedene odluke, koja se odnosi na zlouporabu, u okviru koje Komisija može uzeti u obzir projekcije, osobito kako bi procijenila moguće učinke ponašanja koje se prigovara, a ne iz točke 10. te odluke, koja se odnosi na definiranje tržišta, u okviru koje Komisija treba odrediti koje su proizvode tijekom relevantnog razdoblja kupci smatrali zamjenjivima kako bi ih uključila u isto tržište proizvoda. Budući da je riječ o dvjema različitim analizama s različitim ciljevima, normalno je da Komisija prilikom njihove provedbe uzme u obzir različite elemente, a da to ne dovede ni do kakve nedosljednosti ili neusklađenosti.

265 Naposljetku, valja utvrditi da tužitelj samo općenito osporava neuzimanje u obzir onoga što kvalificira kao „dokazi koji se odnose na dinamiku tržišta i trendove u sektoru” i uopće ne objašnjava o kojim je elementima riječ, kako su takvi elementi mogli utjecati na analizu koju je provela Komisija i, konkretnije, zašto je Komisija na temelju tih elemenata trebala donijeti zaključak o postojanju konkurentskog pritiska koji se ograničenom proizvodnjom vertikalno integriranih poduzetnika izravno izvršavao na proizvođače koji su djelovali na tržištu čipova UMTS.

266 Ovaj prigovor stoga treba odbiti.

267 Kad je riječ o četvrtom prigovoru, koji se temelji na tome da Komisija nije uzela u obzir tržišnu stvarnost, tužitelj se poziva samo na činjenicu da je izgubio otprilike 70 % svoje prodaje čipova UMTS za mobilne širokopojasne uređaje namijenjene Huaweiju, u korist ograničene ponude njegova društva kćeri. Međutim, iz Huaweijeva odgovora na pitanje 25 iz zahtjeva za pružanje informacija od 19. srpnja 2013., na koji se poziva tužitelj, proizlazi da se Huawei samostalno

opskrbljivao u visini od 69 % kod HiSilicona tek 2013., odnosno nakon relevantnog razdoblja. Stoga Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni time što nije uzela u obzir tu okolnost, što je dovoljno da se ovaj prigovor odbije.

268 Stoga valja smatrati da Komisija nije počinila očitu pogrešku u ocjeni i nije povrijedila svoju obvezu obrazlaganja time što je zaključila da ne postoji konkurentski pritisak koji se izravno izvršavao ograničenom ponudom na tržištu čipova UMTS. Stoga drugi dio drugog tužbenog razloga treba odbiti.

Treći dio, koji se odnosi na konkurentski pritisak koji se izravno izvršavao ograničenom ponudom na slobodnom tržištu

269 Tužitelj u prilog ovom dijelu ističe četiri prigovora.

270 Kao prvo, tužitelj smatra da je Komisija pogrešno ograničila svoju analizu postojanja neizravnog konkurentskog pritiska na silaznom tržištu mobilnih telefona u kojima je integriran čip UMTS pod izlikom da je tijekom relevantnog razdoblja vlastita opskrba čipovima UMTS za druge uređaje, uključujući mobilne širokopojasne uređaje, bila zanemariva. Osim toga, takav je pristup, prema tužiteljevu mišljenju, u suprotnosti s „teorijom o šteti” koju je razvila Komisija, a koja se temelji na „vrhunskim čipovima” koji se upotrebljavaju za mobilne širokopojasne uređaje.

271 Kao drugo, tužitelj tvrdi da, zbog neprimjene testa SSNIP, Komisijina tvrdnja navedena u uvodnoj izjavi 237. pobijane odluke, prema kojoj hipotetsko povećanje cijene čipova UMTS ne bi dovelo do velikog smanjenja potražnje za takvim čipovima na slobodnom tržištu, nije osnovana ni relevantna.

272 Kao treće, odbijanje neizravnih pritisaka koji proizlaze iz tržišnog natjecanje na silaznom tržištu nije u skladu s „teorijom o šteti” koju je razvila Komisija, i to zbog dvaju razloga.

273 S jedne strane, Komisija ne može, a da pritom sama sebi ne proturječi, tvrditi da bi hipotetsko povećanje cijene od 5 % do 10 % na uzlaznom tržištu, odnosno tržištu čipova UMTS, neznatno utjecalo na cijene na silaznom tržištu, odnosno tržištu uređaja u kojima su ti čipovi integrirani (uvodna izjava 235. pobijane odluke), ni prigovoriti tužitelju da je primjenjivao neizravnu predatorsku praksu.

274 S druge strane, Komisija ne može, a da pritom sama sebi ne proturječi, tvrditi da, čak i da se ograničena proizvodnja [*povjerljivo*] uključila u relevantno tržište, to ne bi imalo, s obzirom na njezin minimalni obujam, nikakav utjecaj na tužiteljev tržišni udio te stoga prihvatiti činjenicu da se ograničenom proizvodnjom izvršavao određeni konkurentski pritisak na slobodnom tržištu (bilješka 311. pobijane odluke) i usto zaključiti da se navedenom ograničenom proizvodnjom tijekom relevantnog razdoblja nije izvršavao konkurentski pritisak na slobodnom tržištu.

275 Kao četvrto, tužitelj tvrdi da je Komisija u bilješci 311. pobijane odluke pogrešno navela da bi se ograničenu proizvodnju [*povjerljivo*] moglo uključiti u relevantno tržište, ali ne i ograničenu proizvodnju [*povjerljivo*] jer se potonje društvo tijekom relevantnog razdoblja opskrbljivalo čipovima UMTS za svoje mobilne širokopojasne uređaje isključivo na slobodnom tržištu.

276 Prema tužiteljevu mišljenju, Komisija nije mogla odbiti ograničenu proizvodnju [*povjerljivo*] zbog toga što se potonje društvo nije samostalno opskrbljivalo čipovima za svoje mobilne širokopojasne uređaje jer definicija relevantnog tržišta koju je Komisija utvrdila u pobijanoj odluci nije bila

ograničena na čipove UMTS za mobilne širokopojasne uređaje, nego je uključivala i čipove UMTS za druge uređaje. Usto, iz uvodne izjave 220. točke (b) navedene odluke proizlazi da se, iako je [*povjerljivo*] 2009. najavio prekid svoje ograničene proizvodnje, zapravo samostalno opskrbljivao do trećeg tromjesečja 2013.

277 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

278 Najprije valja navesti da je Komisija u točki 10.2.9.2. pobijane odluke objasnila razloge na temelju kojih je zaključila da se ograničenom proizvodnjom dvaju jedinih vertikalno integriranih poduzetnika tijekom relevantnog razdoblja nije izvršavao neizravni konkurentski pritisak na tržištu čipova UMTS preko tržišnog natjecanja na silaznom tržištu.

279 Kako bi došla do takvog zaključka, Komisija je najprije objasnila da je svoju analizu eventualnog neizravnog konkurentskog pritiska provela uzimajući u obzir samo eventualno silazno tržišno natjecanje među mobilnim telefonima u koje je uključen čip UMTS, a ne i drugim uređajima, među kojima su i mobilni širokopojasni uređaji. U uvodnoj izjavi 230. pobijane odluke navela je da je tako postupila s obzirom na to da je bila riječ o jedinom mogućem neizravnom konkurentskom pritisku jer je vlastita proizvodnja čipova UMTS namijenjenih integraciji u uređaje različite od mobilnih telefona u svakom slučaju bila zanemariva tijekom relevantnog razdoblja.

280 Osim toga, Komisija je objasnila i da je ispitala samo neizravni konkurentski pritisak koji je izvršavao [*povjerljivo*] jer je tijekom relevantnog razdoblja ograničena proizvodnja [*povjerljivo*] bila minimalnog obujma te se stoga njome nije mogao izvršavati neizravni konkurentski pritisak na slobodnom tržištu.

281 Komisija je zatim objasnila, s jedne strane, da bi, s obzirom na to da je faktor smanjenja proizvoda o kojima je riječ bio nizak jer je cijena čipa UMTS tijekom relevantnog razdoblja činila otprilike samo 6 % maloprodajne cijene mobilnog telefona u kojem je on integriran, povećanje od 5 % do 10 % cijene tog čipa imalo samo neznatan učinak na cijenu gotovog proizvoda, a posljedica toga bila bi da bi takvo uzlazno povećanje cijene čipova UMTS na slobodnom tržištu i dalje bilo profitabilno za proizvođača čipova, na čiji obujam prodaje takvo povećanje ne bi negativno utjecalo (uvodna izjava 235. pobijane odluke).

282 Komisija je dokazala, s druge strane, da, s obzirom na to da su mobilni telefoni proizvodi koji se znatno razlikuju ovisno o markama i koji imaju vrlo specifične značajke, povećanje cijene mobilnih telefona nakon povećanja cijene čipova UMTS koji su u njima integrirani na slobodnom tržištu ne bi imalo za posljedicu to da se kupci prebace na drugu marku mobilnih telefona i da, konkretnije, radije kupe mobilni telefon u kojem je integriran čip iz vlastite proizvodnje, na koji se ne bi odnosilo takvo povećanje cijene. Time se potvrđuje da bi uzlazno povećanje cijene čipova UMTS na slobodnom tržištu i dalje bilo profitabilno za proizvođača čipova, na čiji obujam prodaje takvo povećanje ne bi negativno utjecalo (uvodna izjava 237. pobijane odluke).

283 Komisija je na temelju toga zaključila da se ograničenom proizvodnjom tijekom relevantnog razdoblja nije mogao izvršavati neizravni konkurentski pritisak na tržištu čipova UMTS.

284 Kad je riječ o prvom prigovoru, koji se temelji na tome da je Komisija pogrešno ograničila svoju analizu postojanja neizravnog konkurentskog pritiska na silaznom tržištu mobilnih telefona u kojima je integriran čip UMTS, valja istaknuti da je upravo u pogledu tih uređaja bila najveća

vlastita proizvodnja čipova UMTS, procijenjena primjerice za [*povjerljivo*], što je za posljedicu imalo to da je ograničavanje Komisijine analize na taj segment tržišta predstavljalo pretpostavku kojom se najvjerojatnije moglo dokazati postojanje neizravnog konkurentskog pritiska i koja je stoga bila najpovoljnija za tužitelja.

285 Osim toga, činjenica da takav pritisak navodno nije u skladu s „teorijom o šteti" koju je razvila Komisija, a koja se pak temelji na „vrhunskim čipovima" koji se upotrebljavaju u mobilnim širokopojasnim uređajima, nikako ne utječe na povoljniju prirodu tog pristupa za tužitelja ni njegovu valjanost. U tom pogledu valja navesti da je ograničena proizvodnja „vrhunskih čipova" koji se integriraju u navedene uređaje, prema Komisijinu mišljenju, bila puno manja od proizvodnje čipova UMTS namijenjenih integraciji u mobilne telefone, što tužitelj uostalom ne osporava.

286 Kad je riječ o drugom prigovoru, koji se zbog neprimjene testa SSNIP temelji na neosnovanosti i nerelevantnosti Komisijine tvrdnje iz uvodne izjave 237. pobijane odluke, prema kojoj hipotetsko povećanje cijene čipova UMTS ne bi dovelo do velikog smanjenja potražnje za takvim čipovima na slobodnom tržištu, dovoljno je podsjetiti na to da Komisija nije dužna provesti takav test (vidjeti točku 235. ove presude). Usto, valja istaknuti da tužitelj ne navodi nijedan drugi element osim neprimjene testa SSNIP u ovom slučaju kako bi doveo u pitanje tu Komisijinu tvrdnju.

287 Kad je riječ o trećem prigovoru, koji se temelji na tome da odbijanje neizravnog pritiska na slobodnom tržištu koji proizlazi iz silaznog tržišnog natjecanja nije u skladu s „teorijom o šteti" koju je razvila Komisija, valja istaknuti da neizravna predatorska praksa koju Komisija prigovara tužitelju ne može sama po sebi poništiti analizu postojanja neizravnog konkurentskog pritiska, i to zbog dvaju razloga.

288 S jedne strane, suprotno tužiteljevim tvrdnjama, Komisija nije počinila pogrešku i nije sama sebi proturječila time što je smatrala da bi hipotetsko povećanje cijene od 5 % do 10 % na uzlaznom tržištu, odnosno tržištu čipova UMTS, tek neznatno utjecalo na cijene uređaja u kojima su ti čipovi integrirani na silaznom tržištu, odnosno tržištu uređaja u kojima su ti čipovi integrirani, i time što je prigovorila tužitelju da je primjenjivao neizravnu predatorsku praksu. Samo zato što opće povećanje cijene čipova UMTS na uzlaznom tržištu gotovo uopće ne bi silazno utjecalo na cijenu uređaja u kojima su ti čipovi integrirani ne znači da se selektivnim smanjenjem cijene čipova UMTS koje je tužitelj ponudio samo Huaweiju tom društvu ne bi dodijelila prednost, koja bi mu omogućila da bolje konkurira svojem protivniku ZTE-u na silaznom tržištu.

289 S druge strane, valja utvrditi da Komisija u bilješci 311. pobijane odluke uopće nije uputila na to da se ograničenom proizvodnjom [*povjerljivo*] izvršavao određeni konkurentski pritisak na slobodnom tržištu. Komisija je u toj bilješci samo navela da bi, u svakom slučaju, čak i da u relevantno tržište treba uključiti ukupnu ograničenu proizvodnju čipova UMTS [*povjerljivo*], odnosno čipova za mobilne telefone i čipova namijenjenih uključenju u druge uređaje, tužiteljev tržišni udio ostao nepromijenjen 2009. te bi se tek neznatno smanjio 2010. i 2011., pri čemu bi u svakom slučaju ostao veći od praga od 50 %. Stoga se tužiteljev argument temelji na pogrešnom tumačenju navedene bilješke.

290 Kad je riječ o četvrtom prigovoru, koji se temelji na tome da je Komisija u bilješci 311. pobijane odluke pogrešno navela da bi se ograničenu proizvodnju [*povjerljivo*] moglo uključiti u relevantno tržište, ali ne i ograničenu proizvodnju [*povjerljivo*] jer se potonje društvo tijekom relevantnog razdoblja opskrbljivalo čipovima UMTS za svoje mobilne širokopojasne uređaje isključivo na

slobodnom tržištu, on se također temelji na pogrešnom tumačenju navedene bilješke. Naime, Komisija u toj bilješci uopće nije smatrala da bi se ograničenu proizvodnju [*povjerljivo*] moglo uključiti u relevantno tržište, ali ne i ograničenu proizvodnju [*povjerljivo*].

291 Najprije valja pojasniti da se bilješka 311. pobijane odluke odnosi na uvodnu izjavu 240. navedene odluke i, konkretnije, na pitanje bi li, s hipotetskog stajališta, analiza neizravnog pritiska usmjerena na mobilne širokopojasne uređaje dovela do drukčijeg rezultata.

292 U tom pogledu, kad je riječ o [*povjerljivo*], Komisija je samo navela da je njegova ograničena proizvodnja čipova za mobilne telefone i ostale uređaje bilo tako malog obujma tijekom relevantnog razdoblja da, čak i da se uključila u tržište o kojem je riječ (bilo u okviru analize neizravnog pritiska usmjerene na mobilne telefone ili u okviru analize neizravnog pritiska usmjerene na mobilne širokopojasne uređaje), to ne bi imalo za posljedicu smanjenje tužiteljeva tržišnog udjela ispod praga pretpostavljenog vladajućeg položaja od 50 %.

293 Suprotno tomu, kad je riječ o [*povjerljivo*], Komisija je u bilješci 311. pobijane odluke navela da se u hipotetskom scenariju analize neizravnog pritiska usmjerene na mobilne širokopojasne uređaje ne bi uzela u obzir ograničena proizvodnja [*povjerljivo*] jer je to društvo sve čipove UMTS za svoje mobilne širokopojasne uređaje kupovalo na slobodnom tržištu i jer je 2009. najavilo da će prekinuti vlastitu proizvodnju, što proizlazi iz uvodne izjave 220. točke (b) navedene odluke. Suprotno tomu, Komisija je u analizi postojanja eventualnog neizravnog silaznog pritiska usmjerenoj na mobilne telefone, koju je stvarno provela, doista uzela u obzir ograničenu proizvodnju čipova UMTS [*povjerljivo*] za njegove mobilne telefone jer se, kad je riječ o tim uređajima, to društvo stvarno samostalno opskrbljivalo.

294 Usto, činjenicom da iz uvodne izjave 220. pobijane odluke proizlazi da je [*povjerljivo*] isporučio zadnje čipove UMTS 2013. ne pobija se ni utvrđenje prema kojem se [*povjerljivo*] čipovima UMTS za svoje mobilne širokopojasne uređaje opskrbljivao isključivo na slobodnom tržištu i prema kojem je njegova vlastita proizvodnja bila ograničena na čipove za njegove mobilne telefone, ni utvrđenje prema kojem je [*povjerljivo*] 2009. odlučio prekinuti svoju ograničenu proizvodnju te je u srpnju 2010. prestao razvijati nove čipove UMTS, jer može proći nekoliko godina od, s jedne strane, te odluke i prestanka razvoja novih čipova UMTS do, s druge strane, isporuke zadnjih proizvedenih čipova UMTS.

295 Iz prethodno navedenog proizlazi da se nijednim od prigovora istaknutih u prilog ovom dijelu ne može dovesti u pitanje analiza koju je Komisija provela u točki 10.2.9.1. pobijane odluke, u kojoj je zaključila da ne postoji neizravni pritisak koji se tijekom relevantnog razdoblja izvršavao ograničenom proizvodnjom čipova UMTS na slobodnom tržištu.

296 Stoga treći dio drugog tužbenog razloga treba odbiti.

Četvrti dio, koji se odnosi na tužiteljev vladajući položaj tijekom relevantnog razdoblja

297 Tužitelj u prilog ovom dijelu ističe sljedeća četiri prigovora.

298 Kao prvo, tužitelj tvrdi da bi, da se tržište proizvoda pravilno definiralo i da su se u njega uključile ograničene prodaje vertikalno integriranih proizvođača, njegovi tržišni udjeli bili manji od 40 %, odnosno da bi bili ispod praga vladajućeg položaja.

299 Kao drugo, tužitelj tvrdi da je Komisija pogrešno precijenila veličinu njegovih tržišnih udjela. Prema njegovu mišljenju, sektor čipova za osnovni radiofrekvencijski pojas obilježavaju kratki inovacijski ciklusi, što ima za posljedicu da su tržišni udjeli kratkotrajni i ne odražavaju pravilno odnose snaga na tržištu. Usto, tvrdi da bi Komisija, da je pravilno uzela u obzir pritiske koji su se na njega izvršavali, došla do zaključka da on nije imao znatnu i trajnu tržišnu snagu.

300 Kao treće, tužitelj tvrdi da je Komisija pogrešno smatrala da relevantno tržište obilježavaju znatne prepreke ulasku i širenju. Prema njegovu mišljenju, zbog uglavnom standardizirane prirode tehnologije o kojoj je riječ, novi sudionici na tržištu bili su potaknuti na ulazak na tržište jer ih nije sprečavala potreba za velikim ulaganjima u istraživanje i razvoj. Tvrdi da ni mreža povratnog ustupanja licencija kojom je raspolagao nije predstavljala prepreku ulasku na tržište, o čemu svjedoči činjenica da je tek nekolicina ispitanika u odgovoru na Komisijino pitanje o postojanju prepreka ulasku na tržište tu mrežu povratnog ustupanja licencija kvalificirala kao takvu.

301 Kao četvrto, tužitelj prigovara Komisiji da nije kvantificirala ostale prepreke ulasku na tržište koje je utvrdila, odnosno potrebu da čipove za osnovni radiofrekvencijski pojas certificiraju operatori pokretnih mreža i proizvođači opreme, imidž njegove marke, njegov ugled i čvrste poslovne odnose.

302 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

303 Prema sudskoj praksi, vladajući položaj iz članka 102. UFEU-a odnosi se na položaj u kojem poduzetnik ima gospodarsku snagu koja mu daje moć da ograničava održavanje djelotvornog tržišnog natjecanja na tržištu o kojem je riječ, pri čemu mu se pruža mogućnost da se u znatnoj mjeri ponaša neovisno o svojim konkurentima, kupcima i, konačno, potrošačima (presuda od 13. veljače 1979., Hoffmann-La Roche/Komisija, 85/76, EU:C:1979:36, t. 38.).

304 Postojanje vladajućeg položaja općenito može proizlaziti iz nekoliko čimbenika koji, razmatrani zasebno, nisu nužno odlučujući (presude od 14. veljače 1978., United Brands i United Brands Continentaal/Komisija, 27/76, EU:C:1978:22, t. 66. i od 15. prosinca 1994., DLG, C-250/92, EU:C:1994:413, t. 47.). Među tim je čimbenicima itekako značajno postojanje vrlo velikih tržišnih udjela (presude od 12. prosinca 1991., Hilti/Komisija, T-30/89, EU:T:1991:70, t. 90. i od 25. lipnja 2010., Imperial Chemical Industries/Komisija, T-66/01, EU:T:2010:255, t. 255. i 256.).

305 Naime, prema sudskoj praksi, iznimno veliki tržišni udjeli sami po sebi, osim u iznimnim okolnostima, predstavljaju dokaz o postojanju vladajućeg položaja (presuda od 13. veljače 1979., Hoffmann-La Roche/Komisija, 85/76, EU:C:1979:36, t. 41.). Konkretnije, tržišni udio od 50 % sam po sebi, osim u iznimnim okolnostima, predstavlja vladajući položaj (vidjeti u tom smislu presudu od 3. srpnja 1991., AKZO/Komisija, C-62/86, EU:C:1991:286, t. 60.).

306 Drugi se čimbenici također mogu uzeti u obzir prilikom analize postojanja vladajućeg položaja, kao što su odnos između tržišnih udjela poduzetnika o kojem je riječ i njegovih neposrednih konkurenata (vidjeti u tom smislu presudu od 13. veljače 1979., Hoffmann-La Roche/Komisija, 85/76, EU:C:1979:36, t. 48.) ili postojanje prepreka ulasku ili širenju koje proizlaze iz, među ostalim, potrebe za velikim ulaganjima (vidjeti u tom smislu presudu od 14. veljače 1978., United Brands i United Brands Continentaal/Komisija, 27/76, EU:C:1978:22, t. 122.) ili pak, u određenim okolnostima, posjedovanje prava intelektualnog vlasništva (vidjeti u tom smislu presudu od 1. srpnja 2010., AstraZeneca/Komisija, T-321/05, EU:T:2010:266, t. 270. i navedenu sudsku praksu).

307 Kad je riječ o prvom prigovoru, koji se temelji na tome da bi, da se tržište proizvodâ pravilno definiralo i da su se u njega uključile ograničene proizvodnje vertikalno integriranih proizvođača, tužiteljevi tržišni udjeli bili manji od 40 %, dovoljno je podsjetiti na to da, kao što to proizlazi iz analize prvih triju dijelova drugog tužbenog razloga, Komisija nije počinila pogreške time što je relevantno tržište proizvodâ definirala kao tržište čipova UMTS, na temelju čega se taj prigovor može odbiti.

308 Kad je riječ o drugom prigovoru, koji se temelji na tome da, s obzirom na posebne značajke sektora, veličina tužiteljevih tržišnih udjela, koje on smatra kratkotrajnima, ne odražava činjenicu da je imao znatnu i trajnu tržišnu snagu, valja istaknuti da, čak i ako relevantno tržište obilježavaju kratki inovacijski ciklusi, to ne predstavlja iznimne okolnosti u smislu sudske prakse navedene u točki 305. ove presude, na temelju kojih bi se moglo smatrati da tako veliki tržišni udjeli sami po sebi ne predstavljaju dokaz o postojanju vladajućeg položaja, osobito ako su tržišni udjeli najbližeg konkurenta puno manji, kao što je to slučaj u ovom predmetu. U svakom slučaju, iz podataka navedenih u tablicama 3. i 5. pobijane odluke, koje tužitelj u biti ne osporava, proizlazi da je njegov tržišni udio u području prihoda iznosio 61,2 % u 2009., 59,7 % u 2010. i 62,5 % u 2011., a u području obujma 58,9 % u 2009., 57,8 % u 2010. i 65,3 % u 2011. Takvi relativno stabilni tržišni udjeli stoga se ne mogu smatrati kratkotrajnima, suprotno tužiteljevim tvrdnjama.

309 Kad je riječ o odnosima snage na tržištu, iz podataka navedenih u tablicama 3. i 5. pobijane odluke, koje tužitelj u biti ne osporava, proizlazi i da su njegova dva najbliža konkurenta u području prihoda u 2009. bili ST-Ericsson s 15,1 % tržišnog udjela i Intel s 12,6 % tržišnog udjela, u 2010. Intel s 18,9 % tržišnog udjela i ST Ericsson s 8,9 % tržišnog udjela, a u 2011. Intel s 19,1 % tržišnog udjela i Broadcom s 4,4 % tržišnog udjela. Kad je riječ o obujmu, njegova dva najbliža konkurenta u 2009. bila su ST Ericsson s 20 do 30 % tržišnog udjela i Intel s 10 do 20 % tržišnog udjela, u 2010. Intel s 10 do 20 % tržišnog udjela te ST Ericsson i Marvell s 5 do 10 % tržišnog udjela, a u 2011. Intel s 20 do 30 % tržišnog udjela i Marvell s 5 do 10 % tržišnog udjela. Naime, suprotno tužiteljevim tvrdnjama, te tablice itekako dokazuju da je on tijekom relevantnog razdoblja imao rijetke konkurente čiji je položaj bio znatno slabiji i čiji su tržišni udjeli bili relativno nestabilni, za razliku od njegova, što potvrđuje, kad je o njemu riječ, postojanje znatne i trajne tržišne snage i zbog čega nije vjerojatno da su njegovi konkurenti mogli izvršavati stvaran pritisak na njega. Drugi prigovor stoga treba odbiti.

310 Kad je riječ o trećem prigovoru, koji se u biti temelji na tome da je Komisija pogrešno smatrala da ulaganja potrebna za projektiranje čipa UMTS, osobito u području istraživanja i razvoja, predstavljaju prepreke ulasku ili širenju, i četvrtom prigovoru, koji se temelji na tome da Komisija nije kvantificirala ostale prepreke ulasku na tržište koje je utvrdila, odnosno potrebu da čipove za osnovni radiofrekvencijski pojas certificiraju operatori pokretnih mreža i proizvođači opreme, imidž marke te tužiteljev ugled i čvrste poslovne odnose, dovoljno je istaknuti da se oni odnose na druge čimbenike koji su se mogli uzeti u obzir tijekom analize postojanja vladajućeg položaja (vidjeti točku 306. ove presude), ali pritom ne mogu dovesti u pitanje dokaz o postojanju vladajućeg položaja koji je utvrđen u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 305. ove presude.

311 Iz prethodno navedenog proizlazi da četvrti dio drugog tužbenog razloga treba odbiti.

Peti dio, koji se odnosi na definiciju segmenta vrhunskih proizvoda na tržištu čipova UMTS na kojem je Komisija temeljila svoju analizu

312 U prilog petom dijelu tužitelj u biti prigovara Komisiji da je svoju analizu temeljila na segmentu vrhunskih proizvoda na tržištu čipova UMTS, iako je riječ o zamišljenom konceptu koji nikad nije postojao i koji nije u skladu s tehničkom i poslovnom stvarnosti tijekom relevantnog razdoblja.

313 Međutim, tu argumentaciju valja smatrati bespredmetnom ako se na nju poziva radi dovođenja u pitanje definicije relevantnog tržišta ili tužiteljeva vladajućeg položaja. Naime, Komisija nije ni u točki 10. pobijane odluke, koja se odnosi na navedenu definiciju, ni u točki 11. te odluke, koja se odnosi na taj vladajući položaj, definirala segment vrhunskih proizvoda na tržištu čipova UMTS, nego u točki 12. navedene odluke, koja se odnosi na zlouporabu i, konkretnije u svojoj analizi tužiteljeve strategije usmjerene protiv Icere u tom segmentu vrhunskih proizvoda (točka 12.4. pobijane odluke).

314 Kad mu je o tome postavljeno pitanje u okviru mjere upravljanja postupkom, tužitelj je naveo da je u okviru drugog tužbenog razloga svoju kritiku definicije segmenta vrhunskih proizvoda na tržištu čipova UMTS na kojem je Komisija temeljila svoju analizu razvio kako bi to temeljno pitanje istaknuo što prije u svojim pismenima jer je takva kritika mogla utjecati na druge tužbene razloge razvijene u nastavku i jer je htio istaknuti nedosljednosti u definiciji relevantnog tržišta, uključujući u pogledu tog segmenta vrhunskih proizvoda koji je njegov dio.

315 Međutim, takav odgovor nije dovoljan da bi se izbjegla bespredmetnost ovog dijela jer, čak i kad bi prigovor istaknut njemu u prilog trebalo prihvatiti, to ne može dovesti u pitanje zaključak do kojeg je Komisija došla u pogledu definicije relevantnog tržišta i tužiteljeva vladajućeg položaja.

316 Iz toga slijedi da peti dio drugog tužbenog razloga treba odbiti. Slijedom toga, s obzirom na to da su odbijeni i ostali dijelovi tog tužbenog razloga (vidjeti točke 240., 268., 296. i 311. ove presude), navedeni tužbeni razlog valja odbiti u cijelosti.

Peti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni” i povredi obveze obrazlaganja u pogledu rekonstrukcije „stvarno plaćenih” cijena

317 Peti tužbeni razlog sastoji se od dva dijela. Prvi dio temelji se na beskorisnosti „preinake cijena” provedene u pobijanoj odluci. Drugi dio temelji se na pogreškama počinjenima u navedenoj odluci u pogledu te „preinake”.

Prvi dio, koji se temelji na beskorisnosti „preinake cijena” provedene u pobijanoj odluci

318 U prilog prvom dijelu tužitelj u biti tvrdi da je Komisija, time što se nije oslonila na Qualcommove računovodstvene podatke kako bi utvrdila cijene čipova, beskorisno i neopravdano „preinačila” njegove podatke o cijenama. Stoga dovodi u pitanje rekonstrukciju, provedenu u pobijanoj odluci, cijena koje su Huawei i ZTE stvarno platili Qualcommu tijekom relevantnog razdoblja.

319 Kao prvo, tužitelj tvrdi da Komisija u okviru rekonstrukcije cijena provedene u pobijanoj odluci nije odgovarajuće uzela u obzir njegove prigovore na analizu cijena i troškova provedenu u obavijesti o činjenicama, kojima kritizira činjenicu da su se, s jedne strane, iz te rekonstrukcije

isključili određeni prihodi jer se određene ograničene slučajeve nestabilnosti prosječnih prodajnih cijena pogrešno smatralo računovodstvenim pogreškama i da, s druge strane, nije uzela u obzir učinke nepravodobnog knjiženja prihoda.

320 Kao drugo, tužitelj smatra da je Komisija u svojoj analizi cijena i troškova pogrešno ocijenila Qualcommove podatke o cijeni primjenom tromjesečnog referentnog razdoblja. Prema njegovu je mišljenju za procjenu podataka o cijenama s poslovnog gledišta najprikladnije i najrelevantnije bilo razdoblje od šest mjeseci, pa čak i jedne godine. Pojašnjava da s kupcima nije dogovarao cijene niti ih je revidirao na tromjesečnoj osnovi, nego je općenito s njima sklapao sporazume za puno dulja razdoblja.

321 Tužitelj dodaje da je Komisija pogrešno odbila argument prema kojem bi se agregacijom s vremenom mogli riješiti problemi koji proizlaze iz sustava nepravodobnog knjiženja s obzirom na to da se taj rizik odnosi samo na minimalne iznose i da bi rizik od toga da bi razdoblja predatorskih cijena bilo teško utvrditi zbog njihova prosjeka tijekom duljeg referentnog razdoblja postojao samo ako bi se analiza cijena i troškova provodila ne samo za razdoblje predatorskih cijena, nego i za cijelo razdoblje nadoknade gubitaka ili za neki njegov dio. Prema njegovu mišljenju, s obzirom na to da se predatorska praksa koju navodi Komisija u ovom slučaju provodila tijekom dvije godine, analizu cijena i troškova bilo je moguće provesti na temelju referentnih razdoblja od šest mjeseci.

322 Kao treće, tužitelj tvrdi da je preinaka prosječnih prodajnih cijena u pobijanoj odluci beskorisna jer je, kad je riječ o prosječnim prodajnim cijenama evidentiranima u njegovim računovodstvenim podacima, razlika u odnosu na rezultat Komisijinih izračuna u svakom slučaju minimalna. Usto, ističe da je analiza cijena i troškova koju je Komisija provela u obavijesti o činjenicama, a koja se temeljila na njegovim podacima, otkrila da su cijene samo vrlo kratko i povremeno bile niže od troškova, što nije u skladu s „teorijom o šteti” koju je razvila, a koja se temelji na protutržišnom blokiranju tržišta. Prema tužiteljevu mišljenju, to upućuje na to da je Komisija preoblikovala prosječne prodajne cijene samo kako bi izbjegla utvrditi povremenu predatorsku praksu, a stoga i nepostojanje povrede.

323 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

324 Najprije valja podsjetiti na to da se u točki 12.5. pobijane odluke navode Komisijina metoda i izračun prosječnih tromjesečnih prodajnih cijena koje su Huawei i ZTE tijekom relevantnog razdoblja stvarno platili po jedinici za čipove obuhvaćene istragom.

325 Komisija je u obavijesti o činjenicama svoje izračune ponajprije temeljila na Qualcommovim računovodstvenim podacima. Međutim, zbog primjene općeprihvaćenih računovodstvenih načela u Sjedinjenim Američkim Državama (u daljnjem tekstu: GAAP SAD-a) i argumenata istaknutih u odgovoru na obavijest o činjenicama, Komisija je smatrala da nije prikladno da svoju analizu cijena i troškova temelji na navedenim računovodstvenim podacima a da ne provede prilagodbe kako bi uzela u obzir načelo knjiženja prihoda i vjernije odrazila gospodarsku stvarnost tijekom relevantnog razdoblja.

326 Konkretno, prema Komisijinu mišljenju, s jedne strane, prihodima koji su prvotno evidentirani tijekom određenog tromjesečja potencijalno se podcijenila konačna stvarna cijena jedinica prodanih tijekom tog tromjesečja i, s druge strane, nepravodobno knjiženje Qualcommovih akumuliranih rezervi koje još nisu bile plaćene preuveličalo je prihod u tromjesečju tijekom kojeg su one evidentirane. Do tog je nepravodobnog knjiženja došlo zbog GAAP-a SAD-a koji je tužitelj

primjenjivao, a u skladu s kojim je Qualcomm u trenutku fizičke otpreme čipa trebao knjižiti samo prihode koji su bili sigurni i mjerljivi. Rezerve su ponovno ušle u Qualcommovu računovodstvenu dokumentaciju tek u trenutku provjere točne količine čipova na koje se primjenjuje financijski poticaj.

327 Zbog toga je Komisija smatrala da nije prikladno da se osloni na Qualcommove računovodstvene podatke a da ne provede prilagodbe kako bi uzela u obzir razliku između tromjesečja tijekom kojeg su se prodali čipovi i tromjesečja tijekom kojeg su se knjižili prihodi.

328 Stoga je Komisija „stvarno plaćene” cijene ocijenila s obzirom na rezerve koje su ponovno ušle u Qualcommovu računovodstvenu dokumentaciju, tako što je izračunala bruto prihode naplaćene u tromjesečju tijekom kojeg je došlo do prodaje.

329 Komisija je u točkama 608. do 610. pobijane odluke pojasnila i da se na tromjesečna referentna razdoblja oslonila s obzirom na činjenicu da, kao prvo, iz određenih dokumenata [*povjerljivo*] proizlazi da je Qualcomm odluke o cijenama donosio na tromjesečnoj osnovi, da su, kao drugo, kupci svoje zahtjeve za financijske poticaje također podnosili na tromjesečnoj osnovi i da je, kao treće, to razdoblje u skladu s podacima o AVC-u koje je dostavio Qualcomm, a koji su također prikazani na tromjesečnoj osnovi.

330 Kad je riječ o prvom prigovoru, koji se u biti temelji na činjenici da Komisija nije pravilno uzela u obzir argumente koje je tužitelj istaknuo u odgovoru na obavijest o činjenicama, valja navesti da tužitelj ne objašnjava kako to Komisija nije pravilno uzela u obzir njegova očitovanja ni zbog kojeg razloga rekonstrukcija cijena provedena u pobijanoj odluci nije bila potrebna da se odgovori na kritike istaknute u navedenom odgovoru.

331 U svakom slučaju, dovoljno je podsjetiti na to da je, kao što se to navodi u pobijanoj odluci, zbog primjene GAAP-a SAD-a i argumenata istaknutih u odgovoru na obavijest o činjenicama, Komisija smatrala da nije prikladno da svoju analizu cijena i troškova temelji na Qualcommovim računovodstvenim podacima a da ne provede prilagodbe kako bi uzela u obzir načelo knjiženja prihoda. Komisija je stoga u okviru rekonstrukcije cijena provedene u navedenoj odluci uzela u obzir tu okolnost tako što je prilagodbe provedene u računovodstvenoj dokumentaciji povezala s prodajama o kojima je riječ kako bi vjernije odrazila gospodarsku stvarnost tijekom relevantnog razdoblja. Konkretno, navedene računovodstvene podatke prilagodila je na temelju dokumenata koji su bili u tužiteljevu posjedu kako bi različita poticajna plaćanja preraspodijelila na jedinice kojima su odgovarala i tako izračunala cijenu koju su Huawei i ZTE stvarno platili.

332 Usto valja istaknuti, kao što to ističe Komisija, da je Komisija u prošlosti već provodila određene prilagodbe na temelju izvješćâ poduzetnika u vladajućem položaju o cijenama i troškovima, kao i na temelju svake druge relevantne informacije koju je on dostavio, i to kako bi odrazila gospodarsku stvarnost. Naime, taj je pristup potvrđen sudskom praksom Općeg suda, primjerice u presudama od 30. siječnja 2007., France Télécom/Komisija (T-340/03, EU:T:2007:22, t. 131. do 137.), od 10. travnja 2008., Deutsche Telekom/Komisija (T-271/03, EU:T:2008:101, t. 208. do 211.) i od 13. prosinca 2018., Slovak Telekom/Komisija (T-851/14, EU:T:2018:929, t. 220. do 235.).

333 U tim okolnostima valja odbiti prvi prigovor.

334 Kad je riječ o drugom prigovoru, koji se temelji na činjenici da tromjesečno referentno razdoblje nije bilo najprikladnije za provedbu analize cijena i troškova, valja podsjetiti na to da, u područjima u kojima je nužno provoditi složene gospodarske ocjene, sud Unije ne samo da mora

provjeriti materijalnu točnost navedenih dokaznih elemenata, kao i njihovu pouzdanost i dosljednost, već i to predstavljaju li navedeni elementi skup relevantnih podataka koje treba uzeti u obzir prilikom ocjene složene situacije te jesu li oni takve prirode da podupiru zaključke koji su iz njih izvedeni. U tom je pogledu sud Unije dužan izvršiti kontrolu zakonitosti na osnovi dokaznih elemenata koje je tužitelj podnio u potporu istaknutim tužbenim razlozima (vidjeti presudu od 10. srpnja 2014., Telefónica i Telefónica de España/Komisija, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, t. 54. i 56. i navedenu sudsku praksu).

335 U ovom slučaju, Komisija je u uvodnim izjavama 609., 610. i 630. do 633. pobijane odluke navela dokaze na temelju kojih je utvrdila tromjesečno referentno razdoblje i primijenila rasuđivanje koje je slijedila kako bi odbila prigovore koje je istaknuo tužitelj.

336 Najprije valja utvrditi da, iako je točno da podaci navedeni u tablicama 28. do 30., 44. i 45. pobijane odluke ne dokazuju potpunu ujednačenost u određivanju razdoblja kupnje, iz njih ipak proizlazi da se najčešće doista upotrebljavalo tromjesečno razdoblje. Tomu valja dodati da je, s jedne strane, razdoblje koje se na kupce primjenjivalo za podnošenje zahtjeva za financijske poticaje bilo tromjesečje i da su, s druge strane, podaci o troškovima koji su se odnosili na AVC, a koje je dostavio sam Qualcomm, također podneseni na tromjesečnoj osnovi. Usto, tužitelj u svojim pismenima ni u svojim odgovorima na obavijest o činjenicama i dodatnu obavijest o činjenicama na koje upućuje nije podnio argument ili dokaz koji potkrepljuje njegovu tezu da je Komisija trebala upotrijebiti referentno razdoblje od šest mjeseci ili jedne godine.

337 Na temelju drugih elemenata na koje se poziva tužitelj nije moguće smatrati ni da je Komisija počinila pogrešku time što je primijenila tromjesečno referentno razdoblje kako bi provela analizu cijena i troškova.

338 S jedne strane, tužitelj nije uspio dokazati kako se problem nepravodobnog knjiženja, koji utječe na cijelo relevantno razdoblje, mogao riješiti izmjenom referentnog razdoblja, kao što on to tvrdi.

339 S druge strane, čak i da je točno, kao što to tvrdi tužitelj, da je uzimanje u obzir duljeg referentnog razdoblja moglo iskriviti analizu samo u slučaju da su se uzele u obzir cijene koje su se odnosile na razdoblje izvan razdoblja predatorskih cijena, ta okolnost ne bi značila da kao referentno razdoblje nužno treba odabrati razdoblje koje predlaže tužitelj. Naime, Komisija je u ovom slučaju provela odabir između tromjesečnog, šestomjesečnog ili godišnjeg referentnog razdoblja s obzirom na najrelevantnije podatke i okolnosti koji su se odnosili na tužiteljevu djelatnost. U tom pogledu valja istaknuti da tužitelj nije uspio dokazati da odabir tromjesečnog referentnog razdoblja sadržava pogrešku.

340 U tim okolnostima valja odbiti drugi prigovor.

341 Kad je riječ o trećem prigovoru, koji se temelji na beskorisnosti Komisijine preinake prosječnih prodajnih cijena jer je, kad je riječ o prosječnim prodajnim cijenama evidentiranima u tužiteljevim računovodstvenim podacima, razlika u odnosu na rezultat Komisijinih izračuna u svakom slučaju minimalna, iz uvodnih izjava 614., 739., 740., 774., 775. i 922. pobijane odluke proizlazi da je razlika između tužiteljevih računovodstvenih cijena i cijena koje je rekonstruirala Komisija vrlo često bila neznatna. Tu su okolnost stranke u biti potvrdile na raspravi.

342 Međutim, tužitelj ne dokazuje da ta okolnost utječe na zakonitost pobijane odluke. Naime, iako je razlika između prosječnih prodajnih cijena evidentiranih u njegovim računovodstvenim podacima i prosječnih prodajnih cijena kako ih je rekonstruirala Komisija tek minimalna, iz toga se ipak ne može zaključiti da je Komisija počinila pogrešku time što je rekonstruirala prosječne prodajne cijene. U tim okolnostima valja odbiti ovaj prigovor.

343 Usto, uopće nije pokrijepljen tužiteljev argument prema kojem je analiza cijena i troškova, koja se temeljila na njegovim računovodstvenim podacima, otkrila samo da su cijene vrlo kratko i povremeno bile niže od troškova te stoga nije u skladu ni s kakvim utvrđenjem povrede. Naime, tužitelj ne objašnjava što smatra povremenom predatorskom praksom ni zašto ta vrsta predatorske prakse ne može predstavljati povredu prava tržišnog natjecanja.

344 S obzirom na prethodna razmatranja, valja odbiti treći prigovor i prvi dio petog tužbenog razloga u cijelosti.

Drugi dio, koji se temelji na pogreškama počinjenima u pobijanoj odluci u pogledu provedene „preinake”

345 Tužitelj u prilog ovom dijelu ističe pet prigovora.

346 Kao prvo, tužitelj tvrdi da je Komisija, kako bi izračunala „stvarno plaćene” cijene, određene financijske poticaje pogrešno prenijela iz tromjesečja u kojima su bili evidentirani u Qualcommovu računovodstvenom sustavu u tromjesečja u kojima su jedinice o kojima je riječ bile otpremljene kupcu na temelju nepravilnog postupanja sa zahtjevima za financijske poticaje koje su Qualcommu podnijeli Huawei i ZTE, a koji se nalaze u „paketima dokumenata” kojima se nije mogla osigurati pouzdanost analize cijena i troškova.

347 Tužitelj usto pojašnjava da su razlozi zbog kojih predmetni „paketi dokumenata” nisu pouzdani navedeni u odgovoru na dodatnu obavijest o činjenicama, u kojem je objasnio da su ih vrlo detaljno pripremili kupci, koji u tom pogledu više nisu mogli dati pojašnjenja kad ih je Komisija od njih zatražila 2017. Usto, ti „paketi dokumenata” nisu potpuni i ponekad su nedosljedni i sadržavaju pogreške.

348 Kao drugo, tužitelj prigovara Komisiji da je primijenila neopravdano retrospektivan pristup jer je rezerve prenijela na temelju pretpostavke prema kojoj je Qualcomm sa savršenom sigurnosti mogao predvidjeti zahtjeve za poticaje u trenutku prodaje.

349 U tom pogledu nema smisla utvrđenje navedeno u uvodnoj izjavi 620. pobijane odluke, u skladu s kojim je važno to što je Qualcomm bio spreman potaknuti na kupnju svih jedinica koje su *a priori* bile obuhvaćene određenim sporazumima kojima su se predviđale poticajne mjere. Primjena GAAP-a SAD-a znači da je Qualcomm u trenutku zaprimanja i otpreme narudžbi čipova bio dužan pretpostaviti da će sve jedinice čipova ispunjavati uvjete za svaki potencijalno primjenjiv poticaj, pri čemu mu nije bila dopuštena ni najmanja nesigurnost. To ne znači da je Qualcomm prihvatio da će se svim jedinicama odobriti maksimalni poticaj.

350 Kao treće, tužitelj smatra da je pristup koji je slijedila Komisija nedosljedan jer je, s jedne strane, Qualcommove računovodstvene cijene odbila kao „neprikladne” i jer je, s druge strane, selektivno upotrijebila te cijene u dvama ključnim izračunima, odnosno izračunu cijene čipova za koje nisu postojali „paketi dokumenata” i izračunu provedenom kako bi se raspodijelili dodatni troškovi istraživanja i razvoja u okviru analize cijena i troškova.

351 Kao četvrto, tužitelj tvrdi da pristup koji je slijedila Komisija nije u skladu s Odlukom C(2014) 7465 *final*, donesenom u predmetu od 15. listopada 2014., u vezi s postupkom na temelju članka 102. [UFEU-a] i članka 54. Sporazuma o EGP-u (predmet AT.39523 – Slovak Telekom), u kojoj je Komisija smatrala da je radi pravne sigurnosti ocjene bolje provesti na temelju podataka o troškovima kako ih je upotrijebio poduzetnik o kojem je riječ, nego na temelju podataka koji proizlaze iz složenih *ex post* prilagodbi i izračuna.

352 Kao peto, tužitelj navodi da Komisijina metoda dovodi do cijena koje u određenim slučajevima očito nisu cijene koje su Qualcommovi kupci „stvarno platili”. Primjerice, ne postoji nikakva nesigurnost u pogledu stvarne cijene koju je Huawei platio za neotpremljene narudžbe [*povjerljivo*] jedinica čipa MDM8200 koje je prodao Qualcomm, čija je dogovorena konačna i paušalna cijena iznosila [*povjerljivo*] američkih dolara (USD) po čipu, nakon odbitka svih poticaja; suprotno tomu, cijena koju je Komisija rekonstruirala nakon svojih manipulacija iznosi [*povjerljivo*] američkih dolara po čipu. Isto tako, u prvom je tromjesečju 2011. cijena koju je Huawei platio za čip MDM8200 iznosila [*povjerljivo*] američkih dolara po čipu, iako je Komisija na temelju svoje pogrešne metode zaključila da prosječna neto prodajna cijena za navedeni čip iznosi [*povjerljivo*] američkih dolara po čipu.

353 Usto, Komisija ne može objasniti zašto prosječna neto prodajna cijena glavnog poticaja u prvom tromjesečju 2011. nije u skladu s prosječnom neto prodajnom cijenom glavnog poticaja navedenom u slajdu [*povjerljivo*]: dvije preoblikovane cijene koje Komisija pokušava opravdati na temelju slajda iz prezentacije [*povjerljivo*] od 4. kolovoza 2010. očito nisu „stvarne” cijene.

354 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

355 Kad je riječ o prvom prigovoru, koji se u biti temelji na tome da se „paketima dokumenata” koji sadržavaju zahtjeve za poticaje koje su Qualcommu podnijeli Huawei i ZTE ne može osigurati pouzdanost analize cijena i troškova, dovoljno je utvrditi, kao što to utvrđuje Komisija, da je predmetne dokumente sam tužitelj upotrijebio prilikom izdavanja knjižnih odobrenja i pripreme svoje računovodstvene dokumentacije, kao što se to navodi u uvodnoj izjavi 597. pobijane odluke, a da to tužitelj nije osporavao. Slijedom toga, s obzirom na to da tužitelj nije istaknuo druge elemente, ovaj prigovor treba odbiti.

356 Kad je riječ o drugom prigovoru, koji se temelji na tome da je Komisija primijenila neopravdano retrospektivan pristup jer je rezerve prenijela na temelju pretpostavke prema kojoj je Qualcomm sa savršenom sigurnosti mogao predvidjeti zahtjeve za poticaje u trenutku prodaje, valja istaknuti da se, suprotno onomu što tvrdi tužitelj, Komisijina metoda ne temelji na parametrima koje Qualcomm nije mogao procijeniti. Naime, Qualcommove cijene bile su strukturirane kao bruto cijene na koje su se primjenjivali poticaji, odnosno popusti. Stoga, kad je Qualcomm donosio odluke u području utvrđivanja cijena, znao je koja bi mogla biti najniža jedinična cijena ako se primijene svi poticaji. Tim se izračunom, kao što to tvrdi Komisija, samo nastojala utvrditi, na temelju informacija kojima je Qualcomm raspolagao i na koje se oslonio kako bi pripremio svoju računovodstvenu dokumentaciju, cijena koju su Huawei i ZTE stvarno platili. Ta su razmatranja dovoljna da se ovaj prigovor odbije.

357 Kad je riječ o trećem prigovoru, koji se temelji na tome da je Komisijin pristup u pogledu Qualcommovih cijena nedosljedan, za njegovo je odbijanje dovoljno istaknuti da se temelji na pogrešnoj pretpostavci prema kojoj je u pobijanoj odluci utvrđeno da su Qualcommove računovodstvene cijene „neprikladne”. Naime, Komisija je u uvodnim izjavama 603., 613. i 618.

navedene odluke, na koje se tužitelj poziva, jasno utvrdila koji su elementi u tim računovodstvenim cijenama neprikladni, pri čemu ipak nije odbila mogućnost da ih upotrijebi nakon što na temelju drugih izvora informacija provede potrebne prilagodbe.

358 Kad je riječ o četvrtom prigovoru, koji se temelji na neusklađenosti s Odlukom C(2014) 7465 *final*, donesenom u predmetu od 15. listopada 2014., u vezi s postupkom na temelju članka 102. [UFEU-a] i članka 54. Sporazuma o EGP-u (predmet AT.39523 – Slovak Telekom), valja istaknuti da je Komisija, iako je točno da se u određenim slučajevima prvotno oslonila na podatke iz računovodstvene dokumentacije poduzetnika u vladajućem položaju, što je ponekad bilo dovoljno ako ti podaci nisu bili raspoloživi ili nisu odgovarali tržišnoj stvarnosti, utvrdila prikladne reprezentativne vrijednosti koje su se također temeljile na svim relevantnim informacijama koje je dostavio poduzetnik u vladajućem položaju. Naime, kao što se to ističe u točki 332. ove presude, taj je pristup potvrdio Opći sud. Ovaj prigovor stoga treba odbiti.

359 Kad je riječ o petom prigovoru, koji se temelji na tome da Komisijina metoda dovodi do cijena koje u određenim slučajevima očito nisu cijene koje su Qualcommovi kupci „stvarno platili”, valja utvrditi da, kad je riječ o prvom primjeru na koji se poziva tužitelj, slajd na koji se oslanja Komisijina obrana (Prilog A.2.2.19 tužbi) doista pokazuje da je cijena koju je Huawei platio za čip MDM8200 nakon primjene poticaja iznosila [*povjerljivo*] (zaokruženo na [*povjerljivo*]) američkih dolara po čipu, što odgovara cijeni koju je izračunala Komisija i koja je navedena u uvodnoj izjavi 743. pobijane odluke. Kad je riječ o drugom primjeru, valja istaknuti da dokument koji je Komisija navela (Prilog A.2.4.12 tužbi) kako bi dokazala da su cijene koje je odobrio [*povjerljivo*] bile podložne uzastopnim promjenama, kao što je to pojašnjeno u Komisijinu odgovoru na pitanja koja je postavio Opći sud, potvrđuje da je cijena čipa MDM8200 za Huawei u prvom tromjesečju 2011. bila niža od cijene predstavljene [*povjerljivo*] te je odgovarala stvarnoj cijeni od [*povjerljivo*] američkih dolara kako ju je izračunala Komisija.

360 Iz toga slijedi da tužitelj nije dokazao da metoda koju je Komisija upotrijebila i rezultati do kojih je došla u pobijanoj odluci sadržavaju pogreške. U tim okolnostima valja odbiti ovaj prigovor.

361 Iz toga slijedi da drugi dio petog tužbenog razloga treba odbiti. Slijedom toga, s obzirom na to da je odbijen i prvi dio tog tužbenog razloga (vidjeti točku 344. ove presude), navedeni tužbeni razlog valja odbiti u cijelosti.

Šesti tužbeni razlog, koji se temelji na „pogrešnoj raspodjeli jednokratnih inženjerskih troškova”

362 Tužitelj ovim prigovorom tvrdi da je Komisija u svojoj ocjeni plaćanja NRE počinila „očite pogreške koje se tiču činjenica i prava i povrijedila načelo pravne sigurnosti, pretpostavku nedužnosti i načelo *in dubio pro reo*”. Usto, pobijana odluka nije dovoljno obrazložena jer se u njoj ne „uzimaju u obzir” brojni važni argumenti koje je Qualcomm istaknuo tijekom upravnog postupka. Stoga je Komisija povrijedila svoju „obvezu dobre uprave”.

363 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

364 Na temelju članka 21. Statuta Suda Europske unije i članka 76. točke (d) Poslovnika, svaka tužba treba sadržavati predmet spora i sažeti prikaz tužbenih razloga te, da bi tužba bila dopuštena, nužno je da bitni činjenični i pravni elementi na kojima se temelji proizlaze, barem sažeto, ali dosljedno i razumljivo, iz teksta same tužbe.

365 Ta naznaka mora biti dovoljno jasna i precizna da tuženiku omogući da pripremi svoju obranu, a Općem sudu da odluči o tužbi. Isto vrijedi za svaki zahtjev uz koji moraju biti navedeni tužbeni razlozi i argumenti koji omogućuju tuženiku i sudu da ocijene njegovu osnovanost (presuda od 13. prosinca 2018., Slovak Telekom/Komisija, T-851/14, EU:T:2018:929, t. 74. i 75. (neobjavljena)).

366 U ovom slučaju valja utvrditi da, iako se tužiteljeve argumente istaknute u okviru ovog tužbenog razloga može tumačiti na način da se njima naglašavaju navodne pogreške u ocjeni, koje se odnose, s jedne strane, na plaćanje NRE ZTE-u (prvi dio) i, s druge strane, na plaćanje NRE Huaweiju (drugi dio), a koje je počinila Komisija, uz povrede na koje se tužitelj poziva nije navedeno ništa na temelju čega bi se mogla ocijeniti njihova osnovanost. Iz toga slijedi da tužiteljeve argumente koji se temelje na tim povredama, odnosno povredi načela pravne sigurnosti, povredi načela pretpostavke nedužnosti i povredi načela *in dubio pro reo*, treba smatrati nedopuštenima jer uz njih nisu navedena dostatna pojašnjenja kako bi se ocijenila njihova osnovanost.

367 Usto valja podsjetiti na to da, prema sudskoj praksi, iako se člankom 296. UFEU-a Komisiji nalaže da prilikom donošenja odluke u okviru primjene pravila tržišnog natjecanja navede činjenične elemente o kojima ovisi opravdanje odluke i pravna razmatranja na temelju kojih je donijela tu odluku, tom se odredbom ne zahtijeva da Komisija raspravlja o svim činjeničnim i pravnim pitanjima koja su se razmatrala tijekom upravnog postupka. Obrazloženje odluke kojom se nanosi šteta treba omogućiti Sudu da provede svoj nadzor zakonitosti i da zainteresiranoj osobi pruži potrebne informacije u pogledu toga je li odluka osnovana (presuda od 11. srpnja 1985., Remia i dr./Komisija, 42/84, EU:C:1985:327, t. 26.). S obzirom na tu sudsku praksu, tužitelj se stoga ne može pravilno pozivati na činjenicu da Komisija u pobijanoj odluci nije konkretno odgovorila na sva očitovanja o činjeničnim ili pravnim pitanjima koja je istaknuo tijekom upravnog postupka.

Prvi dio, koji se odnosi na plaćanje NRE ZTE-u

368 Nakon što je opisao, ali ne i osporavao kronologiju činjenica koje se odnose, među ostalim, na sporazum o jednokratnim inženjerskim troškovima sklopljen sa ZTE-om i na plaćanje NRE tom društvu, tužitelj u prilog prvom dijelu tvrdi da je Komisija pogrešno smatrala da je navedeno plaćanje istovjetno popustu od [*povjerljivo*] američkih dolara po jedinici za čipove MDM6200 koje je ZTE kupio 2010. jer odobrenje iz prosinca 2009. nikad nije formalizirano sporazumom ni priopćeno ZTE-u.

369 Prema tužiteljevu mišljenju, da Komisija nije uzela u obzir taj jedinični popust u odnosu na ZTE, u analizi cijena i troškova čipova MDM6200 ne bi utvrdila predatorsku praksu.

370 Kao prvo, tužitelj smatra da je odobrenje svih mogućih poticaja za ZTE krajem 2009. i u svibnju 2010. bilo dio većeg niza poticajnih mjera u odnosu na to društvo, koje nisu bile ograničene na segment vrhunskih proizvoda na tržištu čipova UMTS.

371 Kao drugo, kad je riječ o Komisijinu razmatranju prema kojem je plaćanje NRE ZTE-u istovjetno jediničnom popustu za čipove MDM6200 koje je ZTE kupio 2010., tužitelj ističe sljedeće argumente.

372 Na prvom mjestu, tužitelj tvrdi da su se uvjeti za odobrenje promijenili u razdoblju od prosinca 2009. do svibnja 2010. uslijed promišljene ponovne procjene, zbog čega se plaćanje NRE ZTE-u više nije moglo smatrati popustom. Dodaje da Komisija paušalno plaćanje od [*povjerljivo*]

američkih dolara smatra popustom od [*povjerljivo*] američkih dolara po čipu, odnosno puno višim popustom nego što je onaj u iznosu od [*povjerljivo*] američkih dolara po čipu koji je Qualcomm navodno predvidio u prosincu 2009.

373 Na drugom mjestu, Komisija nije podnijela nikakav dokaz ni u pogledu činjenice da je Qualcomm namjeravao ili da je uopće svjesno odobrio ZTE-u poticaj istovjetan popustu od [*povjerljivo*] američkih dolara po čipu ni u pogledu činjenice da je ZTE znao za takav jedinični popust. Iz toga proizlazi da plaćanje NRE ZTE-u nije moglo potaknuti to društvo na kupnju čipova MDM6200 2010. Suprotno tomu, sama je Komisija podnijela dokaz da je, prema Qualcommovu mišljenju, cijena navedenih čipova prodanih ZTE-u bila viša od one koja bi proizašla primjenom popusta od [*povjerljivo*] američkih dolara po čipu.

374 Na trećem mjestu, time što se u njoj plaćanje NRE ZTE-u smatra popustom dobivenim za svaki čip koji je to društvo kupilo, u pobijanoj odluci dolazi se do umjetno preuveličanog popusta po čipu od [*povjerljivo*] američkih dolara, upravo zbog toga što navedeno plaćanje ne ovisi o broju prodanih jedinica i što istodobno ZTE-ov zahtjev iz 2010. za čipove MDM6200 predstavlja mali udio u odnosu na onaj koji je Qualcomm predvidio u prosincu 2009., na temelju čega je Komisija to plaćanje od [*povjerljivo*] američkih dolara raspodijelila na mali dio od 1 250 000 jedinica navedenih u porukama elektroničke pošte iz prosinca 2009. Da je plaćanje o kojem je riječ stvarno potaknulo ZTE na kupnju više jedinica čipa MDM6200, implicitan jedinični popust bio bi manji te bi utvrđenje cijene niže od „troška” bilo manje vjerojatno.

375 Na četvrtom mjestu, tužitelj tvrdi da, iako Komisija u pobijanoj odluci priznaje da je preuveličana brojka posljedica slabe ZTE-ove potražnje za čipom MDM6200, ona nagađa da je ta slabija potražnja mogla biti jedan od razloga kojima se objašnjavaju izmjene uvjeta plaćanja koje je Qualcomm odobrio na sastanku [*povjerljivo*] od 24. svibnja 2010. Naime, Qualcomm je utvrdio korespondenciju iz svibnja 2010., iz koje proizlazi da je ZTE za tu godinu predvidio potražnju od 475 000 jedinica čipa MDM6200. Prema Qualcommovu mišljenju, da se ta brojka primijenila na plaćanje od [*povjerljivo*] američkih dolara, dobio bi se hipotetski popust od [*povjerljivo*] američkih dolara po čipu u trenutku odobrenja iz svibnja 2010., a cijene koje je ZTE platio za čip MDM6200 bile bi dosljedno više od LRAIC-a iz pobijane odluke.

376 Na petom mjestu, čak i da je Qualcomm htio da plaćanje NRE predstavlja jedinični popust od [*povjerljivo*] američkih dolara, to ni u kojem slučaju nije relevantno s ekonomskog gledišta jer to plaćanje nikad nije potaknulo ZTE na kupnju čipova MDM6200 umjesto čipova koje isporučuje konkurent s obzirom na to da je iznos poticaja bio fiksan i da se nije povećao s obzirom na broj kupljenih čipova.

377 Na šestom mjestu, činjenica da je Qualcomm u veljači 2011. prihvatio ZTE-ov zahtjev za produljenje roka za stjecanje kvalifikacije operatora uređajâ za čip MDM8200A do 30. lipnja 2011., ali je odbio sličan zahtjev za uređaje s čipom MDM6200, pokazuje da je paušalno plaćanje bilo ugovorno i stvarno povezano s čipom MDM8200A, što potvrđuje i Qualcommova interna korespondencija.

378 Kao treće, tužitelj kritizira nedosljednost u pobijanoj odluci između, s jedne strane, zaključaka o predatorskoj praksi i, s druge strane, utvrđenja o povećanju cijene i marže za čipove MDM6200 prodane ZTE-u. Prema njegovu mišljenju, postoji nepravilnost i u raspodjeli navodnih troškova istraživanja i razvoja između čipova MDM6200 i MDM6600 2010. jer cijene koje su upotrijebljene u Komisijinu izračunu za čipove MDM6200 prodane ZTE-u nisu smanjene s obzirom na popust koji proizlazi iz jednokratnih inženjerskih troškova.

379 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

380 Najprije valja istaknuti da je, osobito s obzirom na uvodne izjave 677. do 693. pobijane odluke, Komisija izračunala cijene koje su platili ZTE i Huawei i da je, u skladu s razmatranjima koja su osobito navedena u točkama 12.4.2.3., 12.4.2.4., 12.4.2.6. i 12.4.2.11. navedene odluke, preraspodijelila dva rabata koja proizlaze iz jednokratnih inženjerskih troškova koje je Qualcomm odobrio tim dvama kupcima. Prema Komisijinu mišljenju, iako je svaki rabat službeno evidentiran kao primjenjiv na čipove MDM8200A prodane tim kupcima, onodobni dokazi pokazuju da je stvarna Qualcommova namjera bila, s jedne strane, dodijeliti ZTE-u paušalno plaćanje od [*povjerljivo*] američkih dolara (prvotno [*povjerljivo*] američkih dolara), koje se trebalo primijeniti na prodaje izvršene 2010., kako bi ga se potaknulo da kupi i razvije rješenja na temelju čipa MDM6200 i, s druge strane, odobriti Huaweiju retroaktivni rabat u obliku paušalnog plaćanja od [*povjerljivo*] američkih dolara kako bi se smanjila jedinična cijena čipa MDM8200 koji je kupio od Qualcomma, ali koji se pokazao preskupim da bi Huaweiju omogućio uspješna sudjelovanja u silaznim natječajnim postupcima.

381 Kad je riječ o plaćanju NRE ZTE-u, Komisija je, kako bi došla do svojeg zaključka, u točkama 12.4.2.4., 12.4.2.6. i 12.4.2.11. pobijane odluke uputila na Qualcommove interne dokumente, koji prema njezinu mišljenju dokazuju da on ZTE-u nije mogao ponuditi cijenu nižu od one koju je ponudio Huaweiju i da se bojao da će prerano spustiti cijenu čipa MDM6200 koji se u tom trenutku još nije uveo na tržište. Stoga se predložilo da se od prosinca 2009. pitanje utvrđivanja cijena riješi primjenom jednokratnih rabata koji proizlaze iz jednokratnih inženjerskih troškova, pri čemu je jedan dio bio povezan s uvjetom da ZTE stekne kvalifikaciju operatora uređajâ za čip MDM8200A, a drugi dio s uvjetom da ZTE stekne kvalifikaciju operatora uređajâ za čip MDM6200, u oba slučaja do 31. prosinca 2010. (roka koji se zatim, s obzirom na certifikaciju čipa MDM8200A, pomaknuo na 30. lipnja 2011.). Prema Komisijinu mišljenju, cilj je tog plaćanja zapravo bio smanjiti cijenu čipa MDM6200 od [*povjerljivo*] američkih dolara po čipu koji je Qualcomm namjeravao prodati ZTE-u 2010. Nakon znatnog smanjenja ZTE-ovih narudžbi u odnosu na Qualcommova predviđanja, stvarno dodijeljeno smanjenje iznosilo je [*povjerljivo*] američkih dolara po čipu.

382 Kao prvo, valja istaknuti da činjenica da je Qualcomm u odnosu na ZTE proveo niz poticajnih mjera koje su se odnosile na različite čipove, uključujući čipove koji se nisu upotrebljavali za segment vrhunskih proizvoda na tržištu čipova UMTS, ipak ne znači da se neke od njih ne mogu uzeti u obzir za potrebe analize cijena i troškova provedene radi ocjene predatorske prakse.

383 Kao drugo, iz tužiteljeva opisa proizlazi da je razlika između poticaja odobrenog u prosincu 2009. i poticaja odobrenog u svibnju 2010. u tome što je prvonavedeni poticaj uključivao plaćanje od [*povjerljivo*] američkih dolara, izvršivo po potpisivanju sporazuma, i od [*povjerljivo*] američkih dolara, izvršivo pod uvjetom da ZTE stekne kvalifikaciju operatora uređajâ za MDM8200A, dok je drugonavedeni poticaj uključivao plaćanje od [*povjerljivo*] američkih dolara, izvršivo pod uvjetom da ZTE stekne kvalifikaciju operatora uređajâ za čip MDM6200. Međutim, tužitelj ne objašnjava zašto činjenica da su se „uvjeti za odobrenje promijenili u razdoblju od prosinca do svibnja svjedoči o promišljenoj ponovnoj procjeni” ni kako mu to ide u korist za potrebe ocjene predatorske prakse.

384 Suprotno tomu, kao što se to opisuje u uvodnim izjavama 501. i 502. pobijane odluke, interna komunikacija iz prosinca 2009. između vodećih članova (kao što su direktor upravljanja QCT-ovim proizvodima i potpredsjednici za financije i prodaju) pokazuje, kao prvo, da cijene ponuđene ZTE-u za čip MDM6200 nisu mogle biti niže od cijena ponuđenih Huaweiju i da

Qualcomm nije želio „velike varijacije u cijeni”, kao drugo, da se Qualcomm bojao gubitaka u pogledu čipa MDM6200 zbog suradnje ZTE-a i Icere i, kao treće, da se kao rješenje predložilo plaćanje NRE povezano s čipovima MDM6200 ili MDM8200A „kako bi se spriječilo da Icera osvoji velik dio poslovanja”. Rješenje za tu zabrinutost utvrđeno je u prijedlogu „ZTE MDM6200 Price Proposal” iz prosinca 2009. koje na određeni način nije uključivalo „velike varijacije u cijeni” jer nije bila riječ o varijaciji u cijeni, nego o poticaju, ali je uključivalo plaćanje povezano s kvalifikacijom operatora uređajâ za čip MDM8200A i s kupnjom određenog broja jedinica čipa MDM6200, uz mogućnost uskraćivanja plaćanja u slučaju da jedan od uvjeta nije ispunjen.

385 Nadalje, iz prezentacije tijekom sastanka [*povjerljivo*] od 8. veljače 2010., koji se dakle održao nakon odobrenja iz prosinca 2009., proizlazi da je cilj plaćanja koje je tada službeno trebalo biti istodobno namijenjeno čipu MDM8200A i čipu MDM6200 bio isključivo smanjiti cijenu potonjeg čipa.

386 Usto, valja istaknuti, kao što to ističe Komisija, da prvotno predložen uvjet koji se odnosio na to da ZTE u 2010. kupi [*povjerljivo*] jedinica čipa MDM6200 (što odgovara tadašnjim ZTE-ovim predviđanjima potražnje) nije bio formaliziran u odobrenju [*povjerljivo*]. Međutim, [*povjerljivo*] je u svibnju 2010., s obzirom na to da su se ZTE-ova predviđanja potražnje smanjila na 475 000 jedinica, izmijenio strukturu plaćanja NRE. Usto, suprotno onomu što tvrdi tužitelj, ništa ne upućuje na to da su te izmjene odgovarale promjeni namjere koja stoji iza navedenih plaćanja, a koja se odnosila na poticanje ZTE-a na kupnju čipova MDM6200. Naime, da je prvotni cilj u prosincu 2009. bio promicanje čipa MDM8200A ili da je to bio cilj u svibnju 2010., ne bi bilo potrebno ni logično smanjiti rabat za čipove MDM8200A s [*povjerljivo*] na [*povjerljivo*] američkih dolara (smanjenje od 60 %). Suprotno tomu, zbog ZTE-ovih znatno revidiranih predviđanja potražnje za čipovima MDM6200, koja su se smanjila s [*povjerljivo*] jedinica na manje od [*povjerljivo*] jedinica, s Qualcommova gledišta više nije bilo opravdano ZTE-u ponuditi prvotno predviđen rabat od [*povjerljivo*] američkih dolara.

387 Međutim, izmjena strukture plaćanja NRE omogućila je da se zadrži plaćanje istovjetno rabatu od [*povjerljivo*] američkih dolara po jedinici, koji je službeno povezan s čipovima MDM8200A (ali u stvarnosti namijenjen čipovima MDM6200), i da se istodobno predloži udvostručivanje plaćanja (koje se stoga povećalo na [*povjerljivo*] američkih dolara) ako kupac prije kraja 2010. dobije certifikaciju operatora za čip MDM6200, odnosno ako ZTE potakne razvoj rješenja MDM6200 tijekom 2010. Komisija pravilno navodi da je Qualcommovo odbijanje da produlji rok za kvalifikaciju operatora za čipove MDM6200 u veljači 2011. u skladu s tom strukturom i Qualcommovim zaključkom prema kojem ZTE nije učinio dovoljno da potakne razvoj čipa MDM6200 u 2010. kako bi zaslužio ostatak rabata koji proizlazi iz jednokratnih inženjerskih troškova.

388 Kad je riječ o tužiteljevu argumentu prema kojem činjenica da je Qualcomm u veljači 2011. odbio produljiti rok za stjecanje kvalifikacije operatora uređajâ s čipom MDM6200 dokazuje da je plaćanje NRE ZTE-u bilo ugovorno i stvarno povezano s čipom MDM8200A, valja naglasiti da su ta okolnost, a stoga i činjenica da Qualcomm ZTE-u nije isplatio povezani iznos od [*povjerljivo*] američkih dolara, potpuno u skladu s prvotnom Qualcommovom namjerom da predvidi mehanizam nadoknade gubitaka za dio plaćanja NRE ako ZTE ne kupi predviđenu količinu čipova MDM6200.

389 Kad je riječ o tome da se plaćanje NRE ZTE-u smatralo jediničnim popustom, valja navesti da se ne može utvrditi nikakva Komisijina pogreška ni u pogledu knjiženja navedenog plaćanja po primjenjivim jedinicama, ni u pogledu izračuna popusta, ni u pogledu ocjene konteksta.

390 Najprije, kako bi se mogla kvantificirati važnost plaćanja NRE ZTE-u, svako plaćanje povezano s naručenim i isporučenim čipovima MDM6200, kojih je bilo 145 775 jedinica, valja knjižiti dijeljenjem ukupnog iznosa plaćanja s ukupnim iznosom naručenih i kupljenih jedinica.

391 Okolnost prema kojoj plaćanje NRE ZTE-u u konačnici dovodi do tri puta većeg jediničnog popusta od prvotno predviđenog samo je posljedica znatnog smanjenja količine čipova MDM6200 koje je ZTE naručio i kupio u odnosu na onu koju je Qualcomm predvidio, a to je bilo [*povjerljivo*] jedinica. Budući da je iznos poticaja utvrđen *a priori*, za svaki se čip odobrilo puno veće smanjenje cijene od onog prvotno predviđenog. Drugim riječima, to povećanje popusta primijenjenog na svaki čip tek je sekundarni učinak Qualcommova pogrešnog predviđanja prodaje kad je riječ o ZTE-u.

392 Kad je riječ o okolnosti prema kojoj ZTE nije znao za činjenicu da se plaćanje NRE koje mu je bilo namijenjeno treba smatrati jediničnim popustom, valja istaknuti da se sudskom praksom ne zahtijeva da kupac poduzetnika u vladajućem položaju zna za metodu koja se upotrebljava kako bi se došlo do primjene cijene niže od troška. Naime, dovoljno je da, s jedne strane, analiza cijena i troškova otkrije cijenu višu od odabrane mjere troška i da, s druge strane, postoji namjera istiskivanja ciljanog konkurenta (vidjeti u tom smislu presudu od 3. srpnja 1991., AKZO/Komisija, C-62/86, EU:C:1991:286, t. 71. i 72.).

393 Usto, kad je riječ o argumentu koji se temelji na činjenici da plaćanje nije potaknulo ZTE da kupuje više čipova, valja navesti da je Sud u presudi od 12. svibnja 2022., Servizio Elettrico Nazionale i dr. (C-377/20, EU:C:2022:379, t. 53. i navedena sudska praksa), odlučio da kvalifikacija prakse poduzetnika u vladajućem položaju kao zlouporabne ne zahtijeva dokazivanje, u slučaju prakse tog poduzetnika usmjerene na istiskivanje njegovih konkurenata s tržišta o kojem je riječ, da je njezin rezultat postignut i, slijedom toga, dokazivanje konkretnog učinka istiskivanja na tržište. Naime, člankom 102. UFEU-a nastoji se sankcionirati činjenica da jedan poduzetnik ili više njih zlouporabljuju vladajući položaj na unutarnjem tržištu ili njegovu znatnom dijelu, neovisno o tome je li se takvo iskorištavanje pokazalo uspješnim ili ne.

394 Kao treće, tužiteljev argument koji se temelji na nedosljednostima u pobijanoj odluci tek je površno iznesen pa je teško razumjeti kako bi takve nedosljednosti mogle utjecati na zakonitost navedene odluke, zbog čega taj argument treba proglasiti nedopuštenim. U svakom slučaju, Komisijino objašnjenje, prema kojem je povećanje cijene i marže za čipove MDM6200 koji su se tijekom relevantnog razdoblja prodali ZTE-u posljedica popusta koji proizlaze iz plaćanja NRE, u potpunosti je u skladu s ostatkom njezina rasuđivanja. Kad je riječ o navodnoj nepravilnosti u raspodjeli navodnih troškova istraživanja i razvoja između čipova MDM6200 i MDM6600 2010., dovoljno je navesti da se u uvodnoj izjavi 841. te odluke detaljno i uvjerljivo objašnjavaju razlozi zbog kojih je Komisija tako postupila i koje tužitelj uostalom osporava tek općenito.

395 S obzirom na prethodno navedeno, valja odbiti prvi dio šestog tužbenog razloga.

Drugi dio, koji se odnosi na plaćanje NRE Huaweiju

396 Prema tužiteljevu mišljenju, čak i da je plaćanje NRE Huaweiju smatrao „naknadom” za zalihe čipova MDM8200 koje je Huawei prikupio, navedeno plaćanje odnosilo se na već kupljene čipove i stoga nije moglo potaknuti Huawei na daljnju kupnju tih čipova. Usto, kao što to proizlazi i iz Huaweijeva odgovora na Komisijin zahtjev za pružanje informacija, uvjeti sporazuma sklopljenog

s Huaweijem o jednokratnim inženjerskim troškovima i to plaćanje, povezano s kvalifikacijom operatora uređajâ za čip MDM8200A, nisu potaknuli Huawei na kupnju tih čipova, nego čipova MDM8200A, i to na neodređeno razdoblje.

397 Općenitije, tužitelj prigovara Komisiji da je u uvodnoj izjavi 1142. pobijane odluke izbrisala rečenicu koja sadržava izričitu „kvazioptužbu" o „prikrivanju" uvedenu u dodatnoj obavijesti o činjenicama u pogledu plaćanja NRE ZTE-u i Huaweiju, na koju je Qualcomm odgovorio tijekom upravnog postupka, dok je ostatak uvodne izjave o navedenim plaćanjima NRE ostao nepromijenjen. Prema njegovu mišljenju, to brisanje predstavlja nedostatak u obrazloženju, iz kojeg je također vidljiva Komisijina nemogućnost da utvrdi Qualcommovu namjeru isključenja Icere s tržišta.

398 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

399 Najprije valja istaknuti da, kad je riječ o plaćanju NRE Huaweiju, Komisija u točki 12.4.2.3. pobijane odluke upućuje na Qualcommove interne dokumente koji, prema njezinu mišljenju, dokazuju da je Qualcomm, s obzirom na to da se više Qualcommovih vodećih članova protivilo popuštanju Huaweijevim pritiscima, koji je tražio da se cijena čipova MDM8200 znatno smanji, naposljetku odobrio retroaktivno smanjenje cijene čipa MDM8200 za pošiljke nakon 23. studenoga 2009., kao i „MDM8200A NRE", odnosno plaćanje službeno namijenjeno pokrivanju jednokratnih inženjerskih troškova nastalih zbog certifikacije posebnog krajnjeg uređaja u kojem je integriran čip MDM8200A u iznosu od [*povjerljivo*] (a zatim [*povjerljivo*]) američkih dolara. Prema Komisijinu mišljenju, iako je službeno povezano sa stjecanjem certifikacije operatora za potonji čip, plaćanje NRE izričito je povezano sa Huaweijevom zalihom čipova MDM8200 te je omogućilo primjenu retroaktivnog smanjenja jedinične cijene.

400 Najprije, kad je riječ o tužiteljevu argumentu koji se temelji na činjenici da je Huawei već kupio čipove MDM8200 te ga stoga plaćanje NRE koje mu je bilo namijenjeno nije moglo potaknuti na daljnju kupnju, ne može ga se prihvatiti. Naime, iz dokumenata i korespondencije koji su navedeni u, među ostalim, uvodnim izjavama 480. do 486. pobijane odluke proizlazi da je taj poticaj dodijeljen Huaweiju kako bi mu se pomoglo da se riješi viška navedenih čipova u okolnostima u kojima se sve više pozivao na konkurentski pritisak koji je izvršavala Icera, osobito preko čipa ICE8042, kako bi ostvario povoljnije uvjete.

401 Usto, iz dokumenata i korespondencije koji su navedeni u, među ostalim, uvodnim izjavama 480. do 486. pobijane odluke proizlazi da Qualcomm nije mogao zanemariti Huaweijeve zahtjeve, što dokazuje da su pregovori o cijenama još uvijek trajali u trenutku kad je Qualcomm odlučio dodijeliti plaćanje NRE Huaweiju i da uvjeti prodaje čipova MDM8200 u tom trenutku još nisu bili konačno utvrđeni.

402 Kad je riječ o tužiteljevu argumentu koji se temelji na činjenici da uvjeti sporazuma o jednokratnim inženjerskim troškovima i plaćanje NRE Huaweiju nisu to društvo potaknuli na kupnju čipova MDM8200, nego čipova MDM8200A, valja istaknuti, kao što to ističe Komisija, da Huaweijevi odgovori na Komisijina pitanja ne dokazuju da je ona smatrala da se navedeno plaćanje odnosilo na čipove MDM8200A. Naprotiv, kao što se to navodi u uvodnoj izjavi 681. pobijane odluke, u Huaweijevu odgovoru samo se ponavljaju uvjeti navedenog sporazuma, koji ne odgovaraju dokazima o stvarnom cilju tog plaćanja. Naime, iz dokaza navedenih u uvodnim izjavama 482. i 679. navedene odluke i iz samog Qualcommova priznanja u odgovoru na obavijest o činjenicama proizlazi da je to plaćanje trebalo poslužiti kao retroaktivni rabat za čipove MDM8200. Usto, Qualcommovoj tvrdnji prema kojoj je Huawei smatrao da se predmetno

plaćanje odnosi na čipove MDM8200A proturječe onodobni dokazi navedeni u uvodnim izjavama 491., 527. i 543. te odluke, u kojima je Huawei tražio od Qualcomma da prilagodi rabate proizašle iz jednokratnih inženjerskih troškova kako bi se uzela u obzir dodatna zaliha jedinica za čipove MDM8200 koje je utvrdio. Iz tih elemenata proizlazi da je Huawei itekako znao da je stvarna namjera iza plaćanja NRE bila da posluži kao rabat za čipove MDM8200, a ne za čipove MDM8200A.

403 Naposljetku, kad je riječ o izričitoj „kvazioptužbi" o „prikrivanju" unesenoj u dodatnu obavijest o činjenicama u pogledu plaćanja NRE ZTE-u i Huaweiju, točno je, s jedne strane, da se u posljednjoj rečenici točke 771. dodatne obavijesti o činjenicama postavilo pitanje je li se činjenicom da Qualcomm nije pravilno knjižio jednokratne inženjerske troškove za čipove pokušao prikriti rabat povezan s plaćanjem navedenih troškova i, s druge strane, da to pitanje nije ponovno navedeno u pobijanoj odluci. Međutim, ne može se prihvatiti tužiteljeva kritika koja se odnosi na brisanje te „kvazioptužbe", prema kojoj navedeno brisanje predstavlja nedostatak u obrazloženju i iz kojeg je vidljiva Komisijina nemogućnost da utvrdi Qualcommovu namjeru isključenja Icere s tržišta.

404 Naime, dovoljno je u tom pogledu istaknuti da, s obzirom na sudsku praksu navedenu u točki 307. ove presude, Komisija nije bila dužna u pobijanoj odluci konkretno odgovoriti na sva očitovanja o činjeničnim ili pravnim pitanjima koja je tužitelj istaknuo tijekom upravnog postupka. Osim toga, kao što to tvrdi Komisija, činjenica da je u pobijanoj odluci izbrisana posljednja rečenica točke 771. dodatne obavijesti o činjenicama pokazuje, suprotno onomu što tvrdi tužitelj, da je Komisija uzela u obzir Qualcommov odgovor tijekom upravnog postupka a da to ipak nije utjecalo na dokazivanje Qualcommove namjere da isključi Iceru s relevantnog tržišta.

405 S obzirom na prethodna razmatranja, valja odbiti drugi dio šestog tužbenog razloga. Slijedom toga, s obzirom na to da je odbijen i prvi dio tog tužbenog razloga (vidjeti točku 395. ove presude), navedeni tužbeni razlog valja odbiti u cijelosti.

Sedmi tužbeni razlog, koji se temelji na „nepostojanju odgovarajuće referentne vrijednosti u području referentnih troškova"

406 Sedmim razlogom, koji se sastoji od tri dijela, pri čemu se prvi dio temelji na povredi načela pravne sigurnosti i načela *in dubio pro reo*, drugi dio na kriteriju da LRAIC nije prikladan referentni trošak, a treći dio na tome da LRAIC koji je izračunala Komisija ne odgovara „stvarnom" LRAIC-u, tužitelj tvrdi da postupanje s troškovima u pobijanoj odluci sadržava brojne pogreške i povrede općih načela prava.

Uvodne napomene

407 Komisija je u točki 12.6. pobijane odluke objasnila, kad je riječ o čipovima obuhvaćenima istragom, razloge zbog kojih je smatrala da je LRAIC najprikladnija mjera troška za analizu cijena i troškova. Komisija je u okviru njihova izračuna uzela u obzir, s jedne strane, troškove proizvodnje, koji su ovisili o količini proizvedenih čipova i stoga predstavljali relevantnu promjenjivu sastavnicu LRAIC-a (točka 12.6.2. navedene odluke), i, s druge strane, Qualcommove troškove istraživanja i razvoja, kako su evidentirani u Qualcommovoj bazi podataka o troškovima istraživanja i razvoja [*povjerljivo*], čime je obuhvatila najveći fiksni dio inkrementalnog troška

proizvodnje čipa (točka 12.6.3. te odluke). Dodala je da nisu uključene druge vrste fiksnih troškova, kao što su troškovi stavljanja na tržište, zbog čega je LRAIC koji je ona izračunala niži od Qualcommova ATC-a.

408 Prema Komisijinu mišljenju, s obzirom na kriterije koje je sud Unije utvrdio u tom području, LRAIC je u ovom slučaju bio najprikladnija mjera troška za izračun minimalne stope nadoknade troškova koje je Qualcomm snosio u pogledu proizvoda o kojima je riječ. Smatra da, s obzirom na to da je Qualcomm poduzetnik koji proizvodi više proizvoda i koristi ekonomije opsega, nekoliko proizvoda može zahtijevati iste proizvodne aktivnosti, što dovodi do toga da relevantni troškovi ne ovise o broju isporučenih proizvoda (u daljnjem tekstu: zajednički troškovi). Prema Komisijinu mišljenju, iz toga proizlazi da se ti troškovi nisu uzeli u obzir u okviru LRAIC-a jer obuhvaćaju samo troškove proizvodnje svojstvene proizvodima koji su obuhvaćeni istragom. Stoga je prosječna vrijednost svih promjenjivih i fiksnih troškova koje Qualcomm snosi prilikom proizvodnje određenog proizvoda, odnosno LRAIC-a, za svaki proizvod također niža od ATC-a.

409 Komisija u pobijanoj odluci smatra da se razmatranje prema kojem je LRAIC za svaki proizvod bio niži od ATC-a ne dovodi u pitanje time što svaki čip može dovesti do učinaka prelijevanja ili imati koristi od učinaka prelijevanja u području istraživanja i razvoja u korist budućih čipova. Prema Komisijinu mišljenju, učinci prelijevanja od kojih je određeni čip imao koristi otprilike su se mogli nadoknaditi učincima prelijevanja do kojih je taj određeni čip pak doveo u korist budućih čipova. Navela je da se troškovi istraživanja i razvoja koji su se snosili za neki čip stoga nisu smanjili na temelju učinaka prelijevanja do kojih je taj čip mogao dovesti u korist budućeg čipa. Međutim, kad je riječ o čipovima MDM8200 i MDM8200A, Komisija je prilagodila svoju raspodjelu troškova razvoja time što je uzela u obzir činjenicu da iz elemenata spisa proizlazi da je čip MDM8200 doveo do puno više učinaka prelijevanja u korist čipa MDM8200A nego što ih je sam iskoristio.

410 Komisija se u praksi prilikom izračuna AVC-a oslonila na parametar „prosječnog jediničnog troška”, kako proizlazi iz Qualcommovih podataka, koji se može definirati prema dvama računovodstvenim kriterijima, pri čemu prvi kriterij odražava prosječni jedinični trošak čipova koji su se prodali u određenom tromjesečju, dok drugi kriterij odražava jedinični trošak čipova koje je Qualcomm kupio (od tvornica čipova) tijekom određenog tromjesečja. Komisija je prvotno u obavijesti o činjenicama primijenila prvi kriterij. Zatim je u dodatnoj obavijesti o činjenicama i pobijanoj odluci, kako bi uzela u obzir određena Qualcommova očitovanja, Komisija zapravo primijenila drugi kriterij, uz određene prilagodbe kojima se ponajprije nastojao riješiti problem računovodstvene evidencija inventara.

411 Suprotno tomu, Komisija je, kako bi izračunala Qualcommove troškove istraživanja i razvoja koje treba pripisati svakom čipu, kao „inkrementalne” u odnosu na taj čip utvrdila određene elemente troška u [*povjerljivo*], koje je Qualcomm upotrebljavao za evidentiranje i pripisivanje određenih fiksnih troškova pojedinom čipu. Konkretno, utvrđivanje „inkrementalnih” troškova provedeno je na temelju Qualcommova internog dokumenta u kojem je upotrijebljen isti izraz, odnosno na temelju interne prezentacije naslovljene [*povjerljivo*], koja se odnosila na [*povjerljivo*] (u daljnjem tekstu: [*povjerljivo*]), i na temelju Qualcommovih objašnjenja tijekom upravnog postupka u pogledu kategorija troškova koje se u tom dokumentu smatra „inkrementalnima”.

Prvi dio, koji se temelji na povredi načela pravne sigurnosti i načela in dubio pro reo

412 Tužitelj tvrdi da je Komisija povrijedila načelo pravne sigurnosti, načelo pretpostavke nedužnosti i načelo *in dubio pro reo* time što je primijenila dva različita pristupa, jedan „odozgo prema dolje” ili „top-down”, a drugi „odozdo prema gore” ili „bottom-up”, kako bi kvalificirala Qualcommovo ukupno ulaganje u istraživanje i razvoj u, s jedne strane, obavijesti o činjenicama i, s druge strane, dodatnoj obavijesti o činjenicama i pobijanoj odluci. Konkretnije, Komisija je u obavijesti o činjenicama priznala da [*povjerljivo*] nije bio prikladan za analizu cijena i troškova. Suprotno tomu, Komisija je u dodatnoj obavijesti o činjenicama i pobijanoj odluci upotrijebila podatke iz te baze podataka te je metoda koju je u njoj upotrijebila dovela do vrlo različitih marži, među čipovima i od jednog do drugog tromjesečja, od onih navedenih u obavijesti o činjenicama.

413 Tužitelj tvrdi i da mu je razlika između, s jedne strane, metode upotrijebljene u obavijesti o činjenicama i, s druge strane, metode upotrijebljene u dodatnoj obavijesti o činjenicama i pobijanoj odluci, onemogućila da prilikom donošenja relevantnih odluka u području određivanja cijena čipova ili, *a fortiori*, odluka o ulaganjima u istraživanje i razvoj predvidi metodu koju će Komisija u konačnici upotrijebiti, kao i njezine rezultate. Prema njegovu mišljenju, ni sama Komisija nakon više od pet godina istrage nije mogla predvidjeti temeljne elemente metode koju je u konačnici upotrijebila u navedenoj odluci, ni njezine rezultate.

414 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

415 Najprije valja utvrditi, kao što se to utvrđuje u točkama 364. do 366. ove presude, da tužiteljeve prigovore koji se temelje na povredi načela pretpostavke nedužnosti i načela *in dubio pro reo* treba smatrati nedopuštenima jer uz njih nisu navedena dostatna pojašnjenja kako bi se ocijenila njihova osnovanost.

416 Osim toga, kao prvo, kad je riječ o tužiteljevu argumentu koji se u biti temelji na razlici između metoda analize koje je Komisija upotrijebila, s jedne strane, u obavijesti o činjenicama i, s druge strane, u dodatnoj obavijesti o činjenicama i pobijanoj odluci, valja podsjetiti na to da, prema sudskoj praksi navedenoj u točki 146. ove presude, Komisija može do donošenja konačne odluke, među ostalim s obzirom na pisana ili usmena očitovanja stranaka, odustati od nekih ili čak svih prvotno iznesenih prigovora u odnosu na njih i time izmijeniti svoje stajalište u njihovu korist ili odlučiti dodati nove prigovore, pod uvjetom da je poduzetnicima o kojima je riječ dala priliku da iznesu svoje stajalište u tom pogledu. Isto vrijedi kad je riječ o metodi koju je Komisija upotrijebila u svojoj analizi cijena i troškova.

417 Naime, valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, iako se načelom pravne sigurnosti zahtijeva da su pravna pravila jasna i precizna te se njime nastoji zajamčiti predvidljivost situacija i pravnih odnosa obuhvaćenih pravom Unije (vidjeti presudu od 15. rujna 2005., Irska/Komisija, C-199/03, EU:C:2005:548, t. 69. i navedenu sudsku praksu; presuda od 29. ožujka 2012., Španjolska/Komisija, T-398/07, EU:T:2012:173, t. 107.), iz privremenosti metode koja je u obavijesti o činjenicama primijenjena kako bi se odredila najprikladnija mjera troška za analizu cijena i troškova ipak proizlazi da se Komisijinu konačnu odluku ne može poništiti samo zbog toga što rezultati proizašli iz primjene druge metode u dodatnoj obavijesti o činjenicama i pobijanoj odluci ne odgovaraju u potpunosti rezultatima koji su proizašli iz prvotno primijenjene metode u obavijesti o činjenicama (vidjeti po analogiji presudu od 5. prosinca 2013., SNIA/Komisija, C-448/11 P, neobjavljenu, EU:C:2013:801, t. 43.).

418 Usto valja istaknuti da tužitelj u ovom slučaju ne osporava da je tijekom upravnog postupka i, konkretno, nakon slanja dodatne obavijesti o činjenicama, imao mogućnost objasniti svoje stajalište o metodi koju treba primijeniti u pobijanoj odluci.

419 Osim toga, tužitelj je samo naveo da metode koje je Komisija upotrijebila obilježavaju pristupi „odozdo prema gore” i „odozgo prema dolje” te je naveo razliku između marži koje se zahtijevaju među čipovima i od jednog do drugog tromjesečja, pri čemu nije objasnio, osim upućivanjem na svoja pismena podnesena tijekom upravnog postupka i priložena tužbi, koje su to konkretno razlike između pristupa „odozgo prema dolje” i pristupa „odozdo prema gore”, kao ni njihove praktične posljedice. U tom pogledu valja navesti, kao što to navodi Komisija, da se metoda primijenjena u pobijanoj odluci (i dodatnoj obavijesti o činjenicama) temelji na stvarnim troškovima istraživanja i razvoja koje je sam Qualcomm knjižio za svaki čip. Zbog toga je Komisija smatrala da ta metoda vjernije odražava troškove istraživanja i razvoja koji su se stvarno snosili za razvoj svakog čipa od one koja je primijenjena u obavijesti o činjenicama.

420 Stoga, čak i ako metode analize koje je Komisija upotrijebila, s jedne strane, u obavijesti o činjenicama i, s druge strane, u dodatnoj obavijesti o činjenicama i pobijanoj odluci dovode do različitih rezultata kao što to tvrdi tužitelj, na temelju tog elementa u ovom se slučaju ne može smatrati da je Komisija počinila pogrešku time što je u pobijanoj odluci primijenila metodu koja se temelji na stvarnim troškovima istraživanja i razvoja koje je sam Qualcomm knjižio za svaki čip. U tim okolnostima, taj se argument ne može prihvatiti.

421 Kao drugo, kad je riječ o tužiteljevu argumentu koji se temelji na tome da u trenutku donošenja odluka o cijenama čipova i ulaganjima u istraživanje i razvoj nije mogao znati koju će metodu Komisija upotrijebiti za utvrđivanje relevantne mjere troška, koji je istaknut isključivo u prilog navodnoj povredi načela pravne sigurnosti, valja podsjetiti na to da je Komisija u dodatnoj obavijesti o činjenicama navela da je izračun LRAIC-a promijenjen kako bi se uzeli u obzir prigovori koje je tužitelj istaknuo u odgovoru na obavijest o činjenicama u pogledu izračuna LRAIC-a izvršenog u obavijesti o činjenicama.

422 U tom pogledu valja navesti da, iako je točno da uzimanje u obzir troškova poduzetnika u vladajućem položaju omogućuje tom poduzetniku da ocijeni zakonitost vlastitih postupanja, u skladu s posebnom odgovornosti koju ima na temelju članka 102. UFEU-a, te je ono stoga u skladu s općim načelom pravne sigurnosti (vidjeti u tom smislu presude od 14. listopada 2010., Deutsche Telekom/Komisija, C-280/08 P, EU:C:2010:603, t. 202. i od 17. veljače 2011., Teliasonera Sverige, C-52/09, EU:C:2011:83, t. 44.), to ne znači da Komisija ne može provesti određene prilagodbe na temelju izvješćâ poduzetnika u vladajućem položaju o cijenama i troškovima, kao i na temelju svake druge relevantne informacije koju je on dostavio (vidjeti u tom smislu presude od 30. siječnja 2007., France Télécom/Komisija, T-340/03, EU:T:2007:22, t. 131. do 137.; od 10. travnja 2008., Deutsche Telekom/Komisija, T-271/03, EU:T:2008:101, t. 208. do 211. i od 13. prosinca 2018., Slovak Telekom/Komisija, T-851/14, EU:T:2018:929, t. 220. do 235.).

423 Iz toga slijedi da se načelom pravne sigurnosti ne zahtijeva da poduzetnik u vladajućem položaju može detaljno predvidjeti točnu metodu koju će Komisija upotrijebiti za izračun njegovih troškova. Naime, metodom koju Komisija primijeni trebaju se uzeti u obzir posebne okolnosti slučaja i, među ostalim, dostupne informacije koje je dostavio poduzetnik u vladajućem položaju.

424 S obzirom na prethodno navedeno, valja odbiti prvi dio sedmog tužbenog razloga.

Drugi dio, koji se temelji na tome da LRAIC nije prikladan referentni trošak

425 Prema tužiteljevu mišljenju, Komisija je trebala smatrati da je za potrebe analize cijena i troškova u ovom predmetu najprikladniji referentni trošak AVC ili prosječni troškovi koji se mogu izbjeći (u daljnjem tekstu: AAC), a ne LRAIC.

426 Kao prvo, odluke u području cijena temeljile bi se na uvjetima tržišnog natjecanja koji su postojali u trenutku kad su Qualcommovi troškovi istraživanja i razvoja već postali „nepovratni”, u smislu da ih se više nije moglo izbjeći. Prema tužiteljevu mišljenju, cijene niže od LRAIC-a često bi omogućile najveće moguće povećanje profita u kratkom roku i ne bi podrazumijevale odricanje od profita.

427 Kao drugo, LRAIC je osmišljen za statičan svijet s obzirom na to da je usmjeren na određen proizvod te se njime ne uzimaju u obzir prošli i budući povezani proizvodi. Međutim, u dinamičnom sektoru kao što je sektor poluvodiča, koji ima međuvremenske učinke prelijevanja, njegova upotreba nije prikladna.

428 Kao treće, iznimno ograničena priroda tvrdnji o zlouporabi u ovom predmetu (koje se odnose samo na prodaju triju čipova dvama kupcima tijekom nekoliko tromjesečja) ima naime za posljedicu da je „stvarni” LRAIC zapravo AAC ili AVC, što su troškovi koji su iznimno bliski.

429 Komisija je u tom pogledu pogrešno smatrala da proizvode koji pripadaju relevantnom tržištu obilježavaju niski granični ili promjenjivi troškovi, iako je sama u nekoliko navrata utvrdila da je AVC važan parametar tržišnog natjecanja.

430 Kao četvrto, tužitelj tvrdi da za njega nije povoljniji Komisijin odabir da svoju analizu temelji na LRAIC-u umjesto na ATC-u, suprotno onomu što tvrdi Komisija. Prema tužiteljevu mišljenju, malo je vjerojatno da je ATC, ako se pravilno izračuna, viši od LRAIC-a jer LRAIC uključuje i zajedničke troškove, ne uzima u obzir prihode ostvarene iz djelatnosti licenciranja patenata te podliježe manipulacijama *post hoc*, što je posljedično znatno preuveličalo LRAIC za čip MDM8200A.

431 Komisija i intervenijent osporavaju tužiteljeve argumente.

432 Najprije valja podsjetiti na to da je Opći sud općenito dužan, kada se pred njim na temelju članka 263. UFEU-a vodi postupak po tužbi za poništenje odluke o primjeni članka 102. UFEU-a, na osnovi elemenata koje je tužitelj podnio u potporu istaknutim tužbenim razlozima izvršiti potpun nadzor u pogledu pitanja jesu li ispunjeni uvjeti za primjenu te odredbe i da se Opći sud tijekom tog nadzora ne može pozvati na marginu prosudbe kojom Komisija raspolaže zbog uloge koja joj je UEU-om i UFEU-om dodijeljena u području politike tržišnog natjecanja kako bi odustao od provođenja dubinskog pravnog i činjeničnog nadzora (vidjeti po analogiji presudu od 11. rujna 2014., MasterCard i dr./Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, t. 155. i 156.).

433 Osim toga, valja utvrditi da Komisijina upotreba metode utemeljene na cijenama višima od AVC-a i nižima od ATC-a jednostavno proizlazi iz sudske prakse. Naime, prema mišljenju Suda, cijene niže od AVC-a kojima poduzetnik u vladajućem položaju nastoji ukloniti konkurenta treba smatrati zlouporabom. Naime, poduzetnik u vladajućem položaju nema interesa primjenjivati takve cijene osim radi uklanjanja svojih konkurenata kako bi potom mogao podići svoje cijene iskorištavanjem svojeg monopolističkog položaja s obzirom na to da mu svaka prodaja stvara gubitak u ukupnom iznosu fiksnih troškova (odnosno onih koji ostaju nepromijenjeni bez obzira

na proizvedene količine) i barem dijela varijabilnih troškova povezanih s proizvedenom jedinicom. Osim toga, cijene niže od ATC-a, koje uključuju fiksne troškove i varijabilne troškove, ali više od AVC-a treba smatrati zlouporabom ako su utvrđene u okviru plana čiji je cilj ukloniti konkurenta. Naime, tim se cijenama može s tržišta isključiti poduzetnike koji su možda jednako učinkoviti kao poduzetnik u vladajućem položaju, ali koji zbog svojih manjih financijskih sredstava ne mogu izdržati tržišno natjecanje protiv njih (presuda od 3. srpnja 1991., AKZO/Komisija, C-62/86, EU:C:1991:286, t. 71. i 72.).

434 Ta je sudska praksa potvrđena u nekoliko kasnijih presuda u kojima se u više navrata utvrdilo da cijene niže od AVC-a u načelu treba smatrati zlouporabom jer se pretpostavlja da poduzetnik u vladajućem položaju primjenom takvih cijena ne nastoji ostvariti nikakav drugi gospodarski cilj osim uklanjanja svojih konkurenata. Suprotno tomu, cijene niže od ATC-a, ali više od AVC-a treba smatrati zlouporabom samo ako su utvrđene u okviru plana čiji je cilj ukloniti konkurenta (presude od 14. studenoga 1996., Tetra Pak/Komisija, C-333/94 P, EU:C:1996:436, t. 41. i od 2. travnja 2009., France Télécom/Komisija, C-202/07 P, EU:C:2009:214, t. 109.).

435 S obzirom na sudsku praksu proizašlu iz presude od 3. srpnja 1991., AKZO/Komisija (C-62/86, EU:C:1991:286, t. 71. i 72.), Komisija je stoga, kako bi utvrdila zlouporabu vladajućeg položaja, u ovom slučaju imala obvezu, s jedne strane, utvrditi da su tužiteljeve cijene niže od ATC-a i, s druge strane, dokazati njegovu namjeru isključivanja konkurenta. Naime, Komisija je u pobijanoj odluci smatrala, kao što se to navodi u točkama 408. i 409. ove presude, da je Qualcommov LRAIC za svaki proizvod bio niži od njegova ATC-a.

436 U tom pogledu, suprotno onomu što tužitelj tvrdi u okviru svojeg četvrtog prigovora, valja smatrati da je, s obzirom na to da ATC uključuje, među ostalim, sve zajedničke troškove, dok LRAIC uključuje samo troškove povezane s određenim proizvodima o kojima je riječ, u biti isključeno da je ATC niži od LRAIC-a. Naime, čak i da je Komisija pogrešno smatrala da su određeni zajednički troškovi svojstveni predmetnim proizvodima, tužitelj ne može valjano tvrditi da LRAIC može biti viši od ATC-a.

437 Uostalom, valja istaknuti da je Komisija izračunala ATC u točki 12.7.5.2. pobijane odluke i zaključila da je on veći od LRAIC-a. Međutim, Qualcomm nije ni osporavao tu točku ni predložio drugu metodu izračuna. Stoga se Komisiji ne može prigovoriti da je za potrebe svoje analize cijena i troškova upotrijebila LRAIC umjesto ATC-a jer je navedeni LRAIC povoljniji za tužitelja od ATC-a. Usto, kao što to pravilno naglašava intervenijent, Komisija nije morala utvrditi jesu li tužiteljeve cijene također niže od AVC-a ili od LRAIC-a jer je odlučila provjeriti Qualcommovu namjeru isključivanja konkurenta. Iz toga slijedi da se četvrti prigovor ne može prihvatiti.

438 Kad je riječ o drugim trima prigovorima na koje se tužitelj poziva kad osporava prikladnost LRAIC-a kao referentnog troška, valja istaknuti, kao što to ističe Komisija, da izračun cijena koji se temelji isključivo na varijabilnim troškovima nije prikladan za utvrđivanje postojanja predatorskih cijena u sektoru u kojem, kao što to osobito proizlazi iz uvodnih izjava 109. do 119. i 280. do 284. pobijane odluke, djelatnost istraživanja i razvoja i snažna prisutnost prava intelektualnog vlasništva stvaraju visoke troškove u području istraživanja i razvoja, koji se ne uzimaju u obzir u izračunu koji se temelji samo na varijabilnim troškovima.

439 Konkretno, ne osporava se da, kao što je to Komisija navela u uvodnoj izjavi 787. pobijane odluke, industriju poluvodiča obilježavaju niski varijabilni troškovi (primjerice oni povezani s proizvodnjom čipova) i visoki fiksni troškovi (primjerice oni povezani s ulaganjem u istraživanje i razvoj koje je potrebno za projektiranje i razvoj čipova), koji su uglavnom nepovratni u trenutku

stavljanja proizvoda na tržište. Stoga neuključivanje nepovratnih troškova koji su svojstveni proizvodu, kao što su ulaganja u istraživanja i razvoj, ne odražava tržišnu stvarnost za troškove povezane s ulaskom na tržište i tržišnim natjecanjem, zbog čega je vrlo teško ili čak nemoguće otkriti predatorsku praksu kojom se nastoji istisnuti konkurent.

440 Međutim, s obzirom na to da LRAIC obuhvaća fiksne i varijabilne troškove svojstvene svakom proizvodu koji su nastali prije, ali i tijekom razdoblja u kojem je postojala zlouporaba, on stoga u ovom slučaju predstavlja najprikladniji referentni trošak za izračun minimalne stope nadoknade troškova koja se zahtijeva za proizvode obuhvaćene istragom (uvodna izjava 780. pobijane odluke).

441 Usto, ne može se prihvatiti tužiteljev argument prema kojem prodaja po cijeni višoj od AVC-a, ali nižoj od LRAIC-a može predstavljati najveće moguće povećanje profita u kratkom roku. Naime, valja istaknuti, kao što to ističe Komisija, da se u primjenjivoj sudskoj praksi priznaje da određivanje cijene više od AVC-a, ali niže od ATC-a (koji je u ovom slučaju viši od LRAIC-a) predstavlja zlouporabu samo ako se to čini s namjerom isključivanja konkurenta (vidjeti u tom smislu presudu od 3. srpnja 1991., AKZO/Komisija (C-62/86, EU:C:1991:286, t. 71. i 72.) Kao što se na to podsjeća u uvodnoj izjavi 785. pobijane odluke, Komisija je dokazala upravo to. Naime, s jedne strane, tužitelj je primijenio cijene niže od LRAIC-a i, s druge strane, to je učinio u okviru plana čiji je cilj isključenje Icere. Stoga se tvrdnjom da cijene više od AVC-a mogu imati legitimne svrhe samo priznaje razlika utvrđena u primjenjivoj sudskoj praksi i ne dokazuje da LRAIC u ovom slučaju predstavlja neprikladnu referentnu vrijednost.

442 Kad je riječ o tužiteljevoj tvrdnji prema kojoj LRAIC u ovom slučaju predstavlja neprikladnu referentnu vrijednost zbog ograničenog dosega povrede, valja istaknuti da bi se, u odnosu na predatorsku praksu u trajanju od dvije godine u sektoru koji, kao što je to potvrdio sam tužitelj (vidjeti osobito točke 333. i 337. tužiteljeva odgovora na dodatnu obavijest o činjenicama, priloge A.2.2 i A.2.4 tužbi i točke 715. do 723. tužiteljeva odgovora na obavijest o činjenicama), obilježavaju kratki inovacijski ciklusi koji zahtijevaju velika ulaganja u istraživanje i razvoj, zanemarivanjem svakog troška povezanog s razvojem proizvoda na koje se odnosi navodna predatorska praksa zanemario velik dio troškova na temelju kojih i poduzetnik u vladajućem položaju i njegovi konkurenti donose odluke o cijenama. Da je točno da, kao što to tvrdi tužitelj, u sektorima „s visokim intenzitetom istraživanja i razvoja" poduzetnici mogu odrediti optimalne cijene na razinama koje ne omogućuju pokrivanje svih troškova istraživanja i razvoja koji bi mogli biti povezani s određenim proizvodom, tada bi se profitabilnost njihovih aktivnosti ozbiljno dovela u pitanje. Suprotno tomu, ti troškovi imaju važnu ulogu u strategiji utvrđivanja cijena, posebno na tržištima koja obilježava brza smjena proizvoda, s obzirom na to da se relativno stari proizvodi brzo zamjenjuju inovativnijima u relativno kratkim vremenskim razdobljima. Činjenica da djelatnost istraživanja i razvoja može imati koristi od prethodnih rezultata ili olakšati budući razvoj ili otkrića ne znači da se ta ulaganja ne mogu uzeti u obzir, nego ima za posljedicu da je potrebno pažljivo raspodijeliti troškove među različitim proizvodima.

443 S obzirom na ta razmatranja, valja odbiti tužiteljeve prigovore kojima osporava prikladnost LRAIC-a kao referentnog troška. Naime, iako Komisija raspolaže marginom prosudbe u području politike tržišnog natjecanja, nad kojom Opći sud provodi dubinski pravni i činjenični nadzor (vidjeti u tom smislu presudu od 11. rujna 2014., MasterCard i dr./Komisija, C-382/12 P, EU:C:2014:2201, t. 156.), na temelju elemenata koje je podnio tužitelj ipak se ne može smatrati da je Komisija počinila pogrešku time što je odlučila ne primijeniti AVC ili AAC kao referentni trošak.

444 S obzirom na sve prethodno navedeno, valja odbiti drugi dio sedmog tužbenog razloga.

Treći dio, koji se temelji na tome da LRAIC koji je izračunala Komisija ne odgovara „stvarnom” LRAIC-u

445 U prilog trećem dijelu tužitelj ističe osam prigovora.

446 Kao prvo, tužitelj prigovara Komisiji da je počinila pogrešku u definiranju LRAIC-a jer nije uzela u obzir činjenicu da se, kad jedan čip ima učinke prelijevanja na drugi, troškove koje se može tako kvalificirati ne može, zbog njihove nesvojstvenosti, povezati s određenim čipom i stoga se jednostavno ne mogu uključiti u izračun LRAIC-a.

447 Kao drugo, tužitelj kritizira nedosljednost opravdanja koja je Komisija navela u pogledu svojih izračuna u dodatnoj obavijesti o činjenicama i svojih izračuna u pobijanoj odluci. Prema tužiteljevu mišljenju, Komisija se u dodatnoj obavijesti o činjenicama poziva na potrebu otklanjanja „poremećaja do kojih je došlo zbog sustava knjiženja”, a koji su utvrđeni u odgovoru na obavijest o činjenicama, dok se u pobijanoj odluci umjesto toga poziva na potrebu rješavanja istaknutih kritika. Konkretno, tužitelj kritizira činjenicu da je rekonstrukcija mjere AVC-a koju je Komisija provela u toj odluci pretjerano složena i činjenicu da Komisija u svojim izračunima nije primijenila parametar prosječnih jediničnih troškova (AUC), protivno metodi koju je zagovarao u svojim odgovorima na obavijest o činjenicama i dodatnu obavijest o činjenicama.

448 Kao treće, tužitelj tvrdi da [*povjerljivo*] nije prikladan za utvrđivanje njegovih inkrementalnih troškova istraživanja i razvoja jer se navedeni [*povjerljivo*] upotrebljava isključivo za potrebe unutarnjeg upravljanja i računovodstva te nije osmišljen ni prilagođen za potrebe Komisijine analize.

449 Kao četvrto, tužitelj prigovara Komisiji da je određene troškove evidentirane u [*povjerljivo*], odnosno troškove obuhvaćene kategorijama [*povjerljivo*] i [*povjerljivo*], smatrala „inkrementalnim” troškovima, iako oni to nisu bili jer ih se pripisalo određenom čipu samo zbog pripisivanja [*povjerljivo*], a ne zbog toga što su bili konkretno povezani s tim čipom.

450 Tužitelj u tom pogledu ističe, na prvom mjestu, da treba razlikovati troškove koji su izravno pripisani čipu i troškove koji su raspodjelom pripisani *ex post*, odnosno ne zbog toga što ih se smatralo konkretno povezanima s tim određenim čipom, nego isključivo zbog običnog internog mehanizma raspodjele. Prema tužiteljevu mišljenju, QCT-ovi zaposlenici [*povjerljivo*].

451 Stoga se troškovi povezani s materijalom koji se ne pripisuju izravno čipu, odnosno [*povjerljivo*] u kategoriji [*povjerljivo*], [*povjerljivo*].

452 Isto tako, troškovi povezani sa softverima od rujna 2009. proizlaze iz [*povjerljivo*].

453 S obzirom na posebnu prirodu istraživanja i razvoja u sektoru poluvodiča, čak i troškovi koji su izravno knjiženi u [*povjerljivo*] na temelju nekog čipa zapravo ne moraju biti u potpunosti svojstveni tom čipu. U svakom slučaju, da je Komisija „inkrementalnima” ili „svojstvenima proizvodu” smatrala samo troškove istraživanja i razvoja izravno pripisane nekom čipu, ne bi mogla utvrditi predatorsku praksu.

454 Komisija u stvarnosti uopće ne daje utemeljeno opravdanje u pogledu kvalifikacije troškova koji proizlaze iz kategorija [*povjerljivo*] i [*povjerljivo*] kao „inkrementalnih” te se samo oslanja, s jedne strane, na upotrebu engleske riječi „incremental” u samo jednom Qualcommovu dokumentu kojim raspolaže, odnosno [*povjerljivo*], i, s druge strane, na objašnjenja koja je Qualcomm pružio tijekom upravnog postupka, što dokazuje da nije provela nikakvu neovisnu procjenu.

455 Na drugom mjestu, kad je riječ o [*povjerljivo*] koji je Komisija upotrijebila kako bi među kategorijama troškova koje je tužitelj snosio utvrdila kategoriju inkrementalnih troškova, tužitelj tvrdi da se taj dokument odnosio na određeni čip, [*povjerljivo*], koji nije obuhvaćen istragom, koji se nije razvijao istodobno kad i čipovi o kojima je riječ u toj istrazi i koji, za razliku od njih, nije bio „tanki” modem. Suprotno tomu, u nekoliko se dokumenata u Komisijinu posjedu, uključujući onima koji se odnose na čipove o kojima je riječ u istrazi, uopće ne upućuje na inkrementalne troškove.

456 Nadalje, [*povjerljivo*] iz travnja 2011. uslijedio je nakon glavnih odluka o ulaganjima u istraživanje i razvoj koje su donesene u pogledu čipova o kojima je riječ.

457 Komisija je usto u uvodnoj izjavi 847. pobijane odluke povrijedila i pogrešno tumačila [*povjerljivo*] na mjestu na kojem sadržava upućivanje na troškove istraživanja i razvoja koji se kvalificiraju kao „inkrementalni”. Prema tužiteljevu mišljenju, Komisija je također trebala uzeti u obzir upućivanje u tom dokumentu na pojam „inkrementalni portfeljni iznos nadoknade”, na temelju čega bi se bolje razumjela engleska riječ „incremental”. Isto tako, tužitelj tvrdi da nikad nije izjavio da se, kao što to Komisija navodi u uvodnoj izjavi 848. pobijane odluke, izraz [*povjerljivo*] unutar Qualcomma primjenjuje općenitije nego u tom dokumentu.

458 Na trećem mjestu, tužitelj tvrdi da je u više navrata objasnio da je više od [*povjerljivo*] od [*povjerljivo*] američkih dolara koji su pogrešno knjiženi u troškovima [*povjerljivo*] i [*povjerljivo*], a koje je Komisija smatrala „inkrementalnima” za čipove MDM8200 i MDM8200A, zapravo povezano s razvojem [*povjerljivo*], koji uopće nije svojstven nekom čipu. U tom pogledu, [*povjerljivo*] upućuje na to da [*povjerljivo*], što dokazuje da tih [*povjerljivo*] američkih dolara nije svojstveno određenom čipu.

459 Usto, prema tužiteljevu mišljenju, opravdanja koja su u pobijanoj odluci navedena u svrhu odbijanja njegovih argumenata u tom pogledu nisu uvjerljiva.

460 Kao peto, tužitelj prigovara Komisiji da je počinila pogrešku time što nije uzela u obzir prihode koje je Qualcomm ostvario u okviru djelatnosti licenciranja patenata. U biti smatra da je Komisija trebala isključiti troškove istraživanja i razvoja povezane s čipovima o kojima je riječ jer su ti troškovi posljedica stjecanja patenata koje je Qualcomm uključio u svoj portfelj patenata ustupljenih uz licenciju i koje se stoga ne može smatrati svojstvenima čipovima o kojima je riječ. Prema tužiteljevu mišljenju, Komisija je pogrešno smatrala da, s jedne strane, [*povjerljivo*] i da, s druge strane, inkrementalni prihodi ostvareni tim licenciranjem ne mogu imati nikakav mjerljiv utjecaj na prihode ostvarene navedenom djelatnosti.

461 Tužitelj navodi da je Komisija u bilješci 1238. pobijane odluke ipak sama potvrdila da [*povjerljivo*]. Dodaje da pitanje mogu li prihodi ostvareni djelatnošću licenciranja patenata imati više ili manje mjerljiv utjecaj na prihode ostvarene djelatnošću licenciranja tehnologija nije pravo pitanje koje treba postaviti. Prema njegovu mišljenju, zapravo treba provjeriti jesu li istraživanje i razvoj o kojima je riječ doista „inkrementalni” u pogledu tri čipa o kojima je riječ i dovode li do patenata koji se potom registriraju, zbog čega to istraživanje i razvoj nisu svojstveni tim čipovima.

462 Prema tužiteljevu mišljenju, isto tako nije moguće izravno povezati čipove o kojima je riječ i patente za softvere jer troškovi povezani s patentima nisu izravno povezani s određenim čipom.

463 Kao šesto, tužitelj tvrdi da se pobijana odluka oslanja na izvadak iz [*povjerljivo*] u kojem se nijedan od ondje navedenih troškova ne povezuje s konkretnim kupcima. Međutim, Komisija je smatrala da su troškovi istraživanja i razvoja povezani s razvojem čipova o kojima je riječ bili „inkrementalni" troškovi za Huawei i ZTE. Prema tužiteljevu mišljenju, iz analize cijena i troškova koja se odnosi isključivo na Huawei i ZTE trebalo bi ipak isključiti svaki trošak istraživanja i razvoja, što bi kasnije išlo u prilog upotrebi AVC-a ili AAC-a.

464 Konkretno, na prvom mjestu, prema tužiteljevu mišljenju, činjenica da se prodajom kupcima različitima od Huaweija i ZTE-a nije opravdao razvoj čipova o kojima je riječ ne znači da je prodaja Huaweiju i ZTE-u bila dovoljna da se opravda razvoj tih čipova. Na drugom mjestu, Komisija je sama u uvodnim izjavama 131., 132. i 354. pobijane odluke priznala da je čip MDM8200 razvijen u suradnji s operatorima različitima od ZTE-a i Huaweija. Na trećem mjestu, podaci koji se odnose na prodaju čipa MDM8200A ZTE-u i Huaweiju, kako su navedeni u uvodnoj izjavi 980. i tablici 58. navedene odluke, uopće ne potkrepljuju tvrdnju prema kojoj istraživanje i razvoj koji su povezani s tim čipom treba smatrati svojstvenima tim dvama kupcima. Na četvrtom mjestu, dokumenti koje je Komisija navela u bilješci 1277. te odluke ni u kojem slučaju ne potkrepljuju Komisijinu tezu. Na petom mjestu, Qualcomm [*povjerljivo*].

465 Kao sedmo, tužitelj kritizira manipulacije *post hoc* koje je Komisija provela time što je troškove evidentirane u [*povjerljivo*] preraspodijelila različitim čipovima, osobito time što je troškove čipa MDM8200 preraspodijelila čipu MDM8200A, zbog čega se iznos LRAIC-a za čip MDM8200A promijenio s [*povjerljivo*] na [*povjerljivo*] američkih dolara, a da takva manipulacija nije provedena, cijene ne bi bile niže od troškova kad je riječ o potonjem čipu. Na prvom mjestu, tužitelj u biti tvrdi da nije sporno da je Qualcommova odluka o razvoju navedenog čipa donesena nakon njegove odluke o razvoju čipa MDM8200 i neovisno o njoj te da ta dva čipa ne čine zajednički projekt, kao što to proizlazi iz tablice navedene u uvodnoj izjavi 880. točki (a) pobijane odluke.

466 Na drugom mjestu, tužitelj tvrdi da je nakon čipa MDM8200 i čipa MDM8200A razvio brojne čipove, koji također podržavaju tehnologiju HSPA+ i naprednije tehnologije. Štoviše, odnos između čipa MDM8200 i čipa MDM8200A ni na temelju čega nije „jedinstven" jer nema ništa jedinstveno pa čak ni neuobičajeno u tome da su dva čipa usko tehnički povezana.

467 Na trećem mjestu, iako je točno da do određenog trenutka, između 2013. i 2015., [*povjerljivo*], to je bilo samo zbog toga obične pogreške u pisanju koja tada nije bila posebno problematična. Pobijana odluka usto nije dosljedna u pogledu postupanja s, s jedne strane, čipovima MDM8200 i MDM8200A i, s druge strane, čipom MDM6200, koji je također navodno „vrhunski" čip usko povezan s drugim Qualcommovim čipovima, osobito prethodno razvijenim čipom QSC6295.

468 Na četvrtom mjestu, Komisija uopće nije pokušala istražiti tehnologiju i aktivnosti istraživanja i razvoja o kojima je riječ ni svoje manipulacije povezati sa stavkama ili kategorijama određenih troškova u [*povjerljivo*].

469 Kao osmo, tužitelj prigovara Komisiji da je pogrešno raspodijelila „inkrementalne" troškove na temelju prihoda, a ne obujma prodaje.

470 Najprije, metoda o kojoj je riječ nema nikakvu relevantnu osnovu u pravnoj ili ekonomskoj literaturi. Usto bi dovela do pripisivanja dodatnih troškova prodaji samo na temelju činjenice da su cijene tijekom određenog razdoblja relativno visoke, čime bi se uvelike pogodovalo utvrđenju predatorskih cijena ondje gdje ih nema. Naposljetku, pravi test istiskivanja sastoji se u provjeri povećava li poduzetnik kasnije svoje cijene (što tužitelj nije učinio), što bi, u skladu s navedenom metodom, značilo da se niži troškovi istraživanja i razvoja pripisuju prodaji po navodno predatorskim cijenama zbog toga što se zapravo prenose na razdoblje nadoknade gubitaka. To ne bi imalo nikakvog smisla s ekonomskog gledišta i ne bi bilo u skladu s pojmom „nadoknade gubitaka”.

471 Komisija je počinila pogrešku i time što je metodu o kojoj je riječ definirala kao „procjenu razvoja cijene čipa”, pri čemu stoga nije uzela u obzir da je LRAIC mjera troška, a ne cijene.

472 Usto, tužitelj smatra da predmetna metoda ima i „promjenjivi cilj”, na temelju kojeg bi, da je povećao svoje cijene kako bi izbjegao navodnu predatorsku praksu, to istodobno dovelo do povećanja njegovih prihoda, što bi rezultiralo raspodjelom viših troškova istraživanja i razvoja svakom tromjesečju, zbog čega bi i dalje bio kriv za predatorsku praksu. Tužitelj kritizira i „nepredvidljive i paradoksalne rezultate” do kojih je dovela metoda koju je Komisija prilagodila. Tužitelj dodaje da primjena raspodjele na temelju obujma zapravo ne bi dovela ni do kakvog određivanja cijene niže od troškova.

473 Komisija i intervenijent osporavaju tužiteljeve argumente.

474 Kad je riječ o prvom prigovoru, koji se temelji na pogrešci u definiranju LRAIC-a, valja smatrati da je Komisija u pobijanoj odluci priznala da u industriji čipova može doći do učinaka prelijevanja kako se proizvodi poboljšavaju. Međutim, to tužitelja ne sprečava da snosi troškove upravo za razvoj određenog čipa i da taj čip uvede na tržište bez snošenja tih troškova. Iz toga slijedi da, čak i ako postoje učinci prelijevanja, Komisija nije počinila pogrešku time što je odlučila uzeti u obzir inkrementalne troškove razvoja koji su konkretno povezani s proizvodom o kojem je riječ.

475 Usto, time što je mjeru troška temeljila na [*povjerljivo*], Komisija je, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 835. pobijane odluke, samo uzela u obzir troškove koje je tužitelj izravno ili neizravno knjižio za razvoj čipova o kojima je riječ. Ako su postojali konkretni dokazi o učincima prelijevanja, Komisija ih je uzela u obzir, kao što to proizlazi iz točke 12.6.3.2. navedene odluke kad je riječ o učincima prelijevanja troškova istraživanja i razvoja koji postoje između čipova MDM8200 i MDM8200A.

476 Kad je riječ općenitije o eventualnim učincima prelijevanja, s obzirom na to da ne postoje informacije koje bi Komisiji omogućile kvantificiranje tih učinaka prelijevanja, kao što je to Komisija smatrala u uvodnoj izjavi 783. pobijane odluke, najrazumniji je pristup bio pretpostaviti da su učinci prelijevanja od kojih je određeni čip imao koristi otprilike uravnoteženi učincima prelijevanja koje je taj određeni čip imao na druge čipove. Slijedom toga, troškovi razvoja nastali za taj čip nisu se isključili zbog učinaka prelijevanja do kojih je on vjerojatno doveo.

477 Stoga ovaj prigovor treba odbiti.

478 Kad je riječ o drugom prigovoru, koji se temelji na nedosljednosti opravdanja koja je Komisija navela u pogledu svojih izračuna u dodatnoj obavijesti o činjenicama i svojih izračuna u pobijanoj odluci, dovoljno je utvrditi da taj prigovor, čak i da je osnovan, nipošto ne može dovesti do nezakonitosti metode o kojoj je riječ. Stoga ga valja odbiti kao bespredmetnog.

479 Kad je riječ o trećem prigovoru, koji se temelji na neprikladnosti [*povjerljivo*] za utvrđivanje inkrementalnih troškova istraživanja i razvoja, valja podsjetiti na to da tužitelj u toj bazi podataka evidentira troškove za svaki čip, i to radi unutarnjeg upravljanja i računovodstva. Međutim, s obzirom na tu raspodjelu troškova po svakom čipu i na to da Qualcomm interno upotrebljava tu bazu podataka, on nije uspio objasniti zašto bi je se trebalo smatrati neprikladnom za Komisijinu rekonstrukciju troškova. Usto, kao što se to navodi u uvodnoj izjavi 845. pobijane odluke, sam je tužitelj, kako bi odgovorio na zahtjeve za pružanje informacija koji se odnose na kvantifikaciju troškova, izvukao informacije iz navedene baze podataka.

480 Usto, kad je riječ o Qualcommovoj tvrdnji prema kojoj podaci navedeni u [*povjerljivo*] nisu osmišljeni za izračun LRAIC-a za potrebe prava tržišnog natjecanja, dovoljno je navesti da ta okolnost ne sprečava Komisiju da se osloni na takvu bazu podataka jer ona sadržava relevantne informacije za njezinu istragu.

481 Naposljetku, čak i da je Komisija prvotno odlučila da neće upotrijebiti [*povjerljivo*] u obavijesti o činjenicama i da nije pružila objašnjenje o promjeni svojeg mišljenja u tom pogledu u dodatnoj obavijesti o činjenicama, dovoljno je istaknuti da se, s obzirom na sudsku praksu navedenu u točki 367. ove presude, tužitelj ne može pravilno pozivati na činjenicu da Komisija u pobijanoj odluci nije konkretno odgovorila na sva očitovanja o činjeničnim ili pravnim pitanjima koja je on istaknuo tijekom upravnog postupka. Iz toga proizlazi da ovaj prigovor treba odbiti.

482 Kad je riječ o četvrtom prigovoru, koji se temelji na tome da se određene troškove evidentirane u [*povjerljivo*] pogrešno smatralo „inkrementalnim" troškovima, najprije valja podsjetiti na to da se u pobijanoj odluci, u njezinoj točki 12.6.3.1., objašnjava mjerenje fiksnog dijela troškova istraživanja i razvoja koje je Qualcomm snosio za proizvodnju svakog čipa, koji se uzeo u obzir za izračun LRAIC-a. Naime, u uvodnoj izjavi 835. navedene odluke navode se različite kategorije troškova istraživanja i razvoja koje se u navedenoj bazi podataka pripisuju svakom čipu izravno, u odnosu na razvoj određenog proizvoda, ili pak „ex post".

483 Osim toga, kao što se to navodi u točki 411. ove presude, u pobijanoj odluci pojašnjava se, u njezinim uvodnim izjavama 836. i 837., da se Komisija prilikom odabira elemenata koje će uključiti u analizu troškova kao „inkrementalnih" troškova vodila upotrebom engleske riječi „incremental" u [*povjerljivo*], u pogledu koje je od Qualcomma u pitanju 8.3. zahtjeva za pružanje informacija, odlukom od 30. siječnja 2017., zatražila da za čipove o kojima je riječ dostavi iste informacije o inkrementalnom istraživanju i razvoju kao što su one koje je dostavio za [*povjerljivo*]. Informacije koje su dostavljene u odgovoru navedene su u Prilogu A.15.1 tužbi.

484 Naposljetku, Komisija je rekonstruirala inkrementalne troškove zbrajanjem troškova [*povjerljivo*] i troškova [*povjerljivo*], odnosno svih sastavnica troškova koje se nalaze u bazi podataka navedenoj u Prilogu A.15.1 tužbi, osim onih koji su bili evidentirani kao troškovi [*povjerljivo*] jer je njih Qualcomm, iako su navedeni u toj bazi podataka, izuzeo iz ukupnih troškova „Incremental (odnosno primjenom iste [metode] [*povjerljivo*])" u toj bazi podataka.

485 U tom pogledu valja smatrati da su elementi koji su uključeni u izvadak iz baze podataka koji tužitelj kritizira sažeti u uvodnoj izjavi 835. pobijane odluke te ih je Komisija utvrdila na temelju informacija koje je dostavio Qualcomm.

486 Naime, tužitelj je, kao prvo, u svojem odgovoru na zahtjev za pružanje informacija od 10. srpnja 2013., pružen u prosincu 2013., i, konkretno, u svojem odgovoru na pitanje 19 koje se odnosi na glavne faze razvoja prvih čipova MDM i s njima povezane troškove, kao drugo, u

svojem odgovoru na pitanja 8 i 9 iz zahtjeva za pružanje informacija od 13. listopada 2014. (Prilog A.4.8.b tužbi) u točki 38. i sljedećim točkama, i, kao treće, u svojem odgovoru na pitanje 8.3 iz zahtjeva za pružanje informacija upućenog odlukom od 30. siječnja 2017. (Prilog A.4.10.b tužbi), uvijek dostavio iste elemente, neovisno o tome je li ih trebalo klasificirati u skladu s [*povjerljivo*].

487 Drugim riječima, u tužiteljevim su odgovorima utvrđene različite kategorije troškova koje su se redovito pripisivale određenom čipu te se, s obzirom na to da ne postoje nedosljednosti između tablica navedenih u različitim odgovorima (osim kad je riječ o troškovima [*povjerljivo*]), te kategorije stoga mogu smatrati „inkrementalnim" troškovima takvog čipa. Naime, jedina je razlika između uzimanja ili neuzimanja u obzir metode u uključivanju ili neuključivanju potonjeg elementa troška, koji je Komisija u svakom slučaju isključila iz svojih izračuna.

488 U tim okolnostima valja smatrati da, kako bi određeni trošak mogao ući u izračun LRAIC-a, obična eventualna upotreba engleske riječi „incremental" u odnosu na taj trošak u [*povjerljivo*] ne može predstavljati odlučujući kriterij. Suprotno tomu, zapravo treba uzeti u obzir svojstvenu prirodu samog troška (odnosno pitanje je li obuhvaćen nekom od kategorija troškova koje se obično smatra inkrementalnim troškovima), kao i metodu klasifikacije koju je primijenio sam tužitelj u svojim odgovorima.

489 Stoga valja utvrditi da se, na temelju odgovora i objašnjenja koja je tužitelj pružio tijekom upravnog postupka, u pobijanoj odluci pravilno rekonstruiraju elementi koje treba uzeti u obzir za izračun LRAIC-a. Osim toga, valja navesti da tužitelj u svojem odgovoru na pitanje 19 iz zahtjeva za pružanje informacija od 10. srpnja 2013. (prvi relevantan u tom pogledu, iz prosinca 2013.) (Prilog A.4.3 tužbi) uopće nije uputio na raspodjelu troškova ili činjenicu da neki od tih troškova u praksi nisu pripisivi određenim čipovima.

490 Usto, kad je riječ o troškovima razvoja softverâ, tužitelj je u točkama 90. i 92. odgovora na pitanje 19 iz zahtjeva za pružanje informacija od 10. srpnja 2013. (Prilog A.4.3 tužbi) u biti naveo da je vijek trajanja softvera usko povezan s vijekom trajanja određenog čipa i da povezani troškovi prate komercijalni vijek tog čipa, čime se potkrepljuje zaključak iz uvodne izjave 860. pobijane odluke, u skladu s kojima taj dio [*povjerljivo*] predstavlja čvrstu osnovu za određivanje troškova istraživanja i razvoja povezanih s razvojem softvera koje treba pripisati određenom čipu. To uostalom ne isključuje da se dio softvera zatim može upotrijebiti za kasnije čipove.

491 Usto, valja navesti da je tužitelj svoj pridržaj u pogledu raspodjele troškova iznio relativno neprecizno tijekom upravnog postupka i u tužbi.

492 Taj nedostatak preciznosti u utvrđivanju kategorija troškova koji nisu inkrementalni narušava vjerodostojnost tužiteljevih argumenata, tim više što se, kad bi se slijedilo njegovo rasuđivanje, gotovo više nijedan trošak istraživanja i razvoja ne bi mogao pripisati određenom čipu.

493 Kad je riječ o dokaznoj vrijednosti elemenata koje je upotrijebila Komisija, valja podsjetiti na to da vjerodostojnost i time dokazna vrijednost dokumenta ovise o njegovu podrijetlu, okolnostima njegova sastavljanja, njegovu adresatu i njegovu sadržaju (presude od 15. ožujka 2000., Cimenteries CBR i dr./Komisija, T-25/95, T-26/95, T-30/95 do T-32/95, T-34/95 do T-39/95, T-42/95 do T-46/95, T-48/95, T-50/95 do T-65/95, T-68/95 do T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 i T-104/95, EU:T:2000:77, t. 1053. i 1838. i od 12. srpnja 2011., Hitachi i dr./Komisija, T-112/07, EU:T:2011:342, t. 70.).

494 Komisija se u ovom slučaju u svojoj rekonstrukciji cijena oslonila na tablice i odgovore koje je dostavio sam tužitelj, uključujući podatke iz [*povjerljivo*], te je usto samo primijenila kriterije klasifikacije koje je već upotrijebio tužitelj. Budući da je te podatke dostavio sam tužitelj, treba ih smatrati dovoljno vjerodostojnima za potkrepljivanje rekonstrukcije cijena koju provodi Komisija.

495 U tom kontekstu nije dovoljno da se poduzetnik o kojem je riječ pozove na okolnost koja može utjecati na dokaznu vrijednost tih elemenata. Suprotno tomu, na predmetnom je poduzetniku da u skladu s pravnim standardima dokaže, s jedne strane, da postoji okolnost na koju se poziva i, s druge strane, da ta okolnost dovodi u pitanje dokaznu vrijednost elemenata na koje se oslanja Komisija (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 26. rujna 2018., Infineon Technologies/Komisija, C-99/17 P, EU:C:2018:773, t. 65. do 67.).

496 Međutim, tužitelj u ovom predmetu samo ponavlja argumente koje je iznio tijekom upravnog postupka od trenutka odgovora na zahtjev za pružanje informacija od 13. listopada 2014., pri čemu ustraje na tome da se pruženi podaci ne mogu upotrijebiti za potrebe analize zaštite tržišnog natjecanja, a da u potporu svojoj tezi ne podnosi nikakav dokument koji dokazuje da bi neka druga metoda klasifikacije bila prikladnija od one koju je primijenila Komisija. Budući da takav dokaz ne postoji, valja zaključiti da, u slučaju izravnog i neizravnog knjiženja, troškove koje je sam tužitelj utvrdio u odgovoru na Komisijino pitanje u načelu treba smatrati inkrementalnima u pogledu svakog od čipova o kojima je riječ.

497 Osim toga, kao što to naglašava Komisija, valja naglasiti da odabir konkretne metode knjiženja (izravne ili neizravne, odnosno raspodjelom) koji provede poduzetnik u vladajućem položaju može uvjetovati analizu njegovih troškova. Naime, čak i ako određeni element troška proizlazi iz raspodjele, to samo po sebi ne može spriječiti njegovo uključivanje u izračun LRAIC-a. Da je to slučaj, poduzetnik u vladajućem položaju uvijek bi mogao izbjeći svaku analizu cijena i troškova pozivajući se na nemogućnost raspodjele određenih troškova. Usto, u ovom predmetu, raspodjela odražava ocjene koje je sam tužitelj proveo u pogledu troškova koje valja povezati s određenim čipom.

498 Kad je riječ o [*povjerljivo*] američkih dolara troškova istraživanja i razvoja, koji su se knjižili za čip MDM8200, ali su se zapravo odnosili na [*povjerljivo*], valja navesti da je tužitelj taj aspekt prvi put istaknuo u odgovoru na dodatnu obavijest o činjenicama. Komisija prije toga nije imala razloga dovesti u pitanje točnost primljenih podataka, tim više što se člankom 18. stavkom 4. Uredbe br. 1/2003 poduzetnicima o kojima je riječ nalaže obveza da pružaju potpune, točne i istinite informacije.

499 Naime, činjenica da su ti troškovi knjiženi u odnosu na čip MDM8200 jasno proizlazi iz [*povjerljivo*] i tužiteljevih odgovora, koje treba smatrati osobito pouzdanim dokazima u dijelu u kojem su u suprotnosti s interesima podnositelja izjave (vidjeti u tom smislu presudu od 3. ožujka 2011., Siemens/Komisija, T-110/07, EU:T:2011:68, t. 54. i 75.). Tužitelj je u pogledu tih elemenata kao dokaz podnio samo dokument od 9. srpnja 2009. naslovljen [*povjerljivo*] (Prilog A.18.1 tužbi), koji sadržava bilješku 20. koja se odnosi na isključenje iznosa od [*povjerljivo*] američkih dolara jer odgovara [*povjerljivo*]. U tom pogledu valja navesti da taj dokument, kao što je to Komisija navela u uvodnoj izjavi 851. pobijane odluke, sadržava tablicu usporedbe između troškova istraživanja i razvoja koji se odnose na čip MDM8200 i troškova koji se odnose na čip MDM8200A, za koji se smatra da nije troškovno konkurentan („not cost competitive”). Međutim, ta tablica samo dokazuje da se za potrebe usporedbe troškova dvaju čipova u prezentaciji nije uzeo u obzir navedeni iznos za [*povjerljivo*], ali ne i da se u izračunu troškova povezanih s čipom MDM8200 nisu uzeli u obzir ili nisu trebali uzeti u obzir ti određeni

troškovi. U preostalom dijelu tužiteljevi argumenti nisu potkrijepljeni nijednim dokumentom te se njima samima ne mogu dovesti u pitanje elementi koje je tužitelj prethodno sam podnio. U tim ih okolnostima valja odbiti. Iz toga proizlazi da ovaj prigovor treba odbiti.

500 Kad je riječ o petom prigovoru, koji se temelji na pogrešci u pogledu neuzimanja u obzir prihoda koje je Qualcomm ostvario u okviru djelatnosti licenciranja patenata, valja istaknuti da, čak i da je tužitelj promijenio svoju politiku dodjele licencija, to ne znači da nije odobravao licencije koje su se odnosile na njegov cijeli portfelj patenata tijekom relevantnog razdoblja. U svakom slučaju, kao što to proizlazi iz bilješke 1238. pobijane odluke, tužitelj ne dovodi u pitanje činjenicu da [*povjerljivo*].

501 Usto, valja navesti da, s jedne strane, tužitelj tvrdi da je utvrdio približno [*povjerljivo*] patenata i patentnih prijava, od kojih su „mnogi" „mogli" nastati „u cijelosti ili djelomično" zbog poslova koje Komisija smatra svojstvenima čipovima o kojima je riječ. S druge strane, tužitelj ne utvrđuje te patente i patentne prijave i ne kvantificira ni tako ostvarene prihode. Suprotno tomu, samo navodi da, osobito kad je riječ o patentima povezanima sa softverima, nije moguće utvrditi one koji su povezani s čipovima o kojima je riječ. U tim okolnostima tužiteljevi argumenti nisu dovoljni da se dovedu u pitanje Komisijini zaključci u tom pogledu. Iz toga proizlazi da ovaj prigovor treba odbiti.

502 Kad je riječ o šestom prigovoru, koji se u biti temelji na pogreškama u pogledu uzimanja u obzir troškova istraživanja i razvoja povezanih s razvojem Qualcommovih čipova, valja smatrati, kao što to jasno proizlazi iz pobijane odluke, osobito iz njezine uvodne izjave 862. i, općenitije, njezine točke 12.6.3., da je prodaja Huaweiju i ZTE-u bila ključna za nadoknadu troškova istraživanja i razvoja.

503 Usto, kao što se to navodi u uvodnoj izjavi 888. pobijane odluke, inkrementalne troškove povezane s istraživanjem i razvojem bilo je prikladno uključiti u mjeru troška kako bi se procijenilo je li prodaja Huaweiju i ZTE-u izvršena po cijenama nižima od troška jer je predviđena prodaja Huaweiju i ZTE-u predstavljala velik dio očekivane potražnje koja je prije svega opravdavala razvoj tih čipova. Osim toga, suprotno onomu što tvrdi tužitelj, iako je predviđena prodaja jedinica čipova MDM8200, MDM6200 i MDM8200A drugim kupcima također pridonijela nadoknadi graničnih troškova razvoja, ta prodaja nije bila tolikog obujma da bi opravdala razvoj tih proizvoda. Taj je zaključak potkrijepljen i dokumentima navedenima u bilješci 1277. navedene odluke.

504 Stoga ovaj prigovor treba odbiti.

505 Kad je riječ o sedmom prigovoru, koji se temelji na manipulacijama *post hoc* koje je Komisija provela tako što je troškove evidentirane u [*povjerljivo*] preraspodijelila na različite čipove, valja utvrditi da je sam tužitelj priznao da se do prosinca 2013. troškovi povezani sa softverima koji su se upotrebljavali za čipove MDM8200 i MDM8200A, kako su evidentirani u navedenom [*povjerljivo*], nisu razlikovali ovisno o tome jesu li se odnosili na neki od tih dvaju čipova (bilješka 78. odgovora na zahtjev za pružanje informacija od 13. listopada 2014.).

506 Valja navesti i da se u tablici iz [*povjerljivo*], koja se nalazi u Prilogu A.15.1 tužbi, iako je razvoj čipa MDM8200A započeo u travnju 2009., prije posljednjeg tromjesečja 2009. s njime ne povezuje nikakav trošak i da su čak i nakon toga troškovi povezani s tim čipom ostali niski u odnosu na troškove čipa MDM8200 i čipa MDM6200. Ta okolnost, s obzirom na tehničku sličnost dvaju čipova i njihovo zajedničko stavljanje na tržište, potkrepljuje Komisijine argumente navedene u

uvodnoj izjavi 880. pobijane odluke, koji dokazuju da postoji jedinstven odnos između čipa MDM8200 i čipa MDM8200A, koji se ne može usporediti s onim koji je mogao postojati između čipa MDM8200 i bilo kojeg drugog čipa koji podržava tehnologiju HSPA+.

507 Intervenijent pravilno navodi i da pobijana odluka sadržava „analizu profitabilnosti tijekom cijelog vijeka trajanja” u okviru koje se ispituje profitabilnost svih prodaja čipa MDM8200 i čipa MDM8200A, tijekom njihova cijelog vijeka trajanja i u odnosu na sve kupce, i da iz te analize proizlazi da prihodi ostvareni tijekom cijelog vijeka trajanja tih dvaju čipova nisu bili dovoljni da se pokriju njihovi troškovi istraživanja i razvoja, troškovi proizvodnje i troškovi razvoja. Stoga Qualcommovo određivanje cijena u pogledu tih dvaju čipova ni u kojem slučaju ne bi jednako učinkovitom dobavljaču omogućilo da pokrije svoje troškove za konkurentni čip.

508 U tim okolnostima valja odbiti ovaj prigovor.

509 Kad je riječ o osmom prigovoru, koji se temelji na nepravilnoj raspodjeli „inkrementalnih” troškova na temelju prihoda, a ne obujma prodaje, kao prvo, valja istaknuti da se, iako Komisija navodi samo jedan izvor u korist primijenjene metode, odnosno Smjernice OECD-a o transfernim cijenama za multinacionalna poduzeća i porezne uprave iz 2017. u bilješci 1293. pobijane odluke, tužitelj pak ne poziva ni na jednu studiju ni načelo u potporu zamjenskoj metodi koju predlaže. Osim toga, tužitelj, u dijelu u kojem svojim argumentom, prema kojem metoda koju je primijenila Komisija uvelike pogoduje utvrđenju predatorskih cijena ondje gdje ih nema, tvrdi da navedena metoda dovodi do umjetnog utvrđivanja predatorskih cijena, ne podnosi nijedan element koji potkrepljuje njegovu tvrdnju.

510 Kao drugo, dovoljno je utvrditi, kao što to utvrđuje Komisija, da tužiteljev argument, prema kojem metoda koju je primijenila Komisija dovodi do toga da se manji troškovi istraživanja i razvoja pripisuju prodaji po navodno predatorskim cijenama zbog toga što se zapravo prenose na razdoblje nadoknade gubitaka, navedenu metodu ipak ne čini neprikladnom. Naime, valja navesti da metoda koju je primijenila Komisija dovodi do toga da se ti troškovi raspodjeljuju s obzirom na okolnost prema kojoj su cijene tijekom određenog razdoblja, osobito prvog razdoblja stavljanja čipova na tržište, relativno visoke pa su stoga i prihodi visoki. Suprotno tomu, metoda koju predlaže tužitelj dovodi do ujednačene, *pro rata* raspodjele troškova, tako da svaka jedinica (neovisno o trenutku u kojem se prodala tijekom vijeka trajanja čipa) treba nadoknaditi isti iznos troškova. Kao što to Komisija pravilno navodi u uvodnoj izjavi 917. pobijane odluke, s obzirom na kretanje cijena čipova, takav pristup nije bio prikladan u ovom slučaju jer bi doveo do prijenosa velikog dijela troškova razvoja na kraj vijeka trajanja proizvoda kad su cijene i marže obično niske i stoga dovode do velikog broja lažno pozitivnih rezultata u analizi cijene i troškova.

511 Kao treće, kad je riječ o tome da je Komisija upotrijebila izraz „proxy for the price evolution of a chipset” kako bi definirala primijenjenu metodu, ne može se prihvatiti tužiteljev argument prema kojem je Komisija time propustila uzeti u obzir da je LRAIC mjera troška, a ne cijene, jer se navedenim izrazom samo upućuje na činjenicu da se navedenom metodom nastoji uzeti u obzir vremenski profil cijena, tako da razdoblja tijekom kojih bi čipovi trebali stvarati više prihode snose i veći dio troškova.

512 Kao četvrto, kad je riječ o tužiteljevu argumentu prema kojem metoda koju je primijenila Komisija ima „promjenjivi cilj”, valja istaknuti da, kao što se to navodi u uvodnoj izjavi 935. pobijane odluke, metoda koju predlaže tužitelj ima isti nedostatak jer, svaki put kad se cijene povećaju u određenim ili svim tromjesečjima vijeka trajanja proizvoda, obujam prodaje tog proizvoda pada, tako da svaka

prodana jedinica treba snositi veći dio fiksnog troška razvoja proizvoda. Stoga više cijene i dalje mogu biti nedovoljno visoke da premaše referentni trošak dobiven raspodjelom troškova razvoja na temelju obujma.

513 Kao peto, nije osnovan tužiteljev argument prema kojem primjena raspodjele na temelju obujma zapravo ne bi dovela ni do kakvog određivanja cijene niže od troškova. Naime, kao što to naglašava Komisija, tablica 13. navedena u Prilogu A.2.4.5 tužbi pokazuje da je to slučaj za čipove MDM8200A, ali ne i čipove MDM8200 ni čipove MDM6200. Doista, Qualcomm je čipove MDM6200 prodavao ZTE-u po predatorskim cijenama koje su bile toliko niske, niže od AVC-a, da obična raspodjela troškova na temelju obujma umjesto prihoda ne bi uopće promijenila činjenicu da je Qualcomm i dalje primjenjivao cijene niže od troškova (uvodna izjava 891. pobijane odluke). Isto vrijedi za čipove MDM8200. Raspodjela troškova s obzirom na obujam, a ne prihod ne dovodi do znatno drukčijih rezultata za Qualcomm. Ovaj prigovor stoga treba odbiti.

514 S obzirom na sve prethodno navedeno, valja odbiti treći dio sedmog tužbenog razloga. Slijedom toga, s obzirom na to da su odbijeni i ostali dijelovi tog tužbenog razloga (vidjeti točke 424. i 444. ove presude), navedeni tužbeni razlog valja odbiti u cijelosti.

Deveti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni” i očitim pogreškama koje se tiču prava u pogledu zaključka prema kojem je tužitelj cijenama koje je primjenjivao istisnuo Iceru i uzrokovao štetu potrošačima

515 Ovaj tužbeni razlog sastoji se od četiriju dijelova. Prvi dio temelji se na nepostojanju Komisijine analize takozvanog „jednako učinkovitog” konkurenta. Drugi dio temelji se na proturječnosti između utvrđenja o blokiranju tržišta navedenog u pobijanoj odluci i stvarnih rezultata Icere tijekom relevantnog razdoblja. Treći dio temelji se na nepostojanju dokaza o navodnim financijskim predatorskim praksama, uzimajući u obzir činjenicu da je Icera tijekom navedenog razdoblja prikupila dodatna sredstva, da ju je kupila NVidia i da je ostala aktivna na tržištu. Četvrti dio temelji se na tužiteljevoj nemogućnosti da ukloni konkurenciju koju predstavlja Icerina tehnologija.

516 Budući da se drugi, treći i četvrti dio svi u biti odnose na navodno nepostojanje učinaka spornog ponašanja, ta će se tri dijela ispitati zajedno.

Prvi dio, koji se temelji na nepostojanju Komisijine analize takozvanog „jednako učinkovitog” konkurenta

517 Prema tužiteljevu mišljenju, Komisija nije provela analizu takozvanog „jednako učinkovitog” konkurenta na relevantnom tržištu ni u segmentu vrhunskih proizvoda na tom tržištu te stoga nije poštovala mjerodavni pravni standard, kao što to proizlazi iz argumenata iznesenih u prilog trećem tužbenom razlogu. Osim toga, Komisija time nije ispitala je li stopa pokrivenosti tržišta spornim ponašanjem dovoljno visoka da bi mogla proizvesti protutržišne učinke, kao što je to Sud utvrdio u presudi od 6. rujna 2017., Intel/Komisija (C-413/14 P, EU:C:2017:632).

518 Osim toga, tužitelj smatra da Icera u svakom slučaju nije „jednako učinkovit” konkurent jer, s obzirom na to da nije konkurentna izvan segmenta vrhunskih proizvoda na tržištu čipova UMTS, nije mogla ispuniti velik dio potražnje na predmetnom tržištu. Prema njegovu mišljenju, „jednako učinkovit” konkurent trebao bi barem moći replicirati cijelu ponudu poduzetnika u vladajućem položaju.

519 Komisija i intervenijent osporavaju tužiteljeve argumente.

520 Prema sudskoj praksi u području predatorskih cijena, cijene niže od AVC-a treba smatrati zlouporabom s obzirom na to da poduzetnik u vladajućem položaju nema nikakav interes primjenjivati takve cijene osim radi uklanjanja svojih konkurenata. Osim toga, cijene niže od ATC-a, ali više od AVC-a treba smatrati zlouporabom ako su utvrđene u okviru plana čiji je cilj ukloniti konkurenta, s obzirom na to da se takvim cijenama može s tržišta isključiti poduzetnike koji su možda jednako učinkoviti kao poduzetnik u vladajućem položaju, ali koji zbog svojih manjih financijskih sredstava ne mogu izdržati tržišno natjecanje protiv njih (vidjeti u tom smislu presudu od 3. srpnja 1991., AKZO/Komisija, C-62/86, EU:C:1991:286, t. 70. do 72.).

521 Iz toga proizlazi, s jedne strane, da postoji pretpostavka zlouporabe kad poduzetnik u vladajućem položaju primjenjuje cijene niže od AVC-a a da pritom Komisija ne treba provesti drugu analizu osim takve usporedbe cijena koje primjenjuje poduzetnik u vladajućem položaju i njegovih određenih troškova. S druge strane, kad poduzetnik u vladajućem položaju primjenjuje cijene niže od ATC-a, ali više od AVC-a, Komisija je dužna, kako bi dokazala postojanje zlouporabe, usporediti cijene koje primjenjuje poduzetnik u vladajućem položaju i njegove određene troškove te dokazati da postoji plan čiji je cilj ukloniti konkurenta, s obzirom na to da se takvim cijenama samima po sebi u biti može s tržišta isključiti konkurente koji su jednako učinkoviti. Komisija stoga uopće nije dužna provesti druge analize osim takvog dokazivanja kako bi, među ostalim, podnijela dokaz o protutržišnim učincima koje proizvodi osporavana praksa.

522 Suprotno tužiteljevim tvrdnjama, Komisija stoga prilikom ispitivanja eventualnog postojanja predatorskih cijena koje primjenjuje poduzetnik u vladajućem položaju nije dužna ispitati je li stopa pokrivenosti tržišta osporavanom praksom dovoljno visoka da bi ta praksa proizvela protutržišne učinke. U ovom se slučaju stoga Komisiji ne može osnovano prigovoriti da nije provela takvo ispitivanje.

523 Usto, u tom pogledu, iz točaka 72. i 73. Komunikacije Komisije o uputi o provedbenim prioritetima Komisije u primjeni članka [102. UFEU-a] na postupanja poduzetnika u vladajućem položaju koja za posljedicu mogu imati zloporabu u smislu istiskivanja konkurenata s tržišta (SL 2009., C 45, str. 7., u daljnjem tekstu: Komunikacija o provedbenim prioritetima), proizlazi da se poduzetnik u vladajućem položaju može jednostavnije upustiti u predatorsko ponašanje, tako da selektivno odredi niske cijene za određene kupce jer mu to omogućuje da ograniči svoje gubitke, te da je manje vjerojatno da će se upustiti u takvo ponašanje općenitom primjenom niskih cijena na dulje razdoblje. Iz toga proizlazi da je u području predatorskih cijena stopa pokrivenosti tržišta spornim ponašanjem općenito niska i da bi, ako se mogu sankcionirati samo predatorska ponašanja koja se odnose na dovoljno velik dio tržišta, svaka selektivna predatorska praksa mogla izbjeći zabranu iz članka 102. UFEU-a, čak i kad bi mogla dovesti do istiskivanja jednako učinkovitog konkurenta. Naime, iz sudske prakse proizlazi da se praksa predatorskih cijena treba moći sankcionirati čim postoji rizik od uklanjanja konkurenata (vidjeti u tom smislu presudu od 14. studenoga 1996., Tetra Pak/Komisija, C-333/94 P, EU:C:1996:436, t. 44.).

524 Osim toga, iz sudske prakse proizlazi i da se primjena kriterija „jednako učinkovitog” konkurenta sastoji u ispitivanju mogu li prakse određivanja cijena poduzetnika u vladajućem položaju istisnuti s tržišta konkurenta koji je jednako učinkovit kao i taj poduzetnik te da se taj kriterij temelji na usporedbi cijena koje primjenjuje poduzetnik u vladajućem položaju i određenih troškova koji nastanu tom poduzetniku kao i na analizi njegove strategije (presude od 27. ožujka 2012., Post Danmark, C-209/10, EU:C:2012:172, t. 28. i od 6. listopada 2015., Post Danmark, C-23/14, EU:C:2015:651, t. 53. i 54.).

525 Iz toga proizlazi da u okviru istrage koja se odnosi na potencijalne predatorske cijene, analiza u okviru koje Komisija cijene koje primjenjuje poduzetnik u vladajućem položaju uspoređuje s njegovim određenim troškovima kako bi procijenila je li taj poduzetnik primijenio cijene niže od ATC-a, ali više od AVC-a, već uključuje analizu „jednako učinkovitog” konkurenta.

526 Naime, s obzirom na to da poduzetnik u vladajućem položaju utvrđuje svoje cijene na razini nižoj od ATC-a, ali višoj od AVC-a, konkurent koji je „jednako učinkovit” kao taj poduzetnik u načelu zbog svojih manjih financijskih sredstava neće imati mogućnost konkurirati tim cijenama a da pritom ne ostvaruje gubitke koji su dugoročno nepodnošljivi. Takvim se cijenama stoga može isključiti „jednako učinkovitog” konkurenta, što odgovara dokazu koji Komisija treba podnijeti u okviru primjene kriterija „jednako učinkovitog” konkurenta kako bi dokazala mogući učinak istiskivanja koji ima protutržišna praksa.

527 Slijedom toga, ako je Komisija valjano dokazala, kao što je to ovdje slučaj, da je poduzetnik u vladajućem položaju primjenjivao cijene niže od ATC-a, ali više od AVC-a, time je implicitno primijenila kriterij „jednako učinkovitog” konkurenta, što je dovoljno da se prvi dio devetog tužbenog razloga odbije.

Drugi dijelovi, koji se u biti temelje na nepostojanju učinaka spornog ponašanja

528 U prilog drugom dijelu tužitelj tvrdi da je Icera zapravo napredovala tijekom relevantnog razdoblja, čime se dovodi u pitanje Komisijina tvrdnja prema kojoj je sporno ponašanje imalo za učinak da se Iceru spriječi da u ključnoj fazi svojeg razvoja pristupi Huaweiju ili ZTE-u, o kojima su ovisili njezini izgledi za razvoj u segmentu vrhunskih proizvoda na tržištu čipova UMTS.

529 U prilog trećem dijelu tužitelj tvrdi da je Icera tijekom relevantnog razdoblja prikupila dodatna sredstva, osobito zahvaljujući tomu što ju je kupila Nvidia, čime se dovodi u pitanje Komisijina tvrdnja prema kojoj je sporno ponašanje imalo za učinak da se Iceru obveže na prodaju uz gubitak i da se iscrpi njezin rizični kapital.

530 U prilog četvrtom dijelu tužitelj tvrdi da sporno ponašanje nije moglo imati za učinak uklanjanje konkurencije koju predstavlja Icerina tehnologija. Prema njegovu mišljenju, povlačenje Icere s tržišta imalo bi slab, pa čak i nikakav utjecaj na cijene koje je naplaćivala za svoje „vrhunske” čipove UMTS ili za bilo koji drugi čip UMTS, osobito zato što su se Icerina tehnologija te znanje i iskustvo mogli prenijeti, tako da njezin nestanak s tržišta ne bi utjecao na tržišno natjecanje.

531 Komisija i intervenijent osporavaju tužiteljeve argumente.

532 Valja utvrditi da je Komisija, kao što to ističe u svojim pismenima, samo radi sveobuhvatnosti u točki 12.7.4. pobijane odluke dokazala da je sporno ponašanje imalo protutržišne učinke, što tužitelj osporava u okviru ovih dijelova. Međutim, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da prigovore podnesene protiv sporednih obrazloženja Komisijine odluke treba odmah odbaciti kao bespredmetne jer ne mogu dovesti do njezina poništenja (presuda od 8. svibnja 2003., T. Port/Komisija, C-122/01 P, EU:C:2003:259, t. 17. i od 8. srpnja 2004., Dalmine/Komisija, T-50/00, EU:T:2004:220, t. 146.), zbog čega su ti dijelovi u svakom slučaju bespredmetni (vidjeti u tom smislu presudu od 29. ožujka 2012., Telefónica i Telefónica de España/Komisija, T-336/07, EU:T:2012:172, t. 283.).

533 Iz toga proizlazi da treba odbiti drugi, treći i četvrti dio tužiteljeva devetog tužbenog razloga. Slijedom toga, s obzirom na to da je odbijen i prvi dio tog tužbenog razloga (vidjeti točku 527. ove presude), navedeni tužbeni razlog valja odbiti u cijelosti.

Deseti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni”, očitim pogreškama koje se tiču činjenica i prava, nedostatku u obrazloženju, kao i povredi prava na saslušanje i načela dobre uprave jer je Komisija zaključila da se tužiteljevim praksama određivanja cijena osigurala provedba plana čiji je cilj istiskivanje Icere

534 Deseti tužbeni razlog sastoji se od triju dijelova. Prvi dio temelji se na nedosljednosti „teorije o šteti” koju je Komisija razvila na temelju dokumenata navedenih u pobijanoj odluci. Drugi dio temelji se na pogrešnom tumačenju i nevaljanom prezentiranju određenih internih dokumenata na kojima Komisija temelji navedenu odluku kako bi dokazala namjeru o uklanjanju konkurenta. Treći dio temelji se na tome da tužiteljev zaposlenik koji je autor nekoliko internih dokumenata koje Komisija navodi kako bi dokazala postojanje predatorske strategije radi na nižoj razini i nema ovlast odlučivanja o cijenama.

535 Komisija i intervenijent osporavaju tužiteljeve argumente.

536 U uvodnoj izjavi 1118. pobijane odluke Komisija je pojasnila da se, kako bi dokazala tužiteljevu namjeru da ukloni konkurenta, oslonila ne samo na dokumente koji se izričito navode u okviru točke 12.8. navedene odluke, koja se osobito odnosi na takvu namjeru, nego i na druge dokaze iznesene u točki 12.4.2. te odluke i na veze koje je mogla utvrditi između tih dokaza i svoje analize cijena i troškova u okviru iste odluke u pogledu čipa MDM8200 (uvodne izjave 954. do 956. pobijane odluke), čipa MDM6200 (uvodne izjave 968. do 971. pobijane odluke) i čipa MDM8200A (uvodne izjave 977. do 978. pobijane odluke). U tom je pogledu u uvodnoj izjavi 1118. pobijane odluke navela, a da joj tužitelj u tom pogledu nije proturječio, da su svi ti dokazi i uvodne izjave sastavni dio njezine analize čiji je cilj dokazati tužiteljevu namjeru istiskivanja.

537 Komisija je zatim dokazala postojanje tužiteljeve namjere da ukloni konkurenta, na kojoj se temelji primjena predatorskih cijena u odnosu na Huawei i ZTE za čipove MDM8200, MDM6200 i MDM8200A, na temelju dokaza koji su istodobno izravni, odnosno tužiteljevih internih dokumenata (točka 12.8.1. pobijane odluke), i neizravni, odnosno kontekstualnih elemenata (točka 12.8.2. pobijane odluke).

538 Kad je riječ konkretnije o izravnim dokazima, iz uvodne izjave 1120. pobijane odluke proizlazi da je Komisija među dokazima koji su sažeto navedeni u točki 12.4.2. navedene odluke odabrala devet internih razmjena poruka elektroničke pošte iz kojih je, prema njezinu mišljenju, osobito vidljivo postojanje plana za istiskivanje Icere koji je razradila tužiteljeva uprava, a koje je iznijela u uvodnim izjavama 1121. do 1137. te odluke.

539 Konkretnije, riječ je o sljedećim razmjenama poruka elektroničke pošte:

– razmjena poruka elektroničke pošte iz prosinca 2008. koje sadržavaju, među ostalim, izjave „strateški ne bismo trebali dati Iceri nikakvu priliku kod Huaweija”, „[u] slučaju da Icera dobije ZTE, možemo potisnuti ZTE suradnjom s Huaweijem na tržištu” i „[r]azmislite o dodatnom [smanjenju cijene] za 2-3 % kako bismo bili sigurni da imamo 100-postotni udio kod Huaweija” (uvodna izjava 1121. pobijane odluke);

– razmjena poruka elektroničke pošte iz veljače 2009. u okviru koje se upućuje na preventivne mjere kako bi se spriječila mogućnost da Icera postigne dovoljan obujam prodaje, na cjenovni rat, na prijetnju koju predstavlja Icera te na činjenicu da Icera ne bi trebala doprijeti ni do jednog velikog proizvođača originalne opreme i na činjenicu da se uništi Iceru kod ZTE-a (uvodna izjava 1122. navedene odluke);

– razmjena poruka elektroničke pošte iz prosinca 2009. u okviru koje je riječ o smanjenju cijene čipa MDM6200 za ZTE i činjenici da tužitelj ne može dopustiti Iceri da preuzme velik broj ugovora, što bi joj pomoglo da postane jača (uvodna izjava 1124. te odluke);

– razmjena poruka elektroničke pošte iz prosinca 2009. u okviru koje je riječ o tome da cijena treba biti nerelevantan čimbenik kako bi čip MDM8200 „popunio prazninu” (uvodna izjava 1125. te odluke);

– razmjena poruka elektroničke pošte iz siječnja 2010. u okviru koje se Icerin čip 8042 predstavlja kao glavna prijetnja tužitelju te se osobito predlaže suradnja s Huaweijem kako bi se istisnulo Iceru s čipom MDM6200, iscrpilo Icerina ograničena sredstva koja proizlaze iz njezina rizičnog kapitala i uništilo čip ICE8042 kod ZTE-a na tržištu (uvodna izjava 1127. pobijane odluke);

– razmjena poruka elektroničke pošte iz siječnja 2010. koje sadržavaju izjave „moramo zaštititi položaj koji smo stekli kod velikih kupaca”, „ZTE i Huawei glavni su prioriteti i kineski tim radi na problemima koje ti kupci imaju” i „[k]rakoročno je potrebno prilagoditi određivanje cijena čipova MDM6200 i MDM8200A kako bi se zaustavio rast obujma prodaje kod Icere u 2010.”, te kojima je priložena prezentacija u kojoj se predlaže vršenje pritiska na Iceru tijekom otprilike šest mjeseci kako bi se iscrpilo njezina vrlo ograničena sredstva koja proizlaze iz rizičnog kapitala (Venture Capital) (uvodna izjava 1128. pobijane odluke);

– razmjena poruka elektroničke pošte iz lipnja 2010. koje sadržavaju izjavu „strategija za istiskivanje čipa ICE8042 drugim dvama čipovima MDM6200 i MDM8200A pokazala se uspješnom” (uvodna izjava 1132. pobijane odluke);

– razmjena poruka elektroničke pošte iz prosinca 2010. koja se odnosi na strategiju o čipu MDM8200A za Huawei i ZTE, u okviru koje je provedena procjena Icerina obujma prodaje ZTE-u, u slučaju da tužitelj ne učini ništa i da ZTE-u ne odobri posebnu potporu osim uobičajene prilagodbe cijena (uvodna izjava 1134. pobijane odluke);

– razmjena poruka elektroničke pošte iz svibnja 2011. u okviru koje tužiteljev višepozicionirani zaposlenik izražava oklijevanje, s obzirom na Icerine financijske poteškoće, u pogledu odobrenja dodatnih smanjenja cijene za čip MDM8200A (uvodna izjava 1136. pobijane odluke).

540 Kad je riječ o neizravnim dokazima, Komisija se oslonila na sljedećih pet kontekstualnih elemenata, odnosno iznimno ciljanu prirodu spornog ponašanja, znatan opseg tužiteljeve prodaje uz gubitke u izrazito strateškom segmentu vrhunskih proizvoda na tržištu čipova UMTS, kontinuiranost spornog ponašanja tijekom relevantnog razdoblja, dva plaćanja NRE namijenjena osiguravanju skrivenog smanjenja cijene čipova MDM8200 i MDM6200 te tužiteljeva financijska odricanja u području cijene i opskrbe. U tom pogledu, Komisija je u uvodnoj izjavi 1138. pobijane odluke pojasnila da su ti neizravni dokazi sami po sebi dovoljni kako bi se dokazalo postojanje tužiteljeve namjere da ukloni Iceru s relevantnog tržišta.

541 Prema ustaljenoj sudskoj praksi, kad određeni razlozi sami po sebi u dovoljnoj mjeri opravdavaju neku odluku, nedostaci koje bi mogli imati drugi razlozi iz tog akta ni u kojem slučaju ne utječu na njegovu izreku (presude od 21. rujna 2005., EDP/Komisija, T-87/05, EU:T:2005:333, t. 144. i od 29. ožujka 2012., Telefónica i Telefónica de España/Komisija, T-336/07, EU:T:2012:172, t. 283.).

542 U ovom slučaju stoga valja ispitati nije li ovaj tužbeni razlog bespredmetan s obzirom na to da se tužitelj poziva na pogreške koje je Komisija počinila kad je zaključila da se njegovim praksama određivanja cijena osigurala provedba plana čiji je cilj istiskivanje Icere.

543 Najprije valja utvrditi da, kad je riječ o izravnim dokazima, tužitelj izričito osporava, u okviru drugog dijela ovog tužbenog razloga, samo Komisijino tumačenje četiriju od devet razmjena poruka elektroničke pošte u pogledu kojih se u pobijanoj odluci smatra da je iz njih osobito vidljivo postojanje namjere o istiskivanju Icere, odnosno razmjenu iz veljače 2009. (to jest drugi izravni dokaz), razmjenu iz siječnja 2010. (to jest peti i šesti izravni dokaz) i razmjenu iz lipnja 2010. (to jest sedmi izravni dokaz).

544 Kad je riječ o zaposleniku koji radi na navodno nižoj razini i na kojeg se odnosi treći dio ovog tužbenog razloga, on je sudjelovao samo u razmjenama poruka elektroničke pošte iz veljače 2009. (odnosno drugom izravnom dokazu), drugoj razmjeni poruka elektroničke pošte iz prosinca 2009. (odnosno četvrtom izravnom dokazu) i dvjema razmjenama poruka elektroničke pošte iz siječnja 2010. (odnosno petom i šestom izravnom dokazu), ali nije sudjelovao u porukama elektroničke pošte koje su razmijenjene u prosincu 2008. (odnosno prvom izravnom dokazu), prvoj razmjeni poruka elektroničke pošte iz prosinca 2009. (odnosno trećem izravnom dokazu), razmjeni poruka elektroničke pošte iz lipnja 2010. (odnosno sedmom izravnom dokazu), razmjeni poruka elektroničke pošte iz prosinca 2010. (odnosno osmom izravnom dokazu) i razmjeni poruka elektroničke pošte iz svibnja 2011. (odnosno devetom izravnom dokazu).

545 Iz toga proizlazi da tužitelj u prilog ovom tužbenom razlogu ne iznosi u tužbi nikakvu kritiku u pogledu Komisijina tumačenja u pobijanoj odluci poruka elektroničke pošte razmijenjenih u prosincu 2008. (odnosno prvog izravnog dokaza), prve razmjene poruka elektroničke pošte iz prosinca 2009. (odnosno trećeg izravnog dokaza), razmjene poruka elektroničke pošte iz prosinca 2010. (odnosno osmog izravnog dokaza) i razmjene poruka elektroničke pošte iz svibnja 2011. (odnosno devetog izravnog dokaza).

546 Međutim, prethodno navedene razmjene poruka elektroničke pošte dokazuju same po sebi postojanje tužiteljeve strategije čiji je cilj istiskivanje Icere.

547 Naime, kao što to proizlazi iz točke 539. ove presude, u razmjeni poruka elektroničke pošte iz prosinca 2008. (odnosno prvom izravnom dokazu) upućuje se na činjenicu da se Iceri ne ostavi nikakva „prilika” kod Huaweija, da se surađuje s Huaweijem kako bi se ZTE potisnuo u slučaju da Icera dobije ZTE i da se Huaweiju odobri dodatno smanjenje cijene za 2 ili 3 % kako bi se osigurao 100-postotni udio kod tog kupca. Iz toga proizlazi da je Icera jasno utvrđena u toj razmjeni, kao i tužiteljeva potreba da poduzme mjere u odnosu na nju, tako da surađuje s Huaweijem i da mu odobri dodatno smanjenje cijene kako se Iceri ne bi ostavila nikakva „prilika” kod tog kupca.

548 Valja napomenuti i da je Komisija imala pravo osloniti se na razmjenu poruka elektroničke pošte iz prosinca 2008., iako se ta razmjena odvila nekoliko mjeseci prije početka relevantnog razdoblja. Naime, iz sudske prakse proizlazi da Komisija može voditi računa o dokazima koji se ne odnose na razdoblje trajanja povrede ako ti dokazi čine skup dokaza na koji se Komisija poziva kako bi dokazala navedenu povredu (vidjeti u tom smislu presude od 2. veljače 2012., Denki Kagaku

Kogyo i Denka Chemicals/Komisija, T-83/08, neobjavljenu, EU:T:2012:48, t. 193. i od 16. lipnja 2015., FSL i dr./Komisija, T-655/11, EU:T:2015:383, t. 178.). Uostalom, u potpunosti je moguće da je za konkretnu provedbu strategije za istiskivanje konkurenta potrebno određeno vrijeme i da će se ona stoga primijeniti nekoliko mjeseci nakon što je razrađena.

549 U prvoj razmjeni poruka elektroničke pošte iz prosinca 2009. (odnosno trećem izravnom dokazu) upućuje se na smanjenje cijene čipa MDM6200 za ZTE i činjenicu da tužitelj ne može dopustiti Iceri da preuzme velik broj ugovora, što bi joj pomoglo da postane jača. Iz toga proizlazi da je Icera jasno utvrđena u toj razmjeni, kao i tužiteljeva potreba da poduzme mjere u odnosu na nju, tako da ZTE-u odobri smanjenje cijene kako bi spriječio Iceru da postane jača sklapanjem ugovorâ osobito s tim kupcem.

550 Razmjena poruka elektroničke pošte iz prosinca 2010. (odnosno osmi izravni dokaz) odnosi se na pružanje posebne potpore ZTE-u osim uobičajenih prilagodbi cijene. U tom smislu iz te razmjene proizlazi da je Icera jasno identificirana, kao i njezine predviđene isporuke ZTE-u u slučaju da se ZTE-u ne odobri posebna potpora osim uobičajenih prilagodbi cijene.

551 Razmjena poruka elektroničke pošte iz svibnja 2011. (odnosno deveti izravni dokaz) odnosi se na Icerine financijske poteškoće zbog kojih je tužiteljev visoko pozicionirani zaposlenik oklijevao odobriti dodatna smanjenja cijene za čip MDM8200A, što dokazuje da je Icerina financijska situacija utjecala na tužiteljevu cjenovnu politiku tijekom relevantnog razdoblja.

552 Budući da tužitelj ne dovodi u pitanje Komisijino tumačenje u pobijanoj odluci razmjena poruka elektroničke pošte navedenih u točki 545. ove presude, ovaj je tužbeni razlog stoga bespredmetan u dijelu u kojem se tužitelj poziva na pogreške koje je Komisija počinila kad je zaključila da se njegovim praksama određivanja cijena osigurala provedba plana čiji je cilj istiskivanje Icere. Naime, čak i kad bi se prihvatila tužiteljeva kritika Komisijina tumačenja određenih razmjena poruka elektroničke pošte na koje se ona oslanja kao na izravne dokaze, dokazi koje tužitelj ne osporava ipak sami po sebi omogućuju da se dokaže njegova namjera da istisne Iceru.

553 U svakom slučaju, kako bi dokazala tužiteljevu namjeru da istisne konkurenta, Komisija je pobijanu odluku temeljila i na neizravnim dokazima.

554 Naime, kao što to proizlazi iz uvodne izjave 1138. pobijane odluke, koju tužitelj ne osporava, neizravni dokazi dovoljni su kako bi se dokazala tužiteljeva namjera da istisne Iceru.

555 Usto, u prilog ovom tužbenom razlogu tužitelj ističe tri dijela, od kojih se ni u jednom ne kritizira skup neizravnih dokaza o kojem je riječ u točki 12.8.2. pobijane odluke jer se prvi dio odnosi na „teoriju o šteti” koju je razvila Komisija, u drugom dijelu dovode se u pitanje Komisijino tumačenje i prezentiranje određenih izravnih dokaza, odnosno određenih tužiteljevih internih dokumenata, a u trećem dijelu ističe se da zaposlenik koji je autor nekoliko dokumenata koje Komisija navodi kao izravne dokaze radi na nižoj razini.

556 Prema tome, s obzirom na to da je skup neizravnih dokaza na koje se Komisija oslanja u točki 12.8.2. pobijane odluke sam po sebi dovoljan kako bi se dokazalo postojanje tužiteljeve namjere da istisne Iceru, ovaj je tužbeni razlog zbog činjenice da tužitelj ne dovodi u pitanje te dokaze u okviru navedenog tužbenog razloga bespredmetan u dijelu u kojem se tužitelj poziva na pogreške koje je Komisija počinila kad je zaključila da se njegovim praksama određivanja cijena osigurala provedba plana čiji je cilj istiskivanje Icere.

557 U svakom slučaju, prema sudskoj praksi, u slučaju da poduzetnik u vladajućem položaju primjenjuje cijene niže od ATC-a, kako bi dokazala postojanje zlouporabe, Komisija se mora osloniti na niz ozbiljnih i dosljednih indicija na temelju kojih se može utvrditi namjera tog poduzetnika da istisne konkurenta (vidjeti u tom smislu presude od 6. listopada 1994., Tetra Pak/Komisija, T-83/91, EU:T:1994:246, t. 151. i od 30. siječnja 2007., France Télécom/Komisija, T-340/03, EU:T:2007:22, t. 197.). Navedenim se dokazivanjem treba nastojati utvrditi, na temelju preciznih i konkretnih elemenata analize i dokaza, da navedeno postupanje u najmanju ruku može proizvesti učinke istiskivanja (vidjeti presudu od 21. prosinca 2023., European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, t. 130.).

558 S obzirom na skup dokaza koji je dovoljan na prvi pogled, tužitelj treba istaknuti u tužbi drugo temeljito i dosljedno objašnjenje koje može dati drugi smisao različitim elementima na koje se poziva u pobijanoj odluci (vidjeti u tom smislu presudu od 12. prosinca 2012., Almamet/Komisija, T-410/09, neobjavljenu, EU:T:2012:676, t. 145.).

559 U ovom je slučaju Komisija, među ostalim, utvrdila da je tužitelj primjenjivao cijene niže od LRAIC-a, ali više od AVC-a. Kako bi utvrdila povredu u ovom slučaju, Komisija je stoga bila dužna podnijeti, među ostalim, ozbiljne dokaze o postojanju tužiteljeve namjere da istisne Iceru, što je učinila u točki 12.8. pobijane odluke.

560 Kao što to proizlazi iz točke 538. ove presude, Komisija je u točki 12.8.1. pobijane odluke navela nekoliko tužiteljevih internih dokumenata, odnosno devet razmjena poruka elektroničke pošte, iz kojih je, prema njezinu mišljenju, osobito vidljivo postojanje strategije za istiskivanje Icere s relevantnog tržišta.

561 Kao što se to ističe u točki 545. ove presude, tužitelj u prilog ovom tužbenom razlogu nije iznio nikakvu kritiku u pogledu Komisijina tumačenja u pobijanoj odluci poruka elektroničke pošte razmijenjenih u prosincu 2008. (odnosno prvog izravnog dokaza), prve razmjene poruka elektroničke pošte iz prosinca 2009. (odnosno trećeg izravnog dokaza), razmjene poruka elektroničke pošte iz prosinca 2010. (odnosno osmog izravnog dokaza) i razmjene poruka elektroničke pošte iz svibnja 2011. (odnosno devetog izravnog dokaza). Međutim, kao što je to odlučeno u točki 546. ove presude, te razmjene poruka elektroničke pošte dokazuju same po sebi postojanje strategije za istiskivanje Icere, osobito s obzirom na dokumente navedene u točki 12.4.2. pobijane odluke.

562 Kad je riječ o pet drugih razmjena poruka elektroničke pošte, čije se tumačenje koje je utvrdila Komisija ovaj put izričito osporava u tužbi, one čine niz ozbiljnih i dosljednih indicija na temelju kojih se može utvrditi tužiteljeva namjera da istisne Iceru.

563 U tom pogledu najprije valja podsjetiti na to da je Komisija pokušala dokazati, pri čemu se u točki 12.8.1. pobijane odluke oslonila na te izravne dokaze, tužiteljevu namjeru da istisne Iceru, a ne druge elemente koji čine povredu, kao što su, među ostalim, postojanje predatorskih cijena u pogledu triju čipova o kojima je riječ, a na koje se odnose druge točke navedene odluke. Slijedom toga, u ovom slučaju upravo valja provjeriti čine li interni dokumenti na koje se oslanja Komisija doista skup ozbiljnih i dosljednih indicija na temelju kojih se, kad ih se razmatra u cijelosti, može utvrditi tužiteljeva namjera da istisne Iceru, pri čemu u tu svrhu nije relevantno nijedno drugo razmatranje.

564 U tom pogledu, izrazi upotrijebljeni u svakoj od razmjena poruka elektroničke pošte osobito pokazuju tužiteljevu namjeru da istisne Iceru.

565 Kao prvo, u razmjeni poruka elektroničke pošte iz veljače 2009. Iceru se izričito smatra „prijetnjom” i navode se preventivne mjere koje treba donijeti kako bi je se spriječilo da postigne dovoljan obujam prodaje i dopre do velikih proizvođača originalne opreme. Osim toga, u toj se razmjeni poruka elektroničke pošte predlaže da se „uništi” Iceru kod ZTE-a i da joj se ne ostavi nikakva „prilika” kod Huaweija. Iz toga proizlazi da je Icera jasno utvrđena u toj razmjeni, kao i tužiteljeva potreba da donese mjere kako bi je spriječio da postigne dovoljan obujam prodaje i da je istisne, osobito kod dvaju kupaca, Huaweija i ZTE-a.

566 Tužitelj osporava zaključke koje je Komisija izvela iz razmjene poruka elektroničke pošte iz veljače 2009., pri čemu tvrdi da se ta razmjena odvila tri mjeseca prije početka povrede, da ne sadržava nikakvo upućivanje na određivanje cijene triju čipova o kojima je riječ i da se njome dovodi u pitanje „teorija o neizravnim predatorskim praksama”.

567 U tom pogledu valja podsjetiti, kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 548. ove presude, na to da Komisija može voditi računa o dokazima koji se ne odnose na razdoblje trajanja povrede ako ti dokazi čine skup indicija na koji se Komisija poziva kako bi dokazala navedenu povredu. Usto, namjera istiskivanja konkurenta može se vrlo lako izraziti nekoliko mjeseci prije konkretne provedbe strategije čiji je cilj takvo istiskivanje. Osim toga, činjenica da razmjena poruka elektroničke pošte iz veljače 2009. ne sadržava nikakvo upućivanje na određivanje cijene triju čipova o kojima je riječ ili da je navodno protivna „teoriji o neizravnim predatorskim praksama” nije relevantna jer se tim elementima ne može dovesti u pitanje postojanje tužiteljeve namjere da istisne Iceru. Nadalje, iako se u toj razmjeni ne navode pojedinosti o mjerama koje treba poduzeti protiv Icere, u njoj se ipak izričito predlaže donošenje preventivnih mjera protiv Icere.

568 Kao drugo, u prvoj razmjeni poruka elektroničke pošte iz siječnja 2010. (odnosno petom izravnom dokazu) Icera i, konkretnije, njezin čip ICE8042 ponovno se utvrđuju kao glavna prijetnja tužitelju te se navode mjere koje tužitelj treba poduzeti kako bi istisnuo Iceru, a to su suradnja s Huaweijem i iscrpljenje Icerinih ograničenih sredstava. Iz toga proizlazi da je Icera jasno utvrđena u toj razmjeni, kao i tužiteljeva potreba da poduzme mjere kako bi je istisnuo, osobito kod Huaweija.

569 Kad je riječ o drugoj razmjeni poruka elektroničke pošte iz siječnja 2010. (odnosno šestom izravnom dokazu), u njoj se navode mjere koje treba poduzeti kako bi se zaustavio Icerin rast u području obujma prodaje i zaštitio tužiteljev položaj koji je stekao kod velikih kupaca, pri čemu se Huawei i ZTE u tom pogledu smatraju „prioritetima”, uključujući prilagodbu cijene čipova MDM6200 i MDM8200A. U prezentaciji priloženoj toj razmjeni upućuje se i na „vršenje pritiska” na Iceru tijekom šest mjeseci kako bi se iscrpilo njezina ograničena sredstva. Iz toga proizlazi da je Icera ponovno jasno utvrđena u toj razmjeni, kao i tužiteljeva potreba da poduzme mjere kako bi je istisnuo kad je riječ o Huaweiju i ZTE-u, osobito prilagodbom cijene čipova MDM6200 i MDM8200A.

570 Tužitelj pokušava dovesti u pitanje zaključke koje je Komisija izvela o razmjenama poruka elektroničke pošte iz siječnja 2010., pri čemu se oslanja na dugi niz različitih tvrdnji, kao što su Komisijin propust da u „teoriji o šteti” koju je razvila uzme u obzir tržišno natjecanje koje izvršava HiSilicon, iako se na njega upućuje u poruci elektroničke pošte od 1. siječnja 2010., nenavođenje čipa MDM8200 ili činjenica da je glavni predmet tih poruka elektroničke pošte bilo tržišno natjecanje koje izvršava Vodafone. Međutim, treba smatrati da takve tvrdnje nisu relevantne jer se njima ne može dovesti u pitanje postojanje tužiteljeve namjere da istisne Iceru.

571 Usto, tužitelj ne osporava da se u razmjenama poruka elektroničke pošte iz siječnja 2010. navode mjere, osobito mjere određivanja cijena, koje treba poduzeti u odnosu na Huawei i ZTE kako bi se zaustavio Icerin rast i kako bi je se primoralo da iscrpi svoja ograničena sredstva. U tom pogledu, iako tužitelj osporava Komisijino tumačenje izraza „vršenje pritiska” koji, prema njegovu mišljenju, ne znači „obustavljanje financiranja”, u rečenici koja sadržava taj izraz, odnosno „vršenje pritiska na Iceru tijekom otprilike [šest] mjeseci kako bi se iscrpilo njezina vrlo ograničena sredstva koja proizlaze iz rizičnog kapitala [Venture Capital]”, ipak se nedvosmisleno upućuje na strategiju čiji je cilj iscrpiti Icerina financijska sredstva. Valja istaknuti i da tužitelj ne iznosi nijedno drugo tumačenje izraza „vršenje pritiska” na temelju kojeg bi se mogla dovesti u pitanje štetnost takve strategije za Iceru.

572 Kao treće, u razmjeni poruka elektroničke pošte iz lipnja 2010. (odnosno sedmom izravnom dokazu) izričito se upućuje na činjenicu da Icerin čip ICE8042 gubi zamah kod Huaweija i ZTE-a i činjenicu da se „strategija za istiskivanje čipa ICE8042 drugim dvama čipovima MDM6200 i MDM8200A pokazala […] uspješnom”. Iz toga proizlazi da je tužitelj doista proveo strategiju prema Huaweiju i ZTE-u koja se temeljila na čipovima MDM6200 i MDM8200A, a koja je bila usmjerena protiv Icere.

573 U tom pogledu, tužitelj se oslanja na niz različitih tvrdnji koje nisu relevantne jer se njima ne dovodi u pitanje, kao takvo, postojanje njegove namjere da istisne Iceru, kao što je nenavođenje čipa MDM8200, sporazuma o jednokratnim inženjerskim troškovima sklopljenog sa ZTE-om ili dodatnog financiranja vlastitim sredstvima koje je Icera najavila u svibnju 2010. Naime, tužitelj time ne osporava da se u razmjeni poruka elektroničke pošte iz lipnja 2010. navodi strategija prema Huaweiju i ZTE-u, usmjerena protiv Icere, koja se temeljila na čipovima MDM6200 i MDM8200A i koja je doista provedena jer se pokazala uspješnom.

574 Kao četvrto, u prilog, konkretnije, trećem dijelu ovog tužbenog razloga tužitelj tvrdi da se Komisija oslanja na dokumente koje je sastavio zaposlenik koji radi na nižoj razini, koji nema ovlast odlučivanja o cijenama ni utjecaj na njih i, prema tome, ne može imati ključnu ulogu u provedbi strategije za istiskivanje Icere. U tom pogledu, iz točke 12.8.1. pobijane odluke proizlazi da je taj zaposlenik sudjelovao u razmjenama poruka elektroničke pošte iz veljače 2009., prosinca 2009. i siječnja 2010.

575 Kad je riječ o razmjeni poruka elektroničke pošte iz veljače 2009. (odnosno drugom izravnom dokazu), iz uvodne izjave 1122. pobijane odluke proizlazi da je dotični zaposlenik proslijedio svoju „analizu o prijetnji koju predstavlja Icera” članu tužiteljeve uprave koji je odobrio navedenu analizu i proslijedio je drugim članovima te uprave.

576 Kad je riječ o drugoj razmjeni poruka elektroničke pošte iz prosinca 2009. (odnosno četvrtom izravnom dokazu), tužitelj ne osporava da je član njegove uprave predložio da cijena treba biti nerelevantan čimbenik kako bi čip MDM8200 „popunio prazninu”.

577 Naposljetku, kad je riječ o razmjenama poruka elektroničke pošte iz siječnja 2010. (odnosno petom i šestom izravnom dokazu), koje sadržavaju prijedlog zaposlenika o kojem je riječ o „vršenju pritiska” na Iceru kako bi se iscrpila njezina ograničena sredstva, nije sporno da je on bio upućen nekoliko članova tužiteljeve uprave. Usto, taj se prijedlog ponovio u prezentaciji koju je pripremio taj zaposlenik, priloženoj izvješću o „analizi Icere” koje je član navedene uprave poslao tužiteljevim višim rukovoditeljima.

578 Iz toga proizlazi da su članovi tužiteljeve uprave, koji imaju ovlast odlučivanja o cijenama i utjecaj na njih, doista sudjelovali u tim razmjenama poruka elektroničke pošte, iz kojih proizlazi namjera da istisnu Iceru.

579 Iz prethodno navedenog proizlazi da je Komisija u točki 12.8.1. pobijane odluke u dovoljnoj mjeri dokazala, podnošenjem izravnih dokaza koji čine skup ozbiljnih i dosljednih indicija, postojanje tužiteljeve namjere da istisne Iceru i da stoga Komisija nije povrijedila svoju obvezu obrazlaganja.

580 Naposljetku, valja istaknuti da tužitelj ne podnosi nikakav dokaz o tome da je Komisija povrijedila pravo na saslušanje i načelo dobre uprave time što je zaključila da se njegovim praksama određivanja cijena osigurala provedba plana čiji je cilj istiskivanje Icere.

581 Ovaj tužbeni razlog stoga treba odbiti.

Jedanaesti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni”, očitim pogreškama koje se tiču činjenica i prava, kao i nedostatku u obrazloženju u pogledu Komisijina odbijanja objektivnog opravdanja koje je iznio tužitelj

582 U prilog jedanaestom tužbenom razlogu tužitelj ističe sljedeće argumente.

583 Kao prvo, tužitelj smatra da Komisija nije uzela u obzir činjenicu da je, time što je odobrio sporna smanjenja cijene, samo uskladio vlastite cijene s „agresivnim” cijenama koje primjenjuje njegov konkurent Icera, kao ni činjenicu da su cijene koje je primjenjivao bile više od njegova AVC-a te stoga profitabilne i opravdane. Tužitelj upućuje na četvrti te osmi, deveti i deseti tužbeni razlog i ponavlja da, prema tome, u svakom slučaju nije proveo „plan” za istiskivanje Icere.

584 Kao drugo, tužitelj tvrdi da je Komisija trebala uzeti u obzir činjenicu da su smanjenja cijene koja su odobrena Huaweiju za čip MDM8200 provedena kao odgovor na znatan pritisak koji je to društvo vršilo na njega i da je cilj tih smanjenja bio, s jedne strane, pomoći Huaweiju da smanji broj neizvršenih narudžbi i višak zastarjelih zaliha i, s druge strane, cjenovno konkurirati ZTE-ovim uređajima koji sadržavaju Icerin čip.

585 Kao treće, tužitelj tvrdi da je tijekom upravnog postupka detaljno objasnio Komisiji da je vlastite zalihe čipova MDM8200 smatrao suvišnima i zastarjelima. Prema njegovim tvrdnjama, zbog toga je smanjio cijenu tog čipa za sve svoje velike kupce, čime je stavio Huawei u nepovoljan položaj i to je u konačnici dovelo do toga da tom društvu odobri smanjenje cijene za prethodno primljene narudžbe. Tvrdi da činjenica da su narudžbe za navedene čipove primljene 2010. i 2011. ni na koji način ne umanjuje objektivnu opravdanost njegove odluke o smanjenju cijene tog čipa radi poticanja nove potražnje. Naposljetku, naglašava da je, suprotno Komisijinim tvrdnjama, odobrio smanjenja cijene i svim svojim drugim velikim kupcima, koji su zapravo imali korist od cijena koje su bile u skladu s prosječnim prodajnim cijenama odobrenima Huaweiju.

586 S obzirom na prethodno navedeno, tužitelj tvrdi da je sporno ponašanje objektivno opravdano i da je Komisija pogrešno i bez valjanog obrazloženja zaključila suprotno u pobijanoj odluci.

587 Komisija i intervenijent osporavaju tužiteljeve argumente.

588 Iz članka 2. Uredbe br. 1/2003 u biti proizlazi da je u svakom postupku koji se odnosi na primjenu članaka 101. i 102. UFEU-a teret dokazivanja za povredu tih odredbi na stranci ili tijelu koje prijavljuje povredu, ali da, suprotno tomu, poduzetnik koji se poziva na objektivno opravdanje sam snosi teret dokazivanja toga.

589 Osim toga, iz uvodne izjave 5. Uredbe br. 1/2003 u biti proizlazi da, iako stranka ili tijelo koje tvrdi da postoji povreda članaka 101. ili 102. UFEU-a treba dokazati takvu povredu, suprotno tomu, poduzetnik koji se poziva na pravo na obranu u postupku dokazivanja povrede treba prema postavljenim pravnim standardima dokazati da su ispunjene pretpostavke za takvu obranu.

590 Iz toga proizlazi da poduzetnik, kao što je tužitelj, koji se poziva na objektivno opravdanje, uključujući povećanje učinkovitosti, za ponašanje koje je *a priori* protivno članku 102. UFEU-a treba sam to dokazati u dovoljnoj mjeri.

591 U ovom je slučaju tužitelj stoga dužan dokazati u dovoljnoj mjeri da se takvo ponašanje ipak treba smatrati objektivno opravdanim.

592 U tom pogledu iz ustaljene sudske prakse proizlazi da postupanje nije zlouporabno ako je opravdano prednostima s pozitivnim učincima na tržišno natjecanje ili ako služi legitimnim interesima. Konkretno, poduzetnik u vladajućem položaju može u tu svrhu pokazati bilo da je njegovo postupanje objektivno potrebno, bilo da učinak istiskivanja do kojeg dovodi može imati protutežu, odnosno da ga mogu nadmašiti pogodnosti u pogledu učinkovitosti od koje koristi imaju i potrošači. U tu svrhu poduzetnik u vladajućem položaju o kojem je riječ treba dokazati, kao prvo, da njegovo postupanje može omogućiti povećanje učinkovitosti, pri čemu treba dokazati njegovo postojanje i opseg, kao drugo, da takvo povećanje učinkovitosti neutralizira moguće štetne učinke tog postupanja na tržišno natjecanje i interese potrošača na tržištu ili tržištima o kojima je riječ, kao treće, da je navedeno postupanje neophodno za postizanje tog povećanja učinkovitosti i, kao četvrto, da se njime ne onemogućuje stvarno tržišno natjecanje ukidanjem svih ili većeg dijela postojećih izvora stvarnog ili potencijalnog tržišnog natjecanja (vidjeti u tom smislu presudu od 27. ožujka 2012., Post Danmark, C-209/10, EU:C:2012:172, t. 40. do 42. i navedenu sudsku praksu). Opravdanja koja je tužitelj iznio valja ocijeniti s obzirom na ta načela.

593 Najprije valja istaknuti da tužitelj uopće ne objašnjava zašto je predatorsko ponašanje koje mu se prigovara bilo „objektivno potrebno” ili koje su pogodnosti koje mogu biti protuteža stvarnom ili mogućem učinku istiskivanja Icere s tržišta potrošači mogli od toga ostvariti, pa čak ni „neophodnost” tog ponašanja kako bi se ostvarilo navodno povećanje učinkovitosti za potrošače, u smislu sudske prakse navedene u točki 592. ove presude.

594 Trima opravdanjima koja je tužitelj iznio za svoje predatorsko ponašanje, odnosno, kao prvo, usklađivanje vlastitih cijena s Icerinim „agresivnim” cijenama i primjena cijena viših od AVC-a, kao drugo, smanjenja cijene čipa MDM8200 koja su odobrena Huaweiju kako bi mu se pomoglo da smanji višak zastarjelih zaliha tog čipa i, kao treće, smanjenja cijene navedenog čipa koja su odobrena Huaweiju kako bi tužitelj smanjio višak vlastitih zastarjelih zaliha tog čipa, ne dokazuje se ni da je sporno ponašanje bilo objektivno potrebno ni da bi učinak istiskivanja do kojeg to ponašanje dovodi u odnosu na Iceru mogao imati protutežu, odnosno da bi ga mogle nadmašiti pogodnosti u pogledu učinkovitosti od koje koristi imaju i potrošači.

595 Kad je tužitelju na raspravi postavljeno pitanje u tom pogledu, samo je uputio na pritisak koji je Huawei vršio kako bi ishodio niže cijene za čip MDM8200 i na rizik da to društvo ne otkaže određene narudžbe, po potrebi putem sudskog postupka. Međutim, s obzirom na sudsku praksu navedenu u točki 592. ove presude, na temelju takvih elemenata ne može se objektivno opravdati zlouporaba obuhvaćena zabranom iz članka 102. UFEU-a.

596 Iz toga proizlazi da tužitelj nije u dovoljnoj mjeri dokazao, u smislu članka 2. Uredbe br. 1/2003 i sudske prakse navedene u točki 592. ove presude, da je sporno ponašanje bilo objektivno opravdano, što je dovoljno da se odbije jedanaesti tužbeni razlog a da pritom nije potrebno ispitati je li Komisija počinila pogreške koje se tiču činjenica i prava, kao i pogreške u ocjeni te povrijedila svoju obvezu obrazlaganja time što je odbila opravdanja koja je tužitelj iznio tijekom upravnog postupka.

597 U svakom slučaju, razlozi iz točke 12.9. pobijane odluke dovoljno su obrazloženi i ne sadržavaju pogreške u ocjeni ili pogreške koje se tiču činjenica.

598 Kad je riječ o usklađivanju s Icerinim „agresivnim” cijenama, dovoljno je napomenuti da se u sudskoj praksi ne priznaje nikakvo apsolutno pravo poduzetnika u vladajućem položaju da svoje cijene usklađuje s cijenama konkurenata, osobito kad se tim pravom opravdava primjena predatorskih cijena koje su, osim toga, zabranjene Ugovorom (vidjeti u tom smislu presudu od 30. siječnja 2007., France Télécom/Komisija, T-340/03, EU:T:2007:22, t. 182.).

599 Osim toga, činjenica da je tužitelj navodno smatrao „racionalnim” da vlastite cijene uskladi s Icerinim cijenama ne znači da je takvo ponašanje objektivno „opravdano” u smislu sudske prakse navedene u točki 592. ove presude jer dovodi do povećanja učinkovitosti. Sama činjenica da se ponašanje može smatrati gospodarski „racionalnim” prema mišljenju poduzetnika koji ga provodi nije dovoljna da ga se objektivno opravda u smislu prava tržišnog natjecanja.

600 Kad je riječ o primjeni cijena viših od AVC-a, valja podsjetiti na to da, prema sudskoj praksi proizašloj iz presude od 3. srpnja 1991., AKZO/Komisija (C-62/86, EU:C:1991:286, t. 71. i 72.), poduzetnik u vladajućem položaju, čak i ako primjenjuje cijene niže od ATC-a, ali više od AVC-a, zlouporabljuje vladajući položaj ako tako postupa u okviru plana čiji je cilj ukloniti konkurenta. Stoga, kad postoji takva strategija za istiskivanje, kao što je to ovdje slučaj, nije važno da su primijenjene cijene navodno bile „profitabilne i opravdane” jer su bile više od AVC-a.

601 Kad je riječ o smanjenjima cijene čipa MDM8200 koja su odobrena Huaweiju kako bi mu se pomoglo da smanji višak zastarjelih zaliha tog čipa, valja utvrditi da se ta smanjenja odnose samo na cijene koje su Huaweiju ponuđene za čip MDM8200. Tužitelj stoga u objašnjenjima koja je naveo ne pokušava opravdati predatorske cijene koje su odobrene ZTE-u ili predatorske cijene koje su odobrene za čipove MDM6200 i MDM8200A.

602 Valja istaknuti i da je, kad je riječ o smanjenjima cijene čipa MDM8200 koja su odobrena Huaweiju kako bi mu se pomoglo da smanji višak zastarjelih zaliha tog čipa, kao što to navodi Komisija u uvodnoj izjavi 1185. pobijane odluke, Huawei 2010. i 2011. Qualcommu poslao nove narudžbe za taj čip, što je tužitelj potvrdio kad mu je na raspravi postavljeno pitanje u tom pogledu. Stoga Komisija nije počinila pogrešku time što je smatrala da je malo vjerojatno da su se navedena smanjenja cijene mogla odobriti kako bi se pomoglo Huaweiju da smanji višak zaliha zastarjelog čipa.

603 Isto tako, kad je riječ o smanjenjima cijene čipa MDM8200 koja je tužitelj odobrio Huaweiju kako bi smanjio vlastiti višak zastarjelih zaliha tog čipa, malo je vjerojatno da je to bila svrha navedenih smanjenja. Naime, kao što to pravilno tvrdi Komisija, da je to bio slučaj, tužitelj bi odobrio smanjenja cijene za navedeni čip svim svojim kupcima. Doista, iz tablice 74. u pobijanoj odluci proizlazi da je samo Huawei imao pravo na takva smanjenja i da su mu ponuđene cijene koje su znatno niže od onih koje tužitelj primjenjuje na svoje druge glavne kupce. Usto, iz uvodne izjave 1185. navedene odluke proizlazi da je tužitelj u kolovozu 2010. morao proizvesti nove jedinice čipa MDM8200 kako bi odgovorio na Huaweijevu potražnju, što je tužitelj također potvrdio kad mu je na raspravi postavljeno pitanje u tom pogledu. Naposljetku, tužiteljev argument prema kojem su smanjenja cijene koja su odobrena Huaweiju provedena i kako bi se konkuriralo ZTE-ovim uređajima u kojima se upotrebljava Icerin čip samo potvrđuje neizravnu predatorsku praksu koju je istaknula Komisija.

604 Prema tome, jedanaesti tužbeni razlog u svakom slučaju valja odbiti.

Treći tužbeni razlog, koji se temelji na „pogrešci koja se tiče prava koja proizlazi iz neprimjene pravilnog pravnog standarda”

605 Treći tužbeni razlog sastoji se od triju dijelova. Prvi dio temelji se na „očitoj pogrešci koja se tiče prava” i na povredi načelâ pravne sigurnosti i legitimnih očekivanja jer Komisija nije primijenila „pravilan pravni standard” koji je definiran u Komunikaciji o provedbenim prioritetima. Drugi dio temelji se na pogrešnoj primjeni sudske prakse koja se odnosi na predatorske cijene i, općenitije, prakse određivanja cijena. Treći dio temelji se na povredi načelâ pravne sigurnosti i predvidljivosti.

Prvi dio, koji se temelji na neprimjeni „pravilnog pravnog standarda” koji je definiran u Komunikaciji o provedbenim prioritetima

606 Prema tužiteljevu mišljenju, iz Komunikacije o provedbenim prioritetima proizlazi da je prilikom ispitivanja moguće prakse istiskivanja koju provodi poduzetnik u vladajućem položaju relevantno pitanje može li takva praksa dovesti do istiskivanja „jednako učinkovitog” konkurenta. U skladu s navedenom komunikacijom Komisija prilikom takvog ispitivanja usto treba podnijeti dokaz da je poduzetnik u vladajućem položaju, s jedne strane, provođenjem te prakse namjerno kratkoročno snosio gubitke ili se odrekao dobiti i da je, s druge strane, mogao očekivati da će nadoknaditi takve gubitke nakon navodnog razdoblja predatorskih cijena. Naime, s obzirom na to da se Komisija javno obvezala da će poštovati tu komunikaciju, stvorila je legitimna očekivanja kod poduzetnika o kojima je riječ.

607 Osim toga, Komunikacija o provedbenim prioritetima ne omogućuje Komisiji da sankcionira poduzetnika koji je postupao u dobroj vjeri na način koji se u konačnici pokazao manje isplativim nego što je on to prvotno predvidio. Naposljetku, iz točke 66. Komunikacije o provedbenim prioritetima proizlazi da se Komisija može samo iznimno osloniti na dokaze u pisanom obliku, pod uvjetom da se njima na dovoljno jasan način dokazuje postojanje predatorske strategije.

608 Međutim, Komisija u ovom slučaju nije primijenila Komunikaciju o provedbenim prioritetima, što potvrđuje činjenica da se na taj dokument ne upućuje ni u obavijesti o činjenicama, ni u dodatnoj obavijesti o činjenicama i u dopisu o činjenicama. Upućivanjem na četvrti te osmi, deveti i deseti tužbeni razlog tužitelj osim toga tvrdi da Komisija u pobijanoj odluci uopće nije dokazala da se on odrekao bilo kakve dobiti, da nije provela analizu „jednako učinkovitog” konkurenta i da nije uzela

u obzir dokaze o tome da se Huawei i ZTE, da nije bilo spornog ponašanja, u svakom slučaju ne bi opskrbili kod Icere. Usto, tužitelj upućuje na jedanaesti tužbeni razlog i smatra da je Komisija počinila očitu pogrešku u ocjeni i očitu pogrešku koja se tiče činjenica time što je odbila objektivno opravdanje koje je iznio. Naposljetku, tužitelj upućuje na deseti i jedanaesti tužbeni razlog i tvrdi da je sporno ponašanje proveo u dobroj vjeri, s obzirom na to da nije mogao predvidjeti metodu raspodjele troškova istraživanja i razvoja koju je Komisija primijenila u navedenoj odluci i da je mogao razumno očekivati da će njegove prakse određivanja cijena biti profitabilne.

609 Prema tome, Komisija je počinila „očitu pogrešku koja se tiče prava” i povrijedila načela pravne sigurnosti i legitimnih očekivanja, kao i načelo dobre uprave i obvezu obrazlaganja.

610 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

611 Najprije, valja istaknuti da se u Komunikaciji o provedbenim prioritetima samo opisuje pristup Komisije u odnosu na izbor prioritetnih predmeta u kojima ona želi postupati, tako da Komisijina upravna praksa nema obvezujući učinak za tijela nadležna za tržišno natjecanje ni nacionalne sudove (presuda od 6. listopada 2015., Post Danmark, C-23/14, EU:C:2015:651, t. 52.), niti je njezin cilj utvrđivanje mjerodavnog prava (presuda od 13. prosinca 2018., Deutsche Telekom/Komisija, T-827/14, EU:T:2018:930, t. 114.).

612 Iz toga proizlazi da se, kao i svakim drugim dokumentom kojim se, iako nema obvezujuću snagu, utvrđuje opći okvir analize koji Komisija upotrebljava kako bi odredila je li potrebno intervenirati, Komunikacijom o provedbenim prioritetima ograničava Komisijina diskrecijska ovlast. Iz toga slijedi da Komisija u pojedinačnom slučaju ne može od istoga odstupiti a da ne navede razloge. Naime, u takvom slučaju Komisijino poštovanje jamstava dodijeljenih pravnim poretkom Unije u upravnim postupcima, među kojima je i obveza obrazlaganja, ima još veću temeljnu važnost (vidjeti u tom smislu i po analogiji presudu od 10. studenoga 2017., Icap i dr./Komisija, T-180/15, EU:T:2017:795, t. 289. i navedenu sudsku praksu).

613 Stoga valja ispitati je li, kao što to tvrdi tužitelj, Komisija u ovom slučaju odstupila od općeg okvira analize utvrđenog u Komunikaciji o provedbenim prioritetima a da pritom nije navela nikakvo opravdavanje.

614 Kao prvo, kad je riječ o tužiteljevu argumentu prema kojem Komisija u biti nije ispitala može li sporna praksa dovesti do istiskivanja „jednako učinkovitog” konkurenta u skladu s Komunikacijom o provedbenim prioritetima, iz ispitivanja prvog dijela devetog tužbenog razloga i, konkretnije, točaka 524. do 527. ove presude proizlazi da analiza kojom Komisija cijene koje primjenjuje poduzetnik u vladajućem položaju uspoređuje s njegovim određenim troškovima kako bi procijenila je li taj poduzetnik primijenio predatorske cijene uključuje analizu „jednako učinkovitog” konkurenta i da je Komisija, s obzirom na to da je dokazala, kao što je to ovdje slučaj, da je poduzetnik u vladajućem položaju primjenjivao takve cijene, stoga implicitno provela takvu analizu, što je dovoljno da se taj argument odbije.

615 Uostalom, iz točke 26. Komunikacije o provedbenim prioritetima proizlazi da činjenica da LRAIC nije pokriven, što je Komisija u ovom slučaju dokazala u pobijanoj odluci, upućuje na to da poduzetnik u vladajućem položaju ne pokriva sve fiksne (pripisive) troškove proizvodnje proizvoda ili pružanja usluge o kojima je riječ i da se „jednako učinkovitog” konkurenta može istisnuti s tržišta, što potvrđuje da je Komisija, u okviru usporedbe cijena i troškova poduzetnika u vladajućem položaju, implicitno, ali nužno provela analizu „jednako učinkovitog” konkurenta.

616 Kao drugo, kad je riječ o tužiteljevu argumentu prema kojem je Komisija bila dužna, u skladu s Komunikacijom o provedbenim prioritetima, podnijeti dokaz da je poduzetnik u vladajućem položaju namjerno kratkoročno snosio gubitke ili se odrekao dobiti, iz točke 66. navedene komunikacije proizlazi da je moguće da se Komisija u određenim slučajevima, kako bi dokazala da postoji takvo odricanje, osloni na izravne dokaze, koji sadržavaju dokumente poduzetnika u vladajućem položaju kojima se jasno dokazuje predatorska strategija, kao što je detaljan plan kojim se predviđa, među ostalim, odricanje s ciljem istiskivanja konkurenta.

617 Naime, kao što to proizlazi iz ispitivanja desetog tužbenog razloga, Komisija se u točki 12.8.1. pobijane odluke doista oslonila na tužiteljeve dokumente kojima se jasno dokazuje postojanje njegove namjere da istisne Iceru, koja je provedena smanjenjima cijene odobrenima Huaweiju i ZTE-u, što je dovoljno da se odbije ovaj argument, koji se u biti temelji na nedostatku dokaza o odricanju u pobijanoj odluci. U tom pogledu, suprotno tužiteljevim tvrdnjama, iz točke 66. Komunikacije o provedbenim prioritetima uopće ne proizlazi da se Komisija samo iznimno može osloniti na dokaze u pisanom obliku kojima se dokazuje postojanje predatorske strategije. Suprotno tomu, Komisija u toj točki upotrebljava izraz „u određenim slučajevima”, a ne izraz „u određenim iznimnim slučajevima” ili „iznimno”, ili čak izraz „u iznimnim okolnostima” koji se upotrebljava u bilješci 50. Komunikacije o provedbenim prioritetima. U bilješci 44. te komunikacije, koja se odnosi na njezinu točku 66., Komisija uostalom upućuje na dvije presude u kojima je Opći sud potvrdio da se Komisija pravilno oslonila na takve dokaze u pisanom obliku, odnosno presude od 6. listopada 1994., Tetra Pak/Komisija (T-83/91, EU:T:1994:246, t. 151. i 171.) i od 30. siječnja 2007., France Télécom/Komisija (T-340/03, EU:T:2007:22, t. 198. do 215.).

618 Kao treće, kad je riječ o tužiteljevu argumentu prema kojem je Komisija bila dužna, u skladu s Komunikacijom o provedbenim prioritetima, podnijeti dokaz da je poduzetnik u vladajućem položaju mogao očekivati da će nakon razdoblja predatorskih cijena nadoknaditi gubitke koje je snosio tijekom tog razdoblja, samo iz točke 70. te komunikacije proizlazi da poduzetnik u vladajućem položaju može razumno očekivati da će njegova tržišna snaga, nakon što završi njegovo predatorsko ponašanje, biti veća nego što bi bila da nije tako postupio i da stoga može imati koristi od svojeg odricanja. Uostalom, prema sudskoj praksi, ponašanje može predstavljati zlouporabu a da pritom nije potrebno konkretno utvrditi da je predmetni poduzetnik mogao razumno očekivati da će nadoknaditi gubitke koji su mu na taj način nastali (vidjeti u tom smislu presudu od 6. listopada 1994., Tetra Pak/Komisija, T-83/91, EU:T:1994:246, t. 150.), što je dovoljno da se ovaj argument odbije.

619 Kao četvrto, kad je riječ o tužiteljevu argumentu prema kojem ga, s obzirom na to da nije mogao predvidjeti metodu raspodjele troškova istraživanja i razvoja koju je Komisija primijenila u pobijanoj odluci i da je stoga postupio u dobroj vjeri, Komisija ne može sankcionirati u skladu s Komunikacijom o provedbenim prioritetima, valja istaknuti da se u okviru ispitivanja desetog tužbenog razloga utvrdilo da Komisija nije počinila pogrešku time što je zaključila da se tužiteljevim praksama određivanja cijena osigurala provedba plana čiji je cilj istiskivanje Icere, što je dovoljno da se ovaj argument odbije.

620 Kao peto, kad je riječ o tužiteljevu argumentu koji se temelji na tome da se u obavijesti o činjenicama, dodatnoj obavijesti o činjenicama i dopisu o činjenicama ne upućuje na Komunikaciju o provedbenim prioritetima, tužitelj uopće ne objašnjava zašto bi to značilo da je Komisija povrijedila opći okvir analize iz navedene komunikacije koji upotrebljava kako bi odredila je li potrebno intervenirati. Osim toga, tom se komunikacijom Komisiji uopće ne nalaže da na nju izričito uputi u svojim odlukama u području zlouporabe vladajućeg položaja. Stoga ovaj argument valja odbiti.

621 Kao šesto, kad je riječ o tužiteljevu argumentu prema kojem Komisija nije uzela u obzir činjenicu da se Huawei i ZTE u svakom slučaju ne bi dodatno opskrbili kod Icere da nije bilo spornog ponašanja i prema kojem je pogrešno odbila objektivne razloge koje je iznio kako bi opravdao svoje ponašanje, valja napomenuti da tužitelj ne objašnjava kako je Komisija time povrijedila opći okvir analize iz Komunikacije o provedbenim prioritetima koji upotrebljava kako bi odredila je li potrebno intervenirati.

622 Iz prethodno navedenog proizlazi da prvi dio trećeg tužbenog razloga treba odbiti.

Drugi dio, koji se temelji na pogrešnoj primjeni sudske prakse koja se odnosi na predatorske cijene i, općenitije, prakse određivanja cijena

623 Tužitelj tvrdi da Komisija nije poštovala sudsku praksu u području predatorskih cijena i, općenitije, u području praksa određivanja cijena, odnosno sudsku praksu u kojoj se utvrđuje mjerodavni pravni standard. U prilog toj tvrdnji navodi nekoliko ulomaka iz presuda koje smatra relevantnima i prigovara Komisiji da u pobijanoj odluci nije provela analizu „jednako učinkovitog” konkurenta, iako se ta analiza propisuje sudskom praksom.

624 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

625 Valja istaknuti da tužitelj samo navodi ulomke iz sudske prakse a da pritom ne objašnjava kako pobijana odluka odstupa od pravnog standarda koji se njome propisuje, osim kad je riječ o analizi „jednako učinkovitog” konkurenta u pogledu koje, nakon što je naveo presudu od 6. rujna 2017., Intel/Komisija (C-413/14 P, EU:C:2017:632), u ovom slučaju prigovara Komisiji da, s jedne strane, nije provela takvu analizu i da, s druge strane, nije provjerila visinu stope pokrivenosti tržišta osporavanom praksom.

626 Naime, s jedne strane, iz ispitivanja prvog dijela devetog tužbenog razloga i, konkretnije, točaka 524. do 527. ove presude proizlazi da analiza kojom Komisija cijene koje primjenjuje poduzetnik u vladajućem položaju uspoređuje s njegovim određenim troškovima kako bi procijenila je li taj poduzetnik primijenio predatorske cijene već uključuje analizu „jednako učinkovitog” konkurenta i da je, s obzirom na to da je Komisija u ovom slučaju dokazala da je poduzetnik u vladajućem položaju primjenjivao takve cijene i stoga implicitno provela navedenu analizu, to dovoljno da se odbije tužiteljev prigovor koji se temelji na nepostojanju takve analize u pobijanoj odluci.

627 S druge strane, kao što to proizlazi iz točaka 521. do 523. ove presude, Komisija u skladu sa sudskom praksom navedenom u točki 520. ove presude nije dužna prilikom ispitivanja eventualnog postojanja predatorskih cijena koje primjenjuje poduzetnik u vladajućem položaju ispitati i je li stopa pokrivenosti tržišta osporavanom praksom dovoljno visoka da bi ta praksa proizvela protutržišne učinke, što je dovoljno da se odbije tužiteljev prigovor koji se temelji na nepostojanju takvog ispitivanja.

628 Stoga valja odbiti drugi dio trećeg tužbenog razloga.

Treći dio, koji se temelji na povredi načelâ pravne sigurnosti i predvidljivosti

629 Tužitelj upućuje na sedmi i osmi tužbeni razlog i tvrdi da je Komisija u pobijanoj odluci provela umjetnu i novu analizu cijena i troškova koja je različita od one iz obavijesti o činjenicama u pogledu dvaju čipova o kojima je riječ te nepredvidljiva u pogledu trećeg čipa. Prema njegovu mišljenju, Komisija je time povrijedila načelâ pravne sigurnosti i predvidljivosti.

630 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

631 Valja istaknuti da u prilog ovom dijelu tužitelj samo općenito ponavlja tvrdnje iznesene u okviru prvog dijela ovog tužbenog razloga te sedmog i osmog tužbenog razloga, na koje izričito upućuje a da pritom ne iznosi nikakav konkretan argument.

632 Prema tome, treći dio trećeg tužbenog razloga treba odbaciti kao nedopušten.

633 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da treći tužbeni razlog treba odbiti.

Četvrti tužbeni razlog, koji se temelji na „nelogičnosti i nepotkrijepljenosti ‚teorije o predatorskim praksama'"

634 Četvrti tužbeni razlog sastoji se od trinaest dijelova. Prvi dio temelji se na tome da je Komisijina „teorija o predatorskim praksama", koja je „usmjerena i selektivna", odvojena od definicije tržišta i da je prilagođena kako bi se došlo do unaprijed određenog zaključka. Drugi dio temelji se na suštinskoj nedosljednosti i nedostatnoj obrazloženosti navedene teorije. Treći dio temelji se na činjenici da Komisija nije dokazala neracionalnost tužiteljeva ponašanja i njegove predatorske strategije. Četvrti dio temelji se na tome da su tužiteljeve cijene više od Icerinih cijena i, prema tome, na nepostojanju blokiranja tržišta. Peti dio temelji se na tome da Komisija nije uzela u obzir ključne oslobađajuće dokaze. Šesti dio temelji se na nepostojanju dokaza o financijskim predatorskim praksama. Sedmi dio temelji se na tome da je „teorija o predatorskim praksama" nova, pogrešna i neosnovana. Osmi dio temelji se na „očitim pogreškama u ocjeni" u pogledu izravne predatorske prakse u razdoblju od trećeg tromjesečja 2010. do drugog tromjesečja 2011. Deveti dio temelji se na tome da je Komisija zanemarila stvarni položaj čipa MDM8200 na tržištu. Deseti dio temelji se na tome da je navedena teorija nelogična i protivna osnovnim pravilima ekonomije. Jedanaesti dio temelji se na tome da Komisija nije podnijela dokaz o nadoknadi gubitaka pretrpljenih tijekom relevantnog razdoblja, kao i na nenavođenju trenutka u kojem je predatorska praksa završila. Dvanaesti dio temelji se na neprimjeni kriterija „jednako učinkovitog" konkurenta i uspješnom poslovanju Icere tijekom navedenog razdoblja, kojim se ta teorija pobija. Trinaesti dio temelji se na Komisijinoj pogreški kojom se onemogućuje pravo tržišno natjecanje.

Uvodne napomene

635 Valja napomenuti da Komisija u točki 12. pobijane odluke iznosi svoju analizu zlouporabe koju je počinio tužitelj.

636 Konkretnije, u točki 12.1. pobijane odluke Komisija najprije navodi opća načela koja se primjenjuju, osobito u području predatorskih cijena. Zatim u točki 12.2. navedene odluke sažeto navodi kako je primijenila ta opća načela u točkama 12.3. do 12.11. te odluke, što tužitelj opisuje kao „teoriju o predatorskim praksama".

637 U tom smislu Komisija u uvodnoj izjavi 334. pobijane odluke objašnjava da je došla do zaključka prema kojem je tužitelj u razdoblju od 1. srpnja 2009. do 30. lipnja 2011. određene količine svojih triju čipova UMTS, odnosno čipova MDM8200, MDM6200 i MDM8200A, svojim dvama ključnim kupcima, odnosno Huaweiju i ZTE-u, prodavao po cijenama nižim od svojih troškova s namjerom uklanjanja Icere, koja je njegov glavni konkurent u segmentu vrhunskih proizvoda na tržištu čipova UMTS. Prema njezinu mišljenju, tužitelj je time želio spriječiti Iceru, malo *start-up* poduzeće s ograničenim financijskim resursima, da stekne dovoljan ugled i veličinu kako bi mogla dovesti u pitanje njegov vladajući položaj na navedenom tržištu. Navodi da je zaključila da je tužitelj, s obzirom na to da nije iznio valjano objektivno opravdanje za takvo ponašanje, na taj način tijekom tog razdoblja počinio zlouporabu vladajućeg položaja protivno članku 102. UFEU-a i članku 54. Sporazuma o EGP-u.

Prvi dio, koji se temelji na tome da je Komisijina „teorija o predatorskim praksama”, koja je „usmjerena i selektivna”, odvojena od definicije tržišta i da je prilagođena kako bi se došlo do unaprijed određenog zaključka

638 Tužitelj upućuje na deseti tužbeni razlog i tvrdi da sporno ponašanje nije bilo ni usmjereno ni selektivno i da je Komisijina „teorija o predatorskim praksama” odvojena od definicije relevantnog tržišta jer su, s obzirom na to da se odnosi samo na segment vrhunskih proizvoda na tom tržištu, koji je, osim toga, loše definiran, određeni čipovi koje tužitelj smatra „vrhunskima” isključeni iz tog segmenta.

639 Tužitelj tvrdi i da je Komisija razvila „teoriju o predatorskim praksama” zbog praktičnosti s obzirom na to da navedena teorija ni na koji način nije povezana s pritužbom. Prema tužiteljevu mišljenju, čipovi MDM8200 i MDM8200A prodavali su se i drugim kupcima osim Huaweiju i ZTE-u prije i nakon relevantnog razdoblja, po cijenama nižim od LRAIC-a koji je izračunala Komisija, čime se dovodi u pitanje navedena teorija.

640 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

641 Najprije, kad je riječ o tužiteljevoj tvrdnji prema kojoj sporno ponašanje nije bilo ni usmjereno ni selektivno, valja podsjetiti na to da iz izravnih dokaza na koje se oslonila Komisija, koji su se detaljnije ispitali u točkama 538. i 539. ove presude u okviru ispitivanja desetog tužbenog razloga, proizlazi da je tužitelj odobrio Huaweiju i ZTE-u smanjenja cijene, koja su jasno utvrđena u tim dokumentima, kako bi spriječio Iceru da pridobije ta dva ključna kupca i kako bi je time istisnuo s tržišta. Tužitelj stoga ne može osnovano tvrditi da njegovo ponašanje nije bilo ni usmjereno ni selektivno.

642 Nadalje, kad je riječ o tužiteljevoj tvrdnji prema kojoj je Komisijina „teorija o predatorskim praksama”, koja se odnosi samo na segment vrhunskih proizvoda, odvojena od definicije tržišta, ni ta se tvrdnja ne može prihvatiti. Naime, iz točke 64. Komunikacije o provedbenim prioritetima proizlazi da u području predatorskih praksa ponašanje uključuje odricanje ako poduzetnik u vladajućem položaju utvrdi nižu cijenu za svoju cijelu proizvodnju ili njezin određeni dio. Iz toga proizlazi da se predatorsko ponašanje svakako može odnositi na ograničeni segment na tržištu o kojem je riječ, a ne na cijelo to tržište. U tom pogledu, iz sudske prakse proizlazi da se predatorsko ponašanje čak može provoditi na drugom tržištu, različitom od predmetnog tržišta, koje pak nije strogo definirano (vidjeti u tom smislu presudu od 3. srpnja 1991., AKZO/Komisija, C-62/86, EU:C:1991:286, t. 35. i 45.).

643 Iz toga proizlazi da je Komisija, s jedne strane, imala pravo u pobijanoj odluci sankcionirati ponašanje ograničeno na jedan segment na relevantnom tržištu i da, s druge strane, nije bila dužna točno utvrditi granice tog segmenta, kao što je to obvezna učiniti u pogledu relevantnog tržišta kako bi provjerila postoji li vladajući položaj.

644 Usto, kad je riječ o navodnom nepostojanju povezanosti između Komisijine „teorije o predatorskim praksama" i pritužbe, valja istaknuti da iz točke 55. Obavijesti Komisije o načinu na koji Komisija postupa s pritužbama na temelju članaka [101. i 102. UFEU-a] (SL 2004., C 101, str. 65.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 8., svezak 1., str. 253.) proizlazi da, tijekom prve faze, nakon podnošenja pritužbe, Komisija razmatra pritužbu i može prikupiti dodatne informacije kako bi odlučila koje će radnje poduzeti u svezi s njom, da ta faza može obuhvaćati neformalnu razmjenu mišljenja između Komisije i podnositelja pritužbe radi razjašnjavanja činjeničnih i pravnih pitanja na koja se pritužba odnosi i da u toj fazi Komisija može dati početnu reakciju podnositelju pritužbe dajući mu mogućnost za proširenje navoda s obzirom na tu početnu reakciju.

645 U ovom slučaju, iz uvodnih izjava 11. do 13. pobijane odluke proizlazi da su, nakon ažuriranja i revidiranja pritužbe, Icera i Komisija razmijenile nekoliko dopisa, što je naposljetku u lipnju 2012. dovelo do toga da je Icera iznijela tvrdnje o predatorskoj praksi, što tužitelj sam priznaje. S obzirom na točku 55. Obavijesti Komisije o načinu na koji Komisija postupa s pritužbama na temelju članaka [101. i 102. UFEU-a], valja smatrati da je uobičajena praksa da podnositelj pritužbe, kao što je to ovdje bio slučaj, proširi navode iznesene u pritužbi kako bi uzeo u obzir Komisijinu početnu reakciju. Osim toga, iz potrebe da se učinkovito nadzire primjena pravilâ u području tržišnog natjecanja proizlazi da Komisija ne može biti obvezana pravnim okvirom i pravnim ocjenama koje je iznio podnositelj pritužbe. U svakom slučaju, valja napomenuti da tužitelj ne objašnjava kako se činjenicom da je Icera nepravodobno proširila svoje tvrdnje o predatorskoj praksi može dovesti u pitanje ono što on kvalificira kao „teoriju o predatorskim praksama" u navedenoj odluci, nakon temeljite istrage koju je provela Komisija.

646 Naposljetku, kad je riječ o tužiteljevoj tvrdnji prema kojoj je prije i nakon relevantnog razdoblja primijenio cijene niže od LRAIC-a u pogledu čipova MDM8200 i MDM8200A u odnosu na druge kupce koji nisu Huawei i ZTE, valja utvrditi da tužitelj uopće ne objašnjava kako se time može dovesti u pitanje ono što on kvalificira kao „teoriju o predatorskim praksama" u pobijanoj odluci. Suprotno tomu, čini se da je Komisija, ako je pronašla dokaze o tome da je tužitelj primjenjivao predatorske cijene u odnosu na druge kupce izvan navedenog razdoblja, mogla uzeti u obzir te dokaze kako bi potkrijepila navedenu teoriju ili produljila razdoblje na koje se ona primjenjuje.

647 Iz prethodno navedenog proizlazi da prvi dio četvrtog tužbenog razloga treba odbiti.

Drugi dio, koji se temelji na suštinskoj nedosljednosti i nedostatnoj obrazloženosti Komisijine „teorije o predatorskim praksama"

648 Tužitelj se poziva na nekoliko proturječnosti i nedosljednosti koje sadržava pobijana odluka.

649 Kao prvo, tužitelj smatra da „teorija o predatorskim praksama" koja proizlazi i iz uvodne izjave 993. pobijane odluke, prema kojoj je on najprije upotrijebio čipove MDM8200 kako bi svoje kupce Huawei i ZTE preusmjerio s tih čipova na naprednije čipove MDM6200 i MDM8200A, a zatim usmjerio svoju strategiju određivanja cijena na čip MDM8200A, uzimajući

u obzir početni neuspjeh čipa MDM6200, nije u skladu s „teorijom o šteti” koja se temelji na predatorskim cijenama, s obzirom na to da takvo utvrđenje samo odražava postojanje snažnog tržišnog natjecanja koje tužitelj provodi zahvaljujući uvođenju novih proizvoda na tržište.

650 Kao drugo, tužitelj naglašava da mu Komisija u pobijanoj odluci prigovara da je proveo sporno ponašanje kako bi spriječio Iceru da stekne ugled, iako iz internog dokumenta, navedenog u toj odluci, proizlazi da je smatrao da je Icera nekoliko mjeseci prije relevantnog razdoblja uspjela prevladati prepreke povezane s ugledom, čime se dovodi u pitanje Komisijina „teorija o predatorskim praksama”.

651 Kao treće, tužitelj tvrdi da Komisija nije mogla, a da pritom sama sebi ne proturječi, s jedne strane, navesti u uvodnim izjavama 411. do 419. pobijane odluke da čip MDM6200 nije ostvario komercijalni uspjeh tijekom relevantnog razdoblja i, s druge strane, tvrditi u uvodnoj izjavi 420. te odluke da se tužitelj oslonio na taj čip u svojoj strategiji prema ZTE-u. Isto tako, smatra da Komisija nije mogla, s jedne strane, tvrditi u uvodnoj izjavi 959. navedene odluke da je čip MDM8200 zadržao konkurentsku važnost čak i nakon stavljanja čipa MDM8200A na tržište i, s druge strane, tvrditi u uvodnoj izjavi 420. te odluke da je potonji čip postao ključan proizvod na koji se tužitelj oslonio kako bi proveo svoju strategiju 2010. i 2011.

652 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

653 Najprije valja utvrditi da ovaj dio treba odbiti kao bespredmetan jer, čak i da su tri argumenta iznesena u prilog tom dijelu osnovana, to ne bi utjecalo na zakonitost pobijane odluke.

654 Naime, na temelju činjenice da je tužitelj navodno provodio snažno tržišno natjecanje zahvaljujući uvođenju novih proizvoda na tržište, da je Icera uspjela steći ugled ili da tužitelj nije mogao temeljiti svoju predatorsku strategiju na čipu MDM6200 zbog njegova komercijalnog neuspjeha ili na čipu MDM8200 nakon uvođenja čipa MDM8200A na tržište ne može se osporavati Komisijino utvrđenje o tome da je tužitelj primjenjivao predatorske cijene s namjerom uklanjanja svojeg konkurenta Icere, što je dovoljno da se dokaže postojanje zlouporabe koju je počinio tužitelj (presuda od 3. srpnja 1991., AKZO/Komisija, C-62/86, EU:C:1991:286, t. 70. i 71.).

655 Stoga valja odbiti drugi dio četvrtog tužbenog razloga.

Treći dio, koji se temelji na činjenici da Komisija nije dokazala neracionalnost tužiteljeva ponašanja i njegove predatorske strategije

656 Tužitelj tvrdi da Komisija u pobijanoj odluci nije dokazala da je njegovo ponašanje bilo neracionalno, osim ako je namjeravao da istisne Iceru, ili da se primjenom njegovih cijena proveo plan čiji je cilj isključenje Icere. Prema njegovu mišljenju, nekoliko dokumenata na koje se Komisija oslonila kako bi pokušala dokazati postojanje takvog plana sastavili su zaposlenici koji rade na nižim razinama i nemaju ovlast odlučivanja o cijenama. Dodaje da Komisija ne podnosi nikakav dokaz o njegovu odricanju, iako je bila dužna dokazati postojanje takvog odricanja, u skladu s Komunikacijom o provedbenim prioritetima.

657 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

658 Valja istaknuti da tužitelj u prilog ovom dijelu samo ponavlja argumente na koje se pozvao u okviru prvog dijela trećeg tužbenog razloga, kad je riječ o navodnom nepostojanju dokaza o provedenom odricanju, ili u okviru desetog tužbenog razloga, kad je riječ o navodnom nepostojanju dokaza o provedbi strategije za istiskivanje Icere.

659 Naime, te argumente, koji su odbijeni u okviru ispitivanja prvog dijela trećeg tužbenog razloga i u okviru desetog tužbenog razloga, treba odbiti iz istih razloga u dijelu u kojem su istaknuti u prilog trećem dijelu četvrtog tužbenog razloga, što je dovoljno da se taj treći dio četvrtog tužbenog razloga odbije.

Četvrti dio, koji se temelji na tome da su tužiteljeve cijene više od Icerinih cijena

660 Tužitelj tvrdi da Komisija u pobijanoj odluci priznaje da su, s jedne strane, tužiteljeve cijene bile više od Icerinih cijena i potvrđuje da su, s druge strane, Icerini čipovi bili više kvalitete. Prema njegovu mišljenju, ako je to točno, tada bi bilo logično da smanji cijenu svojih čipova kako bi nadoknadio manju kvalitetu svojih proizvoda, što Komisija nije uzela u obzir.

661 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

662 Valja podsjetiti na to da poduzetnik u vladajućem položaju zlouporabljuje taj položaj ako primjenjuje cijene niže od AVC-a ili cijene niže od ATC-a, ali više od AVC-a kad su takve cijene utvrđene u okviru strategije za istiskivanje konkurenta (presuda od 3. srpnja 1991., AKZO/Komisija, C-62/86, EU:C:1991:286, t. 70. do 72.).

663 U ovom slučaju iz ispitivanja petog, šestog, sedmog i osmog te desetog tužbenog razloga proizlazi da je Komisija propisno dokazala da je tužitelj primjenjivao predatorske cijene s namjerom uklanjanja svojeg konkurenta Icere, što je dovoljno da se dokaže postojanje zlouporabe vladajućeg položaja koju je počinio tužitelj.

664 Osim toga, iz ispitivanja jedanaestog tužbenog razloga proizlazi da Komisija nije počinila pogrešku ni povrijedila svoju obvezu obrazlaganja time što je odbila objektivna opravdanja koja je iznio tužitelj, uključujući tužiteljevu tvrdnju prema kojoj je on primjenjivao predatorske cijene kao odgovor na Icerine agresivne cijene.

665 Stoga se Komisiji ne može osnovano prigovoriti da nije uzela u obzir činjenicu da su predatorske cijene koje je primjenjivao tužitelj bile opravdane Icerinim nižim cijenama ili manjom kvalitetom njegovih proizvoda. Uostalom, referentni kriterij za ocjenu postojanja predatorskih praksa određivanja cijena ne temelji se na cijenama i troškovima poduzetnika protiv kojeg se takve prakse provode ili kvaliteti proizvoda o kojima je riječ, nego na cijenama i troškovima poduzetnika u vladajućem položaju.

666 Stoga valja odbiti četvrti dio četvrtog tužbenog razloga.

Peti dio, koji se temelji na tome da Komisija nije uzela u obzir ključne oslobađajuće dokaze

667 Tužitelj tvrdi da Komisija nije uzela u obzir nekoliko „ključnih” oslobađajućih dokaza, odnosno, kao prvo, činjenicu da su Huawei i ZTE izjavili da se ne bi dodatno opskrbljivali kod Icere da nije bilo spornog ponašanja, kao drugo, činjenicu da su Icerini čipovi bili tehnički zastarjeli i da Icera u

svakom slučaju nije mogla razviti čip LTE prije njega i, kao treće, činjenicu da Icera nije istisnuta s tržišta tijekom relevantnog razdoblja jer je uspjela privući znatna vanjska ulaganja i jer ju je kupila Nvidia.

668 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

669 Valja podsjetiti na to da, prema sudskoj praksi, poduzetnik u vladajućem položaju zlouporabljuje taj položaj ako primjenjuje cijene niže od AVC-a ili cijene niže od ATC-a, ali više od AVC-a kad su takve cijene utvrđene u okviru strategije za istiskivanje konkurenta (presuda od 3. srpnja 1991., AKZO/Komisija, C-62/86, EU:C:1991:286, t. 70. do 72.). Naime, u ovom slučaju, iz ispitivanja petog, šestog, sedmog i osmog te desetog tužbenog razloga osobito proizlazi da je Komisija propisno dokazala da je tužitelj primjenjivao takve predatorske cijene s namjerom uklanjanja svojeg konkurenta Icere, što je dovoljno da se dokaže postojanje zlouporabe vladajućeg položaja koju je počinio tužitelj.

670 Slijedom toga, činjenice da se dva kupca na koje se odnosi sporno ponašanje u svakom slučaju ne bi dodatno opskrbljivala kod Icere da nije bilo takvog ponašanja, da je Icerina tehnologija zastarjela ili da je Icera privukla vanjsko financiranje i da je kupljena tijekom relevantnog razdoblja, čak i da su dokazane, nisu mogle utjecati na Komisijin zaključak u pogledu postojanja zlouporabe, koji se temelji na utvrđenju da je tužitelj primjenjivao cijene niže od svojih troškova s namjerom istiskivanja svojeg konkurenta Icere. To vrijedi tim više jer su ta tri elementa na koja se poziva tužitelj vanjski elementi u odnosu na njega, na koje nema nikakav utjecaj i na temelju kojih ga se stoga ne može osloboditi ni od kakvih sankcija za povredu koju je počinio.

671 U svakom slučaju, valja istaknuti i da tužitelj predmetna tri elementa samo kvalificira kao „ključna” a da pritom ne objašnjava kako se njima, da ih je Komisija uzela u obzir, moglo dovesti u pitanje ono što on kvalificira kao „teoriju o predatorskim praksama”.

672 Stoga valja odbiti peti dio četvrtog tužbenog razloga.

Šesti dio, koji se temelji na nepostojanju dokaza o financijskim predatorskim praksama

673 Tužitelj tvrdi da predatorske prakse na koje se poziva u pobijanoj odluci nisu potkrijepljene vjerodostojnim dokazima i da im proturječi činjenica da je Nvidia kupila Iceru tijekom relevantnog razdoblja. Dodaje da je osporavao postojanje „financijskih predatorskih praksa” tijekom upravnog postupka, zbog čega je Komisija od njih odustala u navedenoj odluci i samo se pozvala na „tradicionalne predatorske prakse”.

674 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

675 Kako bi se ovaj dio odbio, dovoljno je utvrditi da, prema samom tužiteljevu priznanju, Komisija pobijanu odluku nije temeljila na financijskoj predatorskoj praksi, nego na tradicionalnoj predatorskoj praksi, odnosno na slučaju kad poduzetnik u vladajućem položaju primjenjuje cijene niže od svojih troškova s namjerom istiskivanja konkurenta.

676 Stoga tužiteljev argument koji se temelji na nepostojanju dokaza o provedbi financijskih predatorskih praksa treba proglasiti bespredmetnim i šesti dio četvrtog tužbenog razloga treba odbiti.

Sedmi dio, koji se temelji na tome da je „teorija o predatorskim praksama” nova, pogrešna i neosnovana

677 Tužitelj objašnjava da je neodrživa Komisijina „teorija o predatorskim praksama”, prema kojoj je on Huaweiju isporučio čipove MDM8200 po predatorskim cijenama kako bi to društvo moglo nagovoriti operatore pokretnih mreža da daju prednost njegovim uređajima s tužiteljevim čipovima, umjesto ZTE-ovim uređajima s Icerinim čipovima.

678 Prema tužiteljevu mišljenju, Komisija je osmislila „teoriju o predatorskim praksama” samo zbog toga što je za razdoblje od srpnja 2009. do lipnja 2010. pronašla dokaze o predatorskim cijenama za čipove MDM8200 samo u odnosu na Huawei, ali ne i u odnosu na ZTE.

679 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

680 Valja podsjetiti na to da iz ispitivanja petog, šestog, sedmog i osmog te desetog tužbenog razloga osobito proizlazi da je Komisija propisno dokazala da je tužitelj primjenjivao predatorske cijene, osobito u odnosu na Huawei kad je riječ o čipu MDM8200, s namjerom uklanjanja svojeg konkurenta Icere, što tužitelj ne osporava u okviru ovog dijela.

681 Slijedom toga, argument na koji se tužitelj poziva protiv utvrđenja koje je iznijela Komisija, prema kojem je on prvotno ponudio predatorske cijene samo Huaweiju, a još nije ZTE-u, kako bi se Huaweijevim uređajima s jednim od njegovih čipova dala prednost pred ZTE-ovim uređajima s Icerinim čipom, treba proglasiti bespredmetnim jer se njime ne može dovesti u pitanje ono što tužitelj kvalificira kao „teoriju o predatorskim praksama”.

682 Usto, tužitelj tvrdi da je Komisija razvila „teoriju o predatorskim praksama” zbog toga što je, kad je riječ o razdoblju od srpnja 2009. do lipnja 2010., pronašla dokaze o predatorskim cijenama za čipove MDM8200 samo u odnosu na Huawei, ali ne i u odnosu na ZTE. Međutim, dokaz o tome da je tužitelj primjenjivao predatorske cijene u odnosu na Huawei s namjerom istiskivanja Icere dovoljan je da se dokaže postojanje zlouporabe. Komisija stoga uopće nije bila dužna dokazati i postojanje predatorskih cijena u odnosu na ZTE kako bi sankcionirala tužitelja.

683 Stoga sedmi dio četvrtog tužbenog razloga treba odbiti.

Osmi dio, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni” u pogledu izravne predatorske prakse u razdoblju od trećeg tromjesečja 2010. do drugog tromjesečja 2011.

684 Tužitelj upućuje na šesti i sedmi tužbeni razlog i poziva se na tri pogreške koje je počinila Komisija, od kojih se dvije odnose na raspodjelu troškova istraživanja i razvoja, a jedna na dodjelu plaćanja NRE ZTE-u.

685 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

686 Valja podsjetiti na to da su se ti argumenti ispitali i odbili u okviru ispitivanja šestog i sedmog tužbenog razloga, što je dovoljno da se odbije osmi dio četvrtog tužbenog razloga.

Deveti dio, koji se temelji na tome da je Komisija zanemarila stvarni položaj čipa MDM8200 na tržištu

687 Tužitelj tvrdi da su se u pogledu čipa MDM8200 pojavili tehnički problemi, što je imalo za posljedicu da je Huawei prikupio višak zaliha tog čipa i da je stoga bilo u potpunosti razumno da tužitelj zbog toga odobri smanjenja cijene za navedeni čip. Prema tužiteljevu mišljenju, takva smanjenja cijene nisu odobrena s namjerom istiskivanja.

688 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

689 Kao što to osobito proizlazi iz ispitivanja petog, šestog, sedmog i osmog te desetog tužbenog razloga, Komisija je propisno dokazala da je tužitelj primjenjivao predatorske cijene s namjerom uklanjanja svojeg konkurenta Icere. Usto, kao što to proizlazi iz ispitivanja jedanaestog tužbenog razloga, Komisija nije počinila pogrešku ni povrijedila svoju obvezu obrazlaganja time što je odbila objektivna opravdanja koja je iznio tužitelj, uključujući tužiteljevu tvrdnju prema kojoj je on primjenjivao predatorske cijene kako bi pomogao Huaweiju da smanji višak zaliha čipa MDM8200. Usto, kao što to Komisija pravilno ističe u svojim pismenima, činjenica da je predatorsko ponašanje potencijalno razumno ne znači da je i zakonito.

690 Stoga se Komisiji ne može osnovano prigovoriti da nije uzela u obzir stvarni položaj čipa MDM8200 na tržištu, odnosno tehničke probleme koji su se pojavili kod tog proizvoda.

691 Stoga valja odbiti deveti dio četvrtog tužbenog razloga.

Deseti dio, koji se temelji na tome da je „teorija o predatorskim praksama” nelogična i protivna osnovnim pravilima ekonomije

692 Kako bi dokazao da je „teorija o predatorskim praksama” nelogična i protivna pravilima ekonomije, tužitelj tvrdi da su njegove cijene bile više od Icerinih cijena i da su količine čipova koji su se stavljali na tržište po predatorskim cijenama tijekom relevantnog razdoblja bile zanemarive u odnosu na količine čipova koji su se stavljali na relevantno tržište i u segmentu vrhunskih proizvoda na tom tržištu.

693 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

694 Kao što to osobito proizlazi iz ispitivanja petog, šestog, sedmog i osmog te desetog tužbenog razloga ove presude, Komisija je propisno dokazala da je tužitelj primjenjivao predatorske cijene u smislu presude od 3. srpnja 1991., AKZO/Komisija (C-62/86, EU:C:1991:286), s namjerom uklanjanja svojeg konkurenta Icere, što je dovoljno da se dokaže postojanje zlouporabe koju je počinio tužitelj. Prema tome, kao što se to istaknulo u okviru ispitivanja četvrtog dijela ovog tužbenog razloga, Komisiji se ne može osnovano prigovoriti da nije uzela u obzir činjenicu da su predatorske cijene koje je primjenjivao tužitelj bile više od Icerinih cijena.

695 Osim toga, kao što to proizlazi iz analize prvog dijela devetog tužbenog razloga i, konkretnije, točaka 521. do 523. ove presude, Komisija nije dužna prilikom ispitivanja eventualnog postojanja predatorskih cijena koje primjenjuje poduzetnik u vladajućem položaju ispitati je li stopa pokrivenosti tržišta osporavanom praksom dovoljno visoka da bi ta praksa proizvela protutržišne učinke.

696 Iz toga proizlazi da deseti dio četvrtog tužbenog razloga treba odbiti.

Jedanaesti dio, koji se temelji na tome da Komisija nije podnijela dokaz o nadoknadi gubitaka pretrpljenih tijekom relevantnog razdoblja, kao i na nenavođenju trenutka u kojem je predatorska praksa završila

697 Tužitelj upućuje na treći tužbeni razlog i tvrdi, kao prvo, da Komisija nije podnijela dokaz o nadoknadi gubitaka koje je on pretrpio tijekom razdoblja koje je uslijedilo nakon razdoblja povrede, iako je bila dužna podnijeti takav dokaz, u skladu s Komunikacijom o provedbenim prioritetima. Kao drugo, prigovara Komisiji da u pobijanoj odluci nije podnijela dokaz o datumu na koji je završila njegova namjera provođenja navodno predatorske prakse.

698 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

699 Kao što to proizlazi iz ispitivanja trećeg tužbenog razloga i, konkretnije, točke 618. ove presude, Komisija nije dužna, u skladu s, među ostalim, Komunikacijom o provedbenim prioritetima, dokazati da je poduzetnik u vladajućem položaju nadoknadio gubitke koje je pretrpio tijekom razdoblja predatorskih cijena.

700 Osim toga, valja utvrditi da ništa ne obvezuje Komisiju da odredi završnu fazu koja obilježava kraj predatorskih praksa i da činjenica da u pobijanoj odluci više nije provela nikakvu analizu za razdoblje nakon 30. lipnja 2011. samo znači da od tog datuma više nije pronašla dovoljne dokaze o postojanju predatorskog ponašanja koje je proveo tužitelj.

701 Stoga jedanaesti dio četvrtog tužbenog razloga treba odbiti.

Dvanaesti dio, koji se temelji na neprimjeni kriterija „jednako učinkovitog” konkurenta i uspješnom poslovanju Icere tijekom relevantnog razdoblja, kojim se pobija „teorija o predatorskim praksama”

702 Tužitelj upućuje na deveti tužbeni razlog i najprije tvrdi da Komisija nije provela analizu „jednako učinkovitog” konkurenta. Zatim objašnjava da Komisija nije uzela u obzir dokaze o tome da Icera nije isključena s tržišta tijekom relevantnog razdoblja i da je čak ostvarila vrlo dobre rezultate, čime se dovodi u pitanje „teorija o predatorskim praksama”.

703 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

704 Najprije valja podsjetiti na to da iz ispitivanja prvog dijela devetog tužbenog razloga i, konkretnije, točaka 524. do 527. ove presude proizlazi da analiza kojom Komisija cijene koje primjenjuje poduzetnik u vladajućem položaju uspoređuje s njegovim određenim troškovima kako bi procijenila je li taj poduzetnik primijenio predatorske cijene uključuje analizu „jednako učinkovitog” konkurenta i da je, s obzirom na to da je Komisija u ovom slučaju dokazala da je poduzetnik u vladajućem položaju primjenjivao takve cijene i stoga implicitno provela takvu analizu, to dovoljno da se odbije tužiteljev prigovor koji se temelji na nepostojanju analize „jednako učinkovitog” konkurenta u pobijanoj odluci.

705 Zatim valja podsjetiti na to da, kao što to proizlazi iz točaka 520. i 521. ove presude, Komisija nije dužna dokazati da je predatorsko ponašanje stvarno proizvelo protutržišne učinke, što je dovoljno da se odbije prigovor koji se temelji na nepostojanju stvarnog istiskivanja Icere tijekom relevantnog razdoblja.

706 Stoga dvanaesti dio četvrtog tužbenog razloga treba odbiti.

Trinaesti dio, koji se temelji na Komisijinoj pogreški kojom se onemogućuje pravo tržišno natjecanje

707 Tužitelj tvrdi da se samo upustio u snažno, ali uobičajeno „tržišno natjecanje na temelju zasluga” i da primjena niskih cijena, koja se u ovom slučaju sankcionira, zapravo ima pozitivne učinke na tržišno natjecanje. Prema njegovu mišljenju, riječ je o prvom slučaju u kojem Komisija utvrđuje postojanje predatorske prakse zbog toga što nisu nadoknađeni troškovi istraživanja i razvoja.

708 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

709 Kao što to proizlazi iz ispitivanja desetog tužbenog razloga, Komisija je u pobijanoj odluci propisno dokazala da je tužitelj primjenjivao predatorske cijene u odnosu na Huawei i ZTE za čipove MDM8200, MDM6200 i MDM8200A s namjerom istiskivanja Icere, pri čemu se istodobno oslonio na izravne dokaze, odnosno tužiteljeve interne dokumente, i na neizravne dokaze, odnosno kontekstualne elemente. Iz toga proizlazi da tužitelj ne može osnovano tvrditi da je njegovo ponašanje na taj način zapravo imalo pozitivne učinke na tržišno natjecanje.

710 Usto, kad je riječ o tužiteljevoj tvrdnji prema kojoj Komisija u ovom slučaju prvi put utvrđuje postojanje predatorske prakse zbog toga što nisu nadoknađeni troškovi istraživanja i razvoja, valja utvrditi da se takav argument ispitao i odbio u okviru ispitivanja sedmog tužbenog razloga i da ga treba odbiti zbog istih razloga jer je istaknut u prilog ovom dijelu.

711 Stoga trinaesti dio četvrtog tužbenog razloga treba odbiti. Slijedom toga, s obzirom na to da je odbijeno i ostalih dvanaest dijelova tog tužbenog razloga, navedeni tužbeni razlog valja odbiti u cijelosti.

Osmi tužbeni razlog, koji se temelji na „očitoj netočnosti provedene analize cijena i troškova”

712 Osmi tužbeni razlog sastoji se od triju dijelova. Prvi dio odnosi se na početno razdoblje analize cijena i troškova. Drugi dio odnosi se na najosnovnije pogreške počinjene u analizi cijena i troškova. Treći dio odnosi se na neispravljanje navedenih pogrešaka u pobijanoj odluci.

713 Budući da se drugi i treći dio ovog tužbenog razloga u biti oba odnose na pogreške koje je Komisija počinila u analizi cijena i troškova, a koje nije ispravila u pobijanoj odluci, ispitat će se zajedno.

Uvodne napomene

714 U točki 12.7.1. pobijane odluke Komisija je provela analizu cijena i troškova za tromjesečno razdoblje koja se odnosi na tri čipa o kojima je riječ i u pogledu dvaju kupaca o kojima je riječ kako bi provjerila je li tužitelj primjenjivao cijene niže od AVC-a ili LRAIC-a.

715 U točki 12.7.1.1. pobijane odluke Komisija je najprije objasnila da je na početku komercijalnog ciklusa čipa njegov AVC bio izrazito visok i da se taj AVC stabilizirao tek kad je ostvarila veliku proizvodnju. Komisija je zbog toga zatim pojasnila da u svojoj analizi cijena i troškova nije uzela u obzir tromjesečna razdoblja koja su prethodila fazi velike proizvodnje i da je takav pristup bio povoljniji za tužitelja jer bi se u navedenoj analizi za ta tromjesečna razdoblja utvrdile predatorske cijene, uzimajući u obzir te umjetno visoke troškove proizvodnje na početku ciklusa (uvodna izjava 940. pobijane odluke). Naposljetku, odredila je tromjesečje tijekom kojeg je svaki od triju čipova o kojima je riječ, prema njezinu mišljenju, ostvario takvu veliku proizvodnju i koje je

polazište za njezinu analizu, odnosno treće tromjesečje 2009. kad je riječ o čipu MDM8200 i treće tromjesečje 2010. kad je riječ o čipovima MDM6200 i MDM8200A (uvodne izjave 941. do 943. pobijane odluke).

716 Komisija je potom provela analizu cijena i troškova te je zaključila da je tužitelj primjenjivao predatorske cijene za tri čipa o kojima je riječ i u odnosu na dva kupca o kojima je riječ u razdoblju od 1. srpnja 2009. do 30. lipnja 2011., kao što to osobito proizlazi iz tablica 55. do 57. pobijane odluke.

Prvi dio, koji se odnosi na početno razdoblje analize cijena i troškova

717 Tužitelj tvrdi da je Komisija pogrešno odredila početno razdoblje analize cijena i troškova te da to nije u dovoljnoj mjeri obrazložila.

718 Konkretnije, tužitelj prigovara Komisiji da je proizvoljno smatrala, pri čemu nije dala odgovarajuće obrazloženje, da je čip ostvario veliku proizvodnju u trenutku u kojem je došlo do znatnog povećanja u obujmu njegove proizvodnje. Prema njegovu mišljenju, Komisija je zapravo trebala uzeti u obzir trenutak u kojem je došlo do znatnog i trajnog smanjenja AVC-a tog čipa jer je navedeni čip ostvario puni proizvodni kapacitet tek kad se taj AVC stabilizirao.

719 U skladu s njegovim pristupom koji se temelji na znatnom sniženju AVC-a, tužitelj tvrdi da je čip MDM8200 ostvario veliku proizvodnju tek u drugom tromjesečju 2010., dok su je čipovi MDM8200A i MDM6200 ostvarili tek u prvom tromjesečju 2011.

720 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

721 Najprije valja istaknuti da stranke ne osporavaju da je AVC čipa općenito vrlo visok na početku njegova komercijalnog ciklusa, da se potom znatno smanjuje s povećanjem proizvodnje i da se stabilizira tijekom posljednjeg dijela ciklusa. Međutim, stajališta stranaka razlikuju se u pogledu toga od kojeg trenutka komercijalnog ciklusa čipa Komisija može valjano provesti analizu cijena i troškova kako bi provjerila jesu li se primjenjivale predatorske cijene.

722 U tom pogledu valja utvrditi da tužitelj samo predlaže drugi pristup, ali ne objašnjava zašto je pristup koji je Komisija primijenila u pobijanoj odluci pogrešan ni zašto polazište za analizu cijena i troškova treba odgovarati trenutku u kojem je došlo do znatnog i trajnog smanjenja AVC-a čipa. Usto, činjenica da pristup koji je primijenila Komisija nije povoljniji za tužitelja od onog koji on predlaže ili da dva pristupa nisu slična nema za posljedicu da su Komisijina utvrđenja pogrešna (vidjeti u tom smislu presudu od 29. ožujka 2012., Telefónica i Telefónica de España/Komisija, T-336/07, EU:T:2012:172, t. 225.), što je dovoljno da se taj prvi dio odbije.

723 Iz prethodno navedenog proizlazi da prvi dio treba odbiti.

Ostali dijelovi koji se odnose na najosnovnije pogreške počinjene u analizi cijena i troškova, a koje nisu ispravljene u pobijanoj odluci

724 U prilog drugom dijelu tužitelj tvrdi da bi, kad bi se ispravile najosnovnije pogreške koje se odnose na njega, analiza cijena i troškova dovela samo do utvrđenja da su cijene bile niže od LRAIC-a kad je riječ o čipu MDM8200 tijekom tri tromjesečja u odnosu na Huawei i samo jednog tromjesečja u

odnosu na ZTE. Tužitelj upućuje redom na četvrti, šesti i sedmi tužbeni razlog i objašnjava da se te najosnovnije pogreške odnose na „teoriju o predatorskim praksama” te na izračun cijena i troškova.

725 U prilog trećem dijelu tužitelj tvrdi da je Komisija pogrešno odbila ispravke koje je predložio za te najosnovnije pogreške koje utječu na analizu cijena i troškova, a da to pritom nije u dovoljnoj mjeri obrazložila. Konkretnije, tužitelj upućuje, s jedne strane, na deveti tužbeni razlog i prigovara Komisiji da nije provela analizu „jednako učinkovitog” konkurenta, zbog čega njezina analiza cijena i troškova nije nepristrana, te upućuje, s druge strane, na šesti i sedmi tužbeni razlog i osporava tvrdnje iznesene u uvodnoj izjavi 994. i sljedećim uvodnim izjavama pobijane odluke.

726 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

727 Valja utvrditi da tužitelj ne iznosi nikakav novi element u prilog drugom i trećem dijelu osmog tužbenog razloga te samo upućuje, i to relativno nejasno, na određene druge tužbene razloge, osobito kad je riječ o postojanju pogrešaka koje utječu na „teoriju o predatorskim praksama” iz pobijane odluke, izračun cijena i troškova koji je provela Komisija i nepostojanje analize „jednako učinkovitog” konkurenta. Naime, ti su elementi odbijeni u okviru ispitivanja četvrtog tužbenog razloga u pogledu navodnih pogrešaka koje utječu na „teoriju o predatorskim praksama” iz navedene odluke, u okviru ispitivanja šestog i sedmog tužbenog razloga u pogledu navodnih pogrešaka koje utječu na izračun cijena i troškova koji je provela Komisija i u okviru prvog dijela devetog tužbenog razloga u pogledu navodnog nepostojanja analize „jednako učinkovitog” konkurenta, što je dovoljno da se odbiju drugi i treći dio osmog tužbenog razloga.

728 Stoga valja odbiti drugi i treći dio osmog tužbenog razloga. Slijedom toga, s obzirom na to da je odbijen i prvi dio tog tužbenog razloga (vidjeti točku 723. ove presude), navedeni tužbeni razlog valja odbiti u cijelosti.

Dvanaesti tužbeni razlog, koji se temelji na nedostatnom obrazloženju pobijane odluke

729 Tužitelj se poziva na povredu članka 41. Povelje i članka 296. UFEU-a zbog nedostatnog obrazloženja pobijane odluke.

730 Konkretnije, tužitelj tvrdi, kao prvo, da pobijana odluka sadržava proturječnosti, nepotpune procjene i nejasne izjave, pri čemu u tom pogledu upućuje na prilog A.12 tužbi u kojem je utvrdio popis tih nedosljednosti.

731 Kao drugo, tužitelj tvrdi da Komisija u pobijanoj odluci daje neosnovane izjave i nekritički preuzima tvrdnje podnositelja pritužbe.

732 Kao treće, tužitelj se poziva na slučajeve u kojima Komisija nije razmotrila, a još manje ozbiljno ispitala, određene argumente istaknute tijekom upravnog postupka, odnosno, na prvom mjestu, argument koji se odnosi na neprikladnost pitanja postavljenih u okviru zahtjevâ za pružanje informacija kako bi se utvrdilo tržište o kojem je riječ, na drugom mjestu, argument koji se odnosi na to da su troškovi razvoja čipova o kojima je riječ bili granični za Huawei i ZTE, na trećem mjestu, argument koji se odnosi na činjenicu da nijedan od dokumenata koji je Komisija upotrijebila kako bi dokazala tužiteljevu namjeru istiskivanja ne sadržava upućivanje na čip MDM8200, na četvrtom mjestu, argument koji se odnosi na neizravnu predatorsku praksu i, na petom mjestu, argument prema kojem je tužitelj samo uskladio svoje cijene s Icerinim cijenama.

733 Kao četvrto, tužitelj tvrdi da Komisija nije navela metodu izračuna referentnog troška koju je predložila tijekom upravnog postupka i da je nije uzela u obzir u pobijanoj odluci a da za to nije pružila objašnjenje.

734 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

735 Valja istaknuti da se člankom 41. stavkom 1. točkom (c) Povelje upravi nalaže obveza da obrazloži svoje odluke. Isto tako, člankom 296. UFEU-a određuje se da se u aktima Unije trebaju navoditi razlozi na kojima se akti temelje.

736 U skladu s ustaljenom sudskom praksom obrazloženje akata institucija Unije, propisano člankom 296. UFEU-a, mora odgovarati prirodi akta o kojemu je riječ i mora jasno i nedvosmisleno odražavati zaključke institucije koja je donijela akt kako bi se zainteresiranim osobama omogućilo da se upoznaju s razlozima poduzimanja mjere, a nadležnom sudu omogućilo provođenje nadzora. Zahtjev obrazloženosti treba ocjenjivati prema okolnostima slučaja, uključujući i sadržaj akta, prirodu navedenih razloga i interes koji za dobivanje objašnjenja mogu imati adresati akta ili druge osobe na koje se taj akt izravno i pojedinačno odnosi. U obrazloženju nije potrebno podrobno navoditi sve činjenične i pravne okolnosti, s obzirom na to da se pitanje ispunjava li obrazloženje akta zahtjeve iz članka 296. UFEU-a mora ocjenjivati ne samo u odnosu na svoju formulaciju, već i na svoj kontekst i na sva pravna pravila kojima je predmetno pravno područje uređeno (vidjeti presudu od 10. ožujka 2016., HeidelbergCement/Komisija, C-247/14 P, EU:C:2016:149, t. 16. i navedenu sudsku praksu).

737 Valja podsjetiti i na to da postojanje obrazloženja treba razlikovati od pitanja osnovanosti tog obrazloženja. Slijedom toga, u okviru tužbenog razloga koji se temelji na nedostatnom obrazlaganju ili njegovu nepostojanju, prigovori i argumenti kojima se osporava osnovanost pobijane odluke bespredmetni su (vidjeti u tom smislu presudu od 12. srpnja 2018., Nexans France i Nexans/Komisija, T-449/14, EU:T:2018:456, t. 164.).

738 Kad je riječ o prvom prigovoru, koji se temelji na proturječnostima, nepotpunim procjenama i nejasnim izjavama iz pobijane odluke, valja istaknuti da, suprotno tužiteljevim tvrdnjama, pobijana odluka ne sadržava nikakve proturječnosti, nepotpune procjene ni nejasne izjave navedene u prilogu A.12 tužbi, što je dovoljno da se ovaj prigovor odbije.

739 Kad je riječ o drugom prigovoru, koji se temelji na neosnovanim izjavama i nekritičkom preuzimanju tvrdnji podnositelja pritužbe u pobijanoj odluci, valja istaknuti da se tim prigovorom nastoji osporiti osnovanost pobijane odluke i da je stoga bespredmetan u okviru ovog tužbenog razloga.

740 Kad je riječ o trećem prigovoru, koji se temelji na tome da Komisija u pobijanoj odluci nije razmotrila određene argumente istaknute tijekom upravnog postupka, valja napomenuti da je tužitelj, u okviru drugog tužbenog razloga (kad je riječ o pitanjima postavljenima u okviru zahtjevâ za pružanje informacija kako bi se utvrdilo tržište o kojem je riječ), četvrtog tužbenog razloga (kad je riječ o neizravnoj predatorskoj praksi), sedmog tužbenog razloga (kad je riječ o troškovima razvoja), desetog tužbenog razloga (kad je riječ o namjeri istiskivanja) i jedanaestog tužbenog razloga (kad je riječ o usklađivanju s Icerinim cijenama), istaknuo svaki od navedenih argumenata koje je Opći sud posebno ispitao u okviru ispitivanja navedenih tužbenih razloga koje je dovelo do njihova odbijanja, što je dovoljno da se ovaj prigovor odbije.

741 Osim toga, s obzirom na to da tužitelj prigovara Komisiji da nije ozbiljno ispitala predmetne argumente, tom se kritikom nastoji osporiti osnovanost pobijane odluke i stoga je bespredmetna u okviru ovog tužbenog razloga.

742 Kad je riječ o četvrtom prigovoru, koji se temelji na tome da Komisija u pobijanoj odluci nije navela metodu izračuna referentnog troška koju je predložila tijekom upravnog postupka i da nije uzela u obzir tu metodu, valja istaknuti da Komisija ne povređuje svoju obvezu obrazlaganja zato što je u ovom slučaju primijenila vlastitu metodu izračuna referentnog troška a da pritom navodno nije uzela u obzir metodu koju je predložio tužitelj. Usto, valja utvrditi da je Komisija u ovom slučaju detaljno, jasno i nedvosmisleno objasnila, u točki 12.6. navedene odluke, svoju metodu izračuna referentnog troška, kao i razloge zbog kojih joj se ta metoda činila najprikladnijom. Ovaj prigovor stoga treba odbiti.

743 Prema tome, dvanaesti tužbeni razlog treba odbiti.

Trinaesti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni”, nepostojanju osnove i nedostatku u obrazloženju pobijane odluke u pogledu trajanja povrede

744 U okviru trinaestog tužbenog razloga tužitelj kritizira datum početka povrede i datum završetka povrede koje je utvrdila Komisija.

745 Kad je riječ o datumu početka povrede, tužitelj upućuje na argumente iznesene u prilog osmom tužbenom razlogu i tvrdi da Komisija nije mogla utvrditi taj datum na 1. srpnja 2009. s obzirom na to da je čip MDM8200 ostvario veliku proizvodnju tek tijekom drugog tromjesečja 2010. i da su čipovi MDM6200 i MDM8200A ostvarili tu proizvodnju tek tijekom prvog tromjesečja 2011.

746 Kad je riječ o datumu završetka povrede, tužitelj upućuje na argumente iznesene u prilog četvrtom i desetom tužbenom razlogu i tvrdi da Komisija nije mogla utvrditi taj datum na 30. lipnja 2011.

747 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

748 Valja utvrditi da tužitelj u okviru ovog tužbenog razloga samo upućuje na argumente iznesene u prilog četvrtom, osmom i desetom tužbenom razlogu. Kad je tužitelju na raspravi postavljeno pitanje u tom pogledu, izričito je potvrdio da se ovaj tužbeni razlog ne temelji ni na kakvom posebnom argumentu koji nije iznesen u prilog nekom drugom tužbenom razlogu.

749 Međutim, argumenti izneseni u prilog četvrtom, osmom i desetom tužbenom razlogu na koje tužitelj upućuje u okviru ovog tužbenog razloga svi su odbijeni, što je dovoljno da se odbije trinaesti tužbeni razlog.

Četrnaesti tužbeni razlog, koji se temelji na „očito pogrešnoj” prirodi pobijane odluke u pogledu izricanja i izračuna novčane kazne

750 Ovaj tužbeni razlog sastoji se od sedam dijelova. Prvi dio temelji se na tome da povreda nije počinjena namjerno ili nepažnjom. Drugi dio temelji se na pogreškama u ocjeni i pogreškama koje se tiču prava, povredi načela pravne sigurnosti i nedostatku u obrazloženju u pogledu određivanja vrijednosti prihoda od prodaje. Treći dio temelji se na „očitim pogreškama u ocjeni” i očitim pogreškama koje se tiču prava koje se odnose na nepostojanje procjene učinaka povrede. Četvrti dio temelji se na pogreškama u ocjeni i pogreškama koje se tiču prava te na povredi

obveze obrazlaganja u pogledu težine povrede. Peti dio temelji se na „očitim pogreškama u ocjeni” i očitim pogreškama koje se tiču prava te na povredi obveze obrazlaganja kad je riječ o dodatnom iznosu povrede. Šesti dio temelji se na pogreškama u ocjeni i pogreškama koje se tiču prava kad je riječ o nepostojanju olakotnih okolnosti u skladu sa Smjernicama iz 2006. i na povredi obveze obrazlaganja u pogledu namjere ili nepažnje. Sedmi dio temelji se na povredi načela proporcionalnosti.

Uvodne napomene

751 Komisija je u pobijanoj odluci odlučila izreći novčanu kaznu tužitelju, izračunanu na temelju načela navedenih u Smjernicama iz 2006.

752 Komisija je najprije odredila, na temelju podataka koje je dostavio tužitelj, iznos vrijednosti prihoda od izravne i neizravne prodaje čipova UMTS koje je tužitelj ostvario u EGP-u, odnosno robe na koju se odnosi povreda. U tom je okviru kao osnovu uzela stvarnu vrijednost prihoda od prodaje na koju utječe povreda, pri čemu je zbrojila vrijednost prihoda od prodaje čipova UMTS koje je tužitelj ostvario tijekom relevantnog razdoblja, odnosno drugog tromjesečja 2009., cijele 2010. i prvog tromjesečja 2011. Kako bi utvrdila osnovni iznos novčane kazne, primijenila je faktor težine od [*povjerljivo*] te je u pobijanoj odluci navela elemente koje je uzela u obzir kako bi došla do takvog postotka.

753 Nadalje, Komisija je osnovnom iznosu novčane kazne dodala dodatni iznos u svrhu preventivnog djelovanja utvrđen na [*povjerljivo*] prosječne vrijednosti prihoda od prodaje čipova UMTS koje je tužitelj ostvario u EGP-u tijekom relevantnog razdoblja, odnosno [*povjerljivo*] polovice stvarne vrijednosti prihoda od prodaje na koju to utječe, kako je prethodno određena. U uvodnim izjavama 1274. do 1278. pobijane odluke objasnila je i faktore koje je uzela u obzir kako bi došla do tog postotka.

754 Naposljetku, Komisija je smatrala da, s obzirom na to da ne postoje otegotne ili olakotne okolnosti, iznos novčane kazne ne treba prilagoditi.

755 S obzirom na ta razmatranja, Komisija je utvrdila iznos novčane kazne izrečene tužitelju na 242 042 000 eura, pri čemu je pojasnila da, uzimajući u obzir ukupan promet od 19 105 milijuna eura koji je tužitelj ostvario u posljednjoj financijskoj godini koja je prethodila donošenju pobijane odluke, takav iznos nije prešao 10 % predviđenih člankom 23. stavkom 2. Uredbe br. 1/2003.

756 U ovom slučaju Opći sud smatra prikladnim započeti ispitivanjem drugog dijela ovog tužbenog razloga.

Drugi dio, koji se temelji na pogreškama u ocjeni i pogreškama koje se tiču prava, povredi načela pravne sigurnosti i nedostatku u obrazloženju u pogledu određivanja vrijednosti prihoda od prodaje

757 Tužitelj u prilog drugom dijelu ističe tri argumenta. Kao prvo, tvrdi da je Komisija prilikom procjene vrijednosti njegovih prihoda od neizravne prodaje čipova UMTS u EGP-u odstupila od točke 15. Smjernica iz 2006. time što je upotrijebila podatke koji se odnose na kalendarsku godinu umjesto podataka koji se odnose na posljednje porezno razdoblje.

758 Kao drugo, tužitelj tvrdi da je Komisija odstupila od točaka 13. i 24. Smjernica iz 2006. time što je uzela u obzir prihode od prodaje ostvarene tijekom cijelog relevantnog razdoblja, a ne prihode od prodaje ostvarene u posljednjem cijelom poreznom razdoblju, pri čemu za to nije iznijela nikakvo objašnjenje.

759 Kao treće, tužitelj se žali da nije imao mogućnost iznijeti Komisiji svoje komentare u pogledu metode procjene vrijednosti vlastitih prihoda od prodaje koju je Komisija namjeravala primijeniti.

760 Komisija osporava tužiteljeve argumente. Kao prvo, odgovara da je, kako bi odredila vrijednost tužiteljevih prihoda od prodaje, morala upotrijebiti podatke koji se odnose na kalendarsku godinu koje je tužitelj dostavio 2015., odnosno *in tempore non suspecto*, u trenutku u kojem još nije bila riječ o izračunu novčane kazne, a ne podatke koji se odnose na posljednje porezno razdoblje, koje je tužitelj dostavio 2019., koji su se potom u više navrata ispravljali zbog brojnih pogrešaka te su se zbog toga smatrali nepouzdanima. Dodaje da nije mogla procijeniti prihode od prodaje ostvarene u posljednjem poreznom razdoblju na temelju podataka dostavljenih za kalendarsku godinu jer joj tužitelj nikad nije proslijedio podjelu tih prihoda od prodaje po tromjesečjima, što bi joj omogućilo da to učini.

761 Kao drugo, kad je riječ o upotrebi vrijednosti prihoda od prodaje koji se odnose na cijelo relevantno razdoblje, Komisija u fazi replike objašnjava da nije mogla temeljiti svoje izračune na posljednjoj punoj godini povrede jer su podaci o rekonstrukciji tržišta koje je proslijedio tužitelj predstavljali ukupne podatke za kalendarsku godinu. U tom pogledu dodaje da je od prvog zahtjeva za pružanje informacija od 5. veljače 2019. tražila od tužitelja da joj dostavi vrijednost prihoda od prodaje čipova UMTS za svako porezno razdoblje, od 2009. do 2011., odnosno za cijelo navedeno razdoblje i da je stoga tužitelj trebao razumjeti da je namjeravala uzeti u obzir cijelo to razdoblje, a ne samo posljednje porezno razdoblje.

762 Kao treće, Komisija tvrdi da je tužitelj imao mogućnost podnijeti primjedbe o metodi koju je namjeravala upotrijebiti jer ga je o tome obavijestila 13. lipnja 2019., tako da joj je mogao iznijeti svoje komentare.

763 Kad je riječ o tužiteljevu prvom argumentu, koji se odnosi na to da je Komisija upotrijebila podatke o kalendarskoj godini, a ne podatke o posljednjem poreznom razdoblju, iz točke 13. Smjernica iz 2006. proizlazi da će Komisija u određivanju osnovnog iznosa novčane kazne koju će nametnuti upotrijebiti vrijednost prihoda od prodaje robe ili usluga tog poduzetnika na koju se povreda izravno ili neizravno odnosi u odgovarajućem zemljopisnom području unutar EGP-a i da će u pravilu uzeti u obzir prihode od prodaje koje je taj poduzetnik ostvario tijekom posljednje pune poslovne godine svojeg sudjelovanja u povredi.

764 U točki 15. Smjernica iz 2006. pojašnjava se da Komisija prilikom određivanja vrijednosti prihoda od prodaje koje je ostvario poduzetnik uzima u obzir najbolje raspoložive podatke tog poduzetnika i u točki 16. tih smjernica predviđa se da Komisija, ako su podaci koje je poduzetnik stavio na raspolaganje nepotpuni ili nepouzdani, može odrediti vrijednost prihoda od prodaje tog poduzetnika na temelju djelomičnih podataka koje je dobila ili svih drugih informacija koje drži bitnim i primjerenim.

765 Iz toga proizlazi da Komisija nije dužna uzeti u obzir prihode od prodaje ostvarene u posljednjem poreznom razdoblju jer je to za nju samo mogućnost, s obzirom na to da upotreba izraza „u pravilu” u točki 13. Smjernica iz 2006. potvrđuje da postoji mogućnost, a ne obveza. Osim toga, u

slučaju dvojbe u pogledu pouzdanosti podataka koje je dostavio poduzetnik o kojem je riječ, u točki 16. tih smjernica Komisiji se omogućuje da upotrijebi sve druge informacije koje smatra bitnima ili primjerenima kako bi odredila vrijednost prihoda od prodaje predmetnog poduzetnika.

766 U ovom slučaju nije sporno da je Komisija za izračun osnovnog iznosa novčane kazne upotrijebila podatke o prihodima od prodaje koje je tužitelj ostvario za kalendarsku godinu, a ne podatke koji se odnose na prihode od prodaje ostvarene za porezno razdoblje, i da je u uvodnim izjavama 1246. do 1266. pobijane odluke detaljno objasnila razloge zbog kojih je tako postupila, odnosno osobito problem pouzdanosti podataka koje je tužitelj dostavio u pogledu svojih prihoda od prodaje za porezno razdoblje.

767 Valja napomenuti i da je tužitelj, kada ga je Komisija 13. lipnja 2019. obavijestila da namjerava upotrijebiti podatke koji se odnose na prihode od prodaje koje je ostvario za kalendarsku godinu, itekako mogao dostaviti Komisiji podatke koji se odnose na prihode od prodaje ostvarene za kalendarsku godinu, ali ovaj put podijeljene po tromjesečjima, što bi omogućilo Komisiji da na temelju te informacije izračuna vrijednost prihoda od prodaje koje je tužitelj ostvario u poreznom razdoblju 2010. Tužitelj to nije učinio i stoga ne može osnovano prigovoriti Komisiji da nije upotrijebila podatke kojima nije raspolagala.

768 Slijedom toga, Komisija nije povrijedila svoju obvezu obrazlaganja ni počinila pogrešku time što je odlučila upotrijebiti podatke koje je tužitelj dostavio u pogledu vrijednosti svojih prihoda od prodaje za kalendarsku godinu, a ne za porezno razdoblje.

769 Kad je riječ o tužiteljevu drugom argumentu koji se odnosi na to da je Komisija uzela u obzir prihode od prodaje ostvarene tijekom cijelog razdoblja povrede, a ne prihode od prodaje ostvarene u posljednjem poreznom razdoblju, iz točke 24. Smjernica iz 2006. proizlazi da se, kako bi se u potpunosti uzelo u obzir trajanje sudjelovanja svakog poduzetnika u povredi, iznos određen temeljem vrijednosti prihoda od prodaje množi s brojem godina sudjelovanja u povredi.

770 U ovom slučaju nije sporno da je Komisija izračunala osnovni iznos novčane kazne tako što je zbrojila vrijednost prihoda od prodaje koje je tužitelj ostvario tijekom relevantnog razdoblja, odnosno tijekom drugog tromjesečja 2009., tijekom 2010. i u prvom tromjesečju 2011., umjesto da je to učinila tako da je vrijednost prihoda od prodaje ostvarenih tijekom posljednje kalendarske godine pomnožila s brojem godina sudjelovanja u povredi, odnosno s dvije godine.

771 Međutim, za razliku od točke 13. Smjernica iz 2006., kojom se Komisiji ostavlja mogućnost da upotrijebi vrijednost prihoda od prodaje različitu od one koja se odnosi na posljednje porezno razdoblje, točkom 24. tih smjernica ne predviđa se mogućnost odstupanja.

772 Iako je točno da se u točki 37. Smjernica iz 2006. Komisiji općenito omogućuje da odstupi od metode propisane tim smjernicama, Komisija je u takvom slučaju ipak dužna posebno obrazložiti razloge zbog kojih je odstupila od navedene metode.

773 Naime, iz sudske prakse proizlazi, s jedne strane, da, kad Komisija odluči odstupiti od opće metode navedene u Smjernicama iz 2006., kojima se ograničila u izvršavanju svoje diskrecijske ovlasti u pogledu određivanja iznosa novčanih kazni, pozivajući se na točku 37. navedenih smjernica, taj je zahtjev obrazlaganja još stroži i, s druge strane, da te smjernice daju pravilo ponašanja za praksu koju treba slijediti od koje Komisija u konkretnom slučaju ne može odstupiti, osim ako pruži razloge koji su sukladni, među ostalim, načelu jednakog postupanja. To obrazloženje treba biti tim preciznije jer navedena točka samo neodređeno spominje „pojedinosti danog slučaja” i stoga

Komisiji ostavlja široku marginu prosudbe za iznimnu prilagodbu osnovnih iznosa novčanih kazni za društva o kojima je riječ. Naime, u takvom slučaju Komisijino poštovanje jamstva dodijeljenih pravnim poretkom Unije u upravnim postupcima, među kojima je i obveza obrazlaganja, ima još veću temeljnu važnost (vidjeti presudu od 13. prosinca 2016., Printeos i dr./Komisija, T-95/15, EU:T:2016:722, t. 48. i navedenu sudsku praksu).

774 Međutim, iako Komisija doista objašnjava zašto je upotrijebila vrijednost prihoda od prodaje koji se odnose na kalendarsku godinu 2010., a ne na posljednje porezno razdoblje, nije uspjela opravdati upotrebu vrijednosti prihoda od prodaje koji se odnose na ukupno trajanje povrede (umjesto vrijednosti prihoda od prodaje ostvarenih tijekom posljednje godine povrede, koji se potom množe s dva, uzimajući u obzir razdoblje povrede od dvije godine), s obzirom na to da samo tvrdi da nije mogla temeljiti svoje izračune na posljednjoj punoj godini povrede jer je raspolagala samo ukupnim podacima za kalendarsku godinu. Naime, Komisija je stoga itekako mogla upotrijebiti vrijednost prihoda od prodaje ostvarenih tijekom posljednje kalendarske godine povrede, kojom je raspolagala i koju je smatrala pouzdanom, te je pomnožiti s brojem godina trajanja povrede, odnosno s dvije godine.

775 Osim toga, iz sudske prakse proizlazi da obrazloženje načelno mora biti priopćeno zainteresiranoj osobi u istom trenutku kad i odluka koja je na njezinu štetu. Nedostatak u obrazloženju ne može se otkloniti činjenicom da je zainteresirana osoba saznala za razloge odluke tijekom postupka pred sudovima Unije (presude od 29. rujna 2011., Elf Aquitaine/Komisija, C-521/09 P, EU:C:2011:620, t. 149.; od 19. srpnja 2012., Alliance One International i Standard Commercial Tobacco/Komisija i Komisija/Alliance One International i dr., C-628/10 P i C-14/11 P, EU:C:2012:479, t. 74. i od 13. prosinca 2016., Printeos i dr./Komisija, T-95/15, EU:T:2016:722, t. 46.). Iz toga proizlazi da objašnjenje koje je Komisija dala u okviru ovog postupka i, konkretnije, u fazi replike, u pogledu razloga zbog kojih je odstupila od točke 24. Smjernica iz 2006., iako je uvjerljivo, u svakom slučaju ne može nadoknaditi nedostatak u obrazloženju u tom pogledu u pobijanoj odluci.

776 Iz toga proizlazi da je Komisija u pobijanoj odluci neopravdano odstupila od metode propisane Smjernicama iz 2006. time što se u okviru ovog postupka i u fazi replike oslonila na nedovoljno opravdanje.

777 Kad je riječ o tužiteljevu trećem argumentu, koji se odnosi na nemogućnost da iznese svoje stajalište u pogledu metode koju je Komisija namjeravala upotrijebiti za utvrđivanje osnovnog iznosa novčane kazne, nije sporno da je tužitelj 13. lipnja 2019. obaviješten o toj metodi i, konkretnije, o činjenici da je Komisija namjeravala upotrijebiti podatke koji se odnose na prihode od prodaje ostvarene za kalendarsku godinu. Tužitelj je stoga imao mogućnost iznijeti svoje eventualne komentare u tom pogledu.

778 Međutim, suprotno onomu što tvrdi Komisija, tužitelj nije mogao valjano očekivati da će Komisija izračunati osnovni iznos novčane kazne na temelju vrijednosti prihoda od prodaje ostvarenih tijekom cijelog relevantnog razdoblja samo zbog toga što ga je Komisija zatražila da joj dostavi vrijednost prihoda od prodaje čipova UMTS za svako porezno razdoblje, od 2009. do 2011., odnosno za cijelo navedeno razdoblje.

779 Iz prethodno navedenog proizlazi da ovaj dio, a stoga i četrnaesti tužbeni razlog treba djelomično prihvatiti. Slijedom toga, valja poništiti članak 2. pobijane odluke a da pritom nije potrebno ispitati druge dijelove ovog tužbenog razloga, koji se svi odnose na poništenje navedene odredbe.

Petnaesti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni”, očitim pogreškama koje se tiču činjenica i prava, kao i na nedostatku u obrazloženju pobijane odluke jer se u njoj priznaju Komisijina nadležnost i učinak na trgovinu

780 Ovaj tužbeni razlog sastoji se od dva dijela. Prvi dio temelji se na Komisijinoj nenadležnosti za primjenu članka 102. UFEU-a. Drugi dio temelji se na postojanju učinaka na trgovinu među državama članicama koje je uzrokovalo sporno ponašanje.

Prvi dio, koji se temelji se na Komisijinoj nenadležnosti za primjenu članka 102. UFEU-a

781 Tužitelj tvrdi da se Komisija pogrešno proglasila nadležnom za primjenu članka 102. UFEU-a u pobijanoj odluci, i to zbog sljedećih razloga.

782 Kao prvo, sporno ponašanje nije provedeno u EGP-u s obzirom na to da nije postojala izravna prodaja čipova o kojima je riječ unutar EGP-a ili u EGP.

783 Kao drugo, zbog razloga iznesenih u prilog devetom tužbenom razlogu sporno ponašanje nije moglo proizvesti protutržišne učinke istiskivanja unutar EGP-a. A čak i da jest, ti učinci u svakom slučaju ne bi bili znatni, trenutačni i predvidljivi.

784 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

785 Valja podsjetiti na to da se, kad je riječ o ponašanju koje se odvijalo izvan područja EGP-a, Komisijina nadležnost s obzirom na međunarodno javno pravo da utvrdi i sankcionira povredu članka 102. UFEU-a može utvrditi s obzirom na kriterij provedbe ili s obzirom na kriterij kvalificiranih učinaka (vidjeti u tom smislu presudu od 6. rujna 2017., Intel/Komisija, C-413/14 P, EU:C:2017:632, t. 40. do 47.; vidjeti u tom smislu i po analogiji i presudu od 12. srpnja 2018., Brugg Kabel i Kabelwerke Brugg/Komisija, T-441/14, EU:T:2018:453, t. 95. do 97.).

786 U tom pogledu valja naglasiti i da su kriteriji provedbe i kvalificiranih učinaka alternativni i nekumulativni (vidjeti u tom smislu presude od 6. rujna 2017., Intel/Komisija, C-413/14 P, EU:C:2017:632, t. 62. do 64. i od 12. srpnja 2018., Brugg Kabel i Kabelwerke Brugg/Komisija, T-441/14, EU:T:2018:453, t. 98.).

787 U ovom slučaju valja istaknuti da se Komisija u točki 13. pobijane odluke, kako bi utvrdila svoju nadležnost s obzirom na međunarodno javno pravo da utvrdi i sankcionira povredu članka 102. UFEU-a, oslonila na kriterij provedbe (uvodna izjava 1203. pobijane odluke) i na kriterij kvalificiranih učinaka (uvodne izjave 1204. do 1210. pobijane odluke).

788 Kad je riječ o kriteriju provedbe, Komisija je u uvodnoj izjavi 1203. pobijane odluke objasnila da je taj kriterij bio ispunjen s obzirom na to da je tužitelj znao ili je trebao znati da su se uređaji koje sastavljaju Huawei i ZTE, koji uključuju jedan od njegovih čipova za osnovni radiofrekvencijski pojas, stavljali na tržište i u EGP-u, što potvrđuje nekoliko dokaza iz razdoblja nastanka činjenica koje se stavljaju na teret i, konkretnije, tužiteljev odgovor iznesen tijekom upravnog postupka, kao i nekoliko tužiteljevih internih dokumenata.

789 Naime, tužitelj uopće ne osporava činjenicu da su Huawei i ZTE, kojima je prodao čipove po predatorskim cijenama, uključili te čipove u uređaje koji su se stavljali na tržište u EGP-u ni činjenicu da je to znao ili trebao znati, što je razlog zbog kojeg je Komisija u pobijanoj odluci smatrala da je kriterij provedbe ispunjen.

790 Usto, tužitelj ne može valjano istaknuti nepostojanje izravne prodaje u EGP-u jer se Komisija nije pozvala na taj element u pobijanoj odluci kako bi dokazala da je kriterij provedbe ispunjen.

791 Stoga Komisija nije počinila pogrešku time što je zaključila da je kriterij provedbe ispunjen u ovom slučaju.

792 Osim toga, uzimajući u obzir alternativnost kriterija provedbe i kriterija kvalificiranih učinaka, kao što to proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 786. ove presude, s obzirom na to da tužitelj nije uspio osporiti Komisijin zaključak prema kojem je kriterij provedbe ispunjen, nije potrebno ispitati je li Komisija pravilno smatrala da je i drugi kriterij, odnosno kriterij kvalificiranih učinaka, bio ispunjen jer kriterij provedbe sam po sebi omogućuje uspostavu Komisijine nadležnosti za primjenu članka 102. UFEU-a.

793 Iz prethodno navedenog proizlazi da prvi dio petnaestog tužbenog razloga treba odbiti.

Drugi dio, koji se temelji na postojanju učinaka na trgovinu među državama članicama koje je uzrokovalo sporno ponašanje

794 Tužitelj upućuje na svoje argumente iznesene u prilog devetom tužbenom razlogu i tvrdi da je Komisija u uvodnoj izjavi 1216. pobijane odluke pogrešno zaključila da je sporno ponašanje imalo znatan učinak na trgovinu među državama članicama.

795 Komisija osporava tužiteljeve argumente.

796 Valja podsjetiti na to da, prema ustaljenoj sudskoj praksi, kako bi se ocijenilo može li zlouporaba vladajućeg položaja utjecati na trgovinu među državama članicama, valja uzeti u obzir posljedice tog položaja na strukturu stvarnog tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu (vidjeti presudu od 4. svibnja 1988., Bodson, 30/87, EU:C:1988:225, t. 24. i navedenu sudsku praksu).

797 U tim okolnostima prakse čiji je cilj uklanjanje s tržišta glavnog konkurenta sa sjedištem na području unutarnjeg tržišta mogu po svojoj prirodi utjecati na strukturu tržišnog natjecanja na unutarnjem tržištu, a stoga i na trgovinu među državama članicama u smislu članka 102. UFEU-a (presuda od 8. listopada 1996., Compagnie maritime belge transports i dr./Komisija, T-24/93 do T-26/93 i T-28/93, EU:T:1996:139, t. 203.).

798 Usto, iz sudske prakse proizlazi da protutržišna praksa koja se odnosi na polugotovi proizvod može utjecati na trgovinu u okviru unutarnjeg tržišta, čak i ako se tim polugotovim proizvodom kao takvim ne trguje među državama članicama, kad je takav proizvod sirovina za drugi proizvod koji se stavlja na tržište drugdje u Uniji (vidjeti u tom smislu presudu od 30. siječnja 1985., Clair, 123/83, EU:C:1985:33, t. 29.).

799 U ovom slučaju iz ispitivanja desetog tužbenog razloga proizlazi da je Komisija u dovoljnoj mjeri dokazala da je cilj spornog ponašanja bilo uklanjanje Icere, tužiteljeva glavnog konkurenta, koja je u vrijeme nastanka činjenica imala sjedište u Uniji, što je intervenijent izričito potvrdio na raspravi. Usto, to se ponašanje odnosilo na čipove UMTS, odnosno polugotove proizvode, namijenjene mobilnim širokopojasnim uređajima koji se stavljaju na tržište, među ostalim, u Uniji, što tužitelj valjano ne osporava.

800 Prema tome, Komisija nije povrijedila svoju obvezu obrazlaganja ni počinila pogreške time što je u pobijanoj odluci smatrala da sporno ponašanje može utjecati na trgovinu među državama članicama. Drugi dio petnaestog tužbenog razloga stoga treba odbiti.

801 Iz svega prethodno navedenog proizlazi da petnaesti tužbeni razlog treba odbiti.

Zahtjev za ukidanje ili smanjenje iznosa novčane kazne

802 Neograničena nadležnost ovlašćuje Opći sud da, osim jednostavnog nadzora zakonitosti kazne, u okviru kojeg može samo odbiti tužbu za poništenje ili poništiti pobijani akt, svojom ocjenom zamijeni ocjenu Komisije i, posljedično, preinači pobijani akt, čak i bez njegova poništenja, uzimajući u obzir sve činjenične okolnosti, kako bi, među ostalim, izmijenio iznos novčane kazne tako da ga smanji ili poveća (vidjeti u tom smislu presude od 8. veljače 2007., Groupe Danone/Komisija, C-3/06 P, EU:C:2007:88, t. 61. i 62. i od 3. rujna 2009., Prym i Prym Consumer/Komisija, C-534/07 P, EU:C:2009:505, t. 86.).

803 Prilikom izvršavanja svoje neograničene nadležnosti, na Općem sudu je da utvrdi iznos novčane kazne uzimajući u obzir sve okolnosti konkretnog slučaja. Takav postupak na temelju članka 23. stavka 3. Uredbe br. 1/2003 podrazumijeva uzimanje u obzir težine počinjene povrede kao i njezino trajanje, uvažavajući osobito načela proporcionalnosti i individualizacije sankcija (vidjeti presudu od 21. siječnja 2016., Galp Energía España i dr./Commission, C-603/13 P, EU:C:2016:38, t. 90. i navedenu sudsku praksu).

804 U okviru svoje obveze obrazlaganja Opći sud mora također podrobno izložiti čimbenike koje uzima u obzir prilikom utvrđivanja iznosa novčane kazne (vidjeti u tom smislu presudu od 14. rujna 2016., Trafilerie Meridionali/Komisija, C-519/15 P, EU:C:2016:682, t. 52.).

805 U ovom slučaju, kako bi se utvrdio iznos novčane kazne namijenjene sankcioniranju tužitelja zbog toga što je tijekom dvije godine primjenjivao selektivne predatorske cijene s ciljem uklanjanja svojeg glavnog konkurenta, Opći sud smatra da, kako bi se uzelo u obzir njegovo ispitivanje drugog dijela četrnaestog tužbenog razloga, valja postupiti kako slijedi.

Uvodna napomena

806 Iako ga ne obvezuju Komisijine smjernice za izračun novčanih kazni (vidjeti u tom smislu presudu od 14. rujna 2016., Trafilerie Meridionali/Komisija, C-519/15 P, EU:C:2016:682, t. 52. do 55.), Opći sud smatra da u ovom slučaju valja primijeniti metodu propisanu Smjernicama iz 2006., koju tužitelj ne osporava.

Utvrđivanje osnovnog iznosa novčane kazne

807 S obzirom na to da se točkom 13. Smjernica iz 2006. ne predviđa obveza upotrebe vrijednosti prihoda od prodaje ostvarenih u posljednjem poreznom razdoblju, kao što to proizlazi iz točaka 763. do 765. ove presude, u ovom slučaju valja uzeti u obzir vrijednost prihoda od prodaje na tržištu čipova UMTS koje je tužitelj ostvario u EGP-u tijekom posljednje kalendarske godine povrede, odnosno kalendarske godine 2010. Naime, taj se odabir opravdava činjenicom da u ovom slučaju podaci koje je tužitelj dostavio za porezno razdoblje nisu pouzdani zbog razloga navedenih u uvodnim izjavama 1246. do 1266. pobijane odluke.

808 U tom pogledu, iz tablice 75. pobijane odluke, koju stranke ne osporavaju, proizlazi da je tijekom kalendarske godine 2010. vrijednost prihoda od prodaje čipova UMTS koju je tužitelj ostvario u EGP-u iznosila [*povjerljivo*].

Stupanj težine povrede

809 Kad je riječ o udjelu vrijednosti prihoda od prodaje koji treba uzeti u obzir, valja uzeti u obzir sve relevantne okolnosti slučaja i, među ostalim, ekonomsku važnost tržišta čipova UMTS na globalnoj razini, prirodu povrede koju je počinio tužitelj, činjenicu da se osporavana praksa odnosila na jedinog konkurenta koji je mogao dovesti u pitanje tužiteljev položaj u segmentu vrhunskih proizvoda na tom tržištu, činjenicu da je to ponašanje također moglo odvratiti druge potencijalne sudionike te zemljopisnu pokrivenost povrede, koja je svjetskog dosega i uključuje cijeli EGP.

810 Prema tome, valja primijeniti faktor težine od 11 %, čime se dobiva iznos od [*povjerljivo*].

Broj godina trajanja povrede

811 Iz točke 24. Smjernica iz 2006. proizlazi da se, kako bi se u potpunosti uzelo u obzir trajanje sudjelovanja svakog poduzetnika u povredi, iznos određen temeljem vrijednosti prihoda od prodaje množi s brojem godina sudjelovanja u povredi.

812 U ovom slučaju, s obzirom na to da je povreda trajala dvije godine (uvodna izjava 1295. pobijane odluke), iznos određen temeljem vrijednosti prihoda od prodaje treba pomnožiti s dva, čime se dobiva iznos od [*povjerljivo*].

Dodatan iznos

813 Iz točke 25. Smjernica iz 2006. proizlazi da, kako bi se odvratilo poduzetnike koji su jednake veličine i raspolažu istovjetnim resursima od upuštanja u protutržišne prakse slične onima koje se sankcioniraju u ovom slučaju, u osnovni iznos novčane kazne može se uključiti iznos od između 15 % i 25 % vrijednosti prihoda od prodaje.

814 U ovom slučaju Opći sud smatra da se cilj odvraćanja može zajamčiti primjenom stope niže od isključivo indikativne stope predviđene u točki 25. Smjernica iz 2006.

815 Zbog toga u osnovni iznos novčane kazne valja uključiti iznos koji odgovara 11 % vrijednosti prihoda od prodaje čipova UMTS koje je tužitelj ostvario u EGP-u tijekom kalendarske godine 2010., kako proizlazi iz tablice 75. pobijane odluke, koju stranke ne osporavaju, čime se dobiva iznos od [*povjerljivo*].

Olakotne ili otegotne okolnosti

816 U ovom slučaju nijedan od elemenata na koje tužitelj općenito upućuje ne može dovesti do smanjenja iznosa novčane kazne na temelju točke 29. navedenih smjernica i, uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti, nije prikladna nikakva prilagodba osnovnog iznosa novčane kazne.

817 Osim toga, Opći sud smatra, poput Komisije u pobijanoj odluci, da u ovom slučaju nije prikladno uvećati iznos novčane kazne zbog otegotnih okolnosti.

818 Iz toga proizlazi da se iznos novčane kazne ne može prilagoditi zbog olakotnih ili otegotnih okolnosti.

Zaključak u pogledu iznosa novčane kazne

819 Iz prethodno navedenog proizlazi da se iznos novčane kazne izrečene tužitelju utvrđuje na 238 732 659,33 eura.

Troškovi

820 U skladu s člankom 134. stavkom 1. Poslovnika, stranka koja ne uspije u postupku dužna je, na zahtjev protivne stranke, snositi troškove. Osim toga, u skladu s člankom 134. stavkom 3. navedenog Poslovnika, ako stranke djelomično uspiju u svojim zahtjevima, svaka stranka snosi vlastite troškove. Međutim, ako se to čini opravdanim u danim okolnostima, Opći sud može odlučiti da, osim vlastitih troškova, jedna stranka snosi i dio troškova druge stranke.

821 U ovom slučaju tužitelj i Komisija djelomično su uspjeli u postupku.

822 U tim okolnostima, tužitelju valja naložiti da snosi devet desetina vlastitih troškova, kao i devet desetina Komisijinih troškova te sve intervenijentove troškove. Komisija će snositi jednu desetinu vlastitih troškova i jednu desetinu tužiteljevih troškova.

Slijedom navedenog,

OPĆI SUD (prvo prošireno vijeće)

proglašava i presuđuje:

1. **Poništava se članak 2. Odluke Komisije C(2019) 5361 *final* od 18. srpnja 2019. povezane s postupkom na temelju članka 102. [UFEU-a] i članka 54. Sporazuma o EGP-u (Predmet AT.39711 – Qualcomm (predatorske cijene)).**

2. **Iznos novčane kazne izrečene društvu Qualcomm Inc. u članku 2. navedene odluke, za povredu koju je počinilo, kako proizlazi iz članka 1. te odluke, utvrđuje se na 238 732 659,33 eura.**

3. **U preostalom dijelu tužba se odbija.**

4. **Qualcomm će snositi devet desetina vlastitih troškova, kao i devet desetina troškova Europske komisije te sve troškove društva Nvidia Corp.**

5. **Komisija će snositi jednu desetinu vlastitih troškova, kao i jednu desetinu troškova društva Qualcomm.**

Spielmann Mastroianni Gâlea

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourgu 18. rujna 2024.

Tajnik
V. Di Bucci

Predsjednik
D. Spielmann

Sadržaj

Okolnosti spora . . . 2
Kontekst predmeta . . . 2
Upravni postupak . . . 4
Sadržaj pobijane odluke . . . 6
Proizvodi o kojima je riječ . . . 6
Relevantno tržište . . . 7
Vladajući položaj . . . 7
Zlouporaba vladajućeg položaja . . . 8
– Nedostatak opravdanja . . . 8
– Jedinstvena i trajna povreda . . . 9
– Nadležnost Komisije . . . 9
– Sankcija . . . 9
Postupak i zahtjevi stranaka . . . 9
Postupak . . . 9
Zahtjevi stranaka . . . 12
Pravo . . . 12
Prvi tužbeni razlog, koji se temelji na postupovnim nepravilnostima . . . 15
Prvi dio, koji se temelji na povredi načela dobre uprave . . . 15
– Uvodne napomene . . . 15
– Prvi prigovor, koji se temelji na prekomjernom trajanju istrage . . . 15
– Drugi prigovor, koji se temelji na nepotpunosti i nepreciznosti spisa . . . 18
– Treći prigovor, koji se temelji na pristranoj istrazi . . . 20
Drugi dio, koji se temelji na povredi prava obrane i načela jednakosti oružja . . . 23
– Uvodne napomene . . . 23
– Prvi prigovor, koji se temelji na nedostatnom pristupu spisu . . . 24

– Drugi prigovor, koji se temelji na nedostatnom sadržaju dostavljenog spisa 24

Drugi tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni”, očitim pogreškama koje se tiču činjenica i prava, kao i na povredi obveze obrazlaganja u pogledu definicije relevantnog tržišta i tužiteljeva vladajućeg položaja tijekom relevantnog razdoblja 28

Prvi dio, koji se odnosi na nedostatke u pobijanoj odluci u pogledu definicije relevantnog tržišta 28

– Uvodne napomene 28

– Prvi prigovor, koji se temelji na očitim pogreškama u ocjeni i očitim pogreškama koje se tiču prava jer se Komisija oslonila na odabrane nejasne odgovore na neprecizna pitanja 29

– Drugi prigovor, koji se temelji na očitim pogreškama u ocjeni i očitim pogreškama koje se tiču prava jer Komisija nije ispitala postojanje lanca zamjene 31

– Treći prigovor, koji se temelji na očitim pogreškama u ocjeni i očitim pogreškama koje se tiču prava jer je Komisija zaključila da ne treba primijeniti test SSNIP 32

Drugi dio, koji se odnosi na konkurentske pritiske koji su se izravno izvršavali ograničenom ponudom na slobodnom tržištu 33

Treći dio, koji se odnosi na konkurentski pritisak koji se izravno izvršavao ograničenom ponudom na slobodnom tržištu 37

Četvrti dio, koji se odnosi na tužiteljev vladajući položaj tijekom relevantnog razdoblja 40

Peti dio, koji se odnosi na definiciju segmenta vrhunskih proizvoda na tržištu čipova UMTS na kojem je Komisija temeljila svoju analizu 43

Peti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni” i povredi obveze obrazlaganja u pogledu rekonstrukcije „stvarno plaćenih” cijena 43

Prvi dio, koji se temelji na beskorisnosti „preinake cijena” provedene u pobijanoj odluci 43

Drugi dio, koji se temelji na pogreškama počinjenima u pobijanoj odluci u pogledu provedene „preinake” 47

Šesti tužbeni razlog, koji se temelji na „pogrešnoj raspodjeli jednokratnih inženjerskih troškova” 49

Prvi dio, koji se odnosi na plaćanje NRE ZTE-u 50

Drugi dio, koji se odnosi na plaćanje NRE Huaweiju 54

Sedmi tužbeni razlog, koji se temelji na „nepostojanju odgovarajuće referentne vrijednosti u području referentnih troškova” 56

Uvodne napomene 56

Prvi dio, koji se temelji na povredi načela pravne sigurnosti i načela in dubio pro reo 58

Drugi dio, koji se temelji na tome da LRAIC nije prikladan referentni trošak 60

Treći dio, koji se temelji na tome da LRAIC koji je izračunala Komisija ne odgovara „stvarnom” LRAIC-u 63

Deveti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni” i očitim pogreškama koje se tiču prava u pogledu zaključka prema kojem je tužitelj cijenama koje je primjenjivao istisnuo Iceru i uzrokovao štetu potrošačima 72

Prvi dio, koji se temelji na nepostojanju Komisijine analize takozvanog „jednako učinkovitog” konkurenta 72

Drugi dijelovi, koji se u biti temelje na nepostojanju učinaka spornog ponašanja 74

Deseti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni”, očitim pogreškama koje se tiču činjenica i prava, nedostatku u obrazloženju, kao i povredi prava na saslušanje i načela dobre uprave jer je Komisija zaključila da se tužiteljevim praksama određivanja cijena osigurala provedba plana čiji je cilj istiskivanje Icere 75

Jedanaesti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni”, očitim pogreškama koje se tiču činjenica i prava, kao i nedostatku u obrazloženju u pogledu Komisijina odbijanja objektivnog opravdanja koje je iznio tužitelj 82

Treći tužbeni razlog, koji se temelji na „pogrešci koja se tiče prava koja proizlazi iz neprimjene pravilnog pravnog standarda” 85

Prvi dio, koji se temelji na neprimjeni „pravilnog pravnog standarda” koji je definiran u Komunikaciji o provedbenim prioritetima 85

Drugi dio, koji se temelji na pogrešnoj primjeni sudske prakse koja se odnosi na predatorske cijene i, općenitije, prakse određivanja cijena 88

Treći dio, koji se temelji na povredi načelâ pravne sigurnosti i predvidljivosti 89

Četvrti tužbeni razlog, koji se temelji na „nelogičnosti i nepotkrijepljenosti ‚teorije o predatorskim praksama’” 89

Uvodne napomene 89

Prvi dio, koji se temelji na tome da je Komisijina „teorija o predatorskim praksama”, koja je „usmjerena i selektivna”, odvojena od definicije tržišta i da je prilagođena kako bi se došlo do unaprijed određenog zaključka 90

Drugi dio, koji se temelji na suštinskoj nedosljednosti i nedostatnoj obrazloženosti Komisijine „teorije o predatorskim praksama” 91

Treći dio, koji se temelji na činjenici da Komisija nije dokazala neracionalnost tužiteljeva ponašanja i njegove predatorske strategije 92

Četvrti dio, koji se temelji na tome da su tužiteljeve cijene više od Icerinih cijena 93

Peti dio, koji se temelji na tome da Komisija nije uzela u obzir ključne oslobađajuće dokaze . 93

Šesti dio, koji se temelji na nepostojanju dokaza o financijskim predatorskim praksama 94

Sedmi dio, koji se temelji na tome da je „teorija o predatorskim praksama” nova, pogrešna i neosnovana 95

Osmi dio, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni” u pogledu izravne predatorske prakse u razdoblju od trećeg tromjesečja 2010. do drugog tromjesečja 2011. 95

Deveti dio, koji se temelji na tome da je Komisija zanemarila stvarni položaj čipa MDM8200 na tržištu 96

Deseti dio, koji se temelji na tome da je „teorija o predatorskim praksama” nelogična i protivna osnovnim pravilima ekonomije 96

Jedanaesti dio, koji se temelji na tome da Komisija nije podnijela dokaz o nadoknadi gubitaka pretrpljenih tijekom relevantnog razdoblja, kao i na nenavođenju trenutka u kojem je predatorska praksa završila 97

Dvanaesti dio, koji se temelji na neprimjeni kriterija „jednako učinkovitog” konkurenta i uspješnom poslovanju Icere tijekom relevantnog razdoblja, kojim se pobija „teorija o predatorskim praksama” 97

Trinaesti dio, koji se temelji na Komisijinoj pogreški kojom se onemogućuje pravo tržišno natjecanje 98

Osmi tužbeni razlog, koji se temelji na „očitoj netočnosti provedene analize cijena i troškova” . . 98

Uvodne napomene 98

Prvi dio, koji se odnosi na početno razdoblje analize cijena i troškova 99

Ostali dijelovi koji se odnose na najosnovnije pogreške počinjene u analizi cijena i troškova, a koje nisu ispravljene u pobijanoj odluci 99

Dvanaesti tužbeni razlog, koji se temelji na nedostatnom obrazloženju pobijane odluke 100

Trinaesti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni”, nepostojanju osnove i nedostatku u obrazloženju pobijane odluke u pogledu trajanja povrede 102

Četrnaesti tužbeni razlog, koji se temelji na „očito pogrešnoj” prirodi pobijane odluke u pogledu izricanja i izračuna novčane kazne 102

Uvodne napomene 103

Drugi dio, koji se temelji na pogreškama u ocjeni i pogreškama koje se tiču prava, povredi načela pravne sigurnosti i nedostatku u obrazloženju u pogledu određivanja vrijednosti prihoda od prodaje 103

Petnaesti tužbeni razlog, koji se temelji na „očitim pogreškama u ocjeni”, očitim pogreškama koje se tiču činjenica i prava, kao i na nedostatku u obrazloženju pobijane odluke jer se u njoj priznaju Komisijina nadležnost i učinak na trgovinu 107

Prvi dio, koji se temelji se na Komisijinoj nenadležnosti za primjenu članka 102. UFEU-a . . . 107

Drugi dio, koji se temelji na postojanju učinaka na trgovinu među državama članicama koje je uzrokovalo sporno ponašanje 108

Zahtjev za ukidanje ili smanjenje iznosa novčane kazne 109
Uvodna napomena 109
Utvrđivanje osnovnog iznosa novčane kazne 109
Stupanj težine povrede 110
Broj godina trajanja povrede 110
Dodatan iznos 110
Olakotne ili otegotne okolnosti 110
Zaključak u pogledu iznosa novčane kazne 111
Troškovi 111